

Г.А.Педченко

**ВСЕУКРАЇНЬСКА
ЕКОЛОГІЧНА
ЛІГА**

ПРОБЛЕМИ річки Рось

Річка Рось у Корсунь-Шевченківському районі

Річка Рось у Корсунь-Шевченківському районі

Проблеми річки Рось

Та

Хто і як її рятує

Друга книга

Оскільки вода, зокрема прісна, є одним з найважливіших компонентів для існування світу і всього живого, для виживання людини, стає найбільш затребуваною, про неї хочеться сказати дещо більше (на основі висновків учених та фактичного стану справ). Щоб кожний, хто прочитає ці рядки, глибше замислився над тим, чи все він особисто робить і що може зробити для збереження річки Рось та інших водних ресурсів, щоб вони були безпечними для використання людиною.

м.Корсунь-Шевченківський. 2012 рік

ББК Укр.К 20.1 (4Укр.)+ 28.08.

П 24

Педченко Г.А.

Проблеми річки Рось та хто і як її рятує.

Краєзнавче, природничо – екологічне видання. Укр.мова.

У січні 2007 року побачила світ перша книга краєзнавчого спрямування “Все про річку Рось і Надросся “, над якою автору довелося працювати кілька років. У ній подана інформація про метрично-гідрологічні дані та стан річки Рось і її приток, природу, водні ресурси, населення та соціально-економічну інфраструктуру надроссянських районів і міст Вінницької, Київської і Черкаської областей, через які протікає річка. Також висвітлюється їх екологічний стан та забезпечення жителів питною водою.

Та чи не найактуальнішою стала тематика сучасного стану басейну і самої Росі, зокрема екологічна обстановка та якість води. Цим проблемам у другій книзі відводиться особливе місце, бо якраз нині ці питання найбільш боляче доторкнулися цього унікального дару природи – річки Рось та інших річок.

У книзі подається широка характеристика басейну річки: про водні ресурси, водойми, гідроелектростанції та їх стан; проблеми, які мають місце, та причини їх виникнення і як вони вирішуються деякими відомствами, їх службами і органами влади в пороському регіоні; та як громадські організації ведуть наполегливу боротьбу за порятунок річки Рось, зокрема Корсунь-Шевченківська громадська організація Всеукраїнської екологічної ліги.

Всебічно розкриваються проблеми, які можуть виникнути в регіоні у зв'язку з будівництвом сталепрокатного заводу під Білою Церквою неподалік річки Рось, та як влада і громада ставляться до згаданого проекту.

При написанні книги автор використовує документальні відомості, листування з відповідними відомствами та державними службами, публікації з преси, Інтернет-видань тощо.

ISBN 978-966-8302-53-4

© – *Педченко Григорій Адамович.*

Розділ 1

Хто ж забруднює річку Рось?

Від часу видання книги «Все про річку Рось і Надросся» до другої екологічної катастрофи

Першими, кому вирішив подарувати книгу «Все про річку Рось і Надросся», були люди, які найбільше автору допомогли відомостями для її написання. А також книги вручив керівникам окремих органів державного управління та служб Корсунь-Шевченківського району, причетних до вирішення проблем річки та водозабезпечення жителів. Думалося: вони уважно прочитають книгу, глибше довідаються про справжні причини знищення Росі – нашого найдорожчого друга, нашої напувальниці; по-новому переосмислять становище, в якому всі ми опинилися; візьмуться вирішувати проблеми, не чекаючи нової екологічної катастрофи, про яку попереджав у книзі, застерігав що вона може статися будь-коли. Дехто навіть грозився негайно їхати до Києва домагатися коштів на розв'язання водоекологічних проблем Корсунщини...

Дослідження свідчать, що в річці Рось у Корсунь-Шевченківському районі показники води одні з найгірших серед багатьох річок центральної частини України. Доказом цього є «Інформація про стан води у басейні Дніпра протягом III-го кварталу 2006 року» *(Інтернет сайт)*

Вміст розчинного кисню протягом липня-вересня :

Назва створу	Дата забору	Показники	
		мг/дм ³	
		мгО ₂	Мп
м.Корсунь-Шевч. водозабор			
	01.07.06.	4,08	
РУ ВР-глиб.2 м	05.07.06.	3.42	0.08
СЕС	14.07.06.	2.05	
РУ ВР	12.07.06.	2.80	0.27
РУ ВР	21.07.06.	2.08	0.20
СЕС	26.07.06.	2.00	
РУ ВР	07.08.06.	5.05	0.12
СЕС	15.08.06.	2.51	
РУ ВР	22.08.06.	2.16	
РУ ВР	11.09.06.	3.66	
РУ ВР	20.09.06.	5.29	

Пройшло літо 2006-го, настала осінь. Здавалося б, уже нема того “природного фактору”, який дехто вважає основним в погіршенні якості води в Росі. Та й осінь річці не допомагає останнім часом. Свідченням цього є публікація в районній газеті “Надросся” від 22 листопада 2006р. «Чому вода каламутна?»: *«Останнього тижня не було такого дня, щоб до редакції не зверталися читачі нашої газети, тривогу яких можна зрозуміти: в межах і Корсуня, і Стеблева вода в Росі дуже каламутна, такої навіть в пору літньої спеки не було. Відпо-відний має і запах...Що сталося?»*

*Відповідає санітарний лікар з комунальної гігієни Корсунь-Шевченківської санепідемстанції (СЕС) Б.Ф.Федоренко: – За заявою жителів району 13 листопада було проведено обстеження річки на межі з Богуславським районом. Дійсно, візуально вода потемнішала, зменшилась прозорість. Лабораторні дослідження показали збільшення мутності води в два рази, деяке підвищення кольорності... **Скоріше за все забруднення води можливе в Київській області**».*

Але відповіді на запитання: «Чому вода каламутна?» так і не дочекалися, а час іде. Взимку якість води в річці відносно терпима, а також у міському водогоні. Хоча вищенаведені факти мають місце і взимку, забруднення води в Стеблівському водосховищі, а ще більше в Корсунь-Шевченківському, спостерігають місцеві жителі та рибалки, аналізи на межі допустимості коливаються у міському водогоні.

У районці від 18 квітня 2007р. головний санітарний лікар району Тетяна Козлова повідомляє: *«Практично аварійний стан комунального водогону міста... Практично вся станція очистки “Сівач” потребує капітального ремонту. Останнім часом показники якості води водогону погіршуються. За I квартал 2007р. відхилення виявлено в 11,1 % випадків. За відповідний період 2006 р. – 3,1%»*.

Від першої екологічної катастрофи 1999р. пройшло доволі часу для того, щоб розібратися з обстановкою та щось зробити для попередження біди. Все це, особливо те, що в Корсунь-Шевченківському водосховищі надзвичайно низький рівень розчинного кисню, а також від Богуслава і Стеблева систематично спостерігається забруднення річки, уже повинно було давно стурбувати ті служби району і міста, які зобов'язані досконало дослідити і знати в чім причини: обстежити підприємства в районі, які роблять скиди промислових стоків у річку,

вийхати до Богуслава, Рокитного, Таращі... зустрітися зі своїми колегами з санепідем. та природоохоронних служб, поспілкуватися з місцевими жителями (Чому це повинні робити пересічні громадяни?). Для цього потрібна лише службова відповідальність. Та органам влади і мешканцям району надати вичерпну відповідь про справжні причини забруднення Росі, її негараздів (На це жителі мають право відповідно до Закону України «Про звернення громадян» щодо отримання інформації, що є процесуальною підставою для доступу до екологічної інформації підприємств. Авт.). Але чомусь це не робиться, лише чути зі слів, наприклад, керівництва СЕС: «причини повинні встановлювати відповідні служби», або «це не наш обов'язок».

Аби ще раз привернути увагу відповідних служб та громадскості до проблем Росі, в газеті «Надросся» від 19 травня 2007р. друкуються стаття про видання книги «Все про річку Рось і Надросся», в якій розповідається, про що саме там пишеться, про що попереджається. Але...скрізь гробове мовчання, ніби перед грозою.

І «гроза» заgrimіла ! Дочекалися...

Екологічний стан річки Рось почав турбувати краян, особливо корсунців, з 1999р., коли відчули перше серйозне її забруднення в Корсунь-Шевченківському районі. Тоді на ноги були підняті всі відповідні служби району, відголоски біди дійшли до Черкас, Києва. Влада району сподівалася, що столичні фахівці віднайдуть причини та вживуть заходів по недопущенню подальшого забруднення акваторії річки. Адже Рось є водоймою 7 районів чотирьох областей, а її воду споживають Біла Церква, Умань, Узин, Миронівка, Богуслав і Корсунь-Шевченківський. Але надії потонули в паперовому листуванні та заявах, що ніби якість води погіршилася внаслідок природних факторів...

Та річка Рось все далі і далі хиріє, вода в ній з кожним роком погіршується, в окремі періоди через велику забрудненість припиняється подача її до міського водогону в Корсуні-Шевченківському. Санепідемстанція все частіше в районній газеті публікує інформації про дальше погіршення якісних показників води, які доходять до критичної межі.

Відтоді минуло більше 7 років. І майже кожен рік річка відчуває екологічні негаразди. Та ніяких практичних заходів по

їх недопущенню не здійснюється, від районних до республіканських відповідних органів ніхто не досліджує – хто ж насправді винуватець в забрудненні Росі.

Автору книги (далі автор) довелося відвідати всі райони Поросся та вивчити причини катастрофічного стану річки. Як виявилось, погіршення якості води в Росі в основному спричиняє скид забруднених або недостатньо очищених стоків з міських каналізаційних споруд, переважна більшість яких у надроснянських містах працюють неефективно, потребують реконструкції. Крім цього, «хімічний удар» по Росі здійснюють промислові підприємства та незадовільне зберігання і застосування агрохімікатів на землях сільських рад. В такій ситуації екологічне лихо є цілком прогнозованим.

Так і сталося. В кінці травня – червні 2007р. Рось на Корсунь-Шевченківщині потрясла нова екологічна катастрофа, про яку писали районні, обласні і республіканські газети, показувало телебачення...

З інформаційних повідомлень райсанепідемстанції слідує, що ще 24 травня в районі міського водозабору «Сівач» було помічено зниження у росьовій воді розчинного кисню до 4,4 мг/л, рівень води понизився на 20 см. Тож СЕС про це повідомляє органи місцевої влади та головному спеціалісту управління охорони навколишнього середовища Черкаської області. Було направлено й припис *«про збільшення надходження води із Стеблівського водосховища з метою покращення параметрів якості річкової води на водозаборі та недопущення погіршення санітарно-хімічних та бактеріологічних показників води в міському водогоні»*.

Напевно думалося, що вийде як завжди: приміром, скинула ВАР «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика» в Рось виробничі стоки, відбулося деяке погіршення якості води в Корсунь-Шевченківському водосховищі, зробили скид води із Стеблівського водосховища і все «о`кей!».

Але...цього разу якість води в річці не поліпшується. Навпаки, як фіксує СЕС, *«починаючи з 29 травня – погіршується. У воді знизився рівень розчинного кисню до 2,9 мг/л. (При нормі 4). Вода візуально коричнева. До того ж, в Росі виявляються загиблі риба, раки, а по берегах – значне збільшення моллюсків. У міській водопровідній мережі відмічається підвищення мутності в межах 2,6 – 5,7 мг/л води (при нормі 1,5 мг/л).*

Аналізи на вміст розчинного кисню в річковій воді в наступні дні фіксуються такі :

*30.05.07 р. – на межі з Київською областю – 0,96 мг/л
– смт. Стеблів – 2,88 -«-
– водозабір «Сівач» – 2,64 -«-*

*31.05.07 р. – на межі з Київською областю – 1,02 -«-
– смт. Стеблів – 0,96 -«-
– водозабір «Сівач» – 0,99 -«-*

*1.06.07 р. – на межі з Київською областю – 2,56 -«-
– смт.Стеблів – 2,88 -«-
– водозабір «Сівач» – 1,4 -«-».*

Ситуація вийшла з-під контролю. Це вже справжня біда !

Тож 1 червня СЕС направляє новий припис голові райдержадміністрації, меру міста та начальнику КП «Водоканал» *«про значне зменшення вмісту розчинного кисню, що може позначитися на якості питної води. Запропоновано провести додаткове поповнення водою Корсунь-Шевченківського водосховища, та провести заходи по недопущенню подачі населенню неякісної питної води. 01.06.07р. «Водоканалом» зменшена подача води на очисні споруди на 50% ».*

В перші дні відповідні служби району відкрито не повідомляють громадськість про фактичний стан на Росі, хоча уже було відомо про факт забруднення. В спішному порядку проводиться позачергове засідання комісії з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій райдержадміністрації (є така). Про її засідання в районній газеті від 2 червня 2007р. ось що повідомив перший заступник голови райдержадміністрації Олександр Крот (голова комісії): *«З метою недопущення виникнення надзвичайної ситуації, припинення роботи міського водозабору, замору риби за погодженням з Міжвідомчою комісією по встановленню роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами р.Рось Дніпровського басейнового управління водних ресурсів директору Черкаської філії ЗЕА «Новосвіт» А.Г.Яровому поставлено завдання забезпечити спрацювання Стеблівського водосховища нижче нормально-го проектного рівня на 0,3 м (станом на 29 травня рівень води тут склав 113,75 м, НПП –113,9 м); скиди води здійснювати безпосередньо через щити Стеблівської ГЕС, ...КП «Водока-*

нал» (Р.І.Антонюк) **забезпечити безперерійне водопостачання міста**». З цього слідує, що подачу води жителям міста не припинено.

6 червня в районці друкується нова інформація під заголовком «Біду попередити вдалося.Поки що...». В ній пишеться : *«В останні травневі дні в акваторії Росі стався викид невідомої речовини, що спричинило загибель моллюсків і раків – різко знизився вміст кисню у воді до 0,98 мг/л (при нормі 4). Бридкий запах лайна (звиняйте, але речі цього разу хочу називати своїми іменами) розповсюджувався над мальовничими берегами нашої природної окраси й улюбленого місця відпочинку. Особливо постраждав Стеблів, де всю гидоту стримувала гребля ГЕС ».*

Ось що далі розповідає О.М.Крот: *«... коли стало відомо про забруднення річки, одразу забили на сполох. Звернулися в Міжвідомчу комісію з встановлення режимів роботи водосховищ і управління водними ресурсами р.Рось, звітти полетіло розпорядження всім ГЕС по всій протяжності річки аж від витоків зробити почергові пропуски води, щоб **промити русло...**».*

Як свідчить стаття голови рейдержадміністрації в газеті «Надросся» від 30 червня 2007р.: *«Міжвідомча комісія прийняла рішення 3-4 червня додатково скинути воду з верхніх водосховищ (Але пропусків води 3-4 червня не було здійснено-но.Авт.). Стеблів же робив це поступово, щоб бруд потроху розчинявся у масі води, а заодно щоб і вода насичувалася киснем. Дуже вчасно нагодилися й травневі зливи. Отже, місто було врятоване від неминучого зневоднення. Адже, аби вчасно не було вжито необхідних заходів, маловодна річка почала б гнити, загинула фауна – розкладатися...*

У п'ятницю, 1 червня, ситуацію на місці вивчала спеціальна комісія із Черкас. На чолі з головою райдержадміністрації І.Л.Пустовітом та О.М.Кротом разом із своїми корсунськими колегами вони проїхали вздовж річки на човнах вгору по течії від Стеблева аж у Київську область. Там, лівіше від с.Калинівки Богуславського району, виявили можливе джерело забруднення.

Труба, яку видно на фото, випльовує просто в Рось невідомі відходи червонуватого кольору упереміш з водою. Члени комісії припускають, що труба веде від якихось очисних споруд, на яких під час громовиць було тимчасово відключене електропо-

стачання і відбувся разовий викид неочищених відходів у річку».

Ще довго жителі району з такого відкриття та «великого» дослідження кепкували. Хоча чия труба і яке підприємство скидає нечистоти з неї, зразу ж дослідили пересічні громадяни Корсуня-Шевченківського, відвідавши Богуслав, чого роками цього, чомусь, не роблять відповідні служби району, які повинні цим займатися.

«Начальник водоканалу Р.І.Антонюк повідомив, що зараз посилено ведеться очищення води, а водопостачання на місто тимчасово здійснюватиметься на 50% потужності. Якість води у водогоні за мутністю перевищує норму, це видно неозброєним оком. Тож радить воду відстоювати, кип'ятити, а непереварену використовувати тільки для технічних потреб. Втім зазначив, що загроза припинення водопостачання залишається.

Задуматися серйозно над можливістю альтернативного водопостачання на місто пропонує начальник відділу іструментально-лабораторного контролю державної екологічної інспекції в Черкаській області В.П.Тарабуха: «Такі ситуації повторюються з року в рік. Рось вже не спроможна у повній мірі обслуговувати людей, як вони того потребують. В багатьох містах, подібних Корсуню, вже давно практикують забезпечення населення водою частково з річки, частково – із свердловин. Пропозиція, кажуть фахівці, слухна і не нова.

Дійсно, про це значно раніше в книзі «Все про річку Рось і Надросся» повідав декому з районних керівників її автор, подарувавши їм книгу. Але чи читають вони книги та хто для них якийсь там Педченко ?

Як бачимо, уже 6 червня. Дорослі і діти, не відаючи про загрозливу ситуацію, відпочивають на березі річки, купаються, рибалять.., бо ні райсанепідемстанція, ні екологічна служба не повідомляють про можливу загрозу для здоров'я, що вони зобов'язані вчасно робити. Не відомо, які з річковою водою у водогін потрапили забруднюючі речовини: природні чи хімічні, приміром, отрутохімікати, важкі метали тощо. Таких аналізів СЕС не проводить. І не зрозуміло, чому вона негайно їх не відправила в спецлабораторію до Черкас чи Києва, коли склалася надзвичайна ситуація? Чи, можливо, такі лабораторні дослідження були проведені? Невідомо. В усякому разі жителям району не повідомлялося...

Запитується: – То яку ж біду попередити вдалося? Поступово скинути певну кількість води з Стеблівського водосховища? Хоча це бажаних результатів не принесло!

Про це свідчить і те, що нарешті: *«10 червня зупинена насосна фільтрувальна станція «Сівач» у зв'язку з виявленням в районі водозабору плівки невідомого походження. За даними відомчої лабораторії водозабору, кольорність зростає до 100 градусів і різко зросло хлороплагинання води. Подачу води на місто було припинено».*

Тим часом з 7 червня в обласних газетах друкуються різні повідомлення по даному факту, під різними заголовками, з різними висновками, часто кимось надуманими, бо достовірної інформації не було. Нехай наші доморощені «фахівці» викладають свої версії, можливо не знаючи суті проблеми чи виконуючи чиєсь замовлення, щоб догодити чи допомогти приховати чиюсь бездіяльність. Але й обласні служби чомусь грають в таку ж «дудку», пояснюючи забруднення як «природне явище», «висока температура повітря» тощо.

Ось що пише (по розповідях корсунських очільників), приміром, найпопулярніша обласна газета, засновниками якої є облдержадміністрація та обласна рада, «Нова Доба» від 7 червня 2007р.: *«Риба почала гинути минулого тижня. За словами головного спеціаліста державного управління охорони навколишнього середовища Черкаської області Петра Пустільника, це сталося через низький рівень кисню у воді.*

Як зазначив начальник Черкаського обласного управління меліорації та водного господарства Сергій Пазинич, під час спеки якість води погіршується в багатьох водоймах області (Причому тут спека, ніби раніше її не було, коли в річку скинуто нечистоти?).

Директор ТОВ «Агрофірма Рось» Михайло Руденко каже, що подібні ситуації виникають на Росі під час спеки 8 років поспіль (Запам'ятайте цей період. Коли ГЕС були передані в оренду), це сталося після того, як частину води з цієї річки подали на Умань, вона (річка) не тече, і коли вода нагрівається до 25 градусів, високобілкові організми, якими вона насичена (раки, риби, мушлі) починають гинути й розкладатися. Треба слідкувати, щоб вода в річці рухалася».

Але Держкомводгосп до цього ніде не заявляв, що води в річці поменшало, ніде не посилається, що на забруднення впливає Умань. Багато років до цього були непоодинокі випадки,

коли температура води була набагато вищою, спостерігалися значні посухи, і мушлі чомусь не гинули, вода була прозорою. Постійної течії води, яка повинна бути для річки, дійсно немає. Нею періодично смикають: то пропускають через турбіни, то їх зупиняють на тривалий час, постійно не пропускаючи води під заставками, не змиваючи з дна свіжі наноси.

Про серйозність ситуації відповідні районні органи практично не повідомляють громадськість. Чому? Правда, КП «Водоканал» у районній газеті від 9 червня 2007р. дуже лаконічно повідомило: *«з 6 по 10 червня у водомережі міста здійснюється дезінфекція трубопроводів. Часом вода подається із завищеним вмістом хлору, тому використовувати у цей період воду з водогону для пиття та приготування їжі категорично забороняється».*

В цьому ж номері газети головний державний санітарний лікар Т.Л.Козлова пояснила: *«Держсаннагляд району проводить постійний лабораторний контроль води, що подається в місто. Нещодавно були зафіксовані відхилення від норми за бактеріальними показниками. З метою запобігання виникненню захворювань і проводяться профілактичні заходи у водогінній мережі. Після цього люди знову зможуть користуватися чистою якісною водою. Підстав для ажіотажу чи якихось чуток немає – це наша постійна робота».*

З цієї заспокійливої заяви випливає, що у водогоні *«були зафіксовані відхилення від норми за бактеріальними показниками».* А вже **9 червня!** Проте, чи можна користуватися річковою водою (купатися, вживати річкову рибу тощо), ніяких повідомлень – з боку керівництва СЕС.

4 червня відбулася сесія районної ради. Про неї в районці повідомлено 16 червня. На ній депутати піднімали питання про стан річки Рось. Проте якоїсь однозначної відповіді не отримали. Хоча про неможливість упоратися з очищенням забрудненої води вів мову міський голова Самойленко М.Р. Було прийнято рішення направити до обласної ради лист, щоб та передбачила кошти на геологорозвідку та проектування водогону від с.Драбівки до Корсуня.

Зрозуміло, жителі району спокійно продовжують купатися та споживати виловлену в Росі рибу, раків.

16 червня 2007р. в газеті «Надросся» друкується матеріал про проблему форс – мажор під заголовком «Без питної води», який підготувала Галина Добровольська: *«Те, чого всі ми дуже*

боялися, такі сталоя: у водогоні припинено подачу питної проточної води. Зроблено це на виконання постанови рай СЕС від 11 червня «у зв'язку з проведенням профілактичних робіт». Щоправда, часом подається вода, яку можна використовувати лише для технічних потреб. Але, як зазначає головний санітарний лікар району Т.Л.Козлова, для пиття, приготування їжі, миття посуду нею користуватися категорично заборонено.

11 червня з цієї причини розпорядженням міського голови тимчасово припинено роботу дитячих садочків «Дружба», «Зірочка», «Світлячок». Діяльність пришкольніх таборів ЗОШ №1, №2, гімназії, закладів харчування держсаннагляд також призупинив. Мешканцям міста від 17 до 19 години в будень та від 13 до 19 у вихідні питну воду підвозять молоковози. Постацання питної й технічної води здійснюється за розробленими графіками». (Але знову про те, чи можна купатися, рибалити, напувати худобу в річці, від керівництва СЕС – ні слова... Воно саме вирішило не повідомляти, чи хтось заважав це зробити?).

Про головну причину такого різкого погіршення екологічного стану річки досконало не знає навіть міський голова М.Р.Самойленко. Ось що він пояснює: «Їх немало. Перша – каскад ГЕС та уманський водопровід, через що річка втратила здатність до самоочищення. Друга – стихійні смітники на берегах, із яких дощова вода змиває всі нечистоти в русло. Третя – давно ніхто не займається очищенням її джерел, як це робилося колись. Четверта – безвідповідальність наших сусідів у Київській області, які час від часу «підкидають» нам проблеми у вигляді недопустимих скидів. Нині природоохоронна прокуратура розглядає це питання. Паралельно готуємо судовий позов до Богуславського підприємства водовідведення, оскільки є вже досить вагомих доказів його безпосередньої вини у цьому. Вже тепер оцінюємо збитки до 100 тисяч грн.

Станція водопідготовки в урочищі «Сівач», споруджена 40 років тому, здавалася як об'єкт першої черги міського водогону. Мали бути ще додаткові споруди, але ми й досі споживаємо воду, очищену «першою чергою». Доки вода в річці чиста – станція справляється, але навантажень, подібних останнім, для неї забагато.

В крайньому разі такий стан може протриматися до тижня. Потрібен час для дезінфекції, і не одної, трубопроводів. Потім – для проведення повторних аналізів.

Останні події вкотре переконали, що треба посилити пошук інвесторів та залучення державних коштів для реконструкції системи водопостачання».

16 червня в райдержадміністрації проводиться нарада з представниками обласної природоохоронної прокуратури, обласним управлінням охорони навколишнього природного середовища, екологічної лабораторії. Інформація про результати дослідження води відсутня!

20 червня 2007р. в обласній газеті «Вечірні Черкаси» в статті Світлани Тараканової «На річці Рось сталася екологічна катастрофа» дуже конкретно описується ситуація в районі: *« У річці Рось загинула риба, раки і навіть жаби повтікали. У двох містах, які черпають воду з цієї водойми (Корсунь-Шевченківський та Умань), уже кілька днів нестача питної води. Місцеві чиновники намагалися замовчати екологічне лихо, поки люди не почали хворіти і самі з'ясувати причину забруднення річки, яка включена у програму «Золота підкова Черкащини ».*

Жителі Корсуня-Шевченківського повідомляють, пишеться в газеті, про те, що *«річка раптово втратила колір і почала смердіти. Громадяни забили на сполох після того, як від річкової води почали хворіти самі і їхні тварини. Про це розповідають Ігор Кодола, Тамара Василівна, Андрій Малюк, Марина Василівна: «після купання в річці в них чи їхніх дітей піднялася температура до 40 градусів, на тілі з'явилися висипи та червоні плями.*

Медики стурбовані – у людей почалися масові захворювання шкіри, а одного чоловіка ледве врятували в реанімації: той скупався в річці з пораненою ногою, і вже через кілька годин у нього виявили захворювання на рожу.

Антоніна Туманець, лікар-дерматолог Корсунської райлікарні, розповіла, що за останні 2 тижні почастишали звернення людей, у яких після купання на тілі з'явилися висипи і почервоніння, природу походження яких пояснити важко. Слово мала сказати санепідемстанція».

Підтвердженням великої кількості захворювань є «Фактичний список №1,2,3 громадян міста і району, постраждалих внаслідок отруєння річки Рось з 27 травня 2007р.», який зібравли після катастрофи депутати міськради та члени неформального екологічного руху. Списки знаходяться в Корсунь-Шев-

ченківській громадській екологічній організації Всеукраїнської екологічної Ліги. В списках лічиться близько 130 громадян.

«Чиновники і місцева санепідемстанція про біду знали, але мовчали.

– Це нагадує 86-й рік, коли сталася аварія на Чорнобильській АЕС, – бідкається житель міста Олександр Майдаченко. – Тоді теж чиновники мовчали, поки люди вдосталь не наковталися радіації.

– Мені стало відомо, що річку отруїли наприкінці травня. Прикро, що головний санітарний лікар району, яка знала про цю біду з перших днів, приховувала інформацію від населення. Ретельно здавала звіти чиновникам, але мовчала, знаючи реальні результати аналізів води. Чомусь саме з цієї причини видала наказ закрити дитсадки і пришкільні оздоровчі табори. Люди вживали воду з домішками трупної отрути риб і раків, яка є небезпечнішою за сальмонелу.

Причиною ж, чому вода смердить і риба дохне, чиновники назвали спеку і низький рівень кисню в річці та те, що річка висихає, бо з неї воду тягне ще й місто Умань.

Тетяна Козлова, головний державний санітарний лікар району, пресі повідомила, що все гаразд, з якого б це дива, мовляв, такий переполох. Але чомусь тільки через тиждень людям оголосили, що пити воду з кранів не можна.

Заступник голови райдержадміністрації Олександр Крот, журналістів переконував, що всіх заходів було вжито вчасно, вчасно відреагували, вчасно попередили людей. Самі ж чиновники, мовляв, ризикуючи втопитися, на човні біля Калинівки знайшли в очеретах трубу, з якої в річку витікала рідина, негайно зробили і аналізи, які далеко недопустимі...

Корсунчани ж упевнені, що в річку знову щось викинули. Років 8 тому вони вже пережили подібну біду. Тоді на Росі видохли тонни риби, а городяни 2 місяці сиділи без води. Місцеві правоохоронці навіть порушили кримінальну справу, але її закрили.

Нині і МНС, і екологи підтверджують, що у Корсуні екологічна катастрофа. Воду привозили, але її запас уже скінчився. А та вода, що лється з кранів, і досі смердить хлором та трупами риб. Чиновники ж заспокоюють і далі, втішаючи населення примарними перспективами водопостачання».

20 червня 2007р. виходить районна газета «Надросся» з цікавою назвою статті першого заступника голови райдер-

жадміністрації О.М.Крота на першій сторінці: *«Ніхто не сидить, склавиши руки»*. В ній пишеться: *«– Мене вразило висловлювання журналіста ТСН про замовчування нашими чиновниками цієї проблеми. Читачі районки весь час мають змогу прослідкувати роботу влади і зокрема – в цьому випадку. Стеблій же робив це поступово, щоб бруд потроху розчинявся у масі води, а заодно щоб і вода насичувалася киснем. Дуже вчасно нагодилися й травневі зливи. Отже, місто було врятоване від неминучого зневоднення. Адже, аби вчасно не було вжито необхідних заходів, маловодна річка почала б гнити, загинула фауна – розкладатися...»*

Уже 29 травня нам було відомо про велике забруднення Росі, райдержадміністрація зробила все можливе для своєчасного очищення русла (Читайте вище повідомлення в «Надроссі» від 6 червня про те, що насправді було зроблено...).

Два роки тому, коли я очолював районну раду, було розпочато роботи зі спорудження свердловин у мікрорайоні міста (Що ж за минулий час зроблено?) Роботи припинилися, бо наштотхнулися на шар граніту...Нині потрібні кошти та підтримка депутатів районної ради нинішнього скликання, щоб пробурити перепону, аби з глибини 70-80 метрів пішла чиста вода. Отримали б надійне джерело альтернативного водопостачання для населення багатопверхівок (В громадян запитання: – Що ж заважало, депутати чи перепона? Чи щось інше?).

Зараз вирішується питання реалізації програми оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води, куди входить і Рось як притока. Відповідно до цього, ВАТ «Черкасиводопроєкт» ще в 2002р. виготовило робочий проект поліпшення санітарно-екологічного стану Росі від гирла р.Хоробра до межі Київської області (Що ж конкретно за 5 років зроблено?)...Ми сподіваємося посередництвом обласної державної адміністрації залучити на це кошти з Дежбюджету ».

Дійсно, 27 лютого 1997р. Верховною Радою України була прийнята постанова №123/97-ВР «Про Національну програму екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води» на 1997–2010 роки. До неї відноситься і річка Рось. Згаданою програмою було передбачено в числі **невідкладних** природоохоронних заходів щодо екологічного оздоровлення басейну Дніпра будівництво каналізаційних очисних споруд у м.Корсуні-Шевченківському потужністю 10 тис.куб.м.

Що ж від 1997р. зроблено? Давно виготовлено проектну документацію на їх реконструкцію, вартість якої в цінах 2003р. становила 1,3 млн.грн. Районом не використана можливість отримання коштів за рахунок Національної програми, тож ніяких робіт не проведено, документація застаріває, вартість робіт дорожчає. А так звані каналізаційні споруди (поля фільтрації) практично вийшли з ладу, працюють не ефективно.

Екологічна біда, яка сталася в Корсуні-Шевченківському, продовжує турбувати корсунців, не сходити зі шпальт періодичних видань. Ось як її характеризує обласна газета «Молодь Черкащини» за 21 червня 2007р. в статті **«Природний ката-клізм чи гадський Богуслав. Прокуратурі подобається перше»**: *«Як розповів мер Корсуня Михайло Самойленко, з 11 червня корсунська очисна станція подає на місто виключно технічну воду, вживати яку у харчових цілях не можна.*

У чималу копійку влітає міському бюджету і підвіз питної води. Нічогеньку щоденну зарядку – похід по воду – змушені робити і корсунчани. Вони кожної божої днини з каністрами в руках кучкуються у кількох визначених місцях, куди підвозять питну воду.

– За останні кілька років це вже далеко не перший випадок, коли богуславське водовідведення забруднювало воду річки Рось. Багато разів письмово зверталися до відповідних інстанцій, але оскільки Богуслав – це Київська область, усі наші намагання покласти цьому край тихо гасли у різних владних кабінетах.

*Мабуть, правий мер Корсуня у тому, що нічого не чекає від прокуратури і хоче вирішувати проблему самотужки, через суд. Бо із Черкаської міжрайонної природоохоронної прокуратури повідомляють, що кримінальну справу по факту забруднення Росі та загибелі водної фауни скоріше за все ніхто й порушувати не буде. Причин, мовляв багато. **Вчасно не були зроблені проби води**, щоб установити факт залпового викиду богуславських каналізаційних стоків. Більше того, у прокуратурі сумніваються у тому, що той викид взагалі був. Бо загибель риби цілком могла викликати спека із малою кількістю води у водоймі...*

Аргументи прокуратури у Корсуні давно сприймаються скептично: люди дивуються, чому спека з року в рік так убивчо діє лише на їхню рідну Рось, а інші малі річки Черкащини при цьому добре себе почувають.

– Якби це наша область забруднила річку в Київській, то нам би мало не здалося...Просто наші «папіки» не висувають претензій кийвським, бо ті крутіші, – таке нехитре пояснення я почув від одного місцевого обивателя. Зрештою, все логічно: коли люди бачать, що крайнього у їхній біді не знаходять, вони визначають його самі.

Володимир Лимаренко.

Про деяку можливість у майбутньому вирішити проблему постачання Корсуня-Шевченківського питною водою в міській газеті «Корсунь» від 22 червня 2007р. ось що говорить міський голова Михайло Самойленко :

«– Я повністю згоден з обуренням жителів міста, яким доводиться потерпати через відсутність у кранах питної води. Ситуація дійшла, як кажуть, до ручки, коли ні за кошти держави, ні тим більше за мізерні кошти міської ради цю проблему не вирішити. Треба діяти спільно: залучати інвесторів – це перше, і по-друге, заручитися посильною допомогою з боку держави.

Ми розробили пілотний проект «Реформування водопостачального господарства м.Корсуня-Шевченківського з відновленням постачання гарячої води. У столиці 25 червня комісія винесе рішення про переможця конкурсу. Та крім нас, на державну підтримку своїх проектів претендують канивчани і черкащани. Це, як ви розумієте, ускладнює ситуацію, адже всі стати переможцями не зможуть.

Другий варіант – теоретично найпривабливіший – буріння свердловин, яких, за підрахунками, у місті треба від 30 до 50. Воду під Корсунем знайти можна, але роботи ускладнює кам'яниста поверхня.

І третій варіант водопостачання міста: підземне озеро, що знаходиться під Дроби́вкою.

Коли спеціалісти детально проаналізують всі три варіанти, зроблять технічні та економічні обрахунки, їх висновки будуть оприлюднені в пресі. Остаточний варіант буде прийматися за участю громади міста».

Та жителі міста не заспокоюються на сумнівних і далеких варіантах, бо уже не раз пересвідчувалися, що про проблеми більше розмов, ніж вирішення їх.

Людей турбує те, що річку Рось з року в рік отруюють, а заходи не вживаються. Громада б'є на сполох. За 87 підписами в

міській газеті «Корсунь» від 22 червня 2007р. друкується звернення до голови райдержадміністрації Пустовіта І.Л., голови районної ради Рябошапки В.М., міського голови Самоїленка М.Р. такого змісту (Передрук звернення здійснено повністю з метою пояснення деяких невмотивованих фактів) :

« Ми, жителі міста Корсуня-Шевченківського, звертаємо увагу на катастрофічне становище річки Рось. Кожного року води в ній все менше і менше. Річка поступово перетворюється на болото, яке стає розплідником різних шкідливих комах та мікроорганізмів. У водоймі масово гине флора і фауна. Риба вже майже зникла. Зникають також і тварини, які внесені до Червоної книги, наприклад, бобр. Висихання Росі значно погіршить екологічну ситуацію в нашому місті. Це може призвести до різкого погіршення епідеміологічного становища в місті. Одночасно воно втрачає і питну воду, яку брали з водосховища вище греблі Корсунь-Шевченківської ГЕС. Адже води в цьому водосховищі для водозабору вже зараз не вистачає. Певною мірою цьому сприяє посушливий клімат. Але основною причиною є постачання росьової води до Умані. До цього міста відведено більше води з Росі, ніж її тече нижче уманського водозабору. Тепер основну масу води Рось несе на Умань.

Зрозуміло, що уманчанам треба користуватися водою. Але не за рахунок населення, яке проживає нижче уманського водозабору. Виходячи з вищесказаного, ми, жителі Корсуня-Шевченківського, вимагаємо вжити термінових заходів з пошуку альтернативних джерел водопостачання. Інакше санітарно-епідеміологічна ситуація у Корсуні-Шевченківському, та й в інших населених пунктах, які стоять на Росі, буде погіршуватися. Це може призвести до різкого спалаху різних інфекційних захворювань, що, у свою чергу, може стати причиною масштабної епідемії.

Також вимагаємо перевірити водний режим, який створює нижче греблі Корсунь-Шевченківської ГЕС асоціація «Новосвіт». Адже майже весь потік води вона спрямовує на турбіни по обвідному каналу. Тоді як основне русло майже висохло. На порогах ще трохи тече вода, але нижче порогів вона стоїть і поступово перетворюється на болото. Хоча, за договором, асоціація «Новосвіт» повинна пропускати через заставки 1,7 куб.м води щосекунди. Однак навіть візуально води тече менше. До того ж, треба зобов'язати «Новосвіт» робити санітарні скиди води по основному руслу річки Рось. Ми вимагаємо та-

кож зобов'язати цю асоціацію обмежити подачу води по обвідному каналу на турбіни на період посухи.

Ще раз наголошуємо, що якщо ситуація з наповненням Росі водою не буде розв'язана, то це може призвести до масштабної екологічної катастрофи вже цього літа».

Безумовно, це звернення – крик душі. Бо уже далі терпіти такої невизначеності люди не можуть. Але деякі їх висновки, зокрема про те, що «у водосховищі для водозабору вже зараз не вистачає води, що основною причиною є постачання росьової води до Умані, що до цього міста відведено більше води, ніж її тече нижче уманського водозабору» є не зовсім вірними. Та звинувачувати жителів району в таких судженнях ніхто не має права тому, що їм, чомусь, доносились така необ'єктивна інформація.

З цього приводу є офіційні пояснення компетентних республіканських органів і дослідження небайдужих людей, які старалися громадянам донести правду про «велику уманську воду».

Приміром, Державний комітет з водного господарства своїм листом від 15.08.2002р. №ВЛ/9-440 на звернення депутатів Черкаської обласної ради від 03.07.2002р., повідомив Міністерству екоресурсів наступне: *«Аналіз багаторічних даних обсягу стоку р.Рось в районі Корсуня-Шевченківського вказує на його збільшення в останні роки (1991—817000 тис.куб.м; 2001—871000 тис.куб.м). У той час, як мінімальна природна літньо-осіння витрата р.Рось біля м.Корсуня-Шевченківського становить 2,3 куб.м на секунду, то режим роботи вищерозташованих водосховищ дозволяє утримувати її не менше 6,8 куб.м на секунду.*

В басейні річки Рось побудовано 1283 ставки і водосховища, де закомльовано 254029 тис. куб.м води. Тому твердження про обміління річки внаслідок введення в дію у 1994 р. водопроводу на м. Умань, який щодоби забирає 13 тис. куб.м води (4745 тис.куб.м за рік), є необгрунтованими».

У листі Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.08.2002р. № 6964 – /17/2-2 Кабінету Міністрів не вказується на зменшення водності р.Рось у зв'язку з заборою води Уманю. Також про це не ведеться мова і в листі Міністерства екології та природних ресурсів до Кабінету Міністрів на виконання його доручення від 17 вересня 2002р. № 8462/- 4.

Ці документи свого часу надійшли до районної ради і були опубліковані в районній газеті 22 січня 2003р. Але те, що Умань не винна в погіршенні екологічного стану Росі в м. Корсуні-Шевченківському, чомусь, не висвітлюється. Хоча на всіх нарадах і перехрестях вулиць про це ведеться мова. Запитується: Кому і для чого була вигідна така дезінформація? Певно, люди, не знаючи суті справи, вірили цим розказням.

З цього приводу журналістське розслідування вирішив провести наш земляк, кореспондент газети «Дзеркало тижня» Анатолій Скічко: так уже йому не вірилося, що існує ця дивна уманська нечиста сила.

Ось що він пише в № 36 газети «Дзеркало тижня» за 21-27 вересня 2002р. в статті **«Буря потрібна, але не в склянці води»** (Із скороченнями). *«Місяць тому в місцевій газеті «Надросся» з'явилася авторитетна думка головного санітарного лікаря району Л.Кузнецової, яка заявила: «Після введення в дію ще однієї гілки водогону на Умань Рось може взагалі пересохнути». Дізнавшись про це, корсунці, природно, не могли залишитися байдужими. Одні почали виношувати мрії про диверсію, інші забили на сполох..*

Як можна було не розпочати журналістське розслідування, якщо в офіційних документах, зверненнях Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації до вищих органів було написано: «широкі кола громадськості Черкащини глибоко занепокоєні різким загостренням екологічного стану річки Рось. Після того, як 1994 року був уведений у дію водопровід на місто Умань, який щодоби забирає 13 тис.куб. м води, річка обміліла, якість води в ній з року в рік погіршується...

У Корсунь-Шевченківській райдержадміністрації проблему спочатку формулювали так: ми не хочемо залишити уманців без води, але й ми, корсунці, не хочемо залишитися без води. Ваш кореспондент, безумовно, прийняв таку постановку питання й узяв «уманський слід».

Я відразу почав шукати проект – повинна ж бути копія в корсунських архівах. Проте мені пояснили, що в райадміністрації теж хотіли б його бачити.

Хто каламутить воду?

Мені «пощастило» дізнатися правду, знайшовши в інституті «Укр.НДІ-водоканалпроект» не лише сам документ, а й

особисто зустрівшись із головним інженером проекту Галиною Чепурною. Вона й розповіла напівдетективну історію.

На початку 80-х, у зв'язку з грандіозним розширенням Білоцерківського шинного комбінату, а також необхідністю забезпечення водою міст центральної України, задумали будувати водогін від Дніпра до Білої Церкви (80 км) і далі до Умані (ще 120 км). Халеп'янський водозабір (район Дніпра нижче Обухова) мав «напоїти» не тільки шинний завод, а й усю центральну Україну – Умань, Жашиків, Маньківку, Христинівку, Тетіїв, Ставище, Володарку й багато інших населених пунктів. Тут досі викачують з-під землі усе, що можуть. Крім того, вода була потрібна для зрошення полів. Трубу побудували, витративши на це 38 млн радянських карбованців.

Коли будівництво завершилося й велася підготовка до здачі в експлуатацію 200-кілометрового водогону, вибухнув Чорнобиль. Усі потенційні користувачі відмовилися від дніпровської води, і, передусім, Біла Церква. Раніше планувалося, що використання шинним заводом і містом дніпровська вода після очищення вливатиметься в Рось, підживлюючи її. Але замість цього не тільки Біла Церква, а й Умань почали користуватися винятково водою Росі. Таким чином, 120-кілометровий водопровід від Білої Церкви до Умані функціонує, а 80-кілометрову трубу від Дніпра (разом із водозабором і насосними станціями) – поховано в землі.

А що там із будівництвом «нової гілки водогону» на Умань, про яку так тривожно заявляв чиновник районного масштабу в районній пресі? Кажуть, не буває диму без вогню. «Вогонь», певно, полягав у тому, що 2000 року на території білоцерківської водоочисної станції почали добудовувати нові водоочисні споруди, називався проект так: «Коригування другого пускового комплексу очисних споруд господарсько-питного водопроводу в місті Біла Церква для організації водопостачання міста Умань». Складну назву, напевно, не змогли перетравити стривожені обмілінням річки в Корсуні, отож і закричали: гвалт! Будується нова черга водогону на Умань. Нічого такого в жодних планах не було хоча б тому, що наявна труба спроможна перекачувати не 13 тис.кубів на добу, а всі 40 тис.

Проте нас цікавить не стільки правда про цей невдалий проект, скільки правда про ту «велику» воду, що нібито виснажує Рось. Ця «правда» теж виявилася дуже простою.

У Білій Церкві й у Вишгороді для мене обчислили (зокрема, заступник начальника Дніпровського басейнового управління водних ресурсів Іван Дрімлюга) «уманську кубатуру» й одержали однаковий результат. Горезвісні 13 тис.куб.м води, які забирає Умань із Росії, становлять максимум...0,5 відсотка її стоку. А якщо врахувати, що останні два роки Умань бере набагато менше 10 тис.куб. м на добу (уманцям, що купують воду в Білій Церкві, ця водичка дорого обходиться, отож вони й заощаджують (У 2004р.,наприклад, Умань використала лише 3,6 тис.куб.м), то відсоток буде й зовсім незначним, він фактично не впливає на дебіт води в Росії.

Спростовано і другий «жахливий факт» – нібито пониження удвічі з 1995 року рівня води в Росії під Корсунем. За даними Дніпровського басейнового управління, обсяг стоку Росії 1995 року становив 492 млн.куб.м, а 2001-го – 871 млн. Отже, водність, тобто кількість води в річці, навпаки, збільшилася за останні роки (Рік на рік не припадає, але принаймні – не зменшилася). Причому, виміри зроблено в одному й тому самому місці, однією й тією ж гідрометеослужбою.

Що ж виходить? Води в річці не стало менше й водночас у районі Корсуня-Шевченківського вона міліє, замулюється, заростає очеретом, висихає. У чому причина?

Фахівці називають різні причини, аж до космічних. Більшість, звісно сходиться на тому, що головна – антропогенна (людська діяльність). А ось деталізують її знов таки порізному...

Парадокс, але, скажімо, начальник Черкаського управління екології Володимир Хоменко вважає, що забруднення Росії на території Київської області... не відбувається, зате впевнений, що «вони нам не додають води». А Іван Дрімлюга запевняє: зі стоком води все гаразд, а от забруднення річки стічними водами має місце.

Як тут не згадати літо 99-го. Тоді в Росії риба дохла тоннами, багато сіл у Корсунь-Шевченківському районі займалися її похованням, місяць Корсунь залишався без води, оскільки навіть купатись у смердючій річці було неможливо. **Про це в Черкасах знали, обласна прокуратура навіть порушила справу. Знали й у Києві. Але винуватця не знайшли, а народу пояснили, що винна у всьому ... спека.**

Отже, факти щодо уманської «великої» води виявилися, м'яко кажучи, фактами у великих лапках.. Коли я запитав у го-

ловного санлікаря Корсунь-Шевченківського району Л.Кузнецової, на чому ґрунтувалася її інформація в місцевій газеті про будівництво нової гілки водогону на Умань, вона відказала, що дізналася про це в райдержадміністрації. Можливо, місцеві фахівці справді вважають, що Умань відбирає воду в Корсуня? І таким чином уводять в оману начальство, помилково б'ючи на сполох, здіймаючи бурю в склянці води?».

Про цю вичерпну інформацію, певно, тоді в районі знали із листів відомств з Києва та сторінок згаданої газети, зокрема чиновники. Але чомусь на неї не звернули уваги, бо хто для них там якийсь кореспондент... Загалу навряд чи довелось її читати, оскільки газета «Дзеркало тижня» рідкісний гість у районі (Приміром, у 2008р. її отримує лише педучилище).

Але на початку 2007р. виходить книга під авторством Григорія Педченка «Все про річку Рось і Надросся», де уже автор розкриває згадане питання (До видання книги із згаданою статтею в газеті «Дзеркало тижня» він не був ознайомлений. Вона автору потрапила до рук лише в липні 2007р., тобто після катастрофи на Росі).

Та як сталася біда, в районі запускається знову стара «качка» про «велику» уманську воду. Запитується: Для чого, з якою метою? Це наочно й вилилося в зверненні громади до керівництва району та міста.

*

Але біда сама, як говорять у народі, не ходить. У цей період від Мартанського ставу в центрі міста Корсуня-Шевченківського потягнуло неприємними запахами...Хоча мешканців міста найбільше в той час турбувала річка, та Мартанський став не залишився не поміченим. Що ж сталося, запитують люди, знову спека винна...?

Як здійснювали «реконструкцію»

Мартанського ставу

Ось як про це описується в місцевій газеті «Надросся»

13 липня 2002 року. №58

Лід на Мартанському ставку рушив

«...Купатися в ставку таки купалися, рибу ловлять і досі, а от справа до човнової станції так і не дійшла, маємо тепер зарості очерету та водорості, замулені прибережні смуги. І що найгірше...ставок перетворився на джерело забруднення, інфекції. Адже його береги і вода засипані сміттям, побутовими відходами»

Ситуацію навколо ставка коментують:

Головний санітарний лікар району Л.А.Кузнєцова:

– Очистку ставка необхідно робити негайно, оскільки він є розсадником або місцем розплоду комарів, а в районі торік була малярія. Ставок засипаний, береги засмічені, брудна вода стікає на центральний пляж. Це сьогодні – джерело різних інфекцій.

Начальник районної екологічної інспекції Г.І.Бойко:

– Якщо ставок залишити напризволяще, через кілька років матимемо болото.

Міський голова Л.В.Шевченко:

– Необхідних коштів у бюджеті на це немає. Тому сесія міської ради прийняла рішення про передачу ставка в оренду строком на 20 років ВАТ «Хлібоприймальне підприємство» для очистки, ремонту і в майбутньому промислового рибальства, любительського вилову риби та організації відпочинку громадян.

Голова районної ради О.М.Крот :

–...Дуже добре, що знайшлися мудрі, підприємливі люди, які беруться за цю важку справу. Ми будемо підтримувати вирішення цієї важливої проблеми.

Отже, давня надія корсунчан не те, що плесо ставка буде чистим, як і колись, почала матеріалізовуватися, розпочато спуск води».

5 серпня 2006 року. №62

В районній раді

«...до районної ради надійшло декілька скарг громадян. Зокрема – лист що до реконструкції Мартанського ставка.

Обговорюючи проблему Мартанського ставка, розглядали варіанти його очищення. М.Є.Казимір (секретар міської ради) висловив думку міськради про застосування хімізасобів для знищення очерету та лози. Натомість П.В.Охріменко (заступник головного санітарного лікаря району) та П.Т.Пустільник (нач.держ.екологічної інспекції) категорично заперечили.

чили таку можливість, вказавши як більш раціональний спосіб – застосування спеціальних косарок».

9 серпня 2006 року. № 63

Мартанський став: більмо на оці, чи майбутня окраса міста?

«Наприкінці липня до редакції «Надросся» надійшла копія листа, примірники якого адресовано також голові районної ради, голові райдержадміністрації, міському голові М.Р.Самойленку. Починався він так :

«Шановні панове!...таке питання, як реконструкція Мартанського ставу, може вивести з себе кожна, тверезо дивлячу на світ, людину. Вже сьогодні, а пишу я 20.07.06р., в став почали набирати воду. Почали набирати, а у мене, та і, мабуть, у більшості жителів міста і району, виникає декілька питань: 1) **Що ми отримали в результаті реконструкції Мартанського ставу, яка проводилась чотири роки?** 2) **Чи потрібна була така реконструкція взагалі?** 3) **Як використано кошти, виділені на реконструкцію?»**

Далі автор листа – житель міста О.М.Мосійчук – викладає власні спостереження з кожного питання та пропонує зупинити набір води в ставок, знищити бур'яни...

Коментарі:

– від голови райдержадміністрації **І.Л.Пустовіта :**

– Керівник ХПП В.Г.Крученко активно взявся за реконструкцію ставка, але, вклавши чималі кошти в початок цієї справи й не побачивши реальних зрушень, згас в своєму ентузіазмі. На тривалий час роботи припинилися. Міськрада за весь час палець об палець не вдарила, щоб знову розпочати реабілітацію ставка.

Справді, на реконструкцію ставка було витрачено за весь час значні кошти: 232 тис.грн.з держбюджету, 248 тис.грн – з обласного (причому, ці дві суми в район не надійшли, їх було одразу переказано на рахунки підприємств–виконавців робіт, зокрема – Черкаської буд.організації СПМК-42), а також 120 тис.грн.–з районного бюджету.

Рішення про виділення коштів з райбюджету на закінчення робіт вчасно не прийняла новообрана районна рада».

– від голови міськради **М.Р.Самойленка :**

« – Із самого початку ініціатором очищення Мартанського ставка була райдержадміністрація. Починаючи з 2002 року, тільки її представники приймали рішення і займалися

пошуком коштів на вирішення цієї проблеми. Річ у тому, що справа затівалася досить фінансово обтяжлива, а зайвих коштів у міській раді ніколи, як відомо, не було, тому вона могла лише передати ставок в оренду. Практично до цього часу ми дійсно в реконструкцію ставка не втручалися, бо не хотіли заважати райдержадміністрації.

В даний час ми почали шукати прийнятний вихід. Наші фахівці в мережі Інтернет знайшли підходящий хімзасіб.

Отже, обговорення теми триває і на рівні влади, і, як-то кажуть, на кожному корсунському перехресті. Але слово “безгосподрність” все голосніше чомусь песимістично звучить із уст мешканців міста. (Вони) Із нетерпінням очікують, коли ж в центрі міста нарешті з`явиться обіцяний осередок краси і спокою».

14 жовтня 2006 року. № 82.

Проблема на контролі

«У понеділок до районної екологічної служби надходили телефонні дзвінки від громадян міста: кілька днів у повітрі чути неприємний запах. Він поширюється від Корсунки. Що сталося?

...Було встановлено—часткова розгерметизація оглядового колодязя на станції перекачування, несправність відразу було ліквідовано.

Скид води (з Мартанського ставка) також частково спричинив неприємний запах, оскільки в ставковій воді завжди міститься природна кількість сірководню...

Цієї осені воду з Мартанського ставка буде скинуто повністю для очистки в зимовий час від рослинності».

А ось як було насправді

Не відомо скільки насправді коштів було використано на ту «реконструкцію». Але практично нічого для очищення ставка не було зроблено. За 4 роки колишнє дзеркало ставу заросло очеретом та різною рослинністю, люди на дно ставу нанесли чимало сміття та різних побутових відходів. Бачачи, що далі ніхто робіт по очищенню ставу робити не буде, керманічі і “підтримувачі” вирішили в став набрати воду та прикрити ці неподобства. Отож в липні 2006р. розпочали цю роботу, не прислухавшись до порад розумних людей. Лише вода заповнила на 40-50 см дно ставу, як внаслідок високої температури

почала загниватися рослинність, яка його вкрила і не пристосована рости у воді.

Неприємні запахи майже два місяці стояли над містом. “Реконструкторам” нічого не залишалось робити, як знову випустити зі ставу воду. Отож воду випустили. Та взимку ніхто ніяких робіт не проводив, хіба що трохи сухий очерет скосили. Ранньої весни 2007р. уже міськрада почала рятувати «діяльність» своїх попередників «реконструкторів», щоб хоч якось виправити становище: уловину ставу почали наповнювати водою, навіть рибу запустили. Лише завдяки холодній весні 2007р. рослинність не засмерділась знову. Скошений очерет, прибитий вітром до дамби, весною виловлювали та конячиною буксировали до берега. Ставок в цілому та з екологічної точки зору не став кращим, бо ще більше заріс, засмітився. Але санепідемстанція уже мовчить, чомусь. Отож “давня надія корсунців не те, що плесо ставка буде чистим, як колись, почала матеріалізовуватись”(Для кого?) бачилась жителям міста в мрії.

Так закінчилася “реконструкція” “мудрими, підприємливими людьми” Мартанського ставу.

А в травні неподалік ливарного цеху на березі спішно насипали піску, організували дитячий пляж, бо в річці Росі, яку забруднили, купатися небезпечно. Дітки радіють, адже жара, освіжитись бажання, тож ляпаються на міліні поміж очерету. А в газетах розписали, що в Корсуні-Шевченківському велику справу зробили. Ура!..

Та на початку червня 2007р. зі ставу знову потягнуло неприємним запахом. Батьки почали запитувати: «В чім справа?». Тут спохватилася райсанепідемстанція, як завжди із запізненням, пляж закриває. Ось як це питання пояснює головний санітарний лікар району Т.Л.Козлова в газеті «Надросся» від **23 червня** 2007р.: *«При дослідженні води з Мартанського ставу 31 травня було встановлено, що вода не відповідає вимогам по бактеріологічному забрудненню. Тому з метою попередження епідускладень, спираючись на дані лабораторних досліджень держсаннагляд району виніс постанову про заборону експлуатації пляжу на Мартанському ставку з 8 червня 2007 року».*

Власники ставу далі продовжують його рятувати: косаркою скошують на плесі очерет. Хоч, зрозуміло, ставок від цього глибшим не стане, сміття та виросла трава з dna ніде не подінуться. Все ж очерет посеред ставу скосили.

Та люди й цим ніби задоволені, адже посередині міста ожило плесо довгоочікуваної води, й для ока якось приємніше. Тим більше, в ставку з'явилася риба: карась, короп, окунь, товстолоб, білий амур...

На цьому можна було б і закінчити розповідь про Мартанський став. Але...(Щоб більше не повертатися до цього питання, прийдеться розповісти що ж відбулося потім).

А відбулося ось що. Міська рада ніби зробила хорошу справу: з 1 червня 2008р. надала дозвіл громадянам на любительське рибальство, правда, за відповідну плату (за день – 20 грн., за місяць – 100 грн., за сезон – 400 грн.). Жителі міста й за це вдячні: кожен може вільно відпочити в будь-який час неподалік своєї оселі, не їдучи до далекого Дніпра чи десь на Рось, та й бензин дорогий... В перший день деякі риболови радувалися уловам, бо й дійсно дехто виловив не один кілограм карасів та коропчуків, а декому попадалися й товстолоби.

Та 12-13 червня у рибалок ця радість швидко зникла: під берегами помітили загиблу рибу, кількість якої з кожним днем збільшувалася, над околицею відчувалися неприємні запахи. Забили тривогу. Почалася робота по очистці ставу від дохлої риби. Як свідчить газета «Надросся» від минулої п'ятниці по вівторок (13-17 числа) *«...зібрано 12 мішків мертвої риби. Яка тому причина? Що робити і як рятувати ставкову живність? На ці запитання шукали відповіді члени міськвиконкому на своєму позачерговому розширеному засіданні у вівторок 17 червня»*. Були різні думки: *«риба гине, найвишє отруєної підкормки; причиною може бути масове гниття рештків рослинності на дні ставка з виділенням великої кількості сірководню; нищення риби електрохваткою...»*.

Уже – й 25 червня. Районне керівництво бідкається, бо *«на цю дату, як повідомляє районка 1 липня, ще не була встановлена остаточна причина масової загибелі риби у водоймі»*. Все ж по районному радіомовленню 25 червня СЕС повідомила, що риба отруєна хлоридами та аміаком. А 1 липня в районній газеті знаходимо таке повідомлення: *«СЕС категорично заборонила купатися у ставку. Це небезпечно для здоров'я»*.

8 серпня 2008р. в районці під детективним заголовком **«Мартанський ставок: запасаємось терпінням»** повідомляється: *«Що й казати, це місце ще здалеку просто манить своїм дзеркальним плесом, зеленою травичкою, а на додачу ще й*

лебедине подружжя величаво підплива до берега. Та варто тільки наблизитися до Мартанського ставу, як у ніс вдаряє запах, що вмить відбиває усілякі фантазії про відпочинок на його березі. Чи пощастить ще корсунцям у цьому році позасмагати на Мартанському, адже пляж тут заборонено пречудовий?

Ось що з цього приводу говорить міський голова М.Р.Самойленко: - Ми не передбачали, що таке може статися, коли скошували очерет. Зараз на дні ставка іде активний процес гниття залишків очерету. Ще й досі не можна назвати остаточні причини, через що це сталося: гниючий очерет, перебільшення корму, проливні дощі, які зміли у водойму куцаївський бруд та міндобрива з полів... І все ж до повного «одужання» ставка ще далеко.

Свою думку висловив і начальник управління державної ветеринарної медицини в районі М.П.Моцик: – Перед тим, як почати вироцувати рибу потрібно було дотриматися всіх санітарно-ветеринарних вимог ».

З уст корсунців лише й чути: – Це що брутална безгосподарність, безвідповідальність чи щось інше ?

Та повернемося до проблем річки Рось, які нині продовжують турбувати корсунців чи не найбільше.

В цей період районна рада вирішила затвердити районну програму «Питна вода Корсунщини» на 2007-2020 роки», яку, мабуть, потрібно було приймати за багато років раніше, і не лише приймати на папері, а й практично виконувати. 18 червня 2007р. вона розглядається на сесії районної ради і викладена повністю на сторінках газети «Надросся» від 27 червня.

Коментувати всю програму чи доцільно, бо кожен може з нею ознайомитися і зробити власний висновок про її зміст та реальність виконання. Але в розділах «Мета та цілі програми», «Технічне забезпечення», «Забезпечення беззбиткового фінансування» матеріал переписаний з Інтернету з якоїсь державної програми, загальний, не конкретний, який можна застосувати до будь-якого знеособленого міста України.

Передбачено деякі більш конкретні заходи, як «каналізаційний колектор»–2007-2008рр.,«очисні споруди міста»–2007-

2010рр., «очисні споруди «Восход»–2009р., «реконструкція системи каналізаційних мереж вул.2 Укр.фронту»–2010р. Чи виконані у вказані строки передбачені заходи?..

Але найбільш проблемне питання–забезпечення жителів міста питною водою з альтернативних джерел – конкретно не виписано, а просто вказано «будівництво та реконструкція водозаборів з поверхневих і підземних джерел»–2007-2020 рр., в т.ч. витрати на цей захід передбачені у 2007 р. – 840 тис.грн., 2008 р. – 1450 тис.грн. Закінчився 2011р. Що ж зроблено?... Так що з програми витікає висновок: чекайте, шановні курсунці, 2020 року...

Безумовно, прийняття Програми – це уже позитив. І ніколи не пізно її удосконалити, наповнити конкретним змістом: назвами об'єктів, виконавцями, строками, а головне – контролем за втіленням в життя передбачених заходів та звітністю перед громадою відповідальних за виконання.

У районній газеті «Надросся» від 30 червня 2007р. вмотивовано з'являється неоднозначна стаття голови райдержадміністрації І.Л.Пустовіта з назвою **«Я не тільки люблю Рось, але й роблю все можливе, щоб її врятувати»**. Як заявив Іван Лукович: *«Останнім часом в деяких газетах з'явилися різного роду публікації щодо ситуації на річці Рось. Здебільшого матеріали носять тенденційну спрямованість і переслідують одну мету: будь-що скомпрометувати органи місцевої влади, звинуватити керівників у бездіяльності. Я хочу фактами спростувати ці вигадки»* (І чим це так наші місцеві органи влади не догодили не лише обласним, а й республіканським ЗМІ?..).

У книзі автор не робить передрук статті повністю, бо подібні тези про те, яку таку роботу проводить райдержадміністрація з порятунку річки Рось, наводилися у попередніх публікаціях першого заступника голови О.М.Крота: *«зверталися, вживали заходи, засідали...»*. Бо й дійсно, ситуація, яка склалася цього разу на Росі, навряд чи в повній мірі залежала від органів влади району.

Але деякі повідомлення доцільно все ж передрукувати. *«Міжвідомча комісія по встановленню режимів роботи водосховищ і управління водними ресурсами р.Росі (говорить далі голова райдержадміністрації) прийняла рішення 3-4 червня додатково скинути воду з верхніх водосховищ, але пропуски води 3-4 не було проведено. Райдержадміністрація повторно*

звернулася в комісію з вимогою проведення пропусків води для поповнення Стеблівського водосховища, звідки отримали телеграму, що додаткові об'єми води надійдуть 15-18 червня. Тільки після звернення в Комітет водних ресурсів України питання було вирішено».

З вищенаведеного пояснення голови райдержадміністрації стає зрозумілим, що вчасно додаткових попусків води з верхніх водосховищ не було зроблено, а значить втрачено багато дорогого часу, завдано чимало проблем госпорганам і людям: фінансових, матеріальних, моральних, а можливо й здоров'ю. Думається, що Іван Лукович тут сказав правду.

Це підтверджують служби водного відомства та СЕС. 19 червня засідає робоча група басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами. Лише після цього з 21 червня «*проведена подача води з верхів'я р.Рось*» і почався скид її з Стеблівської греблі «*спочатку через верхній край заставок, потім через нижній край щитів. 22 червня були підняті щити Стеблівської та Корсунь-Шевченківської ГЕС (30 см). І лише 27.06.07р. показники води в р.Рось та водогоні нормалізувались*».

Ось як «*поспішають*» столичні державні відомства і їх чиновницька рать вирішувати екологічно небезпечну для людей проблему, яка сталася на Росі.

У громадян виникає цілком справедливе запитання: Чому вони так бережно утримують запаси надлишкової води у верхніх водосховищах, не для гарантованого виробництва електроенергії орендарями ГЕС та отримання фінансових вигод? Свідченням цього є й те, що керівництво ЗЕА «Новосвіт» не дуже рахується з рішеннями Міжвідомчої комісії щодо дотримання встановлених режимів попуску води, аби лише більше виробити Квт.годин електроенергії.

Ось що з цього приводу на сторінках газети пояснив І.Л.Пустовіт: «*Керівництво райдержадміністрації звернулося з листом до першого заступника голови облдержадміністрації П.І.Гамана з проханням: враховуючи, що Черкаська філія зовнішньо-економічної асоціації «Новосвіт» не виконала рішення протоколу Міжвідомчої комісії від 19 червня 2007 року в частині дотримання встановленого режиму пропуску води зі Стеблівського водосховища, що мало місце і раніше, ініціювати розрив договору оренди з зовнішньо-економічною асоціацією «Новосвіт».*

Але ж знову запитання: Які заходи впливу до керівництва орендаря застосовані і чому орендар використовує річку Рось як йому заманеться, не дбаючи про її стан?

Далі голова райдержадміністрації говорить: *«Можу пообіцяти одне: ми не зупинимось на тому, що поставили до відома про лихо всі відповідальні служби. Ми доб'ємось конкретної відповіді на питання, хто винен, і покарання тих, хто отруїв Рось (Чи добилися, покаже час...). Але проблема стоїть ширше: як не допустити подібного надалі».*

В районі є кілька можливих джерел скиду нечистот у річку Рось, зокрема ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика». Що влада та санітарно-екологічна служба зробили, аби припинити це ганебне явище?...Але про згадане пізніше.

В цій же газеті друкується інформація головного державного санітарного лікаря району Тетяни Козлової про стан річки. Як помітили жителі району (по що наводилися приклади раніше), пані Козлова або не вчасно попереджає громадян про забруднення води, про недоцільність купатися, або ж чомусь ухилиється від таких повідомлень.

Про це свідчить і ця інформація: *«Всі ми є свідками погіршення стану річки Рось в травні-червні. Виявлення та усунення причин, що призвели до цієї ситуації, – компетенція відповідних структур. А до функції держсаннагляду входить контроль за питним водопостачанням. В межах службових повноважень й інформуємо корсунчан з питань, якими засипають останнім часом працівників нашої санстанції.».*

В людей виникають справедливі запитання: Чому ж в попередні роки про аналізи води в річці СЕС повідомляла систематично, в т.ч. про рівні розчинного кисню, забрудненості, наявність пестицидів тощо? Що змінилося? А якщо люди будуть хворіти, то хто повинен виявляти, попереджувати та повідомляти їх про санітарно-епідемічну обстановку і можливу загрозу для здоров'я? А вона нині така.

Дійсно, обстановка накаляється. Люди хочуть знати правду, визначитися, як їм бути...В газетах продовжується публікація матеріалів про отруєння річки. В газеті «Молодь Черкащини» від 4 липня пишеться: *«У Корсуні введено надзвичайний стан, а саму територію міста оголошено зоною екологічного лиха. Дослідження, проведені лабораторією Черкаської екологічної інспекції, виявили у росовій воді значну кількість хімікатів, концентрація яких значно перевищує гранично допустимі*

норми. Тим часом начальник обласної екологічної інспекції Микола Клименко категорично спростував інформацію про забруднення Росі богуславськими каналізаційними стоками. Зокрема він повідомив, що ніяких хімічних речовин у росьовій воді не виявлено, а факт забруднення річки пояснив суто природними причинами.

– Там дійсно працювала комісія, в складі якої були і наші працівники, але масову загибель риби викликали більш як метровий шар мулу та мала кількість кисню у нижньому шарі вод (Ніби до цього мулу не було і риба чомусь не гинула). Ніякої каналізаційної труби наші представники і в очі не бачили», – заявив Микола Клименко.

Отже, роль в цій історії богуславської каналізаційної труби в Корсуні і Черкасах бачать по-різному.

Цими днями міська рада Корсуня, оголосивши надзвичайний стан, офіційно звернулася по допомогу до Верховної Ради, Секретаріату Президента та Кабміну.

– Може, це хоч якось вплине не глухих до проблем Корсуня державних чиновників, – скрушно зазначив Михайло Самойленко ».

Як пише районна газета «Надросся» від 11 липня 2007р.: «Зібрання, комісії, засідання – це все вже не влаштовує жодного користувача зношеного «до ручки» міського водогону. Рось для корсунців більш не напувальниця – в цьому одностайні вже, мабуть, всі.

Не товкти брудну воду в ступі, а шукати інших шляхів водозабезпечення міста намагаються місцеві чиновники. Днями вони побували на водозаборі в урочищі Сівач. Розглядали варіанти реконструкції системи водопостачання. **Перший** передбачає спорудження променевого водозабору паралельно до річки в урочищі Сівач, повне переобладнання станції очищення води, будівництво резервуара чистої води на Козацькій могилі, закільцювання трубопроводів. **Другий** варіант – підведення води від підземного озера в районі с. Дравівки. Передбачає буріння свердловин, спорудження двох паралельних гілок трубопроводу, станції очищення, потужних насосних станцій. Цей варіант дозволить підключитися до централізованого водопостачання жителям прилеглих сіл та привокзального району міста. **Як додатковий** варіант дуже якісного питного забезпечення розглянули спорудження буетів по

місту. Присутні зазначили, що всі варіанти непогані, якби їх об'єднати, то було б ідеально.

На геологічній розвідці наполягає О.М.Григоренко. Підземні джерела – найкращий вихід із ситуації, вважає він (При написанні книги «Все про річку Рось і Надросся» автору довелося вивчити, як в інших містах Поросся проблему питного водопостачання вирішили за рахунок артезіанських свердловин. Тож про них він повідав заступнику голови райдержадміністрації О.Григоренку). М.Р.Самойленко ж каже, що такі дослідження марнотратство, і як доказ представляє висновки фахівців, зроблені в проекті водопостачання м. Корсуня-Шевченківського 1957р., де мовиться, що централізоване водопостачання нашого міста можливе лише з Росі у зв'язку із малим дебетом підземних вод в гранітних породах».

Забігаючи наперед, доцільно розповісти ось про що. 5 червня 2008р. в районному Будинку культури проводилися громадські слухання по темі: «Проблеми екологічного стану річки Рось та довкілля Корсунщини», яку ініціювала районна громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної Ліги. У своєму виступі автор книги розповів про те, що є проект (він є і в районі) геологорозвідки підземних вод біля села Дрaбівки для водозабезпечення м.Корсуня-Шевченківського, розроблений у 1980р. територіальною комісією по запасах корисних копалин Міністерства геології України. Родовище перспективне, доступне, з дебетом води 9500 куб.м на добу. В той час, як Корсунь зараз споживає лише близько 700 куб.м. Але після такого повідомлення відповідні служби району чи кинулися вивчати ці документи?

В районній газеті від 14 липня 2007р. з'являється довгоочікувана інформація про те, що «на звернення Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації, депутатів районної та міської рад, громадськості Державний комітет України з водного господарства надав Кабміну наступну інформацію:

Внаслідок аномально спекотної погоди, відсутності атмосферних опадів на притоках і в руслі р.Рось спостерігається зменшення водності до 40-70 % (! Ви подивіться, яка безглузда інформація) норми та погіршення якості води. Так, на водозаборі м.Корсуня-Шевченківського має місце постійне перевищення нормативів якості для води госпитного використання за вмістом органічних та інших забруднюючих речовин, що унеможливорює питне водопостачання міста (Запитання: То

при чому тут спекотна погода і відсутність опадів до того, що у воді має місце **постійне** перевищення нормативів за вмістом органічних і забруднюючих речовин ?).

Для забезпечення проточності річки з метою недопущення надзвичайної ситуації (замору риби, припинення роботи водозабору) Міжвідомчою комісією по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами р.Рось при Держкомводгоспі дозволено скиди води з вище розташованих водосховищ. Однак, вжиті заходи не призвели до суттєвого покращення стану води у нижній течії Росі.

*За даними моніторингу якості вод р.Рось, **відзначаються несанкціоновані скиди забруднених стічних вод та незадовільна робота каналізаційних очисних споруд, розташованих у її басейні** (Цим практично Держводгосп визнав те, що забруднення Росі здійснюється каналізаційними очисними спорудами у Надросянських містах. Але...чи скаже він прямо про це?). З огляду на вищевикладене, з метою попередження виникнення надзвичайної екологічної ситуації, Держводгосп вважає за необхідне проведення спеціальної міжвідомчої наради щодо покращення екологічного стану водних ресурсів р.Рось та впровадження відповідних першочергових заходів».*

18 липня районка друкує звістку: «За повідомленням голови райдержадміністрації І.Л.Пустовіта, 26 липня об 11 годині в райдержадміністрації відбудеться засідання Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами р.Рось при Держводгоспі за участю керівників Київської, Вінницької, Житомирської і Черкаської областей, представників Кабінету Міністрів України, Мінприроди, екології, водоохоронної інспекції, Держводгоспу, санітарно-епідеміологічної служби. Планується обговорити першочергові заходи щодо покращення екологічного стану водних ресурсів Росі та попередження надзвичайних ситуацій».

Лише **21 липня** в «Надроссі» райсанепідемстанція розміщує повідомлення про якість питної води: «В липні стан води у міській мережі погіршився, хоча на станції очистки води «Сівач» відповідає вимогам ГОСТу «Вода питна». В контрольних точках розподільної мережі показники води реєструвалися з відхиленнями. Це свідчить про забруднення водогінної мережі. Тому використання водопровідної води для пиття, приготування їжі категорично заборонено».

Жителі району, особливо міста, стомилися від заяв чиновників і служб, від різних туманних обіцянок, а найбільше – від відсутності питної води та можливості користуватися річкою.

Міськвиконком провів значну роботу по забезпеченню частини людей питною водою: вона завозилась 6-ма автомо-локоцистернами з свердловин школи-інтернату, райлікарні..., згідно з графіком. Але для них ходіння в далекі походи з відрами чи каністрами в очікуванні та пошуках питної води стало ніби вічністю. Дехто, багатший та хто має власну садибу, в спішному порядку почали бурити свердловини, копати колодязі. Але переважна частина жителів міста, особливо пенсіонери та мешканці багатоповерхівок, з ніг збиваються в пошуках води для пиття.

Останню звістку та повідомлення СЕС люди сприйняли неоднозначно. Чесно кажучи, вони розчарувалися у владі, бо бачать яка вона безпомічна та неефективна, часто ще й необ'єктивна. Все ж більшість людей хоче надіятися, що прийдуть столичні чиновники і врятують їх становище, допоможуть, як це було колись. Багато хто з більш недовірливих та наполегливих ще й надіявся, що київські фахівці все ж відкриють правду про те, яка основна причина забруднення Росі.

Місцева влада, певно, також надіялася, що буде викрито забруднювачів річки, на них впаде й вина, та хоч якісь будуть вжиті заходи для подальшого більш безпечного становища Росі в Корсунь-Шевченківському районі. Бо їм також набридла ця постійна тривога та претензії місцевого населення. Хоча і в них сумніви великі.

Ці дві, так сказати, сторони по різному готувалися до зустрічі високоурядової комісії. Не відомо як готувалася місцева влада, але громада, активісти неформального екологічного руху вирішили високих гостей зустріти в «штики». Їй зрозуміло, бо далі чекати милості від природи, на що зсилається чиновництво, набридло. Активісти старалися запросити в район телебачення, кореспондентів з центральних газет. До редакції «Сільських вістей» відправився Олександр Майдаченко. Спочатку планувалося піддати нещівній критиці районне керівництво, а потім уже «штурмувати» високі київські бар'єри. Та після консультацій було прийнято рішення не чіпати місцевої влади, бо питання нині стоїть зовсім по-іншому: коли приїхали керівники та фахівці республіканських відомств, значить вони повинні дати вичерпну відповідь щодо причин

забруднення Росі та намітити шляхи усунення їх в майбутньому. І навпаки – в цьому підтримати місцеву владу.

Тож було й вирішено: біля райдержадміністрації зібрати мітинг, виступити з інформаціями про стан річки, з лозунгами та призовами на її порятунок, а також вручити комісії звернення від громади міста. Автору книжки випала честь готувати проект звернення. Воно повністю надруковане в міській газеті «Корсунь» за 3 серпня 2007р.

*До Кабінету Міністрів України
До Держводгоспу України, інших відомств,
які представлені сьогодні у Міжвідомчій комісії*

26 липня 2007 року

м.Корсунь-Шевченківський

Відкрите звернення жителів Корсуня-Шевченківського

Ст.13 Конституції України: «Водні ресурси є об'єктами права власності українського народу. Ця власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільства».

Проте, ці вимоги Конституції порушуються. В останнє десятиріччя систематично здійснюється забруднення річки Рось, особливо в межах Богуславського–Корсунь-Шевченківського районів, з кожним роком все більше і більше. Влітку 1999р. відбулося перше залпове забруднення Росі в Корсунь-Шевченківському районі, яке було назване екологічною катастрофою. Але справжні причини лиха були приховані, винні не понесли покарання, хоч в цілому вони були відомі. Держводгосп про це повідав Корсунь-Шевченківським органам влади своїм листом від 15.08.2002р. ВН № 9-440, що основними забруднювачами є Білоцерківський та інші водоканали надросянських міст. Проте заходів по попередженню подібного Держводгоспом не було вжито. А проводились якісь малоефективні регулювальні режими роботи водосховищ.

Внаслідок цього в травні 2007року повторилося нове залпове отруєння річки, але більш масштабне: вся акваторія Корсунського і Стеблівського водосховищ перетворилася в стічну каналізаційну трубу з неприємним запахом, вода втратила прозорість, у річці загинуло дуже багато риби, раків, молюсків, хворіли люди, до цього часу жителі міста не споживають питної води із міського водогону, що прокладений від русла Росі. Аналізи води засвідчили про перевищення в ній нормативів різних хімічних елементів, а розчинний

кисень сягнув нижче 1 мг/літр води. Таких негативних показників вода в джерелі – річці Рось ще ніколи не мала ! Численні дослідження та опитування надросянських жителів аж до снт Рокитного свідчать, що цього разу забруднення Росі відбулося з Богуславського району.

Стан каналізаційних споруд у надросянських містах, безконтрольний викид з них нечистот, відсутність зливної каналізації з територій підприємств та недбале зберігання різних засобів хімізації сільського господарства – чи не найголовніші винуватці екологічних катастроф ?

Ми, курсунці, вимагаємо від Вас конкретних дій по виявленню і усуненню справжніх причин та недопущення в майбутньому подібних фактів. А не засідати для того, щоб, як і минулого разу, приховати винуватців, перекласти вину на природні явища, на те, що буде покращено регулювання скиду води з водосховищ .

Уже зараз відомо, що Корсунь-Шевченківський приречений бути без якісної росьової питної води.

Пропонуємо: 1.Негайно виявити джерело забруднення річки в Богуславському районі та локалізувати його. Винних притягти до кримінальної відповідальності.

2.Виконати свої обіцянки 2002 року, які Ви давали на звернення депутатів Черкаської обласної ради щодо покращення екологічного стану Росі та забезпечення жителів міста Корсуня-Шевченківського якісною питною водою: для цього на 2007-2010 роки слід виділити кошти на спорудження артезіанських свердловин та від них – водогону до міста; допомогти району очистити в межах водозабору дно річки та спорудити автономний резервуар води в руслі Росі.

3.Для цього діє «Національна програма екологічного оздоровлення басейну річки Дніпра та поліпшення якості питної води на 2007 – 2010 роки», затверджена Постановою Верховної Ради 27 лютого 1997 року № 123/97-ВР. Будь ласка, організуйте її виконання.

Відповідно до цієї програми передбачити роботи по реконструкції каналізаційних очисних споруд у надросянських містах, зокрема в Погребищі, Узині, Богуславі. В Національній програмі реконструкція каналізаційних споруд у Корсуні-Шевченківському проходить як невідкладна. Проте за 10 років нічого не зроблено для її виконання.

Пора покінчити із забрудненням надроянських ставків дендропарку «Олександрія» нафтопродуктами, шестивалентним хромом, аміаком...та розібратися із станом скиду каналізаційних стоків у Білій Церкві.

Є можливість і не потрібні великі суми коштів для негайного перенесення у кожному районі непридатних і невідомих хімікатів сільського господарства в 1-2 капітальні сховища, ліквідувавши всі решту, в яких вони зберігаються в незадовільному стані. Доцільно підготувати про це урядову постанову.

4.У нас є зауваження до Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами річки Рось. Якщо і в майбутньому енергетики будуть використовувати річку, як заманеться, завдаючи їй і навколишньому середовищу небажаних наслідків, ми залишаємо за собою право по відношенню до них виправляти становище правовими, доступними нам методами.

Ось ті первинні заходи, які можуть хоч якось продовжити життя Росі та вирішити проблему забезпечення жителів Корсуня-Шевченківського питною водою.

Просимо офіційно в пресі (районній газеті) надрукувати прийняте Міжвідомчою комісією рішення та повідомити нам про заходи, які будуть вжиті з викладеної проблеми.

Звернення підписали 92 жителі м. Корсуня- Шевченківського».

26 липня – через 2 місяці після забруднення !

У Корсуні-Шевченківському засідає республіканська Міжвідомча координаційна рада з питань розвитку водних ресурсів. Так столичні чиновники «поспішали» рятувати Рось .

Список присутніх великий (офіційно зареєстровано 42 особи) і посади відповідні, тож, думалось, питання буде розглянуто достатньо ґрунтовно.

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ

(Подається в скороченому вигляді)

з питання :

Щодо вжиття вичерпних заходів, спрямованих на попередження виникнення надзвичайної екологічної ситуації на

**річці Рось на виконання доручення Кабінету Міністрів від
04.07.07 р. № 28444/1/1-07**

від 26 липня 2007 року

м.Корсунь-Шевченківський

Головує: Віктор Федорович Кіжаєв – перший заступник
Голови Держводгоспу.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ :

1.Інформація щодо прогнозу водності у басейні Росі на
літній період 2007р.

Доповідає: начальник сектору відділу гідропрогнозів
Укргідрометцентру Лідія Василівна Петренко.

2. Інформація щодо незадовільної екологічної ситуації у
середній та нижній течії р.Рось.

Доповідають :

– заступник начальника Дніпровського управління водних
ресурсів Іван Михайлович Дремлюга;

– директор українського науково-дослідного інституту во-
догосподарсько-екологічних проблем УНДІВЕП Анатолій Ва-
сильович Яцик;

– начальник Білоцерківського міжрайонного управління
водного господарства (Київський облводгосп) Петро Олексан-
дрович Бабій.

3.План першочергових заходів по покращенню екологіч-
ного стану у басейні р.Рось.

Доповідає: начальник управління комплексного викори-
стання водних ресурсів Державного комітету України по вод-
ному господарству Олексій Валерійович Уралов.

4.Заключне слово першого заступника Голови Державного
комітету України по водному господарству В.Кіжаєва – підве-
дення підсумків засідання робочої групи Міжвідомчої коорди-
наційної ради.

2. З другого питання порядку денного слухали І.Дремлюгу
– заступника начальника Дніпровського БУВР:

*«Протягом останніх років в басейні р. Рось в літній
період (травні-червні) спостерігається погіршення якості во-
ди, особливо в її нижній течії. Відмічається різке зменшення
вмісту кисню, значне підвищення вмісту фосфатів групи азо-
ту та показників рН.*

*Причиною цих явищ є природні фактори (маловодність)
та антропогенні – висока зарегульованість річки (за даними*

2002р. загальний регулюючий об'єм водосховищ становив 82,6 млн. куб.м, ставків 67,6 млн.куб.м, при цьому річний стік 95 % забезпеченості складає 347 млн.куб м (Авт. Див. вище. Держводгосп давав пояснення і наводив цифри, що водність Росі не зменшилася, а навпаки зросла майже вдвічі за останні 7-8 років), **порушення режимів роботи водосховищ гідро-електро-станціями**, скиди стічних вод, які через перевантаження та неефективну роботу очисних споруд забруднюють воду. Так, із 10 комплексів очисних споруд нормально працюють лише 2 (КП«Білоцеркваводоканал» та КП «Миронівкаводоканал»), а такі, як: «Київоблводоканал» м.Тетіїв, комунальне підприємство м.Сквира, комунальне підприємство «Узинводокана-лізаційне господарство» та АТВТ «Узинський цукрозавод», КП ВУЖКГ смт. Рокитне, КП «Таращаводоканал», КП «Богуславтепловодопостачання» (скид стічних вод з КОС у Рось двома випусками – Богуслав в 9 км від міста та Фінське містечко в межах міста), ВУЖКГ м.Кагарлик, ВУЖКГ м.Корсунь-Шев-ченківський, потребують реконструкції (Ось основна біда. Та хто буде проводити реконструкцію згаданих міських кана-лізаційних споруд? А якщо ще й додати підприємства, які скидають неочищені стоки в річку!).

Усі ці фактори, далі говорить І.Дремлюга, призвели до погіршення якості води, зменшення витрат, швидкості течії річки, її проточності, замулення водосховищ.

З метою покращення стану води та недопущення ускладнення санітарно-епідеміологічних ситуацій у нижніх водосховищах (Стеблівське та Корсунь-Шевченківське) Міжвідомчою комісією по встановленню режимів роботи водосховищ та управлінню водними ресурсами р.Рось щорічно приймається рішення для збільшення проточності річки здійснювати додаткові екологічні пропуски води із верхніх водосховищ, розташованих у Вінницькій, Житомирській та Київській областях.

Однак ці заходи лише тимчасово поліпшують ситуацію. Для оздоровлення річки, покращення її екологічного стану Держводгоспом України разом з Дніпровським БУВР розроблений план першочергових заходів, який необхідно виконувати всіма учасниками водогосподарського комплексу.

4.Заключне слово В.Кіжаєва – першого заступника Голови Держводгоспу, який заявив: « Ми будемо збиратися тут доти, доки не буде позитивних зрушень». Наступне засідання призна-

чено провести через 2 місяці в Корсуні-Шевченківському, де планується заслухати звіти керівників служб та представника природоохоронної прокуратури.

ВИРІШИЛИ (Передруковано лише кілька пунктів рішення, для відома) :

1. Взяти за основу «План першочергових заходів по покращенню екологічного стану у басейні р.Рось» (Авт. Як рішення, так і першочергові заходи малоконкретні. Не передбачено жодного заходу, який би покращив у Корсунь-Шевченківському та Богуславському районах екологічну ситуацію та забезпечив споживачів якісною питною водою).

2. Упрудресурсів спільно з Дніпровським БУВР, Вінницьким, Житомирським, Київським та Черкаським облводгоспами забезпечити доведення затвердженого рішення до всіх учасників водогосподарського комплексу басейну р.Рось.

3. Упрудресурсів спільно з Дніпровським БУВР, Вінницьким, Житомирським, Київським та Черкаським облводгоспами забезпечити організацію та проведення еколого-просвітницької акції з екологічного оздоровлення басейну р.Рось.

4. Наступне виїзне засідання робочої групи Міжвідомчої координаційної ради у Черкаській області провести у 1-й декаді жовтня 2007 року.

*12. Черкаській філії ЗЕА «Новосвіт» забезпечити розробку і впровадження технічних засобів на Стеблівській ГЕС для санітарного скиду **із верхнього шару** води водосховища витратою 2,5 куб.м/с.*

Останній пункт засвідчує про те, що київські водгоспівські чиновники хитрують, аби корсунці не зрозуміли, що мається на увазі під словами «впровадження технічних засобів на Стеблівській ГЕС для санітарного скиду води із верхніх шарів». Насправді вони повністю підтримують орендаря у встановленні ним технічних засобів (напевно – міні-турбін?) і на Стеблівській греблі, добре розуміючи, що для Стеблівського водосховища, а ще більше Корсунського вони ніякої санітарно-екологічної користі не принесуть, а лише – виробникам електроенергії.

З керівництва нашого району ніхто не виступив, а від обласного – нікого навіть не було на зібранні, про що хтось зауважив. Чомусь не був присутній голова Корсунь-Шевченківської міськради.

Бачачи, що жодного конкретного заходу по вирішенню проблем Росі, зокрема в Корсунь-Шевченківському районі не приймається, автор попросив слова і запропонував записати пункт про те, щоб були передбачені кошти на геолого-розвідувальні роботи по розробці артезіанських свердловин в районі села Драбівка, де колись проводилися дослідження. До речі, в проєкті першочергових заходів подібний пункт був записаний, але в процесі обговорення його заговорили.

У цей час під стінами приміщення райдержадміністрації гомонів мітинг корсунців, організований активістами громадського неформального екологічного руху. На імпровізованій сцені – східцях до приміщення мітинуючі висловлювали свій біль від тих неподобств, які діються з річкою Россою, зокрема й вперше висловили занепокоєння можливим будівництвом металургійного заводу на берегах Росі в м.Біла Церква. Вимагали від влади та київських чиновників ефективних дій по рятуванню річки – нашої напувальниці. Поряд з іншими виступив голова міста М.Р.Самойленко, який, можливо, якраз до діла був з громадою. Адже багато проблем, про які сьогодні мовилося, повинен вирішувати міськвиконком (Мітинг відзнятий на кінокамеру, а інформація про хід мітингу опублікована в газеті «Корсунь» від 3 серпня 2007р.).

Усі плекали надії, що Міжвідомча координаційна рада дасть чітку відповідь, хто ж винен, яка головна причина біди, як недопустити в майбутньому нову катастрофу. Але відповіді так і не почули.

Столичні чиновники вкотре зробили висновок, що головною: *«причиною цих явищ є природні фактори (маловодність) та антропогенні – висока зарегульованість річки...»*.

Але прикро й те, що редакція районної газети «Надросся» в публікації «Корсунь-Шевченківський – «гаряча точка» на Росі» від 1 серпня 2007р. похвалила роботу цієї ради: *«працювали продуктивно, в динамічному режимі»* та злукавила, зробивши простий передрук вище приведеної причини погіршення екологічного стану Росі в нашому районі, хоча знає, що цього разу послужило їй забрудненню і що плавало на поверхні води у Стеблівському водосховищі.

Жителів району обурили такі висновки. Адже вони на власні очі бачили інше. Ось як на сторінках районної газети «Надросся» про справжній стан річки в перші дні її забруднення пише її кореспондент Галина Добровольська: *«В останні*

травневі дні в акваторію Росі стався викид невідомої речовини, що спричинило загибель моллюсків і раків – різко знизився вміст кисню у воді до 0,98 мг/л (при нормі 4). Бридкий запах лайна (звиняйте, але речі цього разу хочу називати своїми іменами) розповсюдився над мальовничими берегами нашої природної окраси й улюбленого місця відпочинку. Особливо постраждав Стеблів, де всю гидоту стримувала гребля ГЕС».

Це що, природні фактори ?

Як свідчать відомості водоекологічних служб та інформації на засіданні Міжвідомчої координаційної ради, прослідковується те, що однією з вагомих причин погіршення стану акваторії річки Рось в останні роки є й порушення режимів роботи водосховищ.

Як розвиваються події потім

27 липня 2007р. відбувається сесія районної ради, де депутати сумніваються в тому, що росьова вода є надійним джерелом питного водозабезпечення міста. Тож голова райдержадміністрації І.Л.Пустовіт запропонував направити листа-звернення до Черкаської обласної ради про виділення коштів на виготовлення проектної документації на розробку проекту дослідження підземних вод в районі села Драбівка, де колись було віднайдено великі запаси такої (Таке звернення райрадою було направлено).

Наболіла водна проблема ніби втомила жителів Корсунщини, тож якось про неї в серпні почали забувати. Тим більше якість води в Росі дещо покращилася, водогін працює, із СЕС почали направлятися справні інформації до Черкас. Хоч відголоски біди ще коментуються і згадуються в дискусіях корсунців та деяких засобах масової інформації. Деякі, осмисливши водоекологічну проблему, роблять свої висновки.

В газеті «Надросся» від 1 серпня друкується інформація головного санлікаря району Т.Козлової про стан води у міському водогоні: «з 27.07.07р. після проведення профілактичних заходів вода міськводогону відповідає ГОСТу 2874-82 «Вода питна» і може використовуватись без обмежень». З цього можна зробити висновок, скільки часу жителі міста залишалися без джерела питного водопостачання. Проте, які показники якості води в Росі, не повідомляється.

В газеті «Молодь Черкащини» від 2.08.2007р. читаємо замітку «Канів більше нікому не загрожує», яка ніби нас не сто-

сується. Але... в ній оповідається таке: « Днями область отримала від держави 7,9 млн.грн. на ліквідацію загрози стихійного лиха, яке у будь-яку мить могло статися у Каневі. З огляду на катастрофічний стан, в якому перебувають канівські очисні споруди і канівський колектор, існувала загроза витоку у Дніпро великої кількості неочищених продуктів життє-діяльності райцентру».

Просто якось прикро на душі. В Каневі нещодавно передбачили проблему, розв'язання її навіть не включено до Націо-нальної програми оздоровлення басейну Дніпра. Та місцеві органи влади, зрозуміло, не без підтримки обласної влади, відразу її вирішили. А в нас десятиріччями міські каналізаційні очисні споруди практично непридатні для очистки стоків, проте їх будівництво не здійснюється, хоч вони ще в 1997р. були включені до згаданої програми як **першочерговий** об'єкт.

*

4 серпня 2007р. в районній газеті «Надросся» публікується цікавий виступ одного з учасників Міжвідомчої координаційної ради, начальника Білоцерківського міжрайонного управління водного господарства Петра Бабія. В ньому наводиться багато цифр про метрично-гідрологічні показники річки Рось і її басейну. Зокрема, він підтверджує той факт, що в Росі кількість води не зменшується (Про що наводилися приклади в попередніх розділах книги). Ось що він говорить: «Багато скарг надходить від громадян і юридичних осіб на маловодність р.Рось. Проте водність річки, тобто сумарний річний стік, не зменшився, а навпаки збільшився. Так, у 2002 р. річний стік складав 240 млн.куб.м, і в 2006 – 560 млн.куб.м. Причини низької водності річки Рось в літній період 2007р. різні. Це і самовільне закриття шандорів на Володарському водосховищі на р.Рось та в с.Строків Житомирської області на р.Роставиця. Також нерівномірна робота Дибенецької ГЕС ». Також «внаслідок високих температур влітку щодоби випаровується 1,5 млн.куб.м води з водних об'єктів річки Рось. Забір же води з Біло-церківського верхнього водосховища на сьогоднішній день складає 798 л/с, Біла Церква – 630 л/с, Умань – 152 , Узин – 16 л/с).

Аналіз господарської діяльності в басейні р.Рось показав, що потрібно провести реконструкцію водних об'єктів по зменшенню їх площі з мілководними зонами, що дасть змогу збіль-

шити їх проточність, водообмін та зменшити випаровування. В першу чергу це Стеблівське, Володарське, Щерба-ківське водосховища на р.Рось та ряд інших водних об'єктів на притоках».

П.Бабій фахово відповідає на головні причини обміління річки та як їх слід вирішувати. А це значить, що необхідно прочистити дно водосховищ. Корсунь-Шевченківського – в першу чергу (про нього автор не згадує, бо воно знаходиться поза зоною Білоцерківського управління водного господарства).

За десятки років, як свідчать відомості гідрометеослужб, природоохоронних організацій, дослідницьких водоекологічних та проектних інститутів, дійсно водосховища значно замулилися в зв'язку з активним розорюванням схилів пагорбів, бережних водозахисних смуг та відсутністю значних весняних повеней. Цього процесу не можна не враховувати. Але процес замулення річок і водосховищ на них проходить по нарастаючій.

Взяти, приміром, Корсунь-Шевченківське водосховище. Як свідчать дослідження, проведені Київським інститутом Укрводоканалпроект 1984р. (50 років після вводу в експлуатацію Корсунської ГЕС) в районі міського водозабору і нижче за течією середня глибина Росі становила 3,5-4 м, на ямах – 5-6 м. Максимальна товщина шару мулу біля берегів становила 0,3-0,4м, в середньому по акваторії 0,10-0,15м. На середині водосховища дно тверде, піщане, з домішками ракушняка. Це свідчить, що мулу було надзвичайно мало.

У 2002р. (18 років після 1984р.) на цих же місцях середня глибина річки сягала 3,2-3,5 м, на ямах 4,5-5,5 м. Максимальна товщина шару мулу в затоках і біля берегів становить 0,5-0,6 м, в середньому по акваторії 0,20-0,25 м.

24.10.2011р.(через 9 років після 2002р.) проводилися дослідження дна Росі на згаданій ділянці (див.схеми 2-3). Практично ніде вище згаданих глибин не виявлено. Ями зникли, середні глибини в акваторії водозабору і нижче становлять 2,5м, середня глибина водосховища–2,7м. Хіба-що неподалік греблі ГЕС ще збереглися більші глибини.

Розрахунки показують, що за 18 років від 1984р. в середньому за рік наноси мулу в річці збільшувалися на 1,3–1,4 см. За наступні 9 років (коли ГЕС почали здавати в оренду і щити греблі практично закриті) – на 2,5-7 см. Міліє водосховище, ями практично замулені наносами свіжого ґрунту, зрівняли-

ся з поверхнею дна. Під берегами весною та влітку в очеретах фіксується збільшення цвітіння водоростей та покриття поверхні води різними кольоровими плямами невідомого складу. Починаючи з 2007р., в Корсунь-Шевченківському водосховищі швидкими темпами почали проростати синьо-зелені водорості.

Ці факти дають право сказати слідуюче. Необхідно терміново відвести прибережні захисні смуги, узаконивши їх, та провести обвалування стоків води з полів в ярах і балках. У містах Поросся, в першу чергу в Богуславі та Корсуні-Шевченківському, здійснити реконструкцію комунальних водоочисних каналізаційних споруд та збудувати споруди зливної каналізації від підприємств та госпорганів, які нині становлять найбільшу екологічну загрозу річці Рось. Але чи будуть проведені згадані заходи ?

В даний час найбільш перспективним і реальним шляхом продовжити життя Росі є скид води з-під щитів ГЕС з водосховищ, особливо в період весняних паводків та літньо-осінніх межень, не зважаючи на вимоги орендарів не робити цього. Інакше за 7-10 років річка Рось справді може стати великою зливною клоакою.

Це зрозуміли в Держкомводгоспі (нині – в Державному агентстві водних ресурсів України) та Басейновому управлінні водними ресурсами річки Рось, тож вони періодично й здійснюють регульовані скиди води з водосховищ, хоч дуже обмежені.

*

На початку серпня 2007р. корсунців зацікавила незалежна газета під назвою «Корсунь серпневий», видавець якої, так зрозуміло, отой наш земляк кореспондент А.Г.Скічко, який дослідив міф про «велику уманську воду» та хто «каламутить воду». В ній під достатньо справедливим заголовком – запитанням «Гребля відкрита. Для людей. А для води?» пишеться: *«8 вересня Корсунь святкуватиме своє 975-річчя. Свято почнеться з урочистого відкриття проходу через греблю Корсунь-Шевченківської ГЕС, яку кілька років ремонтували. На перший погляд, подія для міста справді важлива і приємна. Та це лише на перший погляд.*

Справа в тім, що з самого початку ремонтних робіт на греблі міська і районна влада Корсуня добивалися від зовніш-

ноекономічної асоціації «Новосвіт» (орендаря ГЕС) встановлення в створі греблі двох горизонтальних сифонних гідротурбін. Як очікувалося, це забезпечило б збільшення надходження води в основне, історичне русло річки Рось. Простіше кажучи – і на центральному, і на «Жіночому» пляжах, і в «Шумках» і т.д. був би такий рівень води, при якому можна купатися не тільки жабам, а й людям. В результаті корсунська влада свого досягла: на сьогоднішній день дві турбіни посередині греблі стоять. Але...

Не будемо зважати на те, що ці турбіни планувалося встановити до 1.08.2005 року, а встановили їх лише в серпні 2007-го. Не будемо переживати й з приводу того, що потужність кожної з них мізерна – 50 кіловат, тобто разом буде 100 кіловат, це значить, що вони не освітять навіть середнє село. Це все дріб`язок, якщо дивитися правді в вічі. А правда така: ці турбіни фактично працювати не будуть! Чому?

Тому що при малому рівні води (як зараз, як було все літо) ЗЕА «Новосвіт» не вигідно буде пускати воду на ці малопотужні турбіни, тому що тоді рівень дефіцитної води ще більше впаде в каналі, через який вода йде на основні турбіни. Тобто в історичному руслі річки збільшення води НЕ БУДЕ! Не для того комерційна структура «Новосвіт» брала в оренду нашу ГЕС, щоб давати нам воду, для неї головне – заробляти гроші на електроенергії, яка виробляється на основних турбінах».

Ой який же правий був Анатолій Скічко, під псевдонімом – Олександр Безводний, коли писав:

«Виходить так: місцева влада, яка вимагала від «Новосвіту» встановлення додаткових турбін, свого добилася. «Новосвіт» вимоги виконав. Всі задоволені. Всі, крім ...корсун-чан. Адже фактично для нас нічого не змінилося: як не було води під першим і другим мостами, так її й не буде».

10.08.2007р. за № 07/4-15СКОУ Черкаська міжрайонна природоохоронна прокуратура за підписом в.о. прокурора Р.М.Дмитренка голові Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації І.Л.Пустовіту направляє «Інформацію щодо екологічної ситуації, яка склалася на р.Рось» (І чого б це?). В ній перелічується скільки райСЕС провела лабораторних проб, та названо ті самі причини, що відзначалися в матеріалах засідання Міжвідомчої координаційної ради, яка засідала 26 липня 2007р. у Корсуні: складні погодні умови, дефіцит опадів, розвиток си-

ньо-зелених водоростей... Але є цікавий висновок: *«на підставі проведених науково-дослідної роботи та обстежень можна зробити висновок, що найбільш вірогідними чинниками погіршення якості води є надходження забруднюючих речовин з поверхневим стоком і порушення гідрологічного стану водних об'єктів. Така ситуація стала можлива через відсутність державного контролю за використанням водних ресурсів з боку районної державної адміністрації, чим порушуються вимоги ст.ст. 13,16 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» в частині забезпечення екологічної безпеки людей, виконання вимог щодо охорони довкілля. Пропоную розглянути інформацію та вжити заходи по недопущенню порушень вимог природоохоронного законодавства у подальшому. Про результати розгляду інформації прошу повідомити Черкаську міжрайонну природоохоронну прокуратуру у місячний термін».*

З цього напрошується запитання про те, чому б це обласна прокуратура ставила такі вимоги, коли всі були зорієнтовані, що забруднення річки відбувається від Київської області, останнє – від Богуслава? Здавалося б, причому тут Корсунь-Шевченківський район і райдержадміністрація? Але, коли прокуратура ставить такі вимоги, напевно в районі є джерела, які забруднюють Рось. Можливо це ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика», Стеблівський будинок-інтернат, ВАТ «Верстатобудівний завод» та деякі підприємницькі структури? Напевно порушувачем гідрологічного стану мається на увазі ЗЕА «Новосвіт»? Лише так можна оцінювати згадану інформацію. Які заходи вжила райдержадміністрація протягом місяця та й взагалі, не відомо.

*

У цей час в газеті «Земля Черкаська» член Національної спілки журналістів України Анатолій Макогон в статті «Екологічна катастрофа на порозі нашого дому» із занепокоєнням характеризує критичний екологічний стан в Черкасах, наводячи, як приклад, біду, яка трясє річку Рось:

«Ми свідки того, що практично знищена екосистема Росі. Причина – підприємства, які знаходяться поряд, скидали в річку неочищені стічні води з очисних споруд. Мова йде про Богуслав і Богуславець (Київської області), а також про округу Корсуня-Шевченківського.

В результаті – практично вода непридатна не тільки для питних цілей. Знищена риба, мікрофлора. Одне слово, мертва вода. 200 осіб (!) захворіли на кишкові хвороби та алергічний висип. Ця вода потрапила в Дніпро. Сьогодні шукають крайніх, які причетні до цього варварства. Дуже багато говорять, але від цього вода не стане чистішою.

Державна програма з цієї проблеми, м'яко кажучи, беззуба. Хто поніс покарання за цей злочин перед людством?

Вода – наша святиня і носій інформації, адже людина на 80 % складається із води. Чому ми так безвідповідально ставимося до цієї проблеми? Повинен бути постійний, щоденний моніторинг водоймищ, із яких беруть воду для питних потреб.

На часі створення екологічних лабораторій із сучасними приладами і методиками.

Апокаліпсис – не міфічна вигадка, а реальність наших днів. У Чорному морі зникло 90% живності. Місто Черкаси теж на грані екологічної катастрофи. Міський колектор каналізації діє 35 років. В деяких місцях він нагадує туалетний папір. Крім «Азоту», очисних споруд на інших підприємствах немає, а ті, що є, соромно назвати очисними.

Без перебільшення, ми живемо на порховій бочці. Що день прийдешній нам готує?».

Лунає подзвін на Росі

Нарешті, в газеті «Сільські вісті» від 4 вересня 2007р. під заголовком «Лунає подзвін на Росі» виходить довгоочікувана стаття її кореспондента черкащанина Володимира Журавля, який добре ознайомився з проблемами Росі та був присутнім на засіданні Міжвідомчої координаційної ради в Корсуні-Шевченківському 26.07.2007р. Стаття – як вінець усіх перепетій, не предвзято, всебічно і достатньо справедливо характеризує нюанси проблематики річки та як вони вирішуються в чиновницьких кабінетах, а не на місці. Тож доцільність повного її передруку очевидна.

«Рось...Красуня – річка... Праматір народу українського. Творець Світу знав, мабуть, що робив, коли пошлюбив її з могутнім Борисфеном. І поставив у місці їх злиття славетний Родень – племінний центр русів, столиця легендарної Артанії.

Історики, мовознавці дотепер дошукуються коріння етноніму... «Русь», гаряче дискутують, перезавантажують уми один одного десятками гіпотез, пересмикують закони словотворення, а іноді, на догоду інтриганам від політики, безсоромно перебріхують літописні сторінки періоду ранніх державних об'єднань слов'ян. Час від часу історичні диспути переростають в істеричну сварку: чия була Русь – Московською, чи таки Київською? Тоді у своїй затягтості горенауковці й починають нещадно експлуатувати, як вони кажуть, гідронім «Рось». Схаменіться, не святотатствуйте біля смертного ложа! Річка Рось помирає.

...ДРЕВНІЙ Корсунь-Шевченківський лихоманить уже два місяці. Досі мешканці міста не те що пити, митися водою з-під кранів у своїх оселях не можуть. Біду принесла одвічна напувальниця ще наприкінці травня. Першими запідозрили недобре люди, що живуть ближче до Росі. Нестерпний сморід повиганяв їх з будинків, а від побаченого на річці та її берегах багато хто вкляк, жахнувшись: в очах рябіло від великої кількості дохлої риби, мушлів. Намагаючись знайти порятунок на суші, конали раки, панічно вистрибували з води жаби, приповзали аж до хатніх порогів черепахи, їх відносили на берег, а вони поверталися знову. Потім почали хворіти домашні тварини, худоба. Жителі Корсуня-Шевченківського та довколишніх сіл, хто ризикнув скупатися, скаржились на високу температуру, висипи на шкірі. Та лише 11 червня «у зв'язку з проведенням профілактичних робіт» було припинено подачу води міським водогоном. Того ж дня за розпорядженням міського голови М.Самойленка закрили дитячі садочки, пришкільні табори, заклади харчування. Питну воду стали возити з артезіанських свердловин молоковозами.

Думаєте, день і ніч кружляли в небі над Корсунем гвинтокрили з «шуфрричами» на борту, перекривала міліція дороги для авральних виїздів обласного начальства до місця надзви-чайної події? Якби ж то. Трагедія Росі стала поміченою для громадськості краю, не кажучи вже про розголос у державі. Набатні дзвони загули лише в Корсуні. Вони й понині гудуть, та хто їх чує? Усе списано на травневу спеку. Районне начальство ще й щоким надуває: мовляв, чого калатаєте. Але корсунці не хочуть, не можуть змиритися, розуміють, що приречені віднині жити без питної росьової води.

Міська рада наприкінці червня ухвалила оголосити Корсунь-Шевченківський містом екологічної катастрофи. Від громадян, окремих депутатів на адресу доброго десятка відомств досі продовжують надходити звернення з вимогами встановити справжніх призвідців лиха, суворо покарати, щоб подібне ніколи не повторилося. Чиновництво поки що відмахується від них, як від надокучливих серпневих мух, хіба хто сподобиться на відписку. Мовчанкою відбувся президент, до которого теж звернулися. Але хочуть вірити в Корсуні, що це саме лист до Ющенка спонукав Держводгосп провести наприкінці липня у місті виїзне засідання Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних ресурсів.

Протестним мітингом зустрічали учасників зібрання. Видавалась несправедливою така відверта негостинність по відношенню до тих, хто спеціально прибув розробляти план першочергових заходів щодо покращення екологічного стану в басейні річки Рось. Значить, не вірять прості люди чиновникам, владі? Мають на те підстави.

– Ще 27 травня головний державний санітарний лікар району Тетяна Козлова знала про отруєння річки. Але до 11 червня населення через засоби масової інформації, як належить, не повідомила, – говорить голова екологічної депутатської комісії міськради Володимир Воропай і обурюється: два тижні здоров'я і життя людей було під загрозою.

Місцеві активісти неформального екологічного руху Олександр Майдаченко, Григорій Педченко та інші мають серйозні претензії і до працівників санепідеміологічних, екологічних служб області, міжрайонної природоохоронної прокуратури, які, на їх переконання, приховували інформацію від населення, переконували, що нічого страшного не сталося, виною всьому лише низький рівень води і висока температура повітря.

У КОРСУНІ люди досі переконані: відбувся залповий викид нечистот у річку. Називають і конкретну адресу на території сусідньої Київської області: КП «Богуславтепловодопостачання». Керівництво комунального підприємства звинувачення відкидає. А депутати корсунської міськради, що організували експедицію в район міста Богуслав, стверджують: знайшли в очеретах трубу, з якої витікала підозріла рідина, замовили ніби й аналізи на вміст шкідливих речовин.

Також розповідають, що нинішній керівник «Богуславтепловодопостачання» у приватній розмові зізнався, що це їхнє

підприємство отруїло річку десять років тому, коли на Росі сталася аналогічна катастрофа – загинула риба, хворіли люди, Корсунь-Шевченківський два місяці страждав без води. Але в той час він не працював директором. Тоді, до речі, корсунські природоохоронці встановили причину зараження річки, передали матеріали в обласну прокуратуру, а та, підслідністю, – прокуратурі Київської області. Там справу їй затуманили. Відомо лише, що звільнили були з роботи ветлікаря одного з сільгосп-підприємств Богуславського району, який повідомив слідчим, хто і чим загадив Рось. Усе це їй понині – на рівні чуток. Тож, виходить, не один десяток років треба почекати, щоб дізнатися правду про причини цьогорічного екологічного лиха.

Основна проблема Корсуня-Шевченківського та, що він є останнім містом, яке не є в воду з ріки перед впадінням її у Дніпро. А що вище за течією?

Рось, за прийнятою класифікацією, відноситься до середніх річок, її басейн – 12600 квадратних кілометрів – розташований на території чотирьох областей – Черкаської, Київської, Вінницької та Житомирської. Довжина річки становить 346 кілометрів. У Рось впадає 559 малих річок загальною протяжністю 3 635 кілометрів. У басейні Росі розміщено 60 водосховищ загальною площею майже 8 тисяч гектарів, 1688 ставків загальною площею понад 15 тисяч гектарів. Через таку кількість штучних водойм фахівці водного господарства вважають річку невиправдано зарегульованою, що не може не впливати на стан її здоров'я. Не слід також забувати, що Рось – не лише водне плесо. Долина кожної річки з її флорою та фауною – унікальна екосистема. А за природним ландшафтом, багатством рослинного покриву – одна з найбільших правих приток Дніпра не має собі рівних. Досить зауважити, що складова лікарських у загальній кількості видів рослин тут сягає 24 процентів. На берегах Росі все рідше, але ще зустрічаються рослини, занесені до міжнародного і європейського списків охорони природи, 28 видів потрапили до Червоної книги України і ще близько 80 готові поповнити сумний рослинний мартиролог. Природні екосистеми здають останні позиції у протистоянні з нераціональним господарюванням, варварським нищенням ресурсів, які ще років 50 тому здавались невичерпними.

Давно спростовано міф, ніби всі біди Росі від того, що вона напуває Білу Церкву, Умань, Узин, Богуслав, Миронівку, Корсунь-Шевченківський. Середній багаторічний стік її води

визначено у 330 мільйонів метрів кубічних, а щорічний сумарний забір для потреб населення не перевищує 25 мільйонів тих же метрів кубічних. Відхрещуються від звинувачень на свою адресу і власники та орендарі Дибинецької, Богуславської, Стеблівської, Корсунь-Шевченківської гідроелектростанцій: мовляв, наші турбіни переганяють воду, яка є, ви ще спасибі скажіть за те, що кожного року по дві тонни сміття від своїх гребель вивозимо.

Незаперечними і неспростованими є інші факти, які підтверджуються рік у рік протягом останнього десятиліття і різняться хіба що кількісними показниками у бік їхнього зростання. Якість води, особливо в нижній течії річки, погіршується в літній період через перевантаження та **неефективну роботу очисних споруд надросянських міст і селищ**. Лише два з десяти таких комплексів – у Білій Церкві та Миронівці – працюють за показниками, що близькі до норми. А цукрозаводи, птахофабрики, інші промислові підприємства?

Ось лише декілька прикладів з матеріалів перевірки, здійсненої фахівцями Дніпровського басейнового управління водних ресурсів. У 2006 році АТВТ «Узинський цукрозавод» з технологічного ставу у притоку Росі річечку Безим'янна скинуло 3,4 тисячі кубічних метрів неочищених зворотніх вод. Вміст шкідливих речовин у цьому бактеріологічному коктейлі перевищував норму у 122,8 разу, вміст біологічних шкідливих елементів – у 485,3 разу. Каналізаційно-очисні споруди селища Рокитне скаламутили росянську воду майже 180 тисячами кубічних метрів нечистот, вміст азоту амонійного в яких перевищував норму у 2,8 разу, фосфатів – у 1,8, нітратів – у 2,1 разу. Відзначилось минулого року і КП «Богуславтепловодопостачання» – скинуло у Рось понад 300 тисяч кубометрів нечистот, вміст нітратів в яких перевищував норму у 51,2 разу, фосфатів – у 4, нітритів – у 5,4 разу. Мало? То ще Росава з Кагарлика добавила 103 тисячі кубічних метрів стічних вод з понаднормовим вмістом азоту амонійного у 7,79 разу, фосфатів – у 76,74... Загальний щорічний «внесок» у басейн Росі каналізаційноочисних споруд, які практично всі виробили по кілька амортизаційних строків і потребують негайної реконструкції, – 3 мільйони 300 тисяч кубічних метрів, і вся оця заразна нечисть пливе вниз за течією, метр за метром обживаючи дно русла, плодиться, трансформується, множитья пестицидами та інсектицидами, що їх дощі змивають з полів через розораність

берегових захисних смуг, проростає відфільтрованими ґрунтовими водами з продуктами гниття зі стихійних та недоуко-нених сміттєзвалищ.

Волею індустріальних забіганок Людини двом останнім на шляху до Дніпра водосховищам – Стеблівському і Корсунь-Шевченківському – випала гірка доля відстійників, у тому числі й завдяки чималим площам мілководдя. Настав час, і полишений творцями напризволяще цей штучний, нездатний самозахиститися, бастион капітулював. Тепер відходи «цивілізації» спокійно можуть освоювати Велику воду.

Природоохоронці відводять Росі ще 30 років життя, якщо ситуацію терміново не виправити.

– Яких 30?! – криком кричать у Корсуні. – Тільки збудують у Білій Церкві металургійний завод, біля витоків річки можна ставити хрест.

Вочевидь, сумнівним видається майбутнє Росі й для Держводгоспу, що його, слід розуміти, виставили крайнім у розв'язанні проблеми. Інакше, з якого б то дива **на липневу нараду до Корсуня не завітав жоден поважний чин ні з Черкаської обласної ради, ні з облдержадміністрації?** Що вже там говорити про уповноважених розпоряджатися фінансами урядовців. Тим-то й нинішній план першочергових заходів мало чим відрізняється від проігнорованих рекомендацій п'яти-літньої чи десятилітньої давності, коли після тодішніх екологічних катастроф громадськість теж була на сполох. «Провести детальний аналіз екологічного стану», «провести інвентаризацію ставків», «переглянути нормативи гранично допустимих скидів»... більш предметним бачиться намір розробити проєктну документацію на роботи по очищенню водосховищ і малих річок. Однак, малоімовірно, що знайдуться на це кошти. Скільки всіляко-різних природоохоронних програм понаприймали останнім часом – і регіональних, і загальнонаціональних, а хоч одну довели до пуття? Однозначно: необхідна концентрація зусиль, засобів, коштів. Якщо за радянських часів живильними артеріями країни опікалось лише одне Міністерство водного господарства, то зараз у річок та озер, окрім Держводгоспу, є ще 16 «хазяїв» – починаючи з Міністерства житлово-комунального господарства, закінчуючи Мін-промполітики. Як відомо: у семи няньок–дитя без ока. А у сімнадцяти?

Мудрий чоловік, директор Українського науково-дослідного інституту водогосподарсько-екологічних проблем Анатолій

Яцик вважає вкрай необхідним запровадити в Україні басейновий принцип управління водними ресурсами. Вдумайтесь: із 63 тисяч річок і водотоків нашої держави щонайменше 50 тисяч – непридатні для всіх видів водокористування. Річку частинами, нехай вдалою реанімацією однієї з приток – не порятуєш. Європейський досвід басейнового управління обчислюється половиною століття, а у Франції його вдосконалюють уже 64 роки. Українські водогосподарники знайомі з усіма премудростями комплексного упокорення антропогенної пошесті. Більше того, мають одну з кращих на пострадянському просторі науково-методичну, нормативно-правову базу для запровадження виправданого відродження тисяч європейських річок державницького підходу.

Наприкінці вересня – на початку жовтня у Корсуні має відбутися чергове засідання Міжвідомчої координаційної ради. Обіцяють організатори, що звітуватимуть тоді й природоохоронна прокуратура, санепідемслужби, екоінспекції. Сподіваються підкорегувати план заходів. Багато хто висловлює з приводу цього сумніви. 30 вересня – позачергові парламентські вибори. Потім урядові крісла почнуть міняти господарів, переможці кроїтимуть бюджетний пиріг. Не встигнуть перечубитись, як проблеми Росі скує крига. До чергового екологічно-небезпечного вибуху.

...Давним-давно гирло Росі було останнім пунктом збору кораблів перед торговельним походом на Візантію: тут їх ремонтували, опоряджували, завантажували товаром. Тепер уславленим шляхом «із варяг у греки» вільно сплавляються хіба що пластикове сміття, мазутні плями, шматки браконьєрських сіток, кишкова паличка в компанії сотень інших видів патогенних мікробів. Стаття 13 Конституції України гласить, що водні ресурси є об'єктами права власності українського народу і ця власність не повинна використовуватися на шкоду людині та суспільства. Схоже, вміщена вона в Основному документі нашої держави таки справді під нещасливим номером».

Володимир Журавель .

*

У вересні 2007р. виходить газета «Корсунь вересневий» як спецвипуск обласної газети «Майдан». Автор у статті «Корсунь подає в суд на Богуслав! Програє. Чому?» ось що описує. **«На останній сесії міськради було вирішено подати судовий позов**

на богуславське підприємство водовідведення. Читачам не треба пояснювати, за що : за те, що отруїли нашу річку.

Щоправда, міський голова Михайло Самойленко зазначив: шансів виграти справу у нас дуже мало. І тут треба пояснити, чому їх мало.

Справа в тім, що 20 серпня мер Корсуня отримав відповідь на свій запити щодо якості води в Росі від Черкаської обласної екологічної інспекції. Відповідь була класична своєю цинічністю. Черкаська держекологія пише, що були взяті проби води в селі Москаленки (на межі з Київською обл.), біля Стеблівської ГЕС, в районі села Яблунівка, а також в районі корсунського водозабору (міцніше тримайтеся за стілець!), чорним по білому написано: «Перевищень норм ГДК (гранично допустимі концентрації.ред.) не виявлено».

Ви чуєте, корсунчани? Виходить, дарма ми боялися пити воду з крана, купатися в річці! Нічого там небезпечного не було! Не смерділа вода, не дохла риба з раками, не видавав мер розпорядження тимчасово припинити подачу води в наші домівки, не було відмінено свято Івана Купала, не возили нам воду в молоковозах... Нічого цього не було! Бо не було у воді перевищень ніяких норм! Ось така версія Черкас.

Оскільки ця версія офіційна (все на папері, все в протоколах), то не бачити Корсуню судового виграшу в суді з Богуславом. Хоча, як сказав мер, позиватися треба, аби хоч налякати винуватців забруднення річки.

Цікава деталь: проби води екологічна інспекція брала 17 липня. А повідомила про результати лише через місяць. Та й то, якби Корсунь не звернувся, то й не знали б ми взагалі позиції Черкас.

Тепер знаємо. Позиція така: якби нас ніхто не чіпав, було б краще. Запитується: чому обласна екологічна інспекція брала проби води 17 липня, а не 17 червня? В Черкасах не знали, що твориться з водою в Корсуні з 11 по 28 червня? Не чули?.. Заждіть! А може, й справді не чули? Бо наш мер направив запит до обласного управління екології чомусь 8 серпня. А пік біди на нашій річці був у червні! 11 червня сам мер і видав розпорядження про припинення водопостачання населення. Посилався він на дані РайСЕС, яка зафіксувала в річковій воді відхилення від норми за бактеріальними показниками. Запитується: що завважало меру тоді ж, негайно звернутися в Черкаси, щоб екологічна інспекція перевірила воду за хімічними показниками ?

Чому він звернувся лише 8 серпня, тобто через два місяці після того, як корсунчан позбавили нормальної води? Можже, якби він звернувся вчасно, то й висновки були б іншими? І тоді судися з Богославом не для «галочки», а у всеозброєнні!

На всі ці «чому» є одна універсальна відповідь: чиновники – є чиновники. І черкащани прекрасно знали, що відбувається на Росі, навіть без звернень нашого мера (інші люди й організації били тривогу, хіба що в ООН не зверталися!). Але для чиновників головне – свої крісла. Для того, щоб зберегти свої сидниці в цих кріслах, треба дотримуватися святого правила: не турбувати вище начальство. Бо воно, як в Черкасах, так і в Києві, не любить, коли народ про щось там кричить...

За такої ситуації цілком зрозуміла позиція журналістів з газети «Корсунь серпневий», які поставили вимогу політикам: хочете наші голоси – зверніть увагу на нашу річку! Адже докричатися до політиків можна лише на виборах, коли вони не доїдають, не досипають, тому що борються за владу. А їхня влада – це наші голоси. Вони здатні почути їх лише на виборах, бо після виборів їм закладе вуха – аж до наступних виборів.

***P.S.** Запам'ятайте, дорогі корсунчани, прізвище начальника державної екологічної інспекції в Черкаській області – М.Г.Клименко. Саме він підписав офіційний лист меру Корсуня (а в його особі всій корсунській громаді), запевнивши, що в нашій річці все о'кей. Корсунчани повинні знати це прізвище, як знають вони прізвище головного державного санітарного лікаря нашого району – це Т.Л.Козлова. Обидві ці фігури під час екологічної катастрофи на Росі поводитися дуже кваліфіковано, дуже професійно, як і вимагає вищезазначене правило. Якщо Тетяна Леонтіївна залишилася на своїй посаді – значить, вона все робила дуже правильно».*

Щось доповнити? Нічого. Але ... з газети «Надросся» жителі району не без здивування дізнаються, як доказ про вищесказане, що органи влади району нагородили Почесною грамотою «За вагомий внесок у справу забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення району Т.Л.Козлову».

Нове «НП» чи системне забруднення?

Корсунці зрозуміли, що скид нечистот у Рось все ж відбувся від Богослава. Але київські високі гості замовчують

головну причину лиха. Поїхали до столиці, заявивши, що через 2 місяці зберуться знову, уже заслуховувати звіти про виконання заходів. Та люди їм уже не вірять, бо знають, пройде час, бруд стече в Дніпро, а спеці з Києва скажуть: «Ми моніторимо річку, заходи були вжиті».

Та через 2 місяці – 25.09.2007р. о 14 год.32хв. до Корсуня прибули не члени Міжвідомчої координаційної ради з Києва, а до райдержадміністрації надійшло повідомлення за №1401/01 від начальника Черкаського облводгоспу С.Ф.Пазинича такого змісту: *«За повідомленням оперативного чергового управління з питань надзвичайних ситуацій облдержадміністрації, у м. Богуславі із заводу фарбувальних тканин здійснено викид у р.Рось масляної речовини невідомого складу. Пляма рухається по поверхні води до Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водоймищ і орієнтовно через 12 годин може бути в районі м.Корсуня-Шевченківського.»*

Прошу налагодити контроль за якістю води на водозаборі м.Корсуня-Шевченківського і в разі виявлення забруднюючих речовин припинити питне водопостачання до відновлення якості води».

Райсанепідемстанція, якій з райдержадміністрації було переадресовано повідомлення (в.о. головного санепідемлікаря району П.В.Охріменко) зразу ж розпочала роботу по виявленню факту забруднення – здійснює рейд на річку Рось у район баз відпочинку – до межі з Богуславським районом, а також в смт.Стеблів (Автору випадково довелося брати участь у цьому рейді. Зустрівши мене з автомашиною, П.Охріменко заявив: – Будете як представник громади. Я погодився). Та нічого виявити не вдалося, бо не було такої можливості, адже щоб провести обстеження річки, потрібен човен з двигуном, якого СЕС не має. Та й завідувачий відділом з питань надзвичайних ситуацій райдержадміністрації Сергій Устенко, який брав участь у рейді, не спромігся забезпечити плавзасобом, тож лише ходив берегом та розводив руками.

А візуальний огляд з берега якогось результату не міг дати. Були взяті аналізи води нижче межі з Богуславським районом та з підвісного містка в смт.Стеблеві.

26 вересня СЕС робить запит до Богуславської санепідемстанції (факс за №1077). 27 вересня від головного санепідемлікаря Богуславського району О.Мохнача отримує таку відповідь (№1366 від 26.09.2007р.): *«На Ваш запит про можливе*

попадання маслянистої речовини невідомого складу в р.Рось Богуславська райсанепідемстанція повідомляє, що при обстеженні річки Рось та відборі проб води для лабораторного дослідження від межі з Рокитнянським районом до межі з Корсунь-Шевченківським районом 20.09.07р., 22.09.07р., 24.09.07р., 25.09.07р. видимих змін протягом всього русла р.Рось не виявлено».

Запитання: І чому б це Богуславська СЕС та робила відбір води для аналізів у згадані дні від Рокитнянського до Корсунь-Шевченківського району, не отримавши звістки від Корсунь-Шевченківської райсанепідемстанції?

Як свідчить інформація Корсунь-Шевченківської санепідемстанції від 26.09.2007р. №1225, лабораторні дослідження води річки Рось здійснюються систематично в кількох місцях, проте в районі Стеблева-Корсуня ніяких маслянистих плям в цей період не виявлено. Все ж аналізи води, відібраної в смт.Стеблеві, показали, що 26.09.07р. індекс ЛКП становив – 6200, 27.09.07р.– 21000! (ЛКП–лактозопозитивні кишкові палички. Згідно з нормативом для питної води індекс не повинен перевищувати 500 од., для пляжів – 5000 од.).

При опитуванні жителів та рибалок, зокрема сіл Деренківця, Набутова, Драбівки, встановлено, що ними спостерігалося проходження невідомих маслянистих плям в районі залізничного моста в Корсуні-Шевченківському та с.Драбівки кількома днями раніше, тобто до отримання офіційної телеграми Черкаського управління водного господарства .

Як відмічається в інформації СЕС «*При проведенні лабораторного контролю води р.Рось*», заслуговують на увагу такі результати, а саме:

«12.09.07 р.

- р.Рось вище Набутівської філії ТОВ «Приват Агро Черкаси», в районі с.Деренківець – індекс ЛКП склав 24000.

- р.Рось. Нижче Набутівської філії ТОВ «Приват Агро Черкаси», в районі с.Драбівки – індекс ЛКП становив 700000 !

18.09.07 р.

- р.Рось вище Набутівської філії ТОВ «Приват Агро Черкаси», в районі с.Деренківець індекс ЛКП – 6200.

- р.Рось. Нижче Набутівської філії ТОВ «Приват Агро Черкаси», в районі с.Драбівки індекс ЛКП –2000 ».

Із вищенаведених відомостей можна зробити такі висновки. Забруднення річки могли відбуватися від якогось підприємства, наприклад, від КП «Богуславтепловодопостачання», чи «Фінського містечка», чи ВАТ «Суконна фабрика» м.Богуслава. Не виключено, що скид нечистот могло здійснювати якесь підприємство Корсунь-Шевченківського району, адже вищезгадане повідомлення Богуславської СЕС свідчить про відсутність забруднення води в акваторії Росі на Богуславщині.

Але погіршення води в Корсунь-Шевченківському водосховищі мало місце, адже 8.10.07р. у річці в районі міського водозабору «Сівач» індекс ЛКП становив 12000 ! Можна лише передбачати, звідкілля відбувається забруднення води.

Поряд з цим скид нечистот у річку могла автономно здійснювати Набутівська філія ТОВ «Приват Агро Черкаси» (Набутівський цукровий завод), але вона знаходиться нижче водозабору м. Корсуня-Шевченківського.

Повідомлення про нове забруднення сколихнуло кожду не байдужу людину, в першу чергу активістів неформального екологічного руху в районі. Як пише районка від 3 жовтня 2007 р., *«у багатьох викликало і тривогу, і бажання діяти».*

До району відряджаються представники обласної державної телекомпанії – сценарист Сергій Носань та режисер Анатолій Бойчук, аби відзняти фільм про стан і забруднення Росі. В дослідженні бере участь директор ТОВ «Агро Рось» Петро Євич. Внаслідок експедиції, яка розпочалася від Богуслава, було відзнято документальний фільм з сумною назвою «Сповідь річки Рось». Фільм демонструється не лише в Корсунь-Шевченківському районі. Безумовно, в короткій стрічці не можливо висвітлити всіх причин, як у книзі, та напевно таке завдання авторами фільму й не ставилося. Цінність стрічки полягає в тому, що в ній критично оцінюється бездіяльність чиновників, що вона, як дзвін калатає: *« Люди ! Схаменіться, будьте людьми, бережіть нашу річку, бо вода це наше життя і здоров'я !»*

«Але питання, чи буде врятовано річку Рось для прийдешніх поколінь, якщо на державному рівні практично нічого не буде робитися в цьому плані, залишається під великим сумнівом» –

пише автор книжки в статті на сторінках газета «Молодь Черкащини» від 20.03.2008 р.

Жителі Корсуня-Шевченківського далі не можуть терпіти того, що системно порушується природоохоронне законодавство, а реагування органів, які за цим повинні здійснювати нагляд, практично ніякого. Чи не через це вони надсилають звернення до різних республіканських та обласних органів, в тому числі до Черкаської міжрайонної природоохоронної прокуратури.

На превеликий жаль, практично ніяких заходів не здійснюється. Крім забруднення річки, допускаються факти порушення режимів роботи водосховищ орендарями ГЕС, що негативно впливає на стан води в Росі. Цьому є багато підтверджень. Пропуски води в основному здійснюються через верх створ на турбіни, що призвело до збільшення замулення водосховищ, особливо Стеблівського та Корсунь-Шевченківського, осідання на дні різних хімічних та органічних забруднювачів, зменшується процес аерації, що, зрозуміло, призводить до погіршення якості води та всієї екосистеми річки. І ті незначні періодичні скиди її через турбіни Стеблівської ГЕС лише тимчасово поліпшують ситуацію.

Недотримання встановлених режимів роботи водосховищ стосується ЧФ ЗЕА «Новосвіт». Про це свідчить вище надрукована заява в газеті «Надросся» від 30 червня 2007р. голови Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації. Про це засвідчила Міжвідомча координаційна рада з питань розвитку водних ресурсів, яка засідала в Корсуні-Шевченківському 26 липня 2007р. Підтверджують протоколи засідання робочої групи басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ. Так, в протоколі від 11.03.2008р. керівництво Черкаської філії ЗЕА «Новосвіт» попереджається про необхідність *«суворо дотримуватися встановлених режимів роботи Корсунь-Шевченківського та Стеблівського водосховищ. Прийняти до уваги, що у разі порушення режимів роботи водосховищ винні особи будуть притягнуті до адміністративної відповідальності згідно з чинним законодавством»*.

На масові звернення громадян району про порушення режимів роботи водосховищ орендарем прийнято рішення сесії Корсунь-Шевченківської міської ради №23/8 від 24 квітня 2008р., в якому записано: *«Оскільки орендарі Корсунь-Шевчен-*

ківської та Стеблівської ГЕС постійно порушують режим скиду води у водосховищах, добитися недопущення різких скидів води через турбіну і забезпечити постійні скиди води через заставки».

На жаль, з боку керівництва ЗЕА «Новосвіт» на це рішення реагування ніякого. Навпаки, у травні місяці – в період нересту риби, орендар систематично робить різкі скиди води через турбіни, заставки Корсунської ГЕС не піднімаються. В зв'язку з чим члени районної громадської екологічної організації з небайдужими корсунцями в травні 2008р. встановили контроль за роботою ГЕС і забили на сполох: двічі на добу ЗЕА «Новосвіт» здійснює великі перепади води в мілководному руслі Росі нижче турбін (+ 0,5 м, – 0,5 м), гине риба...

Про порушення природоохоронного законодавства ЗЕА «Новосвіт» свідчить лист Державної екологічної інспекції в Черкаській області, адресований голові Корсунь-Шевченківської районної ради В.М.Рябошапці, надрукований в газеті «Надросся» від 19 серпня 2008р. В ньому вказується: «01.07.2008р. проведені перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства на Корсунь-Шевченківській та Стеблівській ГЕС. У результаті перевірки встановлено невиконання умов дозволів на спецвикористання від 11.12.2007р № Укр. 4486-А/Чрк (по К.-Ш.ГЕС) та від 06.06.2007р. № Укр. 4405-А/Чрк (По Стеблівській ГЕС). За виявленими порушеннями природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності притягнуто директора ЧФ ЗЕА «Новосвіт» Ярового А.Г. за ст..188.5 КУпАП».

Реагуючи на лист Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації та враховуючи результати обстежень, та виходячи з гідрометеорологічної і водогосподарської обстановки, 3 липня 2008р. проводиться позачергове засідання робочої групи басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами р.Рось. Протоколом засідання встановлено на липень-вересень 2008р. такий режим роботи :

«Корсунь-Шевченківського водосховища – рівень води підтримується близьким до проектного (99,82-99,61 м) з витратами води в межах притоку із забезпеченням постійного санітарного пропуску через основне русло витратами 2,3 куб.м /сек.;

Стеблівського водосховища – протягом липня ГЕС працює на притокових витратах із забезпеченням постійного безперебійного санітарного попуску води через щит витратами 2,3 куб.м/сек. Рівень води підтримується близьким до НПП (113,9м). Підвищення та пониження рівня води у водосховищі понад НПП не допускається».

Керівництво ж ЧФ ЗЕА «Новосвіт» з цього приводу висловило свою особливу думку, як вказується в протоколі: *«ЧФ ЗЕА «Новосвіт» **наполягає** (Ви бачите, як орендар вільно себе почуває. Чому б це?) з урахуванням **низької** водності та **раціонального** використання води в **цілях енергетики** протягом липня працювати **цілодобово однією турбіною з навантаженням 50%**, при цьому здійснювати **постійний санітарний пропуск** води в нижній б'єф Стеблівського водосховища витратою **1,2 куб.м/сек.**»*

В листі Дніпровського басейнового управління водних ресурсів на адресу Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації від 23.06.2008р. № ІД/4-940 повідомляється, що *«разом з тим Дніпровське БУ ВУ отримало листа від голови Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації І.Л.Пустовіта з пропозицією з 22 червня **припинити постійний санітарний пропуск води через щит Стеблівського водосховища та працювати однією турбіною цілодобово навантаженням 50 відсотків від номінальної потужності Стеблівської ГЕС до того часу, поки вміст розчинного кисню у воді К.- Шевченківського водосховища не зменшиться до 4 мг/л**»*

Як свідчать наведені факти, всім зрозуміло, що головна мета орендаря – це використання води в своїх цілях – енергетики за рахунок пропусків води через турбіни обох гідроелектростанцій, а не для забезпечення більш-менш нормального стану річки Рось. Але запитання: Яка ж мета голови райдержадміністрації? І тут мимоволі згадалася минулорічна заява І.Л.Пустовіта в районній газеті: *« **Я не тільки люблю Рось, але й роблю все можливе, щоб її врятувати** ».*

Добре, що відомства надають письмову інформацію в своїх листах, а редакція районної газети «Надросся» багато друкує матеріалів про події в районі і висловлювання в них авторів, зокрема й про перепетії навколо річки Рось. Завдяки цьому автор книги і кожен громадянин може прочитати та проаналізувати, як воно насправді було і як є.

Але постає запитання до керівництва та служб водного відомства: Чому вони йдуть на поводу в орендарів та чиновників, знаючи, що Корсунь-Шевченківське водосховище є не надійним в екологічному відношенні, а періодичні попуски води через щити – хоч і не велика віддушину для Росії, але це нині чи не єдиний шлях покращення кисневого забезпечення води в ній? Це підтверджують самі ж водгоспівські фахівці.

Про Драбівське підземне озеро

Як же відреагували в Черкасах на звернення районних органів влади про виділення коштів на розробку Драбівського підземного озера з метою забезпечення в майбутньому міста Корсуня-Шевченківського (можливо й деяких сіл – Драбівки, Набутова, Гарбузина...) питною водою із свердловин? Яка робота з цієї проблеми в районі проводиться в подальшому?

У листі Черкаської облдержадміністрації від 17.09.2007р. №01-11/3427 Корсунь-Шевченківським райдержадміністрації та районній раді ось що говориться: *«Обласна державна адміністрація розглянула спільний лист Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації та районної ради від 31.07.2007р. № 287 щодо виділення коштів у сумі 250 тис.грн. для виготовлення проектно-кошторисної документації на будівництво артезіанських свердловин та водогінних мереж постачання питної води з підземних озер біля с.Драбівки до м.Корсунь-Шевченківського та за результатами розгляду повідомляє.*

Порядок надання та використання у 2007 році субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетом на виконання інвестиційних проектів, спрямованих на соціально-економічний розвиток регіонів, заходів з попередження аварій і запобігання техногенним катастрофам у житлово-комунальному господарстві та на інших аварійних об'єктах комунальної власності, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 01.03.2007 р. №330, не передбачає виділення коштів на розробку проектно-кошторисної документації на об'єкти, яке може здійснюватися за рахунок коштів місцевих бюджетів, передбачених для співфінансування об'єкта.

За даними ДП «Укрцентргеологія», експлуатаційні запаси підземних вод, затверджені по категорії А+В, розвідані біля с.Драбівки Корсунь-Шевченківського району, складають 9,5

тис.мз на добу. Питна вода, за даними районної СЕС, не відповідає діючим державним нормам по вмісту заліза та фтору.

Головним управлінням економіки облдержадміністрації надана пропозиція обласній раді щодо розробки проектно-кошторисної документації на будівництво артезіанських свердловин та водогону за рахунок видатків бюджету розвитку обласного бюджету на 2008 рік, якою необхідно передбачити попередній пошук нових джерел питної води з більш якісними показниками».

З цього листа стає очевидним, що отримати фінансову підтримку з області справа не з простих. Але чи хтось ще піднімав питання про її виділення на стадії формування облбюджету на 2008, на 2009, 2010 р...?

Як би там не було з коштами, а в листі викладена однозначна позиція області про те, що мовляв *«питна вода, за даними районної СЕС, не відповідає діючим державним нормам по вмісту заліза та фтору»*. Ця відповідь практично ставить «хрест» на драбівській воді, що, можливо, влаштовує декого і в районі.

Але цікаво: Чи насправді є такі дані санепідемстанції? Чи хто-небудь досліджував документацію по розробці Драбівського сховища води, зрівнював аналізи води у свердловинах по вмісту заліза і фтору з тими, які у джерелі водопостачання міста – річці Рось, з якої десятиріччями п'ють воду курсунці?

Довелося все ж зайнятися вивченням цих питань.

Оскільки райсанепідемстанція не змогла дати відповідь на запитання про аналізи води в Драбівських свердловинах, які бурилися у 1980-му році, автор книги відшукав ось такого архівного листа Корсунь-Шевченківської райсанепідемстанції від 18.10.85 р. № 1086 до «Укр НИИП граждансельстрой»: *На Ваш №287/АПМ-5 от 11.10.85г.сообщаю, что город Корсунь-Шевченковский снабжается питьевой водой из р.Рось, вода после очистки соответствует ГОСТ-2874-82 «Вода питьевая гигиеническая», население города обеспечено питьевой водой на 15 %.*

Хозяйства района (колхозы, предприятия) снабжаются водой из артезианских скважин. Глубина скважин в среднем 80-120 м. В районе ремонтно-механического завода в г.Корсунь-Шевченковский, сахарного завода в Селище вода скважин имеет повышенное содержание железа (2-5 мг/л). В остальных

хозяйствах вода соответствует ГОСТ 2874-82. Данных о количестве, глубине, дебете скважин в СЕС нет.

*Главный государственный санитарный врач
Корсунь-Шевченковского района*

В.Ф.Шевченко».

В листі чітко вказується на те, що в річці Рось, селам району (значить і в с.Драбівці) вода відповідає ГОСТ. Важливо й те, що лист засвідчує про забезпечення господарств водою із артезіанських свердловин глибиною 80-120 м, які діяли в ряді колгоспів. Це відкидає заяви деяких громадян та працівників органів управління про неможливість їх буріння на території району.

Крім цього, вдалося віднайти документ про буріння свердловин у 1980р. і запаси води в них на околиці села Драбівки. До автора книги потрапив 3-й екземпляр документа, видрукованого свого часу на друкарській машинці.

Подається лише протокольне рішення та довідка про проведені дослідження.

**МИНИСТЕРСТВО ЭКОЛОГИИ УКРАИНСКОЙ ССР
УКРАИНСКАЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ КОМИССИЯ ПО
ЗАПАСАМ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ
г. Киев, 57, ул. Эжена Потье, № 16**

ПРОТОКОЛ № 4074

**заседания Украинской территориальной комиссии по запасам
полезных ископаемых Министерства геологии Украинской ССР
24 декабря 1980 г.**

На основании вышеизложенного Украинская ТКЗ

ПОСТАНОВЛЯЕТ :

3.1. Утвердить по состоянию на 01.12.80 г. эксплуатационные запасы подземных вод аллювиальных отложений долины р.Рось, предназначенные для хозяйственно-питьевого водоснабжения г. Корсунь-Шевченковский Черкасской области УССР в цифрах и категориях авторского подсчета в следующем количестве :

Участок	Эксплуатационные запасы подземных вод в тыс. м ³ /сут.	
	А	В
ДРАБОВСКИЙ	5,7	3,8

По соотношению выявленных запасов подземных вод участок подготовлен к освоению.

3.2. **Рекомендовать** проектирующей организации предусмотреть, а эксплуатирующей проводить:

3.2.1. Систематические наблюдения за дебитами, уровнями и качеством воды, подаваемой потребителю.

3.2.2. Обезжелезнение, умягчение, дофторирование и санитарную обработку воды перед подачей потребителю.

3.2.3. Организацию зон санитарной охраны.

3.3 Качество проводимых работ и составленного по их результатам отчета признать хорошим.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ УКРАИНСКОЙ ТКЗ
СТАРШИЙ ГИДРОГЕОЛОГ

А.Т. АНДРЕЕВ
С.Г. КАЛЯЕВА

С подлинником верно

Подпись

*Приложение №1
к протоколу № 4074*

СПРАВКА

об особенностях геолого-гидрогеологических условий, проведенных гидрогеологических разведочных работах и результатах подсчета запасов месторождения подземных вод на Дравовском участке для водоснабжения г. Корсунь-Шевченковского

1. Отчет о предварительной разведке месторождения пресных подземных вод для централизованного водоснабжения г. Корсунь-Шевченковского Черкасской обл. УССР за 1980 г.

Авторы: Гаркуша А.П., Сухой Н.А. Черкасская геологоразведочная экспедиция ПГО «Севукргеология».

Основанием для постановки и проведения предварительной разведки явилось геологическое задание ПГО «Севукргеология», выданное на основании пообъектного плана геологоразведочных работ на 1980 г., утвержденного МГ УССР. Необходимость проведения работ исходила также из Постановления Совета Министров УССР №34 от 12.01.1977 г. «О мероприятиях по улучшению водоснабжения городов и поселков республики в 10-й пятилетке», в которое включен г. Корсунь-Шевченковский.

Существующее водоснабжение города основано на использовании поверхностных вод р.Рось. Современный водоотбор составляет 1,5 тыс.м³/, а дефицит в воде – 3,3 тыс.м³/сутки.

Согласно заявке проектного института «Укркоммунниипроект» потребность города в воде составляет:

на 1980 год	- 4,8 тыс.м ³ /сут.
на 1990 год	- 7,2 - « -
на 2000 год	- 9,5 - « -

Сроки утверждения запасов согласно постановления СМ УССР – 1980 год.

2. Общие сведения.

Драбовский участок месторождения подземных вод расположен в Корсунь-Шевченковском районе Черкасской обл. и удален от города на 24 км.

В геоморфологическом отношении район работ и участок приурочен к долине р.Рось. Минимальные расходы ее намного превышают заявленную потребность в воде. Так, по многолетним наблюдениям /50лет/ минимальный среднемесячный расход наблюдался в октябре и был равен 2,01 м³/сек. или 173,7 тыс.м³/сут. Этот расход соответствует году 98 %-й обеспеченности.

Предварительная разведка проводилась в период с июня по октябрь месяцы 1980 г. на Драбовском участке. **Подземные воды приуроченные к аллювиальным отложениям долины реки.** Участок разведан в достаточной степени, позволяющей оценить эксплуатационные запасы по высоким промышленным категориям.

Участок разведывается впервые. **Раннее утвержденных эксплуатационных запасов в районе не имеется.**

На утверждение Украинской ТКЗ впервые представляются эксплуатационные запасы подземных вод по состоянию на 1.XII.1980 г. в следующих количествах и по категориям.

Наименование участка	Запасы в тыс.м ³ /сут. По категориям			
	A	B	Ст	A+B
Драбовский	5700	3800	-	9500

На участке имеются перспективы для дальнейшего наращивания эксплуатационных запасов за счет увеличения длины ряда и перераспределения нагрузок на скважины.

3. Геологическое строение и гидрогеологические условия

Участок работ в структурном отношении расположен в пределах северо-западной части Украинского щита. Кристаллические породы представлены образованиями коростенского интрузивного комплекса – граниты и их мигиатиты, которые перекрыты маломощным чехлом осадочных мезо-кайнозойских отложений.

Мезо-кайнозойская группа представлена меловыми, палеогеновыми, неогеновыми и четвертичными отложениями.

Меловая система состоит из нерасчлененных апт-альбских серозеленых мелкозернистых кварцевых песков мощностью до 1,3 м и сеноманскими зеленовато-серыми глауконито-кварцевыми разнозернистыми песками мощностью от 0,6 до 23,2 м.

Отложения палеогена представлены нерасчлененными бучакско-каневской, киевской и харьковской свитами.

Бучакско-каневская свита покрывает большую часть района. Отсутствует в долине р.Рось. Представлена мелкозернистыми углистыми глауконито-кварцевыми песками мощностью 2-6 м.

Киевская свита имеет также широкое развитие и представлена в нижней части песками и мергелями общей мощностью от 15 до 20 м, а в верхней – левритом или алевритистой глиной общей мощностью 4-9 м.

Харьковские отложения в своем составе имеют глауконито-кварцевые мелкозернистые пески мощностью 6-9 м.

Отложения неогена сохранились на возвышенных участках плато и состоят из разнозернистых зеленовато-серых полтавских песков мощностью 1-33 м и средне-верхнесарматских нерасчлененных отложений, представленных песками, пестрыми глинами общей мощностью 1-20 м.

Четвертичные отложения, как сплошным чехлом, покрывают территорию района и имеют мощность на отдельных участках до 80 м. Представлены средним, нерасчлененным средним и верхним, верхним и современным отделами.

К отложениям среднего отдела относятся, в основном, образования Днепровского ледника, подморенные флювиогляциальные серые мелко-среднезернистые пески средней мощностью 10-20 м, моренные суглинки, супески и пески с включениями обломков и валунов кристаллических пород: надморенные водно-ледниковые суглинки с гравием и галькой кристаллических пород мощностью от 0,5 до 5,0 м.

Средне-четвертичные нерасчлененные отложения представлены золово-делювиальными образованиями второй и третьей нерасчлененных террас р.Рось / в основном лессовидные суглинки мощностью до 5 м/, аллювиальными отложениями первой надпойменной террасы р.Рось и ее притоков /кварцевые пески мощностью до 10 м /.

Современные четвертичные отложения состоят из аллювиальных и аллювиально-делювиальных образований поймы р.Рось, ее притоков и днищ балок. Аллювиальные отложения представлены среднезернистыми песками мощностью 10-15 м, а аллювиально-делювиальные – суглинками и супесями мощностью до 5 м.

Подземные воды приурочены к аллювиальным отложениям р.Рось и ее притоков, ледниковым и озерно-ледниковым отложениям средне-верхнечетвертичных отложений, к неогеновым, палеогеновым и меловым осадочным отложениям и зоне выветривания, и трещиноватости кристаллических пород протерозоя. Большинство из указанных горизонтов имеют ограниченные ресурсы и запасы и используются для удовлетворения водой мелких водопотребителей.

Наиболее перспективным является водоносный горизонт аллювиальных отложений долины р.Рось, который имеет достаточную мощность и высокие фильтрационные свойства. Поэтому, под разведку был выбран данный горизонт.

Участок разведки был выбран и согласован с заинтересованными организациями и органами Государственного санитарного надзора в 24 км от г.Корсунь-Шевченковского в долине р.Рось на правом ее берегу.

Подземные воды на участке приурочены к средне и крупнозернистым пескам первой надпойменной террасы реки и мелко-среднезернистым поймы. Нижним относительным водоупором являются глинистые пески бучакско-каневских отложений.

Водоносный горизонт имеет тесную гидравлическую связь с поверхностными водами, что доказано выполненными опытно-фильтрационными исследованиями. **Основным источником восполнения эксплуатационных запасов подъемных вод горизонта являются поверхностные воды р.Рось.**

Водоносный горизонт аллювиальных отложений имеет среднюю мощность 18 м.

В зависимости от рельефа уровень подземных вод залегает на глубине от 0,5 – 1,2 до 4 м. Разгрузка горизонта осуществляется рекой.

Водоносность горизонта высокая. Дебиты скважин изменяются от 4-8 до 16,7 л/с при понижениях от 3 до 6 м. Коэффициент водопроницаемости по данным кустовых откачек изменяется от 400 до 940 м²/сут., а величина гидравлического сопротивления русловых отложений от 40 до 80 м, **что свидетельствует о достаточно хорошей связи с рекой.**

В процессе проведения кустовой откачки отмечалась довольно быстрая стабилизация уровней воды в наблюдательных скважинах и в дальнейшем их изменения определялись уровненным режимом реки Рось.

Водозаборов, которые бы эксплуатировали аллювиальный водоносный горизонт, в районе работ не имеется.

4. Качество подземных вод.

Для изучения качества подземных вод отбирались пробы воды на полный химический анализ, определения вредных и токсических элементов, бактериологический анализ и др. Пробы анализировались в полевой лаборатории Черкасской ГРЭ (полный химанализ и внутренний контроль его), в лаборатории и полевой лаборатории Правобережной ГРЭ (вредные и токсические элементы) и в лаборатории Корсунь-Шевченковской СЭС (баканализ и внешний контроль химического анализа).

По результатам анализов подземные воды аллювиальных отложений относятся, в основном, к гидрокарбонатно-кальциевомагниевого типу с минерализацией 0,54-0,88 г/л и **общей жесткостью от 7,2 до 12,1 мг.екв./л.** Содержание азота ниже 0,1мг/л, реакция воды слабощелочная (рН = 7,0-7,6). В воде отмечается повышенное содержание железа, которое изменяется от **0,2 до 4,5 мг/л.**

В бактериологическом отношении воды здоровые, коли-титр более 333.

Физические свойства воды: запаха нет, вкус слабо металлический (3 балла), окраска желтая, прозрачность 20 см. Желтую окраску воде придает закисное железо.

В процессе проведения опытных откачек отмечалось уменьшение минерализации воды во времени. На конец откачки она была близкой к минерализации поверхностных вод.

Подземные воды на участке соответствуют требованиям ГОСТа, за исключением повышенного содержания железа. В связи с этим они подлежат обезжелезиванию.

На участке имеется возможность организовать зоны санитарной охраны.

5.Методика и качество геологоразведочных работ.

Методика и объемы выполненных работ соответствуют проекту. Пробурено 10 картировочных: 2 разведочные, 4 центральных опытных кустов и 22 наблюдательных скважины средней глубиной от 24,7 до 29,5 м. Картировочные скважины бурились для изучения литологического состава и мощности отложений в долине реки Рось и определения мест последующего заложения разведочных (одиночных и кустовых) скважин. Бурение осуществлялось станками УРБ-ЗАМ и УРБ-2,5.

Выполнены пробные откачки по 6 скважинам общей продолжительностью __ бр/смен.

Схема размещения картировочных и разведочных скважин принималась к линейному водозабору инфильтрационного типа, т.е. **вдоль русла реки на удалении от 70-150 м от уреза и от 110 до 300 м между скважинами.**

Опытные кусты состояли из трех лучей наблюдательных скважин: параллельно реке 3 скважины, к реке – 2 скважины и от реки 1 скважина. Скважины задавались как на основной горизонт, так и на верхнюю его часть (1-2 пьезометра).

Такая схема кустов предназначалась для определения фильтрационных свойств горизонта и определения его связи с рекой и сопротивления заиленного слоя.

Откачки выполнялись при одном максимально возможном понижении уровня эрлифтом из одиночных разведочных скважин и насосами ЭЦВ-6 и ЭЦВ-8 – из центральных опытных кустов.

Откачки выполнялись при постоянном дебите и останавливались при достижении стабилизации уровней в наблюдательных скважинах.

В связи с коротким периодом проведения полевых работ данные о режиме подземных вод взяты по створу наблюдательных скважин, расположенных в с.Карашина возле г.Корсунь-Шевченковского. Сведения об уровневом режиме реки Рось и ее расходах взяты по гидропосту в с.Карашина.

Во время проведения опытных работ на участке были организованы наблюдения за уровнями поверхностных и подземных вод в связи с резкими изменениями уровня воды в р.Рось из-за неравномерных попусков на Корсунь-Шевченковской ГЭС, расположенной выше разведываемого участка.

Качество буровых и опытных работ хорошее. Они соответствуют требованиям Методического руководства по разведке и оценке эксплуатационных запасов подземных вод для водоснабжения (ВСЕГИНГЕО. 1979 г.), а также соответствующим инструкциям.

6. Подсчет запасов.

Гидрогеологические параметры водоносного горизонта определялись графо-аналитическими методами по данным кустовых откачек по существующей методике. В подсчет запасов приняты минимальные значения водопроводимости, полученные по кусту №1, что допустимо, т.к. это вносит запас надежности в выполненные расчеты.

Эксплуатационные запасы подсчитаны применительно к линейному водозабору инфильтрационного типа. Расстояние ряда от уреза реки принято 150 м, количество скважин в ряду – 10, из них 4 пробуренные и 6 проектных. Расстояние между скважинами принято 150 м. Расчетный дебит каждой скважины принят 950 м³/сутки. Ожидаемое понижение уровня в скважинах 6,04 м, что немногим меньше допустимого.

Эксплуатационные запасы по категориям квалифицированы следующим образом: к запасам категории А отнесены расчетные дебиты по 4 пробуренным и двум проектным скважинам, отстоящим от центральных опытных кустов на расстояние 150 м, т.е.

$$950 \times (4 + 2) = 5700 \text{ м}^3/\text{сут.}$$

К категории В отнесены расчетные дебиты остальных проектных скважин, т.е.

$$950 \times 4 = 3800 \text{ м}^3/\text{сут.}$$

Таким образом, запасы категорий А + В составляют 9500 м³/сут.

По степени разведанности эксплуатационных запасов месторождение подготовлено для промышленного освоения.

Эксплуатационные запасы будут полностью обеспечиваться поверхностным стоком р.Рось во все периоды года.

7. Экономическая эффективность разведочных работ.

Общие затраты на разведку месторождения составили :
стадия поисков 104,5 тыс.руб., стадия предварительной разведки 50,0 тыс.руб.

Стоимость разведки 1 м³ воды с учетом амортизационного срока эксплуатации водозабора (10 000 сут.) составила (с учетом поисковой стадии) : $104\,500 : 9500 : 10\,000 = 0,16$ коп.

Стоимость поисковая и разведки 1 м³/сут. воды по категориям А+В составляет: стадия поисков : $104\,500 : 9500 = 11,0$ руб.,
стадия предварительной разведки: $50\,000 : 9500 = 5,26$ руб.

Общая стоимость разведки 1 м³/сут. составляет 16,26 руб.

Средняя стоимость разведки 1 м³/сут. для аналогичных условий составляет 25 – 30 руб. Поэтому работы по разведке подземных вод на Дравовском участке выполнены достаточно эффективно.

Разведанное месторождение подземных вод полностью удовлетворяет заявленную потребность города в воде на срок до 2000 года.

Составил: Ст.гидрогеолог

А.П.Гаркуша

Подпись

Проведені автором книги дослідження показали таке.

Аналізи води

Таблиця 1

	В районі с.Дравівка у свердловинах 1982-83 рр.	В районі водозабору, звідкілля подається вода у міський водогін 1982-83 рр.
Залізо, мг/л	0,15	0,15
Фтор, мг/л	0,45	0,45
Жорсткість загальна	4,5-7,1	4,6-7,1

Використання води містом

Таблиця 2

Роки	Всього Тис.м ³	На добу м ³	Виявлені проектні потужності в свердловинах с.Дравівка м ³ на добу
1980	763	2090	9500
2003	440	1205	
2004	388	1063	
2005	363	995	
2006		800	
2010	240	658	

Дані таблиці 1 свідчать, що вміст заліза та фтору у свердловинах с.Дравівки і у водозаборі на річці Рось, звідкілля жителі міста багато років п'ють воду, аж ніяк не відрізняються. Ніяких зауважень з боку санепідемслужб щодо них немає. Висновок райСЕС 1985р. підтверджує, що аналізи води відповідають ГОСТ. Так що лист облдержадміністрації не може слугувати запереченням проведення у Дравівці нових геологорозвідувальних робіт на предмет виявлення свердловинних вод.

З таблиці 2 видно, що споживання води містом надзвичайно зменшилося. Тож запаси води в Драбівському «підземному озері» цілком могли б задовольнити потреби міста і прилеглих сіл, а проект по підключенню їх до цього джерела може бути реальним. Безумовно, після нових геологорозвідки та досліджень. Можливо, свердловини слід бурити дещо віддалено від Росі, оскільки за багато років якість води в річці значно змінилася, відповідно і її показники; а свердловини бурилися на глибині до 30 м в 150-300 м від річки, з якої вони підпитувалися водою.

Як свідчить довідка райсанепідемстанції від 18.10.1985р. та пам'ятають жителі району, в колгоспах діяли **артезіанські** свердловини (глибини 80-120 м). Це доказ того, що артезіанські води в районі є і є перспектива на альтернативне джерело постачання жителям міста питної води. Лише слід предметно зайнятися його розробкою, неочікувати того форс-мажорного моменту, коли річка Рось перестане бути надійним джерелом питного забезпечення.

Документ по геологорозвідці запасів води в с.Драбівці автор у 2008-2010 рр. вручив керівникам райдержадміністрації, міськвиконкому та районної ради.

Хто ж основний забруднювач річки Рось ?

Яка обстановка на Росі в осінньо-весняний період 2007-2008 років? Чи були вжиті київськими чиновниками обіцяні «першочергові заходи»? Чи нарешті визначилися у київських кабінетах: які ж головні причини погіршення екологічного стану акваторії Росі?

Все це стало зрозумілим лише після виникнення інших обставин, тоді як кілька років тому в районі міста Білої Церкви було задумано збудувати металопрокатний завод з використанням росьової води. Але про все по порядку.

В *«Інформації про роботу Дніпровського басейнового управління водних ресурсів по здійсненню контролю функцій з питань раціонального використання, охорони та відтворення водних ресурсів в Київській області за 2007 рік»*, розміщеній на Інтернет-сайті управління, говориться: *«Для покращення водогосподарської обстановки в літній меженний період 2007р., відповідно до розроблених Управлінням режимів роботи водос-*

ховищ та ставків в межах Київської області, було скинуто 7,4 млн.куб.м води (Багато це чи мало?..). Але і ці заходи повністю не виправили ситуацію: **найбільше забруднення р.Рось було зафіксовано в районі м.Корсунь-Шевченківський**, де відбулося зростання до пікових значень показників ХСК, БСК, зменшилися до критичних рівнів вміст розчинного кисню у воді та відмічалась висока концентрація у воді марганцю».

У протоколі від 11.03.08р. засідання робочої басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами Дніпровського БУВР на весняний період р.Рось (березень-травень 2008р.) відмічається :

«За інформацією лабораторної служби Дніпровського БУВР, гідрохімічний стан р.Рось протягом лютого 2008 року майже не змінився і був на рівні осінніх місяців.

На водозаборі м.Корсунь-Шевченківський показник ХСК був на рівні 40,0 (При нормі 15), БСК- 2,1 мг/дм³, вміст амонію сольового та заліза загального дещо зменшилися до 0,25 та 0,3 мг /дм³. Вміст розчинного у воді кисню був на рівні 7,8 мг/ дм³, що не відрізняється від осіннього періоду (З пониженням температури води, зменшенням процесів розкладу органічних решток завжди в осінньо-зимовий період показники води в річці дещо кращі, ніж влітку. Але це не є чисте заслугою).

Далі пишеться: «Загалом, порівнюючи гідрохімічний стан р.Рось з аналогічним періодом минулого року, можна сказати, що по всій течії річки відбулися зміни у сторону погіршення – відбулося поступове збільшення органічного забруднення води».

7 квітня 2008р. в Білій Церкві під головуванням заступника голови Держкомводгоспу М.Бабича проводиться спільна нарада за участю Київської облдержадміністрації(!) щодо здійснення заходів по покращенню екологічного стану водних ресурсів у басейні р.Рось. У цій нараді беруть участь від Корсунь-Шевченківського району голова постійної комісії з питань природи і екології районної ради, член районної громадської екологічної організації Олександр Кириченко та перший заступник голови райдержадміністрації Олександр Крот, від Всеукраїнської екологічної ліги – заступник голови ліги Тетяна Тимочко (останні аргументовано виступили з питань екологічних проблем річки Рось та водозабезпечення Корсуня-Шевченківського і інших надросянських міст росьювою питною водою).

У протоколі вказується, що *«станом на 1 квітня 2008 року першочергові заходи виконані не повністю».*

Читаєш звіт і диву даєшся, які такі «значимі» заходи виконані, що допомогли річці бути чистішою. Ніби від того, що проведено інвентаризацію ставків чи розроблені правила прийому стічних вод, в екологічному плані щось покращилося? Або те, що в Богуславі буде проводитися 1 раз на місяць лабораторний контроль стоків, вони стануть чистішими?

Учасники наради помітили, що «гострі» питання київські чиновники старалися якось обійти, спростувати, особливо ті проблеми, які могли негативно позначитися на вирішенні питання **будівництва металопрокатного заводу**. В деякого склалася думка, що ця нарада чи не «розвідка перед боєм» Київської облдержадміністрації та окремих керівників республіканських відомств?

Все ж водгоспівським відомством відмічено, що обстановка на Росі ускладнюється: *«У цілому в басейні річки Рось забір води із поверхневих джерел складає 70,3 млн.м³, при цьому скидається 35,5 млн.м³ стічних, шахтних та колекторно-дренажних вод, у тому числі 17,57 млн.м³ забруднених. Об'єми скидів забруднених стічних вод зросли в порівнянні з 2006 роком на 13,52 млн.м³. Продовжується поступове погіршення гідрохімічного режиму р.Рось впродовж всієї течії. Очисні споруди працюють неефективно. Якість води залишається незадовільною»*.

В «Аналізі екологічного стану водних ресурсів та водозабезпечення у басейні р.Рось», який був розданий учасникам наради в Білій Церкві, уже більш правдиво говориться про те, за рахунок чого погіршується якість води в річці Рось: *«Лабораторні дослідження показують, що погіршення якості води в басейні р.Рось в останній час відбувається за рахунок збільшення антропогенного навантаження на басейн, не контролюваності скидів до нього забруднених або недостатньо очищених стічних вод численних підприємств, організацій»* (А не за рахунок природних факторів – спеки, обміління, маловодності тощо, як заявляли раніше, чомусь, ті ж укрводгоспівські фахівці).

«Крім того, результати досліджень показують, що причиною погіршення якості води в басейні р.Рось, крім незадовільної роботи очисних споруд підприємств, також є засмічення берегів малих і середніх річок, приток р.Рось, неконтрольоване будівництво ставків і водойм в її басейні, що призвело до надмірного зарегулювання окремих ділянок басейну».

В «Аналізі» цього разу подається більш поглиблена характеристика стану очисних споруд та аналізи води в річці Рось у сусідньому Богуславському районі Київської області, звідкіля Корсунь-Шевченківський район з росьовою водою отримує багато проблем. Ці відомості, думається, будуть цікавими, особливо для корсунців. *«При обстеженні КП «Богуславтепловодопостачання», яке здійснює скид стоків у Рось (з потужністю очисних споруд повної біологічної очистки 2956,5 тис.м³/рік, фактичний скид у 2007 році становив 360,8 тис.м³ недостатньоочищених стічних вод), було виявлено, що очисні споруди продовжують працювати неефективно. КП «Богуславтепловодопостачання» здійснює скид стічних вод двома випусками: №1 – скид після каналізаційно-очисних споруд в р.Рось за 9 км від міста в с.Красилівка (тут підхід до труби, з якої витікають стоки, неможливий, і тому стічні води відбиралися на аналізи з останнього колодезя, звідки стоки потрапляють в колектор, а далі в річку); №2 – після промивки фільтрів на водоочисних спорудах. Результати лабораторних досліджень показали, що якість стічних вод після каналізаційно-очисних споруд не відповідає затвердженним граничнодопустимим скидам. Встановлено перевищення по таких показниках: азоту амонійному у 8,8, нітритів – у 3, нітратів – у 31 раз, фосфатів – у 19,7 раз.*

Очисні споруди **Фінського містечка** від КП «Богуславтепловодопостачання» відокремились і зараз знаходяться на балансі міської ради. Зі слів заступника голови міської ради на цей час очисні споруди закриті, стоки збираються в ємкості та відвозяться на очисні споруди КП «Богуславтепловодопостачання». Разом з тим, з колектора, який відведений від очисних споруд Фінського містечка в р.Рось, під час перевірки бігли стоки. Також з його слів відомо, що в колектор врізалися **без дозволу** будинки приватного сектору. Результати аналізів відібраних проб води з колектора показали, що якість води не відповідає граничнодопустимим скидам – спостерігалось перевищення по завислих речовинах у 3,4 разу, азоту амонійному – у 1,2 разу, нітратів – у 24,8 разу, хлоридів – у 1,9 разу».

26 травня 2008р. за вх.№238/02-42 Корсунь-Шевченківська районна рада отримала листа від Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, в якому говориться: *«за дорученням Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської ката-*

строфи Верховної Ради України від 23 квітня 2008р. №04-16/12-577 Мінприроди спільно з Держводгоспом розглянуло звернення Корсунь-Шевченківської районної ради та Корсунь-Шевченківської районної державної адміністрації стосовно екологічної ситуації, яка склалась у басейні р.Рось, і повідомляє.

Слід відмітити незадовільну роботу водоочисних та каналізаційних очисних споруд населених пунктів, розташованих у басейні р.Рось: Тетіїв, Сквиря, Узин, Рокитне, Тараця, Кагарлик, Корсунь-Шевченківський, Богуслав. Очисні споруди працюють неефективно. І як результат, відбувається перевищення нормативів гранично допустимого скидання (ГДС) забруднюючих речовин по деяких із них від 4 до 200 разів.

Основними забруднювачами водних ресурсів у басейні р.Рось є стічні води підприємств комунального господарства, промисловості та переробки сільськогосподарської продукції Київської і Черкаської областей».

Нарешті столичні природоохоронні та водгоспівські відомства спромоглися визнати і сказати правду про те, хто (ЩО) є основними забруднювачами водних ресурсів басейну річки Рось! Про які автор ще в 2006р. доводив у книзі «Все про річку Рось і Надросся», висловлювався в пресі. Але чомусь чиновникам столиці та й в Черкаській області дуже не бажалося це визнавати. Бо хто буде проводити реконструкцію тих названих міських очисних каналізаційних споруд, будувати очисні споруди на підприємствах..? Питання! Легше ж все перекласти на природні фактори, або на Умань.

А тут ще й підпирає питання будівництва в районі Білої Церкви металопрокатного заводу 1-ї категорії екологічної небезпеки, який буде не лише споживати 10,6 тис.м³ росьової води на добу, а й скидатиме в Рось велику кількість виробничих стоків. Якщо про це піднімати питання, то можуть виникнути проблеми з будовою.

У Росі обсяги води збільшилися, чи річка все ж таки стала маловодною ?..

У попередніх розділах наведені відомості про те, як Держкомводгосп, Дніпровське басейнове управління водних ресурсів та деякі інші служби доводять, що в Росі в останнє десятиріччя водні ресурси не зменшуються, бо було закрито багато промислових та сільськогосподарських підприємств, зменшилося використання росьової води на полив сільгоспугідь, збільшилася

кількість лічильників у водоспоживачів тощо. Дійсно, як свідчать звітні дані, обсяги подачі води з річки на згадані потреби, зокрема на централізоване водопостачання міст, зменшилися. Наприклад, місто Корсунь-Шевченківський споживало води з річки на добу в 1980 р. 2090 м³, в 2003-му – 1205, в 2010 -му – 658 м³. Подібна ситуація і в інших надроснянських містах, зокрема Умані.

За даними досліджень 1984р.(1929-1983 рр.) ДП «Укрводоканалпроект», фіксуються такі рівні води в р.Рось м.Корсунь-Шевченківський:

	Літні		Зимові	
середні	182 см		184 см	
найбільші	243 см	2.06.80 р.	245 см	21.03.80 р.
найменші	161 см	24-27.10.59 р.	161 см	22.02.70 р.

А тепер порівняємо дані недалеких років.

**Дані Корсунь-Шевченківського гідрологічного поста
Центральної геофізичної лабораторії про мінімальні та
максимальні рівні води в р.Рось**

Точка відліку (162 см)

Роки	Місяці	Мін.	Число	Макс.	Число
2005	Квітень	219	18.04	319	06.04
	Травень	245	04.05	317	11.05
2006	Квітень	236	30.04	448	02.04
	Травень	191	28.05	253	02.05
2007	Квітень	204	23.04	222	30.04
	Травень	177	17.05	235	31.05
2008	Квітень	171	03.04	219	03.04
	Травень	172	10.05	221	07.05

Завідуюча гідропоста

Підпис

Т.Бугайова

Центральна геофізична
обсерваторія
гідрологічний пост

Вищенаведені дані засвідчують, що водність річки не зменшується, хоч вона в цілому мала річка і не така уже повноводна. Мінімальні рівні і максимальні за останні роки не менші мінімальних і середніх рівнів від багаторічних попередніх періодів.

Але лунають заяви, що водність річки з **кожним** роком високими темпами зменшується. Ця теорія, чомусь, виникає після того, як гідроелектростанції почали передавати в приватні руки (не через те, що за кількість використаної води необхідно дер-

жаві платити?). Якщо вірити таким твердженням, то через десяток років Рось взагалі може стати безводною.

У протоколі від 11.03.08р. засідання робочої басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами р.Рось Дніпровського БУВР на весняний період (березень-травень 2008р.) вказується:

«1.За даними Укргідрометцентру станом на 10 березня по басейну запас води у снігу відсутній. Весняної повені у басейні р.Рось не очікується.

2.Станом на 7.03.2008 року водогосподарська обстановка на руслових водосховищах була така :

Водосховище	Проектні дані			Фактичні дані			
	Об'єм Млн.куб.м	НПР м	РМО м	Об'єм Млн.куб.м	Рівень м	Скид м ³ /с	Скид на** 18.03.09.
Косівське	8,09	177,00	173,00	8,15	177,02	1,0	3,5
Володарське	3,44	167,50	165,00	3,44	167,50	4,5	4,9
Щербаківське	1,58	164,00	162,10	0,8	163,20	5,0	5,5
Б.Церківське верхнє	16,96	157,50	150,40	16,9	157,49	12,0	19,0
Б.Церківське середнє	2,42	144,40	142,70	2,54	144,47	13,0	20,0
Б.Церківське нижнє	1,56	142,75	141,50	1,45	142,60	14,0	22,0
Дибинецьке	6,0	131,60	131,00	3,5	141,67	15,0	18,0
Богуславське	1,75	127,40	126,60	1,79	127,46	16,0	19,0
Стеблівське	15,7	113,90	111,70	-	113,97	12,5	*? 20,0
К.-Шевченківське	3,75	99,81	97,70	-	99,70	13,4	*? 16,0*

Як видно з цих даних та протоколу, рівні води в переважній більшості водосховищ підтримуються близько проектних (не менше таких) в межах притоку. *Проте, скид води з Стеблівського та Корсунь-Шевченківського явно занижений. **Особливо це помітно з Протоколу від 18.03.2009р. За розрахунками скид води з Стеблівського водосховища повинен становити не менше 20-21 м³/с, а з Корсунського – 24-26 м³/с. Запитання: Де ж поділася вода в останніх двох водосховищах? А чи водгоспівські служби не маніпулюють даними? Якщо так, то чому?

У відомостях Басейнового управління річки Рось наводяться більш прогнозовані дані про водність річки і, можливо, більш об'єктивні. Це засвідчує протокол засідання Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ та управлінню водними ресурсами у басейні р.Рось на весняно-літній період (квітень-серпень) 2011р., що відбулося 7 квітня 2011р. у м.Богуславі.

«Об'єм весняного стоку р.Рось в 2011 році становитиме 50-60 млн.м³, що нижче за норму (200 млн.м³). За даним Укргідрометцентру, літо 2011 року очікується спекотним. Зі зростанням температури відбувається зменшення водності р.Рось та вмісту кисню у воді, що призводить до погіршення якості води. З метою недопущення негативного впливу сталих високих температур необхідно постійно підтримувати санітарні витрати, особливо в меженний період.

Тут же наводяться дані про скид води з водосховищ.

Станом на 07.04.2011 року водогосподарська обстановка на руслових водосховищах була така:

Водосховище	Проектні дані			Фактичні дані	
	Об'єм Млн. м ³	НПР, м	РМО, м	Рівень, м	Скид, м ³ /с
Косівське	8,09	177,00	173,00	173,03	2,4
Володарське	3,44	167,50	165,00	167,53	4,0
Щербаківське	1,58	164,00	162,10	163,90	4,2
Білоцерківське вер.	16,96	157,50	150,40	157,48	12,0
Білоцерківське сер.	2,42	144,40	142,70	144,40	13,0
Білоцерківське ниж.	1,56	142,75	141,50	142,65	14,0
Дибинецьке	3,72	131,60	131,00	131,50	13,0
Богуславське	1,75	127,40	126,60	127,42	14,0
Стеблівське	15,7	113,90	111,70	113,91	18,0
Корсунь-Шевченків.	3,75	99,81	97,70	99,74	20,5

Якщо порівняти ці дані з вищенаведеними Дніпровським БУВР, то видно, що хоч у Білоцерківських-Богуславському водосховищах скиди води в 2011р. менші, ніж в 2008-2009рр., проте скид її в Стеблівському та Корсунь-Шевченківському водосховищах не менший 18-20 м³/с. Це свідчить, що водність Росі постійно не зменшується.

Але питання стоїть дещо в іншій площині. Мова йдеться в **першу чергу** не про те, що в Росі нині недостатньо води для міських водозаборів, а про те, чому якість води в річці з кожним роком погіршується. Основні причини цього практично розкриті в попередньому розділі.

Дехто доводить, що, мовляв **температура** повітря збільшилася, тож і випаровування води з водних об'єктів зростає, а значить і якість її погіршується.

Дослідження Державного проектного інституту «Укрводоканалпроект», які здійснювалися у 1984р., свідчать, що в окремі

роки температура води влітку сягала майже 29°C. Наприклад, у липні 1951р. – 28,7°C, в 1952р.– 28 (при середньо-місячній 24,5°). В наступні роки найбільш тепловодним був 1975р., 29-30 червня температура води сягала 26,5°C. Подібні випадки мали місце й до 1999р. (першої екологічної катастрофи). Проте, вода в річці була чистою, прозорою, не відмічалось загибелі риби та інших водних істот. Показники розчинного кисню у річковій воді не сягали менше 4 мг/л. З водогону люди спокійно споживали сиру воду.

Щодо зарегульованості річки Рось. Зарегульованість басейну Росі насправді велика. Як свідчать відомості Басейнового управління річки Рось, кількість водойм в акваторії Росі дещо більша, ніж показувалося раніше у звітних даних. Але щодо того, що значно збільшилась чисельність річок, є сумніви (Приклад–Корсунь-Шевченківський район, в якому якогось фактичного збільшення кількості водних об'єктів не спостерігається). Більш за все кількість їх зросла хіба що за рахунок проведення Басейновим управлінням інвентаризації та більш кращого обліку.

Тож на згадане чи доцільно відносити одну з основних причин погіршення якості води в Росі?

В деяких офіційних документах погіршення якості річкової води перекладають і на **«відсутність опадів»**. Це взагалі некомпетентні висновки. Бо, як свідчать відомості гідрометеослужб та спостережень дослідників, завжди в різні роки дощі випадали не рівномірно: в якийсь рік їх було більше, в якийсь рік менше. Але це аж ніяк не впливало на якість води у водоймах у зв'язку із зменшенням опадів.

Отже, не висока температура води, не «відсутність» опадів, не велика кількість водойм в акваторії Росі, не те, що вода стала чомусь більше випаровуватися, ніж це було раніше, навіть не зарегульованість річки греблями ГЕС є **основною причиною погіршення якості води, а забруднення водойм та недбале їх використання**. А вищенаведені фактори посилюють її.

Як тільки корсунці порушують питання про **промивку** найбільш забрудненого Корсунь-Шевченківського водосховища та санітарних попусків води з-під щитів гребель ГЕС, орендарі гідростанцій та окремі водгоспівські працівники на весь голос кричать, що **Рось маловодна**.

Такі заяви висловлювалися на засіданні робочої групи Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних ре-

курсів, що засідала 26 липня 2007р. в Корсуні-Шевченківському; в листі Дніпровського басейнового управління водних ресурсів від 23.06.2008р. № ІД/4-840, адресованому Корсунь-Шевченківській районній громадській екологічній організації; на іншому засіданні робочої групи басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами р.Рось, що відбулося 3.07.2008р...

На засіданні тієї ж робочої групи 2 жовтня 2008р., яке відбулося в Корсуні-Шевченківському, заступник начальника Дніпровського басейнового управління І.Дремлюга особливо старанно доводив, що *«Рось – річка загалом-то маловодна, а через те води для цього заходу (для промивки Корсунського водосховища) в ній бракує»*.

Але якщо мова заходить про недопущення будівництва в районі Білої Церкви металопрокатного заводу, який споживатиме з Росі велику кількість води і скидатиме до неї промислові стоки, що може призвести до погіршення питного водобалансу в Білій Церкві, Богуславі, Миронівці, Корсуні-Шевченківському, проблеми маловодності річки окремими відомствами, зокрема тими, що надавали дозволи на будівництво, не піднімаються. Дехто заявляє про те, що навпаки обсяги води в річці збільшуються.

Ось ще одна з найостанніших заяв з цього приводу. Її зробив Іван Соломаха, старший інженер з технічного нагляду дирекції з будівництва сталепрокатного заводу (Той, який нещодавно очолював КП «Київводоканал» в Білій Церкві і розповідав про проблеми з водопостачанням): *«Твердження, що існує тенденція зменшення водності Росі, неправильне й не відповідає дійсності. Водність річки Рось, тобто сумарний річний стік, не зменшилася, а навпаки – збільшилася. Так, у 2002 році річний стік складав 240 мільйонів кубічних метрів, а в 2006-му – 560 млн.*

Згідно з розрахунками Білоцерківського міжрайонного управління водного господарства, водні ресурси Росі можуть забезпечити наше підприємство необхідною кількістю води. Вплив на зменшення водності річки оцінюється як незначний – 1,5% забезпечення. Тому загрози для річки Рось не існує, і бути не може».(Стаття«Тримайся, Біла Церква».Газета «День» за15.07.2008 р.).

Цим висновкам чи доцільно в повній мірі довіряти? Зрозуміло, що заводу потрібна вода. Але питання стоїть глибше: якщо зменшиться кількість води у водозаборі та зростуть обсяги скиду в річку

забруднених (недостатньо очищених) промислових стоків, якість води в річці значно погіршиться. Як довели вчені, 1м³ неочищеної води може забруднити 300м³ свіжої. А якщо, приміром, завод буде скидати щодоби в Рось 4 тис.м³ стоков, він зможе забруднити 1,2 млн.м³. А за рік...? В річці порушиться той невеличкий баланс до самоочищення, який ще є. Річка втратить можливість самоочищатися і забезпечувати споживачів питною водою. Так що використання росьової води металопрокатним заводом і скидом промислових стоков може створити неабияку загрозу річці, в т.ч. й для мешканців Білоцерківщини.

Але дивує позиція водгоспівських служб. То вони заявляють, що водність Росі збільшується, а то, що річка маловодна. Трактують, як їм заманеться. Не інакше як з комерційних міркувань? Зрозуміло, в людей виникають справедливі обурення та запитання: Чи це відомство здатне сказати правду та надати об'єктивні висновки іншим відомствам, якщо не здатне вживати дієвих заходів щодо покращення водозабезпечуючої ситуації на Росі?...

З цими питаннями, а також темою впливу гребель ГЕС на стан річки, ми ще будемо стикатися не раз. Але краян турбує головне: чи буде врятовано річку Рось? І в багатьох виникають сумніви.

Як було створено районну громадську екологічну організацію

Погіршення екологічної обстановки, тотальне забруднення та грабінницьке використання підприємницькими структурами і окремими громадянами природних ресурсів, особливо річки Рось, не вжиття заходів по рятуванню нашої напувальниці не можуть залишатися поза увагою кожної свідомої людини. Ще й тепер, коли до всього на берегах річки на околиці міста Біла Церква розпочато спорудження екологічно небезпечного металопрокатного заводу, а в нашому районі ще й скоротили посаду еколога, як виклик громаді. Наближається ще більша небезпека для всіх нас – подальше знищення та забруднення природних ресурсів і річки Рось зокрема !

Ось як цей процес характеризують вчені: *«Сучасним дітям не випадає вже жити за принципом «на наш вік вистачить».* Адже це дітям, а не дорослим, доведеться опинитися у недалекому майбутньому, яке страшисть уже сьогодні. На їхній вік може якраз уже й не вистачити...І цілком природно, що діти, на відміну від дорослих, виявлятимуть більше занепокоєння тим, яким буде саме їхнє майбутнє.

Доводиться гірко пошкодувати, що низький інтелектуальний і освітній рівень більшості людей, примітивність способів існування, які зводяться до колективної співучасті у хижацькому розграбовуванні Природи, егоїзм правлячих класів, котрі не відповідають вимогам до еліти за благодворним впливом на планетарні процеси, роблять згуртування людей практично неможливим.

Відповідальність повинні взяти на себе звичайні люди, які свідомі того, що коїться. І тоді, можливо, ще вдасться відвернути велику Небезпеку» (Кінько Т.А., Кінько М.Т. «Земля-планета спраги»).

Автор вирішив утворити районну громадську організацію, яка б об'єднала в своїх рядах саме таких людей. Як виявилось, в країні діє громадська організація – Всеукраїнська екологічна ліга (ВЕЛ), а в Черкасах – її обласний осередок.

Тож я звернувся до голови Черкаського осередку ВЕЛ Фоміної Наталії Максимівни, яка працює викладачем в Черкаському технологічному університеті на кафедрі екології, із повідомленням, що виникла ідея в своєму районі утворити осередок від Всеукраїнської екологічної ліги. Цю ініціативу вона сприйняла з великим задоволенням. 12 березня 2008р. від неї надійшов лист, в якому повідомлялося: *«Дуже вдячна Вам за те, що Ви як громадянин України займаєте активну життєву позицію щодо вирішення екологічних проблем на Черкащині. А ще я дуже рада рішенню про створення осередку в м.Корсуні-Шевченківському. Надсилаю вам матеріали (зразки) для ознайомлення, а саме: заяву для вступу до ВЕЛ, зразок протоколу, зразок положення та реєстраційну картку. Як тільки Ви вирішите про дату проведення зборів, телефонуйте, я обов'язково приїду. Маю надію на співпрацю. З повагою Н.Фоміна».*

Після отримання такого листа я уже серйозно загорівся бажанням утворити справжню екологічну організацію. Та виникло запитання: хто ж зможе її очолити? Вибір випав на Олександра Сергійовича Майдаченка, мого друга, колишнього співробітника СБУ, а нині пенсіонера-природолюба, адвоката. До речі, він брав активну участь в організації мітингу за порятунок річки Рось біля стін райдержадміністрації 26 липня 2007р.

26 березня 2008р. на збори зібралися не байдужі до проблем довкілля люди, 20 осіб. Це ті громадяни, які брали участь у мітингу та інших громадських заходах з проблем річки

Рось, деякі депутати міської та районної рад, активісти. На збори прибула Н.М.Фоміна. Установчими зборами було організовано осередок – районну громадську екологічну організацію ВЕЛ, затверджено Положення про організацію, обрано її правління з 9 осіб. Головою організації обрано запропонованого автором Майдаченка Олександра Сергійовича. Районним управлінням юстиції організацію зареєстровано і легалізовано шляхом повідомлення.

Початок роботи екологічної організації

Практично з першого дня й розпочалася діяльність: розподілено обов'язки серед членів правління, намічено план першочергових дій. На перший план вийшло питання про заборону будівництва металопрокатного заводу в Білій Церкві. В цей час ми уже були в якійсь мірі проінформовані із ЗМІ. Тож час не чекав.

Правління організації доручило голові постійної комісії з навколишнього середовища районної ради, члену екологічної організації Олександрю Кириченку ініціювати розгляд на сесії районної ради питання про направлення звернення до Верховної Ради України про недопущення будівництва згаданого підприємства. В райраді не знайшлося людей, які б досконало знали проблему та могли підготувати ґрунтовне звернення. Тож Олександр прийшов в організацію з цим питанням. Звернення і заходи довелося в спішному порядку готувати автору книжки.

27 березня 2008р. 12-та сесія прийняла в повному обсязі Звернення депутатів Корсунь-Шевченківської районної ради «Про врятування річки Рось від екологічної катастрофи» до голови Верховної Ради України А.П.Яценюка. Із запропонованих пропозицій по врятуванню річки Рось першим пунктом записано: «Заборонити спорудження в м. Біла Церква сталепрокатного заводу». Крім цього пункту, ще запропоновано 12 конкретних заходів, які доцільно здійснити, аби врятувати річку Рось (В газеті «Надросся» за 16 квітня 2008р. звернення і пропозиції до нього викладені повністю).

На сесії від екологічної організації виступили Кириченко О.М. та Майдаченко О.С. Тут і було повідомлено про створення районної громадської екологічної організації, а офіційне повідомлення органам влади району і міста вручене 1 квітня 2008р.

Районна рада зразу ж Звернення направила до Верховної Ради України. Звернення уже від голови Верховної Ради почало «бігати» по інших чиновницьких кабінетах. Спочатку воно по-

трапило до Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Потім, як свідчить лист цього комітету від 23 квітня 2008р. за № 04-16/12-577, воно ним адресується Міністерству охорони навколишнього природного середовища та Державному комітету України з водного господарства.

З цього приводу до органів влади району надійшов лист-відповідь від Міністерства охорони навколишнього природного середовища, зареєстрований в районній раді 26.05.08р. за №238/02-42. В ньому наводиться багато факторів погіршення якості води у басейні річки Рось. Зрозуміло, як і раніше з подачі Деркомжводгоспу, спочатку місце відводиться природним. І жодного слова немає про те, як буде вирішуватися питання щодо будівництва екологічно небезпечного металопрокатного заводу в районі Білої Церкви.

Така бюрократична відписка головного природоохоронного органу країни уже спочатку свідчила, що ніяких заходів по оздоровленню Росі ніхто не буде проводити. Бо якщо «на щит» підняти всі проблеми річки та ще й екологічну обстановку в Білій Церкві, то слід заборонити спорудження там металопрокатного заводу. Краще про це замовчувати. Що й робить Міністерство.

Ясно, що органи влади району зрозуміли, в чім справа. Але чи задовільнилися цією відповіддю..?

Громадяни, громадська екологічна організація не могли спокійно спостерігати, яка необ'єктивна оцінка дається окремими відомствами причинам погіршення стану Росі та як протягується на береги річки будівництво ще одного великого споживача росьової води і її забруднювача. Це спонукало голову новоствореної екологічної організації Олександра Майдаченка виступити 5 квітня 2008р. по районному радіомовленню. В своєму виступі він повідомив про головні причини погіршення екологічного стану Росі, про створення громадської організації та закликав жителів району спільними зусиллями взятися за порятунок річки. 9 квітня про створення організації повідомила районна газета «Надросся».

Розділ 2

Металургійний завод у Білій Церкві

КИЯНИ обоз. 19.08.2005.

Боротьба за свободу дихати повітрям

«Минулого тижня у Білій Церкві місцеві «зелені» організували під стінами райдержадміністрації мітинг протесту проти будівництва металургійного заводу. На думку мітингуючих, екологічна ситуація в 200-тисячному місті вже й нині досить непряста.

На території Білої Церкви розташовано 34 великих промислових об'єкти та понад 2,4 тисячі підприємницьких структур. Основні забруднювачі повітря — ВАТ «Білоцерківська ТЕЦ», ЗАТ «Росава», ВАТ «Трібо», ТОВ «Інтер ГТВ», ЗАТ НВФ «Ферокерам», ВАТ «Білоцерківмережа»...

Щорічні викиди від них сягають близько шести тисяч тонн, тобто на легені кожного білоцерківця припадає по 30 кілограмів промислових викидів».

Про те, що в Білій Церкві чи поряд буде будуватися металопрокатний чи металургійний завод, мешканці Корсунщини чули, як кажуть, «одним вухом». Доходили чутки, проте корсунці не особливо опікалися цією новиною, адже це їх ніби й не стосується. Та автор і сам про цю новину довідався випадково на початку 2007р. На одному із сайтів Інтернету прочитав незрозумілу інформацію про будівництво цього заводу. Довелося більш глибоше поцікавитися, що ж це за завод, і взагалі що собою представляють аналогічні виробництва.

Ось що про нього говорять громадяни, громадські організації, фахівці, органи влади, власники майбутнього підприємства, а найбільше повідомляється в засобах масової інформації, зокрема в Інтернеті.

Нові металурги

УДК «Контакти». 07.11.2005. №45. Євген ДУБОГРИЗ

В Україні починають будувати міні-металургійні заводи. Виробництво сталі в Україні стає необхідним атрибутом не тільки для олігархів, а й практично для кожної компанії, представленої в ГМК. З огляду на заяви потенційних інвесторів в Україні з'явиться щонайменше п'ять нових металургійних заводів. Плани щодо спорудження міні-металургійного заводу, зокрема, оприлюднила компанія «Євро Фінанс» (пов'язана з бізнесменом Алі Омраном), що володіє шістьма вторметами. Завод нібито буде побудовано в Білій Церкві до 2008р., його потужність з виплавки сталі становитиме понад 1 млн. т на рік.

Ще один завод має з'явитися в Харківській області. Щоправда, чиновники, які відповідають за видачу відповідних дозволів, не уточнюють, хто буде інвестором майбутнього підприємства, як і його проектну потужність. Нарешті, стати гравцями українського сталевого ринку мають намір Полтавський ГЗК, у плани якого входить запуск металургійного заводу з обсягом 3 млн.т сталі на рік, ІнГЗК та Нижньодніпровський трубопрокатний завод, кожний з яких бажає виплавляти близько 1 млн.т власної сталі. Цікаво, що такі стратегії йдуть урозріз з тенденціями світової металургії, яка протягом останніх трьох років була лідируючим сектором за обсягами злиття і поглинання компаній. Більшість малих і середніх метпідприємств, що виробляють до 1 млн. т сталі на рік, або є частиною інтегрованих структур (таких, наприклад, як Arcelor або Corus Group), або були зупинені внаслідок банкрутства (як заводи американської Rouge Industries, викуплені «Северсталью»). Та й досвід Росії, де міні-металургійний бум 2003 року вже пішов на спад, показує, що ставка на будівництво нових сталеплавильних цехів виправдовує себе лише в поодиноких випадках.

Металургійний завод чи дитячий спортивний комплекс?

«Гриф». 1.03.2009 р .

Такі два зовсім різних об'єкти опинились на шальках одних терезів. І тепер треба вирішувати: що ж переважить – дитячий спорт чи потужне підприємство. Від кого залежить це рішення? Від столичних чиновників, від місцевої влади (міської та районної) чи від самих мешканців Білої Церкви?

А почалось все ще 5 років тому, коли директор спортивного клубу «Каменяр» О.О.Марченко вирішив отримати земельну ділянку під

будівництво дитячого спортивно-тренувального комплексу з футбольними полями. Сам спортивний клуб «Каменяр» добре відомий в місті. Створений в 1999 році, він вже досить добре зарекомендував себе: вихованці клубу виступали та ставали призерами та переможцями обласних та Всеукраїнських спортивних змагань. Маючи на меті і надалі розвивати білоцерківський спорт і, зокрема, дитячий футбол, директор СК «Каменяр» О.О.Марченко взяв на себе важку ношу будівництва комплексу. Отримавши рішення №11 від 12.02.2002 року Шкарівської сільської ради (саме їй належить територія поблизу станції «Роток», де й розгортаються основні події) про попереднє погодження місця розташування земельної ділянки на право тимчасового користування землею (на умовах оренди) строком на 25 років за підписом сільського голови А.Г.Бондаря, згодом отримав і рішення Білоцерківської районної ради №19-278 від 22.12.2004р., яке було прийняте на дев'ятнадцятій сесії Білоцерківської районної ради: «Погодити спортивному клубу «Каменяр» місце розташування ділянки, передбаченої для передачі в оренду для будівництва футбольно-спортивної школи...». А далі довелось оббивати пороги не одного кабінету, поки вдалось зібрати необхідні документи. Проте на рівні облдержадміністрації ця справа і «загрузла».

Не втрачаючи надії, О.О.Марченко продовжував розпочату справу. Аж «грязнула» помаранчева революція, влада змінилась і тепер треба було починати все спочатку. Невгамовний директор «Каменяра» таки стояв на своєму. Проте, як грім серед ясного неба, з'явилась чутка, нібито на цю ж саму земельну ділянку претендує ще одна юридична особа та ще й яка! ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» (президент Мохаммад Хані Омран Алі). Щоб було зрозуміліше, в Білій Церкві хочуть побудувати металургійний завод.

З цього приводу в Київську облдержадміністрацію, Білоцерківську райдержадміністрацію надійшов лист №15/8-1-252 від 17.05.05 з Міністерства промислової політики України за підписом заступника міністра С.Г.Грищенка наступного змісту: «До Міністерства промислової політики України надійшло звернення від 26.04.05 №26/06 ПП «Євро Фінанс ЛТД» щодо проекту будівництва металургійного заводу в м. Біла Церква.

Мінпромполітики підтримує цей проект, який надасть можливість забезпечення якісною та дешевою металопродукцією будівельного комплексу, машинобудівної та інших галузей промисловості...».

Виконавчий комітет Білоцерківської міської ради, розглянувши листа щодо пропозиції ПП «Євро Фінанс ЛТД» по будівництву металургійного заводу в Білій Церкві, таке будівництво визнав недоцільним як з економічної, так і з екологічної точки зору, про що повідомив Голову Київської облдержадміністрації листом №15/245 від 14.06.05 за підписом першого заступника міського голови В.Л.Якимчука.

А ось Шкарівська сільська рада ще навесні, а саме 17 травня 2005 року на двадцятій сесії четвертого скликання прийняла рішення №20-288 «Про погодження місця розташування земельної ділянки, передбаченої до відведення ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» в межах Шкарівської сільської ради в районі станції «Роток». Нагадаємо, що кілька років тому таке ж рішення було прийнято і стосовно СК «Каменярь». Після того жодної відмови чи скасування попереднього рішення стосовно СК «Каменярь» не надходило.

Чи правомірне таке рішення? За роз'ясненням ми звернулись до голови Білоцерківської райдержадміністрації Р.І.Плугатора.

1 серпня 2005 року Роман Іванович скликав термінову нараду за участю голови Білоцерківської міської організації Партії Зелених України Рабенка В.Б., голови секретаріату БЦ міської організації ПЗУ Баранніка В.Г., керуючого справами РДА Юхименка Ю.Г., керівників відділів: земельних ресурсів, юридичного, капітального будівництва і відділу промислової політики РДА, директора СК «Каменярь» О.О.Марченка. Як зазначив на нараді Плугатор Роман Іванович: «Білоцерківська районна державна адміністрація підтримує доцільне використання інвестиційного капіталу на території району. Будівництво сталепрокатного заводу призведе до розширення виробничої бази та збільшення обсягів оподаткування. Є можливість відведення земельної ділянки для будівництва заводу на території району. Але погодження щодо конкретної якоїсь ділянки не було. Наразі ми розглядатимемо правомірність дій Шкарівської сільської ради».

Отож, на сьогоднішній день питання залишається відкритим. Враховуючи все вищесказане Білоцерківська міська організація Партії Зелених України звертається до мешканців Білої Церкви:

Шановні білоцерківці!

Тепер від нас з вами залежить, чи буде в місті побудований дитячий спортивний комплекс, в якому зміцнюватимуть здоров'я наші діти, чи з'явиться в Білій Церкві екологічно небезпечний монстр у вигляді металургійного заводу, який забруднить і зневоднить нашу Рось, отруїть повітря та перетворить місто на екологічний відстійник.

Закликаємо Вас не залишатись байдужими до долі міста та здоров'я наших дітей, прийти на мітинг-протест, який відбудеться 8 серпня 2005 року о 10 годині біля приміщення райдержадміністрації за адресою: вул. Я.Мудрого, 2 та висловити свою думку щодо цієї проблеми.

«Ні!» - будівництву металургійного заводу.

«Так!» - екологічно безпечному майбутньому Білої Церкви!

Підготувала Олена Ткаченко

Білу Церкву може «задушити» промисловість

«День». №25.12.02.2008. Ірина Лисак.

Проект будівництва сучасного сталепрокатного заводу підприємством «Євро Фінанс ЛТД», зареєстрованим в селі Шкарівка по вулиці Миру, 4, став тим гордієвим вузлом, який ніяк не можуть розрубати ще з 2005 року ні Білоцерківська міська рада, ні компанія будівник, ні тим паче громадські організації міста. Територія, на якій планують побудувати завод, огорожена високим парканом, на ній вирубані всі дерева, вона добре охороняється; крім того, ведеться активне будівництво адміністративної будівлі, тоді як, за матеріалами Білоцерківської міської ради та громадської організації «Біла Церква — наш дім», таких прав компанія-будівник не має. Віце-президент «Євро Фінанс ЛТД» Валентин Макаренко відмовився прокоментувати ситуацію... От і довелось самим розрізати ту купу «сміття» у вигляді численних проєктів та протоколів...

КОМУ ПОТРІБЕН ЗАВОД ?

Починалося все з того, що в березні 2005 року українське підприємство з іноземними інвестиціями ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» звернулося з листом до першого віце-прем'єра Анатолія Кінаха з проханням розглянути питання про будівництво в Білій Церкві сталепрокатного виробництва (оскільки для майбутнього розвитку ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» потрібен металургійний завод, який зможе переробляти 3,2 млн. тонн на рік, за даними інтернет-сторінки компанії). **За дорученням пана Кінаха** цю пропозицію розглянули Міністерство промполітики, Міністерство економіки, Київська обласна держадміністрація і повністю підтримали цю ідею. Підтримував цю ідею і колишній голова Київської облдержадміністрації пан Жовтяк. Ще б пак, це будівництво, за деякими джерелами, коштує, не багато не мало, 1 млрд. доларів. На основі позитивних висновків обласних рад Шкарівська сільська рада 17 травня 2005 року дала дозвіл на будівництво заводу на своїх землях. При цьому сільська рада чи забула, чи не помітила, що 12 лютого 2002 року дала добро на виділення частини цих земель під будівництво спортивної школи з дитячим тренувальним комплексом і футбольними полями спортивного клубу «Каменяр»... Після погодження із Шкарівською сільською радою «вузол» почали ще більше заплутувати рішення Київського обласного управління земельних ресурсів, відділу містобудування та архітектури Білоцерківської райдержадміністрації, даючи свої дозволи.

Однак знайшлася та «ложка дьогтю», яка змогла, на думку ТОВ «Євро Фінанс ЛТД», зіпсувати їм весь мед: **Білоцерківська міська рада висловила протест проти будівництва заводу.**

РІШЕННЯ

від 26 червня 2007 року № 431 шістнадцятій сесії Білоцерківської міської ради п'ятого скликання

*Розглянувши листа головного державного санітарного лікаря Київської області від 17.05.07 №03/02-1514 разом з доданими матеріалами, листи ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» від 14.02.2007 №№028, 029, виконавчого комітету Білоцерківської міської ради від 16.08.2006 №1-7-2476 та враховуючи результати громадських слухань «Про доцільність будівництва сталепрокатного заводу в місті Біла Церква від 31 березня 2007 р.», відповідно до закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» міська рада вирішила: **Відмовити ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» в погодженні розміщення сталепрокатного заводу, установки з переробки шлаку та іншої інженерної інфраструктури, пов'язаної з будівництвом сталепрокатного заводу в м. Біла Церква на вул. Леваневського.***

Міський голова П.Савчук.

Не отримавши відповіді від обласної ради на прохання переглянути рішення від 25 жовтня 2005 року за № 312-26, відповідно до якого було погоджено будівництво заводу, ми (наша міська рада) подали на обласну раду до суду. Суд клопотання не задовольнив, мотивуючи це тим, що місцева рада не мала права посилатися на рішення ієрархічно вищого керівного органу місцевого самоврядування. Але ж місцеве самоврядування в нашій державі відокремлено від держави, не має ієрархії підпорядкування і стоїть на рівних щаблях, як обласна, так і районна рада, так і міська та селищна ради. Було незрозуміле рішення такого судді. Ми подали апеляцію. На сьогодні справа до розгляду в суді ще не призначена», — сказала Світлана Смолякова, секретар Білоцерківської міської ради. Викликають сумніви й інші документи, надані ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» Білоцерківській міській раді. «Проектний інститут Київський промбудпроект, який давав свої висновки погодження місця розташування за підписом головного інженера Ярощука. В переліку було виявлено два досить сумнівних документи: погодження Президента України від 24 жовтня 2005 року № 422 / 53330-01; погодження Головної служби регіональної кадрової політики Секретаріату Президента України від 21 січня 2006 року № 9-8/66. Від секретаріату ми отримали офіційну відповідь на наш запит, відповідно до якого Президент не вирішує питання погодження /не погодження даного питання/. Крім того, Секретаріат Президента є органом, який забезпечує діяльність Президента, а не вирішує подібні питання», — говорить пані Смолякова.

ЕКОЛОГИ ТА ГРОМАДСКІСТЬ — ПРОТИ

Заперечує будівництво заводу і Володимир Довбах, експерт спеціально створеної Державної екологічної експертизи.

ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» не має позитивного висновку Державної екологічної експертизи, а той документ, на який вони посилаються, є лише погоджувальним листом», — заявляє пан Довбах. Крім того, «відповідно до ст. 50 Конституції України — «кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди», — додає Довбах. Більше того, громадські організації разом з міською владою виступають проти будівництва, та й населення міста, особливо район Леваневського, поблизу якого планують будівництво, прямо таки не в захваті побачити такого «залізного монстра» (хоча й називають його мінізаводом, насправді, за деякими джерелами, це потужне металургійне підприємство).

Головний державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища Київської області Міністрини України Посмітний Олександр Сергійович на основі акта перевірки від 18.03.2008 р. виніс

РІШЕННЯ

8 квітня

№ 88

У зв'язку з грубим порушенням природоохоронного законодавства : 1.Тимчасово заборонити і зупинити) з 10 квітня 2008 року ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» на території Шкарівської і Піщанської сільських рад Білоцерківського району Київської області.

2. Керівництву ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» Мохамеду Хані Омран Алі розробити робочий проект будівництва, отримати висновок державної екологічної експертизи робочого проекту

Підпис

Печатка

О.С.Посмітний

Зазначимо, що Біла Церква належить до IV зони, і згідно із Законом України від 20 лютого 1996 року зі змінами від 4 квітня 1997 року «Про правовий режим територій, що зазнали дію забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» ч. 5 ст. 18 «заборонено у зоні посиленого радіологічного контролю будівництво нових підприємств, які шкідливо впливають на населення та навколишнє природне середовище». Та це ще не все. Відповідно до «Санітарної кваліфікації підприємств, виробництв, споруд», «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів ДСП № 173-96» запроектований сталепрокатний завод за потужністю виробництва сталі в 1,8 млн. тонн рік належить до підприємств I класу небезпеки.

На думку **Андрія Леонова**, голови Білоцерківської громадської організації «Біла Церква — наш дім», будівництво подібного заводу

просто неприйнятне на відведених шкарівських землях, що межують з Білою Церквою. Будівництво такого сталепрокатного заводу потребує санітарно-захисної зони на відстані однієї тисячі метрів для потужності в 1 млн. тонн на рік (цей завод матиме потужність в 1,8 млн. тонн). Приватизувавши шкарівські землі, ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» скоротив санітарно-захисну зону до 500 метрів, не врахувавши, що поблизу живуть люди.

Лідія Іванівна Маринкевич, голова садового товариства «Тепличне» каже, що люди вже не ймуть, кому вірити. «Всі люди в Білій Церкві розчарувались. Ми не віримо нікому. Сьогодні, якщо ми не будемо один за одного стояти, нам ніхто не допоможе», — з обуренням говорить Лідія Іванівна. До того ж, близько 90% населення міста проти будівництва заводу — громада міста публічно висловила свою позицію під час громадських слухань. Подібні цифри лунали і на місцевому референдумі, коли проти заводу проголосували 84% жителів міста, а «за» — 13 %.

Не дивно, що населення міста виступає проти цього будівництва: за даними Київської обласної санепідеміологічної станції, завод матиме 44 джерела викидів, через які в атмосферу надходитиме 30 забруднюючих речовин. Загальна сума таких викидів—1,6 тис.тонн.

«У місті Біла Церква сконцентровано 47 промислових підприємств; 66 котелень, шинний завод «Росава» та ін. Загальний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів за 2006 рік складає 2,52 тис.тонн на рік, із них викиди підприємств східного промвузла — 1,443 тис. тонн (саме в східному регіоні планують побудувати завод). А, за даними проекту, сталепрокатний комплекс матиме 44 джерела викидів, через які в атмосферу надходитиме 30 забруднюючих речовин, тобто кількість шкідливих речовин збільшиться майже вдвічі», — заявляє **Тетяна Гапонова**, голова міського відділу охорони навколишнього середовища.

Не дає спокою це будівництво не тільки членам громадської організації «Біла Церква — наш дім», а й Миколі Бондаренку, голові фракції БЮТ у Білій Церкві: «Ми — проти цього заводу. Він не потрібний і з точки зору державних інтересів (тільки в країнах третього світу будують подібні заводи), і з точки зору екології в Білій Церкві. Ми аргументуємо свою позицію конкретними документами, відповідно до яких при експлуатації заводу буде забір 10, 6 тис. тонн води на добу, що складає 1,5 % від річного водного балансу річки Рось. 2 тис. тонн буде щодоби випаровуватись, а частина буде зливатись в каналізацію, при цьому ще невідомо, що саме буде вилитись».

Те ж саме підтверджує і міський відділ охорони навколишнього середовища, додаючи ще такий факт, що загальна площа для розміщення сталепрокатного заводу становить 54,3 га землі, із них на 25,2 га планується виконання заходів із рекультивації та зрізки родючого шару ґрунту. А пан Макаренко переконує нас в тому, що цей за-

вод відкриє неймовірні можливості для розвитку міста. Однак так не здається Сергію Дерев'янку, заступникові голови Білоцерківської міської громадської організації «Біла Церква — наш дім», який, відвідавши подібний завод в Молдові, а саме — в Рибниці, побачив негативні наслідки від будівництва подібного заводу.

Коли на вулиці в Рибниці йде дощ, мешканці намагаються не виходити на вулицю у шкіряних куртках, оскільки одяг після цього виявляється зіпсованим, — зазначає пан Дерев'янку, а потім додає: — Запам'ятався вислів начальника Держуправління Рибницького міського і **районного екологічного контролю Олега Сікорського**: «Природа ніколи не запитує, що написано в проекті, які допустимі концентрації забруднення у ньому зазначені. Для природи будь-який викид шкідливих речовин недопустимий». За свідченнями **Сергія Якимчука, заступника Білоцерківського міського голови**, який також побував у Придністров'ї, в Рибниці: «Коли свого часу там будували завод, він теж був найпотужнішим і найпередовішим. А сьогодні на його території — два могильники з радіоактивним металом, і ніхто не може сказати, як цей метал на завод потрапив».

На засіданні круглого столу «Сталепрокатний завод. Влада з народом чи проти народу?» Валентин Мазуренко, депутат Білоцерківської міської ради, сказав так: «Коли я почув про будівництво цього заводу, я подумав, що це жарт. Я народився в Дніпропетровську, саме біля таких металургійних заводів, тому знаю, що це таке».

«Білоцерківське питання» турбує й представників **Всеукраїнської екологічної ліги (ВЕЛ)**. «Ми вже зараз працюємо над дослідженням проблеми, яка чекає на Білу Церкву», — відзначила **Тетяна Тимочко, заступник голови ВЕЛ**. Спеціалісти Всеукраїнської екологічної ліги просто не встигають досліджувати ті об'єкти, які планують побудувати на території України (18 вересня 2007 року ВЕЛ різко виступила проти будівництва металургійного заводу ТОВ «Ворскла-Сталь» в Полтавській області».

Землевпорядники також проти, але...

05.04.2008р. в.о.начальника Білоцерківського відділку управління з контролю за використанням та охороною земель у м.Києві та Київській області Хворостенком В.С. складено припис № П 1045/78 про порушення ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» земельного законодавства — зняття та перенесення родючого шару ґрунту з земельної ділянки 23,9718 га, розташованої на території Шкарівської сільської ради. Це спочатку підтримала прокуратура Київської області, припис від 15.04.2008 р. № 07/4-517.

Але Держземінспекція України відміняє рішення своєї низової організації, написавши 23.05.08 р. листа за № 084633/обл. президен-

ту ПП Алі Мохаммад Хані Омран. В ньому вказує, що «розглянувши аргументи щодо виявлених порушень, які наводяться в приписі прокуратури Київської області та протесті прокурора Київської області, додатково вивчивши матеріали та документи, Управління скасовує припис від 05.04.2008 р. № 1045/78 та повертає спеціальний дозвіл (АА №0009) на зняття та перенесення ґрунтового покриття (родючого шару ґрунту) земельної ділянки за вказаною адресою, виданий 19.03.2008 р.».

Прокуратура Київської області не забарилася з листом до президента ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД», практично відмінивши своє попереднє рішення, отримавши листа від Держземінспекції, датованого 23.05.2008р.

22-02-2008. Близько сотні жителів Білої Церкви пікетують Кабінет Міністрів з вимогою не допустити будівництва в місті металургійного заводу.

18 квітня 2008р. 2 тисячі мешканців Білої Церкви перекрили трасу Київ – Одеса. *«Новатор». УНІАН.*

Біла Церква зустрічає Віктора Ющенка

Але, як виявилось, не тільки Біла Церква прийшла на зустріч з Президентом, а й були привезені студенти та інші люди з міста Ірпінь. Їх добре охороняла міліція та нікого не пускала до цих псевдобілоцерківців, які навіть встигли дати інтерв'ю 5 каналу про те, як же їм, “білоцерківцям” хочеться, щоб у них побудували сталепрокатний завод.

Президент України Віктор Ющенко 19 квітня 2008р. прибув до дендрологічного парку «Олександрія» (м.Біла Церква, Київська обл.) для участі у толоці з упорядкування парку.

Кого покриває Ющенко, або чорні справи у Білій Церкві

Info Югп/ 2008-04-22/ Олексій Бик

З Віктором Ющенком трапилася неприємна історія. Напевно, стоячи на Майдані-2004 під захоплений рев «Ю-ще-нко!» багатотисячного натовпу, Віктор Андрійович і подумати не міг, що лише кілька років

потому він чутиме від тих самих людей зовсім-зовсім інші слова. Відео, на якому мешканці Білої Церкви кричать президентові «Ганьба!», користується скаженою популярністю в інтернеті.

Бо президент тут публічно облажався. У розмові з протестуючими проти будівництва металопрокатного заводу він, як завжди, апелював до далеких і незрозумілих людям речей. Він звинуватив учасників мітингу у тому, що ними маніпулюють – тим самим натякнувши на «оплачуваність» присутності на зустрічі.

Президентові, який живе на державній дачі далеко від промислових районів, важко зрозуміти невдоволення людей від звістки про будівництво металургійного заводу на території їхнього міста.

Будівництво заводу у Білій Церкві всупереч бажанню громади – це симптом відносин української влади з народом. Але разом з тим це ще і симптом хвороби влади, яка захищає не інтереси народу, а інтереси бізнесменів.

У деякого з білоцерківців виникло запитання, а чи знає президент, що жителі Білої Церкви раніше пили водичку із дендропарківських ставків? Та, на жаль, з будівництвом шинних заводів, інших підприємств, діяльністю військової частини ці ставки стали непридатними для питного використання – так їх забруднили згадані господарники нафтопродуктами, шестивалентним хромом, амонійним азотом, якими до цього часу продовжують забруднювати. Хоча також обіцяли «золоті гори», чисте повітря та безпечне водозабезпечення.

Вимушені були спорудити на р.Рось Глибочанське (Верхнє) водосховище, вклавши значні кошти. Та то було ще до 90-х років минулого століття. А щодо діючого джерела в припарковій зоні, то вирішили водозабір із ставків закрити, згідно з квазівками Кабміну, лист від 28.12.1990 р. № 4-9-35/747.

Чи не нагадає будівництво металургійного заводу нового пришестя «розбудовників» та обіцяльників? А що: збудуємо ще й металургійний завод, знищимо не те що якісь там ставки, а цілу річку Рось! Нехай білоцерківці та мешканці інших міст будуть потім «вдячними» щедрим інвесторам.

Думається, що президент прибув до Білої в першу чергу для того, щоб продемонструвати свою прихильність до будівництва металургійного заводу.

Білій Церкві не потрібні інвестиції?

«Дзеркало тижня». №21. 2-8 червня 2007.

Автор: Артур ФЕДОРЧУК (Науковий співробітник відділу організації та використання документального фонду Президентії України Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського)

27 травня у Білій Церкві проходив місцевий референдум, ініційований міською владою. Мета його — з'ясувати ставлення громадян до планів будівництва електросталепрокатного заводу під Білою Церквою. Референдум оголив досить глибокі та принципові проблеми взаємин бізнесу, влади та населення.

Тема будівництва металургійного заводу мусується в місті вже понад два роки, і за цей час питання із суто економічного примудрилося перерости в політичне.

На державному рівні проект будівництва заводу був схвалений і включений до Державної програми розвитку гірничо-металургійного комплексу України до 2011 року. Інвестор узгодив техніко-економічне обґрунтування будівництва заводу з усіма міністерствами і відомствами й дістав позитивний комплексний висновок «Укрінвест-експертизи». Понад те, після тривалого вивчення численними інститутами профільних міністерств технології електросталеметалургії, яку збираються впровадити на підприємстві, вона була поставлена в державній програмі як основне завдання перепрофілювання українського сектора металургії.

Головним критиком проекту є білоцерківська влада, оскільки фактично підприємство перебуває на території Шкарівської сільради й більша частина податкових відрахувань піде мимо неї. «Для Білої Церкви цей завод ніякої користі не дає. Прибутковий податок із зарплати він сплачуватиме за місцем реєстрації, тобто до районного бюджету. Земельний податок теж буде йти туди», — пояснив журналістам свою позицію мер міста Василь Савчук. У боротьбу проти заводу включилися як виконавча влада, так і депутати міської ради. Проти будівництва виступає і частина директорів міських підприємств.

У місцевих засобах масової інформації було проведено досить широку пропагандистську кампанію, у ході якої населенню пояснювали, що будівництво металургійного підприємства в безпосередній близькості від міста призведе до жахливих наслідків. Городянам обіцяли кислотні дощі, хмари пилюки, висохлі річки та величезні гори руди, шлаку й інших відходів виробництва. Цікаво були поставлені й запитання, винесені на референдум: «Чи підтримуєте Ви розміщення сталепрокатного заводу в місті Біла Церква на вул.Леваневського?» і «Чи згодні Ви, що розміщення сталепрокатного заводу в місті Біла Церква негативно вплине на навколишнє середовище нашого міста?» Відповіді немов самі собою напрошуються. Неважко припустити розрахунок місцевої влади на те, що народ висловиться проти заводу одностайно та масово.

Бачачи позицію керівництва міста та розуміючи, що однаково доведеться з ним працювати, інвестор зробив досить нетрадиційний для України крок назустріч — уклав із виконавчою владою соціальний договір, в якому взяв на себе зобов'язання з розвитку соціальної та культурної сфери Білої Церкви. Загальна сума соціально-культурних інвестицій — 240 млн. грн., у масштабах Білої Церкви більш ніж вагома. Передбачено закупівлю десяти нових тролейбусів, будівництво школи, дитячого садка, центрального автовокзалу, двох дев'ятиповерхових будинків малосімейного типу й десятиповерхового будинку для малозабезпечених, онкологічного диспансеру, тубдиспансеру та Центральної дитячої бібліотеки. Понад 40 млн. грн. передбачається виділити на будівництво багатофункціонального освітньо-культурного

закладу в парку ім. Шевченка. Солідні кошти спрямовуватимуться на будівництво і ремонт доріг, зведення нових мостів і шляхопроводів.

Турбують чиновників екологічні аспекти майбутнього підприємства. За оцінками вітчизняних і закордонних фахівців, завод у Білій Церкві належатиме до класу «Екологічно дружніх технологій». На облаштування усього комплексу природоохоронних об'єктів на сталепрокатному підприємстві припадає близько третини вартості його будівництва. За словами пана Макаренка, все устаткування на новий завод поставлятиме компанія Siemens VAI Fuchs, саме ім'я якої є гарантією високої технологічності виробництва. Все технологічне обладнання має Європейський сертифікат екологічної безпеки ISO 14001. Замкнені технологічні цикли дозволяють пустити у виробництво навіть відходи (пил та шлаки). Вода теж використовується за оборотною схемою, без скидання у **зовнішні водойми**. Чиновники й тут відчули небезпеку. «Питання з річкою Рось стоїть дуже гостро. Водний баланс річки дуже поганий. Вода ж забиратиметься заводом із річки й не повертатиметься», — висловлює побоювання мер міста Василь Савчук. Тим часом, за твердженням представників інвестора, завод забиратиме з річки лише 1% її невеликих водних ресурсів, що не може відбитися на водному балансі річки. Дані цифри та висновки зафіксовані в комплексному рішенні «Укрінвестекспертизи». Крім того, завод передбачає взяти участь в очищенні річки Рось, зміцнити її береги і дно шлаковим щебенем, що дозволить за рахунок джерельних вод повернути річці колишню повноводність. Надуманими видаються і побоювання влади щодо пилу та шлаків, які виникають у процесі виплавки металу. Ступінь очищення повітря на сучасному металургійному підприємстві становитиме 99,7%. Тобто повітря виходитиме навіть чистіше, ніж у місті. На заводі не буде ні диму, ні навіть труб, що асоціюються в нас із будь-яким виробництвом. Шлаковий же щебень інвестор збирається реалізувати будівельним організаціям, оскільки його фізичні властивості нічим не поступаються природному щебеню. Досвід інших країн підказує, що за шлаковим щебенем звичайно вишиковуються черги покупців. Україна, яка бурхливо будується, не стане винятком.

Чи зможуть знайти спільну мову інвестори та влада Білої Церкви — питання справді дуже важливе. Владі та промисловцям потрібно буде спільно й будувати завод, і співіснувати після його введення в дію. Конфронтація не потрібна нікому. Парадокс ситуації в тому, що для початку будівництва компанії «Євро Фінанс Лтд» зовсім і **не потрібно формальної згоди міської влади**. Від місця будівництва до межі міста близько двох кілометрів. Землю під будівництво завод уже придбав у села Шкарівка на аукціоні, заплативши за 25 га землі 8,5 млн. грн. Цільове призначення земельних ділянок змінювати немає потреби — це споконвічно землі промислової зони. Всі узгодження на загальнодержавному та обласному рівні пройдені й усі дозволи отримані. **Понад те, обласна адміністрація цілком підтримує даний проект і ство-**

роє спеціальну робочу групу з вирішення всіх питань цього підприємства. Можливо, вся ця ситуація і виникла лише через педантичність іноземного інвестора, який прагне цивілізовано та обопільно вигідно вирішити всі питання, не вдаючись при цьому до традиційного для наших чиновників «конвертного» способу вирішення питань. **У кожному разі завод має бути і буде побудований.** Його спорудження — це подія зовсім не районного масштабу. Для України це перший проект такого рівня з 1991 року, стверджують у Кабміні.

«На сьогоднішній день потужності металургійних підприємств завантажені на 90—95%. При цьому металурги не відчувають потреби в додатковому брукті. У результаті Україна експортує 1,5—2,5 млн. тонн брухту щорічно. Втім, вивозити цінну сировину й у такий спосіб підтримувати зарубіжних конкурентів як мінімум недоцільно. Мало здорового глузду й у тому, що на вітчизняних підприємствах виробляються, а потім експортуються напівфабрикати: квадратна заготовка, сляби... Адже так українські заводи беруть на себе основні брудні технологічні процеси, даючи можливість закордонним сталепрокатним комбінатам одержувати більш чистий продукт для наступної його переробки на кінцеву продукцію. Це виснажує вітчизняні природні ресурси й приносить економічний прибуток виробництвам, розташованим за межами України. **Наш же завод** може практично розв'язати цю проблему, крім того, він цікавий тим, що може виробляти марочний склад сталі під конкретного замовника.

Чи стане Біла Церква другим Запоріжжям?

«Українська правда». 17.09. 2007.

Ігор Ткачук, керівник Запорізької обласної організації партії "Велика Україна"

Запоріжжя входить в четвірку міст лідерів по кількості шкідливих викидів на душу населення. Протягом року падає на голови городян, осідає в їх легенях більше 200 тисяч тон цих шкідливих викидів, які є продуктом діяльності, в основному – металургійних підприємств. Загалом, в Запоріжжі існує 328 стаціонарних джерел забруднення навколишнього середовища і тільки третину з них обладнано газоочисними спорудами, та й ті, в свою чергу, зношені майже на 70 відсотків. За даними Державної установи "Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М.Марзєєва ЛМНУ", в атмосфері Запоріжжя визначається 76 хімічних речовин, 41 речовина з яких характеризується як мутагенна. За європейськими стандартами – критичною є норма присутності всього 7-8 речовин.

До Європи нам ще дуже далеко. Далекі з огляду хоча б на критерії, котрими керується Держава, даючи дозвіл на кількість шкідливих викидів тому чи іншому підприємству, по суті видаючи ліцензію на вбивство своїх громадян. "Технології, за якими працює металургійний комплекс в Запоріжжі, є застарілими, присутність шкідливих речовин в

атмосферному повітрі Запоріжжя є невід-воротною", – такий вердикт винесла влада Запоріжжю. Вся боротьба, з її боку, за чисте довкілля, полягає в стягненні штрафних санкцій з підприємств-забруднювачів, а кошти ті осідають в Києві за виключенням невеликих відсотків – та й ті вже четвертий рік не повертаються з центру до місцевого екофонду. Існує програма по виведенню Запоріжжя з екологічної кризи на 2001 – 2010 роки.

По великому рахунку, в Україні мусить бути розроблена національна програма по переоснащенню металургійного комплексу на основі новітніх технологій, що основною метою б мала, передусім збереження здоров'я нації, а не як по сьогоднішню – наповнення бюджету будь-якою ціною, навіть ціною здоров'я майбутніх поколінь.

Чи вдасться втілити в життя таку програму, навіть при умові її існування? Велике питання. Адже після провальної кучмівської приватизації власниками контрольних пакетів акцій металургійних підприємств є вузьке коло фінансово-промислових груп, котрі свою виробничу, технічну та економічну політику здійснюють виключно на власний розсуд, виходячи з власних інтересів, які не мають нічого спільного ні з інтересами "маленького українця", ні з інтересами України.

Здавалося б, на перший погляд, проект будівництва сталепрокатного заводу в Білій Церкві і є тією першою ластівкою на шляху України до цивілізованих методів виробництва. Зі слів власників проекту це виробництво буде мати категорію "екологічно дружнє", пропонується вагомий соціальний пакет для міста, гарантується солідне наповнення місцевого бюджету та скорочення загального рівня безробіття в місті.

Але не варто вважати все це благодійністю. За всіма цифрами стоїть тверезий розрахунок. **Ключове питання проекту – його місцезнаходження.** І не випадково це Київська область. Половина виробленої продукції буде орієнтована для збуту в місті Києві, де зараз спостерігається будівельний бум. Виграш виробника від скорочення транспортних витрат в долі собівартості продукції очевидний. І тому будуть включені всі механізми, в тому числі й корупційні, на подолання громадського спротиву будівництву вищевказаного металургійного підприємства в регіоні, далекому від металургії як такої.

Всі перипетії навколо Білоцерківського сталепрокатного заводу ще раз доводять, що основною проблемою нинішньої влади в Україні є корупція помножена на її некомпетентність. Відрадім є тільки те, що в Україні почали з'являтися перші паростки справді громадянського суспільства. І хоча місцевий референдум в Білій Церкві визнано таким, що не відбувся – його результати та й сам факт його проведення дають надію, що народ України таки стане основним чинником влади в своїй країні.

Виявилося, що на території Білої Церкви пропагується будівництво не електрозаводу, не сталепрокатного заводу, а металургійного

11 квітня 2008 р. «Тема» (Київська область). Надя Кацук.

“Сталепрокатному заводу не місце в Білій Церкві!” - з такими гаслами прийшли мешканці міста під стіни міськвиконкому, де 26 березня відбувалося спільне засідання виконавчого комітету міської ради та президії міської ради щодо розміщення сталепрокатного заводу в м. Біла Церква.

На засідання були запрошені інвестори, тобто забудовники, представники заводу “ЄвроФінанс ЛТД”, представники обласних державних структур, які надавали дозволи, депутати облради, голови депутатських фракцій, голови постійних депутатських комісій, ЗМІ. **Віт засідання міський голова Василь Савчук.** Першому він надав слово президенту ПП ТОВ “ЄвроФінанс ЛТД” Алі Мохаммад Хамі Омран, який повідомив присутніх, що надана в користування земля є їхньою і вони в праві будувати те, що вважають за потрібне. “Всі документи щодо будівництва сталепрокатного заводу ми не приховуємо, і представники влади можуть з ними ознайомитися».

3 січня 2008 року компанія отримала дозволи на проведення підготовчих робіт: облаштування території, винесення інженерних конструкцій за межі ділянки, встановлення будівельного обладнання. Для досконалого вивчення ситуації присутні мали змогу поставити запитання до представників компанії “ЄвроФінанс ЛТД”. Ось тут-то і розгорілися справжні пристрасті. Для багатьох залишилося незрозумілим, куди підприємство діватиме відходи виробництва та шлаки, скільки тонн шкідливих речовин потрапить в атмосферу, скільки кубометрів води забиратиме завод із річки Рось тощо. Головний еколог відповідав на ці питання дещо хитромовно. Щодо забору води, то це питання пояснив представник обласного управління навколишнього природного середовища, який сказав, що на добу завод використовуватиме 10 тисяч 600 кубометрів води. Запрошені також поцікавилися у керівництва компанії, чому вона не врахувала такий важливий момент, як будівництво металургійного заводу в 150 метрах від житлових будинків?

Всередині зустрічі вдалося з'ясувати, що завод за рік накопичуватиме 52 тисячі тонн шлаків та 16 тисяч тонн сміття. За висновками експертів, всі викиди шкідливих речовин у атмосферу зі всієї промислової східної зони становлять сьогодні 1,4 тисячі тонн, від одного сталепрокатного заводу — 1,6 тисячі тонн. До того ж, під час засідання виявилося, що на території Білої Церкви пропагується будівництво не електрозаводу, не сталепрокатного заводу, а металургійного.

На даний час у представників компанії немає на руках державно-позитивної експертизи на будівництво заводу, а вирубка

400 дерев лісових насаджень відбулася тому, що інвестор був впевнений, що він її отримає.

“Щодо подібного заводу у Єгипті, про який так часто любить говорити інвестор, то він знаходиться у 30 кілометрах від населеного пункту, а не в місті з населенням в 200 тисяч”, — сказав депутат міськради Микола Бондаренко. Дісталось на горіхи й керівникам обласних структур (містобудування і архітектури, навколишнього природного середовища тощо), які надавали дозволи на проведення попередніх робіт на 37 га орної землі у зоні посиленого радіаційного забруднення. Вони так і не пояснили, на підставі яких законодавчих актів надавали ці дозволи. Тому на засіданні було прийнято рішення: Звернутися з листом до голови Київської облдержадміністрації, депутатів облради про введення 37 га землі в межі м. Біла Церква. Звернутися з листом до Кабінету Міністрів України, Прем'єр-міністра про створення державної комісії, до якої ввійшли б представники білоцерківської громади, міських, обласних органів для розгляду наданих документів компанії-інвестора. Підписати з інвестором угоду про зупинення всяких робіт на виділеній ділянці. **Прийняти рішення про проведення референдуму.** Рішення прийнято, але долю сталепрокатного заводу ще будуть вирішувати, і чи не останнє слово в цьому мають сказати білоцерківці під час референдуму, якщо, звичайно, референдум не призначать на травневі свята, коли значна частина городян виїде з міста...

Невідкладна вимога президента ?

«Голос України». 19.06.08 р. Володимир Королюк.

В публікації «Капкан для інвестицій...» автор пише *«Тон завадав народний депутат, президент УСПП Анатолій Кінах. Він зокрема, звернув увагу на те, що в області заблокована реалізація інвестиційної програми на 1 млрд.євро. І, хоч як це не дивно, палиці в колеса інвесторам під різними приводами передусім вставляють представники місцевих органів влади. З листом до них був змушений звернутися навіть глава держави Віктор Ющенко».*

Сайти. *Заводу. Нет. www. uaprovo.net / 59 к. 12.05.2008. та «Перська окупація Білої Церкви /. Офіційна сторінка ВО «Свобода». 9 липня 2008 р. Галина Миць.*

«Історія зі сталепрокатним підприємством має ще один цікавий нюанс. Жителі Білої Церкви не без підстав підозрюють, що сировиною для підприємства може стати метал з Чорнобильської зони, якого повно на забрудненій радіацією землі. Тим паче, тижнів три тому міліція ввіймала дві фури, завантажені таким металом, — радіоактивність перевищувала норму у 30 разів.

А що ж наш український Президент Віктор Ющенко? Мабуть, став на бік людей? Як би не так. Віктор Андрійович – адвокат у цьому протистоянні. Нещодавно надіслав листа на адресу Фастівської, Сквирської, Баришівської та Білоцерківської районних рад Київської області... пролобіювати будівництво завод. Дослівно за текстом» :

« Президент України
Фастівська, Сквирська, Баришівська та
Білоцерківська районні ради Київської області

На моє ім'я надійшло звернення голови Київської обласної державної адміністрації В.Ульянченко щодо необхідності невідкладного вирішення проблемних питань, пов'язаних з інвестиційною діяльністю іноземних компаній «Кнауф Інсулейшн» (Німеччина), «Урса» (Іспанія), «Роквул» (Данія), «Єврофінанс» (Великобританія) у Фастівському, Сквирському, Баришівському та Білоцерківському районах Київської області.

Успішна реалізація започаткованих зазначеними компаніями інвестиційних проектів передбачає залучення в економіку Київської області понад 1 млрд. дол. США та створення 5,9 тис. додаткових робочих місць. При цьому інвестори взяли на себе зобов'язання брати участь у конкретних соціальних програмах області.

Незважаючи на високу зацікавленість інвесторів у втіленні своїх задумів, окремі депутати місцевих рад перешкоджають подальшій реалізації проектів, що може призвести до їх згортання.

Це, у свою чергу, матиме суттєвий негативний вплив не лише на формування інвестиційного клімату у Київській області, а й в Україні загалом.

З огляду на викладене, а також з урахуванням того, що приватні інтереси не можуть домінувати над інтересами держави, прошу невідкладно розглянути на сесіях Фастівської, Сквирської, Баришівської та Білоцерківської районних рад Київської області звернення голови Київської обласної державної адміністрації та прийняття рішення з метою захисту прав іноземних інвесторів.

Додаток на 2 арк.

З повагою

n / n

В.Ющенко

Вих. №1-1/930

23 квітня 2008 р.»

Весняні події в Білій ще не зовсім

зрозумілі для корсунців

Навесні 2008р. в Білій Церкві по-справжньому розгоряються «революційні» події проти будівництва там металургійного заводу (сесії міськради, «круглі столи», протестні акції, висвітлення подій в ЗМІ...). Все частіше в ЗМІ з'являється суперечлива інформація про сам завод та його небезпечність для оточуючого середовища. Громадські організації, міська влада, громадскість об'єдналися заради єдиного – не допустити подальшого екологічного забруднення Білоцерківщини та погіршення стану життя місцевих жителів, які знаходяться в 4-й зоні підвищеного радіоактивного забруднення від аварії, що сталася на Чорнобильській АЕС. Власники ж майбутнього заводу та деякі посадовці навпаки стараються довести про економічну необхідність та безпечність цього металургійного виробництва 1-ї категорії небезпеки.

Громадскість Корсунь-Шевченківського, Богуславського районів ще ніяк не зорієнтується, в чім справа. Тим більше, що інформація на телеканалах та республіканській пресі скупа, а інтернетом ще мало наших громадян користується... Та й там вона чомусь подається обмежена та суперечлива. Все ж нам (екологічній організації Корсунщини) довелося більш глибоше ознайомитися з інформацією та подіями в Білій Церкві, про деякі з яких описано раніше.

«Залізний» аргумент

Конфлікт інтересів навколо міні-металургійного заводу у Білій Церкві може позначитися на економіці України

Олексій САВИЦЬКИЙ, «День». 27 серпня 2007.

Минуло вже близько двох років відтоді, як компанія «Євро Фінанс ЛТД» поставила за мету збудувати в Білій Церкві металургійний завод. Сталь на ньому виплавлятиметься з брухту (компанія контролює більшу частину відповідного ринку України, який становить 2—2,5 мільйони тонн на рік) електродуговим методом. Потужність нового підприємства, згідно із задумом, має становити 1,8 мільйона тонн продукції на рік. Будівництво, вартість якого \$600 мільйонів, планувалося розпочати нинішнього літа. Втім міська влада всупереч, здавалося б, економічній логіці, врешті-решт виступила проти цієї новобудови, спираючись на громадську думку, висловлену на місцевому референдумі (його, однак, визнано таким, що не відбувся). У мерії аргументу-

ють також тим, що Біла Церква розташована у четвертій зоні радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, отже її жителям і без комбінату вже дісталося... «Будівництво підприємства, що може негативно вплинути на стан навколишнього середовища та здоров'я людей, в такій зоні заборонено законом!» — така загальна позиція противників будівництва. Конфлікт навколо міні-металургійного комбінату за допомогою ЗМІ з локального дуже швидко переріс у всеукраїнський. Днями ситуацію у присутності журналістів аналізували експерти Українського клубу Олексій Усачов, Оксана Белякова та Олександр Кривенко. Вони назвали себе «незалежними», однак одногослосно висловлювалися проти будівництва і радили інвестору шукати варіанти, не пов'язані з Білою Церквою.

Та інвестор не схильний відступати. І його можна зрозуміти: отримано майже всі необхідні дозволи та погодження, витрачено багато часу та коштів. А тут перший заступник міського голови Віктор Росоха повідомляє про підготовку судових позовів щодо визнання недійсними ряду дозволів щодо побудови заводу, отриманих інвестором.

Та послухаємо й іншу сторону. «У світі більшість країн давно визнали, що електроплавка — це екологічно чиста технологія металургії майбутнього. Таких підприємств працює вже сотні у різних державах. Наразі навіть наші сусіди у Росії практично реалізують зо два десятки таких проєктів. Ми нині пропонуємо представникам білоцерківської еліти, екологам, іншим фахівцям побувати у Швейцарії на одному з таких сталепрокатних заводів. Він розташований у центрі невеличкого містечка. Помешкання людей вже за 50 метрів від паркану підприємства. І це країна, яку у нас беруть за еталон розвитку сучасної цивілізації. Сподіваємось, що після цього візиту нам вдасться почути об'єктивнішу оцінку нашого проєкту з уст хоча б частини місцевих державних менеджерів», — відхиляє звинувачення в неекологічності віце-президент «Єврофінас ЛТД» Валентин Макаренко. Він запевнив «День», що майбутню Білоцерківську металургію «бруднить» лише політика.

Окрема тема конфлікту — укладена в березні цього року соціальна угода між міською владою та «Євро Фінанс ЛТД». Начебто ж все було узгоджено: місто отримує 300 мільйонів гривень інвестицій на ряд соціальних об'єктів, а міська влада зобов'язується допомагати в реалізації проєкту. Проте співпраці не вийшло... Угода вже й без того, здається, не має юридичної сили. 26 червня цього року міськрада в односторонньому порядку розірвала її ...

Пристрасті розгоряються. Результатом цього стали три подання від «Євро Фінанс ЛТД» до суду: на представника міськвиконкому Білої Церкви Миколу Пшеника, одного з керівників громадської організації «Біла Церква — наш дім» Сергія Дерев'янка і голову фракції БЮТ у

міській раді Миколу Бондаренка. Всіх їх звинувачують у поданні неправдивої інформації щодо заводу.

Та це лише початок... Як розповіли «Дню» у фонді, компанія Siemens VAI Fuchs (обладнанням якої планується забезпечити можливий майбутній завод, і з якою «Євро Фінанс ЛТД» уклала контракт) зробила запит, чому ж не будується завод і не виконуються умови контракту. У відповіді йшлося про те, що влада Білої Церкви перешкоджає будівництву, поширюючи неправдиву інформацію, зокрема, дискредитує й обладнання Siemens VAI Fuchs. Тепер Siemens готує позов до суду, щоб захистити свою честь та гідність.

«А тим часом місцеві бізнесмени вже виконують якісь замовлення для заводу...», — стверджує голова правління Українського клубу Олексій Усачов. Про неофіційні роботи щодо підготовки будівництва говорить і Смолякова. А Віктор Росоха запевнив столичних журналістів, що сьогодні вже ведеться будівництво адміністративного приміщення заводу. «І воно незаконне!» — стверджує він.

Що буде далі? Представник фонду Білоцерківського електросталепрокатного заводу Олександр Орлов міркує, що ситуація стабілізується лише після виборів. На його думку, коли політичні дебати вщухнуть, **будувати все ж розпочнуть. Утім, інвесторам доведеться активно й довго переконувати місцеве населення в безпечності об'єкта**, зрештою, і в його доцільності, адже поки що громада — проти. До того ж, як заявив Росоха, **планується провести ще один референдум**. «А якщо нам не дозволять провести новий референдум, ми зробимо просто опитування в день виборів...», — не відступає заступник мера.

АЛІ МОХАММАД ХАНІ ОМРАН: «МИ БУДУЄМО СТАЛЕПРОКАТНИЙ ЗАВОД МАЙБУТНЬОГО»

Інтерв'ю журналу "Діловий Вісник" № 03(166)2008р.

Попри поширене в суспільстві уявлення про металургію як одну з серйозних загроз для довкілля, ця галузь промисловості може бути цілком безпечною в екологічному плані. Таким є переконання металургів нового покоління, до яких належать і фахівці компанії «Євро Фінанс ЛТД».

Нині вона контролює шосту частину українського ринку втормету, на якому чимало великих брухтопереробних підприємств щороку

заготовляють понад півтора мільйона тонн чорного металобрухту. Наступним етапом у розвитку компанії має стати освоєння сталепрокатного виробництва. «Євро Фінанс ЛТД» має намір інвестувати понад 600 млн. доларів у спорудження власного сталепрокатного заводу. Маючи таку солідну базу сировини, ми мусимо подбати про подальшу її переробку. Це дозволить досягти максимальної прибутковості виробництва. З іншого боку, компанія не матиме клопоту зі збутом чорного брухту: на українському ринку вторинного металу стає затісно, а от потреба в якісному сталевому прокаті навпаки зростає.

У той же час в українській металургії постала проблема оновлення виробничих потужностей. На великих і середніх металургійних підприємствах обладнання здебільшого застаріле у моральному та фізичному плані. Те ж саме можна казати про технології виробництва: вони вже не відповідають вимогам ані до якості продукції, ані, тим більше, до показників екологічної безпеки. Перевага обраної нами форми виробництва, а саме – електродугового способу виготовлення сталі – полягає у високій якості готової продукції. Тож незабаром вітчизняний ринок (а згодом і світовий) збагатиться конкурентоспроможною продукцією, що відповідатиме вимогам міжнародних стандартів. Електросталь, яку ми маємо намір виробляти, по праву зможе претендувати на дорогі та престижні металоринки всього світу. Міні-завод, який ми збудуємо, буде оснащено новітнім устаткуванням, що не має аналогів в Україні, а деяке обладнання є унікальним і для світової металургії. Потенційні постачальники виробничих ліній добиралися на тендерній основі. Це дало змогу виявити найкращі пропозиції, вибрати обладнання та технології, що мають ефективні природоохоронні рішення. Приміром, до такого устаткування належить дугова сталеливарна піч «ULTIMATE». Завдяки потужним фільтрам-газоочищувачам пил і продукти згоряння не потрапляють до атмосфери. Новітні очисні споруди дозволяють звести до мінімуму вплив на навколишнє середовище, адже обладнані системами захисту від загоряння та перегріву, у кілька етапів здійснюють шумопоглинання, вентилявання, димовідведення, примусове охолодження тощо. Затриманий фільтрами пил окомковується та повертається у переробку.

Головною ж перевагою електродугового методу виробництва сталі є його безпечність для навколишнього середовища. Ми маємо компетентне наукове обґрунтування цього твердження і на його підставі вже отримали всі потрібні дозволи від екологічних служб. Згідно з висновками харківських експертів із державного науково-дослідного проектного інституту «Діпросталь», де розроблялась техніко-екологічна документація для майбутнього заводу, його вплив на довкілля оцінено як «слабкий, який дорівнює нулю».

Місцем спорудження міні-заводу обрано місто Біла Церква. Таке розташування вигідне з багатьох причин, серед яких: наяв-

ність розвинутої транспортної мережі, доступ до джерел електроенергії, близькість усіх основних ринків сировини та збуту, в тому числі київського, невичерпні кадрові ресурси, розвинута соціальна інфраструктура. Щодо соціального ефекту, то він, без перебільшення, може мати справді колосальні наслідки для Білої Церкви та Київського регіону в цілому. За попередніми розрахунками, запуск міні-мілу дозволить створити близько 5 тис. нових робочих місць – на основному та сумісному виробництвах. Насамперед, буде задіяно мешканців Білої Церкви, серед яких нині безліч висококваліфікованих фахівців залишаються безробітними.

Крім того, належний розвиток отримають суміжні галузі, які обслуговуватимуть завод. Пожвавиться робота вже наявних підприємств, відкриватимуться й нові. У більш віддаленій перспективі поява металургійного виробництва може стимулювати розвиток підприємств будівельної, транспортної, енергетичної та інших галузей.

Виходячи з проектної потужності майбутнього сталепрокатного заводу, а це – 1,7 мільйона тонн сталевого прокату на рік, можна розрахувати річний обсяг реалізованої продукції. За деякими оцінками, він перевищуватиме 3,8 млрд. грн. – це більше третини реалізованої промислової продукції по всій Київській області, або 260% від показників по місту Біла Церква!

Щороку до місцевого бюджету надходитиме понад 23 млн. грн., а державна скарбниця збагачуватиметься майже на 400 млн. грн. Внаслідок поліпшення інвестиційного клімату збільшаться обороти місцевих підприємств і новостворених, а це забезпечить додаткові надходження до міського та державного бюджетів. Не слід забувати також, що зароблені працівниками заводу та суміжних фірм гроші у вигляді заробітної плати – близько 130 млн. грн. щороку – пожвавлять сферу торгівлі та послуг. Це дасть змогу поліпшити й економічні показники комунальних підприємств.

Більше того, наші плани відповідають стратегічним інтересам держави в цілому, тому рішення з будівництва заводу було **схвалено Кабінетом Міністрів України та Секретаріатом Президента України**. Запровадження такого виробництва передбачене Національною програмою розвитку гірничо-металургійного комплексу України. Зокрема, йдеться про потребу збільшення цього сегмента металургії принаймні в п'ятеро до 2010 року.

Настав час, коли виробництво сталі має вийти на новий рівень. Сучасний електродуговий спосіб виготовлення сталі з металобрухту не можна порівнювати з такими застарілими засобами виробництва, як агломераційний, доменний чи мартенівський. Адже це – технологія майбутнього. **Ми збудуємо сталепрокатний завод нового покоління,**

який продемонструє на практиці, що металургія може бути не тільки економічно вигідною, а й екологічно безпечною. І це – найголовніше, адже зрештою важливішим за будь-які надприбутки є те, що ми залишимо нашим нащадкам, чи зможемо зберегти для них наш спільний дім – **нашу** Батьківщину – неньку Україну.

Запитання: І чому це так зарубіжні пани почали «підклубатися» про нашу Батьківщину ?

В.Макаренко: «Білоцерківський сталепрокатний завод повинен стати гордістю сучасної української металургії»

«Дзеркало тижня». №12. 29.03.- 5.04.2008.

Валентин Макаренко (віце-президент ТОВ «Євро Фінанс ЛТД») майже слово в слово повторив слова свого шефа

Алі. Тож передрук їх на варто робити. Напевно, їхні інтерв'ю теражуються, щоб не дай Боже, в чомусь допустити неточність. Хоча розбіжностей буде багато: в справжніх проектних показниках і тих, які будуть озвучувати згадані особи. Зокрема в обсягах використання води, скиду стоків від виробництва, кількості робочих місць на

підприємстві і т.д. То вони будуть називати одні цифри, то інші.

Запитання: Чому ці пани неохоче розповідають, скільки і чого буде викидатися в повітря, скільки росьової води буде використовуватися та скільки і яких забруднених відходів виробництва скидатиметься в річку Рось? Чому замовчується і те, скільки металобрухту буде довкола та як роботи з ним будуть впливати на стан життя мешканців, що живуть неподалік ? Чому розпочато будівництво в IV-й екологічній зоні та без комплексної екологічної експертизи проекту ?..

Зате В.Макаренко зробив цікаві заяви, подібні до свого шефа (*«Дзеркало тижня». №12. 29.03.- 5.04.2008*):

«Ми впевнені, що Білоцерківський сталепрокатний завод повинен стати гордістю сучасної української металургії. Цей

факт укотре підтверджує правильність нашого рішення. У світі діють понад тисяча таких заводів, вони вважаються найбільш рентабельними.

*Маючи таку солідну базу сировини, компанія повинна подбати і про подальшу її переробку. Це дозволить досягти **максимальної прибутковості виробництва**» (!).*

Мала металургія йде на зміну «залізним гігантам»

«Вест груп» . 29.03.2007р.

Перший і поки єдиний у Росії міні-металопереробний завод почав працювати в Ревді /Свердловська область/ півтора роки тому. Про перші підсумки нового для Росії виробництва в інтерв'ю кор. ІТАР-ТАРС розповідає генеральний директор Нижнесергінського метизно-металургійного заводу Володимир Бутенко.

Сама по собі ідея не нова. Зараз у світі вже більше 50% сталеплавильної продукції випускається міні-заводами. Міні-завод так називається не тому, що він невеликий по обсягах виробленої продукції, або по розмірах. Наш завод, приміром, буде випускати 2 млн. тон сталі на рік.

- Невже в нас так багато металобрухту, що на цьому можна будувати довгостроковий і перспективний бізнес?

Металоутворення зараз іде гарними темпами. У Росії спрацювання устаткування становить порядку 70%. І зараз ріжуть на металобрухт практично все — мартенівські цехи, труби, верстати, заводи, кораблі, автомобілі... Причому близько 10-12 млн. тонн металобрухту щорічно продається за кордон, зокрема, у Китай.

- У свідомості людей склався стереотип, що металургійне виробництво — це, свого роду, екологічне нещастя. Який вплив на навколишнє середовище роблять міні-сталеплавильні заводи?

Необхідно розуміти, що в нас завод — перший. І тому його екологічні параметри ще вивчаються. Зараз підводять підсумки великого моніторингу впливу згаданого підприємства на навколишнє середовище... Підприємство протягом останніх трьох років проробило величезну роботу з переселення людей із санітарно-захисної зони, витративши на це 194 млн. рублів. За цей період переселені жителі з 236-и будинків і квартир, що перебувають у санітарно-захисній зоні. Взагалі, всі нововведення ми починаємо із себе. Питання екології є пріоритетними для нашого підприємства. Незважаючи на впровадження передових технологій, ми як і раніше прагнемо жити й працювати в екологічно чистих умовах.

Кільце стискається

«Российская газета». №4721 від 5 серпня 2008 р.

Катерина Севрюкова

Москва й Підмосков'я можуть потрапити в кільце заводів по переробці чорних металів. Такі підприємства будуються й планується побудувати під Калугою, у Каширі, Шатурі, Іванівській й Тверській областях.

Як заявив на прес-конференції керівник департаменту природокористування й охорони навколишнього середовища столиці Леонід Бочин, це загрожує екології всього Московського регіону. Втім, як й інших областей Центрального федерального округу.

Незважаючи на те, що завод перебуває в Калужській області, на 101-му кілометрі від Москви, столичний уряд вважає, що такі підприємства можуть забруднити мегаполіс - переважаючий у цьому районі південно-західний вітер донесе до нього шкідливі викиди. "Дивним чином завод пройшов державну експертизу, - дивувався Бочин. - Його екологічну безпеку декларує тільки його власник. Зараз ми відправили запит у Міністерство природних ресурсів й екології РФ. Перевіркою інформації зайнялися й громадські організації".

Побоювання москвичів підсилює перспектива будівництва наступного року аналогічних виробництв у Каширському районі Московської області (з переробкою порядку одного млн. тонн лому на рік). Крім того, намічається будівництво міні-металургійних комбінатів у Шатурському районі, Іванівській, Тверській і Воронезької областях.

На думку екологів, масова поява небезпечних з екологічної точки зору підприємств пояснюється відсутністю державної екологічної експертизи, **скасованої** на федеральному рівні два роки тому (?). Жодне високотехнологічне виробництво при цьому, за словами Леоніда Бочина, не може гарантувати повне виключення викидів шкідливих речовин, "які би фільтри вони не ставили". "У державі сьогодні відсутня політика оптимального розміщення промислових об'єктів, а рада по вивченню виробничих сил при мінекономрозвитку перетворилася в науково-консультативний орган, що ніяк не впливає на рішення про розміщення небезпечних промислових об'єктів", - так оцінює причини сформованої ситуації головний еколог столиці.

Такої ж точки зору дотримуються й незалежні експерти. На думку директора російського відділення Всесвітнього фонду дикої природи (WWF) Ігоря Честина, відсутністю державної політики користуються не тільки інвестори, але й місцеві влади. "Зараз у центрі Москви можна побудувати навіть атомну станцію, і для цього вистачить всього-навсього рішення суб'єкта Федерації", - заявив він. За його словами, екологи розділяють стурбованість московської влади із приводу близькості до столиці металургійних виробництв.

«Нові металурги»

УДТ «Контракти» №20 від 14.05.2007.

Олена Струк.

«Мода на міні докотилася й до України. З 2004 року тривають переговори про будівництво в Білій Церкві електросталеплавильного заводу. Інвестор—компанія «Євро Фінанс» (контролює Київвортмет), один із гравців вітчизняного ринку брухту. «Подібний завод цікавий тим, що може виробляти марочний склад сталі під конкретного замовника», – вважає віце-президент компанії «Євро Фінанс ЛТД» Валентин Макаренко. Щоправда наразі справи просуваються через силу, проєкт більш як два роки перебуває на стадії узгодження техніко-економічного обґрунтування. *«Ми вже отримали щонайменше 120 дозволів. На багатьох із цих документів від 2 до 18 печатей. Не розраховували, що цей процес займе так багато часу»*, – каже Макаренко.

Контракт на будівництво електросталеплавильного комплексу з виробником металургійного обладнання компанією Danieli цього року підписала корпорація «Інтерпайп». Проєкт буде реалізований у Дніпропетровській області, де розміщені основні активи групи Віктора Пінчука. Заготовка Інтерпайпу знадобилася для розширення виробництва труб і залізничних коліс на Нижньодніпровському трубопрокатному заводі.

2005 року про будівництво міні-метзаводу заявила ще одна вітчизняна ФПП—«АвтоКрАЗ» Костянтина Жеваго. Компанія «Ворскласталь», що належить наймолодшому вітчизняному олігархові, планувала ввести 2009 року в експлуатацію електromеталургійний завод у Комсомольську на Полтавщині, неподалік підконтрольної групі Полтавського ГЗК. Планується, що підприємство випускатиме до 3 млн тонн сталевий заготовки на рік за технологією прямого відновлення заліза (DRI) для іншого нового проєкту групи — прокатного заводу в Угорщині».

Чому іноземним металургам до вподоби Україна ?

Причин цьому чимало. Це занадто дешева земля в найдоступніших місцях, близькі і дешеві металобрухт, електроенергія, водні ресурси, робоча сила., та й українське чиновництво, часто закриваючи очі на природоохоронне та земельне законодавство, чомусь всіляко потурає металургійному бізнесу. Не те, що, наприклад, в країнах Західної Європи – головне дотримання Законів.

Далі «Контракти» пишуть: «збутові ціни на металопродукцію українських комбінатів зростають, зарплати збільшуються повільно,

екологічні норми далекі від європейських вимог. Підприємствам немає причин витратитися на капітальні вкладення. Якби ми мали традиційний метзавод, мабуть, теж нічого не будували б», – сказав Валентин Макаренко.

По-друге, витрати на зарплату працівникам українських металургійних комбінатів у собівартості продукції не критичні порівняно з Європою і США. Отже, **можна й не витратитися на технології**, які потребують менших людських витрат. У структурі собівартості української сталі на фонд оплати праці припадає лише 3%, на європейських виробництвах аналогічний показник часом сягає **60%**.

По-третє, на Заході однією з основних причин розквіту міні-заводів стали значно вимогливіші екологічні норми. **В Україні ж екологічне законодавство доляльне до металургійних гігантів**. За останні 10 років плата за забруднення довкілля збільшилася лише в півтора разу, при цьому український екоподаток залишається одним із найнижчих в Європі. На руку металургам ще **й слабкі лобістські позиції українських «зелених»**.

Нарешті, досвід Росії свідчить: перспективи міні-заводів найчастіше **переоцінені**. На даний момент з двох десятків заявлених проєктів у Росії більшість перебуває в стадії підготовки документації. Один із невдалих прикладів будівництва міні-заводів — російський проєкт Віктора Пінчука під назвою «Просталь».

«Інвестори міні-заводів від початку недооцінювали конкуренцію з великими меткомбінатами, надто з вертикально інтегрованими. Крім того, ринок збуту mini-mill може виявитися досить локальним. Цей фактор збільшує ризики збуту за умов зменшення попиту в окремих регіонах», – пояснює аналітик ІК «Конкорд Капітал» Євген Черв'яченко.

Міні-заводи розвиваються передусім у тих країнах, де є надлишок брухту. Тим часом заготівля брухту в Україні останніми роками знижується. 2005 року вона становила 9,2 млн. тонн, торік скоротилася на 23%. До 2012 року, за оцінками консалтингової компанії «Укрпромзовнішпекспертиза», дефіцит брухту на внутрішньому ринку може сягнути 1,5 млн тонн. За словами Олександра Сірика, нестача брухту відчувається вже зараз».

Ось чому компанія «Євро Фінанс ЛТД» так поспішає з будівництвом заводу!

«Але будівництво міні-заводів в Україні, на думку Євгена Черв'яченка, навряд чи набуде масового характеру. Внутрішнє споживання металопродукції в Україні ще надто низьке, 80% українського металу продається за кордоном. Міні-заводи ж апріорі розраховані саме на місцевих покупців».

Хто не встиг, той спізнився.

Майстер груп. «Інвестгазета»

Місцями розташування міні-меткомбінатів у переважній більшості випадків виявляються саме «неметалургійні» регіони. Цьому сприяє, по-перше, близькість великих споживачів готової продукції, по-друге, наявність великих центрів заготівлі металобрухту. Крім того, ці підприємства будують в основному в країнах, що мають надлишкові запаси сировини.

На сьогоднішній день в Україні функціонує лише один міні-меткомбінат - донецьке підприємство «Истил». Але до 2011 року в планах можна реально розраховувати на завершення будівництва ще шести заводів. Зараз у будівлі міні-металургійних заводів зацікавлені багато компаній. Але найбільш реальні й підтвержені на практиці плани мають група іранського бізнесмена Алі Омрана «Євро Фінанс ЛТД», власник Інгока - «Метінвест» в особі Рената Ахметова, «Ворскласталь» Костянтина Жеваго й «Інтерпайп» Віктора Пінчука.

Головний оператор на ринку металобрухту України (третина ринку) - компанія «Євро Фінанс ЛТД» - уже кілька років безуспішно намагається почати будівництво міні-меткомбіната біля Білої Церкви в Київській області потужністю більше 1 млн. тонн сталі. Перешкодою до реалізації проекту став острах місцевих жителів щодо можливого погіршення екологічної ситуації через діяльність комбінату. **Всупереч усьому «Євро Фінанс» відмовляється від будівництва не збирається, адже для компанії дуже важливий географічний фактор близькості до потенційних покупців своєї продукції. У цьому випадку - це столичний регіон.** Аналогічну територіальну стратегію компанія використала й для проектування свого іншого підприємства - у Радивілові Рівненської області, потужністю більше 800 тис. тонн листової сталі. Тут позначилася близькість до європейських ринків збуту.

Ресурсно-екологічні проблеми накопичення металобрухту

За матеріалами журналу «Рынок вторичных металлов». №1.2000 р. Росія.

Зрозуміло, що металобрухт повинен якомога швидше перероблятися. Але велика кількість амортизаційного і побутового брухту та дрібнофракційних відходів від нього, які накопичуються на території металопереробних заводів, можуть негативно впливати на природне середовище та здоров'я людей. Ось чому металургійне виробництво повинне розташовуватися якомога далі від населених пунктів та водойм.

У журнали описується: «Экологічная сторона праблемы заключаецца в том, што пры разрушэнні металлоаб'ектаў пад дзеяннем карозіі разам з мелкафракцыйнай акалінай в атмасферу, почву, вадную сроду пападаюць змяшчаюцца в ломе пыль, арганічныя саедіненні, астаткі гаручэсмазочных вешчав, нефтэпрадукты, масла, другія адходы, якія наносзяць значыцельны вруд.

Негатыўная роля ржавчыны на прыроду заключаецца в том, што каталітычыскі ускораюцца дастаточна медленныя рэакцыі акіслення дыаксіда серы да тріаксіда і далее да абразавання сернай кіслоты, напярямую угрожая флоры і фауны.

Інстытутом НІПІІвтурчермет в начале 90-х годов проведены исследования почвы в местах скопления лома и металлоотходов в различных регионах страны (Урал, Липецк, Москва, Ленинградская обл.). Замеры показали, что вблизи свалок лома содержание оксидов железа и металлов превышает среднюю природную концентрацию в десятки раз.

Кроме оксидов металлов, из скоплений лома и металлоотходов в окружающую среду могут попадать пыль, органические примеси, нефтепродукты, остатки ГСМ. При попадании в водные системы ржавчины и содержащихся в металлоломе веществ изменяется соотношение главных ионов, увеличивается минерализация воды, растет концентрация биогенных элементов, токсичность металлов, меняется соотношение растворенных и взвешенных фракций, т.е. нарушается экологический баланс водной системы.

Анализы загрязнения водной среды в местах скопления лома и металлоотходов, проведенные в различных регионах России совместно с институтом биосинтеза белковых веществ НИИСинтезбелок (Москва), показали, что вода вблизи свалок лома имеет цвет от мутно-серого до желтоватого; запах - от застоявшейся воды до нефтепродуктов; соли железа в воде - 36-220, взвешенные вещества - 55-1620, сухой остаток - 202-950, прокаленный остаток - 76-265, нефтепродукты: плавающие - 47-2220, раствор + эмульсии - 0,4-8мг/л, рН -7,55-9,31; при средних нормах предельно допустимых концентраций: соли железа -10, взвешенные вещества -300, растворенные нефтепродукты -0,1мг/л, рН -5-6.

Проведенные замеры позволили установить, что уровень загрязнения водных источников в районах скопления лома и металлоотходов значительно превышает допустимый уровень. Влияние отдельных факторов на свойства воды различны. От высокого содержания солей железа (окалина в воде) и взвешенных веществ (загрязнений из лома) вода становится мутной, непрозрачной, имеет неприятный запах, быстро застывает, поверхность покрывается пленкой, стоячая вода заболачивается. Значительное превышение наблюдается по нефтепродуктам, которые принадлежат к десяти опаснейшим загрязнителям окружающей среды. Плавающие нефтепродукты - это маслянистая пленка на поверхности воды, при высокой концентрации - густая, плотная, темно-

серого цвета со специфическим запахом нефтепродуктов. Наибольшую опасность для растений и организмов, находящихся в водной среде, представляют нефтепродукты, растворенные в воде.

Основные пути поступления токсичных металлов в организм: пища - 70%, воздух - 20%, вода - 10%. Наибольшее поступление - с пищей. Это овощи, фрукты из мест скопления лома и отходов. На них также накапливается металлическая пыль, оседающая из воздуха. Ржавчина, другие отходы разложения металлолома загрязняют почву, на которой произрастают растения, воду, в которой находятся водоросли и живые организмы. Малые, кажущиеся безвредными, дозы, получаемые в течение длительного периода, накапливаются в организме, создают в итоге токсичную концентрацию и наносят ущерб здоровью. Биоаккумуляция усугубляется в пищевой цепи. На вершине данной цепи концентрация загрязнений в организмах становится в тысячи раз выше, чем во внешней среде, что связано с биоконцентрированием.

Железо, как и некоторые другие элементы, содержится в организме. Однако с превышением необходимого содержания наличие металлов в организме становится вредным.

Механизм вредного воздействия на организм металлов, накапливающихся в местах скопления металлолома, на примере железа следующий. Из ежедневной рекомендованной потребности в железе, равной 10-29 мг, абсорбируется только 10-20%, несколько больше - у лиц с дефицитом по железу. Почти все 25 мг железа, ежедневно высвобождаемые при распаде гемоглобина, эффективно рециркулируются печенью, так что период полужизни железа в организме составляет более 10 лет. Именно поэтому абсорбция менее чем 1 мг в день достаточна для человека. При продолжительном потреблении продуктов или воды с большим количеством ионов железа (более 50 мг в день) его содержание может превысить допустимый уровень в организме - 4-5 г.

В указанных количествах железо является необходимым для организма, при высоких концентрациях становится токсичным. Токсичность железа связана с расстройством кишечно-желудочного тракта, повреждением печени. Особенно проявляется для специфических групп, например, страдающих нарушениями функции печени или проживающих в одинаковых условиях общего загрязнения в промышленных районах. Важное значение имеет взаимодействие с другими металлами или анионами металлов».

Белоцерковский металлургический завод

«Главред». 11.06.2008 г.

«Паны выдали добро на строительство Белоцерковского (стале-прокатного или сталеплавильного) завода в Белоцерковском районе. Купили участок земли возле шинного завода Росава, а он находится в черте 200 -тысячного города.

Когда покупали землю, кто сказал, что здесь будет метзавод (4 чернобыльская зона+два шинных завода+АТИ+РТИ)? Белая Церковь стоит на кристаллических горных породах - здесь радон.

Когда-то сюда со всего СССР приезжали на радоновые ванны. В Белой Церкви питьевая вода хуже технической, а на потребности завода требуются огромные объемы прямого (не замкнутого) водопотребления.

Речка Рось давно уже превратилась в мелкую речушку. Завод будет использовать металлолом со всей Украины. Как из металлолома можно делать прокат? Только весь этот мусор переплавлять с маслами, эмалями, бумагой, а может и радиацией. Завод будет металлопрокатный или сталеплавильный? Завод строится без окончательного проекта и разрешительных документов (все делается на ходу). Нигде нет таких заводов, чтобы строились в черте больших городов.

Я не против завода, я против места строительства, пусть строят под своими домами или дачами те чиновники, которые дают добро! Все это напоминает Нью-Васюки».

Простой гражданин Украины Slava.

Долю металургійного заводу вирішит комісія Кабміну і загальноміський референдум?

«Юр'ївська земля» (Київська область). 11 квітня 2008 р.

Олена КАЗАКОВЦЕВА

В історії боротьби громади Білої Церкви з будівництвом сталепрокатного заводу має настати переломний момент.

Минулого тижня було проведено зустріч, у якій взяли участь представники ТОВ ПП „Євро Фінанс ЛТД”, голова міської ради Василь Савчук, голови депутатських комісій і фракцій та члени виконкому міської ради, представники обласних служб, від яких залежить, бути чи не бути заводу, а також депутати обласної ради Шилов, В. Полочанінов, К. Єфименко.

Відкриваючи цей форум, міський голова зауважив: мета зустрічі — відповісти на питання міської громади щодо будівництва заводу, **адже мітинги протесту демонструють, що місто стурбоване можливою появою металургійного гіганта.** Президент ТОВ ПП „Євро Фінанс ЛТД” Алі Мохаммад Хані Омран, добре відчувачи напруженість ситуації, спробував розповісти присутнім, які казкові перспективи відкриються місту з появою заводу. Мовляв, і бюджет отримуватиме солідні кошти, і робочих місць буде достатньо. Та й взагалі, такі підприємства будують у Європі, США, Японії, Єгипті... Далі присутнім повідомили, що підготовчі роботи вже почалися. А представник екологічної служби заводу запевнив, що підприємство даватиме порівняно невеликі викиди в атмосферу і що на те є висновки відповідних

міністерств. Проте представники виконкому й депутатського корпусу піддали сумніву все почуте.

Як виявилось, ТОВ ПП «Євро Фінанс ЛТД» чинив не досить коректно. В листопаді 2007 року металурги звернулися за дозволом провести будівельні роботи на площі 82,46 га, маючи право власності лише на 37,42 га. Щоправда, відповідні структури видали їм дозвіл саме на цю площу. Голова громадської організації „Біла Церква — наш дім” Андрій Леонов наголосив, що згідно із законом Шкарівська сільрада взагалі не мала права надавати ніякого дозволу на будівельні роботи. До того ж, проект самого будівництва й досі відсутній. Далі депутати пішли в наступ на чиновників, які працюють з паперами, а на місцевість, де хочуть будувати завод, не виїжджають. У Єгипті таке підприємство побудоване за 35 кілометрів від житла, а в нас зовсім поруч із заводом мешкають люди. Нове підприємство наражає нас на смертельну небезпеку. Андрій Леонов зауважив: „Усі обласні служби стверджують, що завод — це суцільний позитив, але ніхто не згадав, що він буде споруджений у нашій 4-ій зоні... Довіру громадян до проекту втрачено, і люди заявили про це на референдумі”. Також на зустрічі йшлося про таке: щоб зрозуміти, в якій зоні буде зведено завод, потрібно врахувати викиди підприємств, розташованих поруч із сталепрокатним, а також вивчити екологічний стан Росі — наскільки постраждає водна артерія, яка напуває кілька районів Київщини.

Члени президії та виконавчого комітету міської ради вирішили звернутися до Київської обласної державної адміністрації з проханням затвердити межі Білої Церкви і включити територію майбутнього будівництва до меж міста, а також звернутися до Кабінету Міністрів України з тим, щоб створити державну експертну комісію, яка вивчить проблеми, пов'язані з будівництвом заводу. Окрім того, має бути укладений меморандум з ТОВ ПП „Євро Фінанс ЛТД” щодо призупинення дій по проведенню підготовчих та будівельних робіт до закінчення діяльності державної експертної комісії. Думку городян відносно доцільності нового будівництва також буде враховано, її визначить загальноміський референдум.

Що сказала Юлія Тимошенко?

Форум «Політика». 13 квітня 2008.

Кабінет Міністрів завтра розгляне ситуацію з будівництвом металургійного заводу в м. Біла Церква, заслухавши як представників компанії-інвестора, так і представників громадськості. Про це сьогодні заявила прем'єр-міністр Юлія Тимошенко, спілкуючись у будинку Кабміну з жителями м. Біла Церква, що протестують проти будівництва цього підприємства. **“Без дозволу громади ніхто не має права вести таке будівництво”**, - підкреслила прем'єр, звертаючись до пікетників (Нагадаємо, у березні 2007 року комітет Верховної Ради з питань промислової, регуляторної політики й підприємництва на

війзному засіданні в м. Біла Церква підтримав рішення про будівництво сталепрокатного заводу вартістю 600 млн. дол.).

✱

Членам громадської екологічної організації Корсунщини та громадянам всього Поросся після публікації в незалежній газеті «Сільські вісті» ґрунтовної і достатньо об'єктивної статті стало більш зрозумілим те, що собою представляє металургійний завод та якої шкоди він може завдати мешканцям Білоцерківщини та річці Рось.

СІЛЬСЬКІ ВІСТІ

Газета захисту інтересів селян України
№47 від 18 квітня 2008. Наталя Литвиненко

Не робіть Білу Церкву чорною

Цілий день (9 квітня) біля приміщення Кабінету Міністрів вирував велелюдний мітинг. « Ні – сталепрокатному заводу!», « Ні – свавіллю чиновників Київської облдержадміністрації !» – вимагав натовп. У такий спосіб жителі Білої Церкви та Білоцерківського району висловлювали протест проти будівництва заводу з переплавки брухту, яке затівається біля міста.

«Сільські вісті» вже писали про запеклі дискусії з приводу доцільності цього підприємства потужністю майже два мільйони тонн металопродукції на рік. Міністерство охорони здоров'я та охорони природи України дали «добро» на його проект. Інвестор заводу, товариство «Євро Фінанс ЛТД», очолюване Алі Мохаммадом Хані Омраном, обіцяє місту золоті гори: щорічно по мільйону гривень відрахувань, нові робочі місця та спорудження і реконструкцію очисних споруд. Однак майже 60 тисяч мешканців Білої Церкви висловилися проти цієї затії. До них приєдналися і жителі навколишніх сіл, зокрема Піщаної, поруч із якою планується розмістити майданчик для відходів виробництва. На їхню думку, введення заводу в дію негативно позначиться на здоров'ї людей та стані навколишнього середовища. Біла Церква розташована в IV чорнобильській зоні, а закон забороняє будувати у ній підприємства, які шкідливо впливають на населення та природу. До того ж, місто і район – на території підвищеного вмісту радону, який разом із чорнобильськими радіонуклідами створює значне радіаційне навантаження на організм людини. Заплановане ж підприємство належить до об'єктів підвищеної екологічної небезпеки. Згідно з проектом, воно щороку викидатиме в атмосферу по-

над 1586 тонн забруднюючих речовин 30 видів, у тому числі 150 тонн заліза, 95 тонн оксиду азоту, 96 тонн діоксину сірки тощо.

Білоцерківська міська рада ухвалила рішення про недопущення цього будівництва. На громадських слуханнях тисячі людей сказали «ні» заводу. Понад тисячу мешканців Білої Церкви та району звернулися з листами протесту до органів влади. У відповідь – бюрократичні відписки. Влада ігнорує резолюції багатолюдних мітингів проти сталепрокатного заводу. Кабінет міністрів не задовольнив вимоги людей щодо припинення діяльності інвестора. Більше того: йому надано дозвіл на так звані попередні будівельні роботи. На відведеній під завод території почали знімати верхній шар ґрунту, вирубали більше тисячі цінних дубів. Це стало останньою краплиною, яка переповнила чашу терпіння білоцерківців і привела їх до Кабміну.

– Цей завод будують із порушенням правових і моральних норм, – розповів депутат Білоцерківської міської ради Микола Бондаренко. – У всіх документах сказано, що його планується спорудити у Білій Церкві, на станції Роток, вулиця Леваневського. Та юридично ця місцина належить селу Шкарівка, що розташоване за десять кілометрів, і місто оспорує з ним цю територію. Шкарівська сільська рада, не вникнувши в суть справи, поспішила дати дозвіл на відведення земельної ділянки для заводу, а обласна держадміністрація вилучила її з сільськогосподарського обороту попри те, що це компетенція центральних органів влади. Ці незаконні рішення породили ланцюг інших порушень. Санітарна служба дозволила розташувати завод у трьохстах метрах від будинків садівничого товариства «Тепличне», хоча по закону ця відстань мала бути не менше як тисяча метрів. Інвестори мали б оголосити про будівництво шкідливого виробництва у засобах масової інформації, але вони цього не зробили. На майданчик для переробки шлаків поруч із селом Піщана планується щорічно завозити 252 тисячі тонн шлаку плюс 16 тисяч тонн сміття з вагонів і 6 тисяч тонн вогнетривких матеріалів. Та чи не найбільша загроза від заводу – для річки Рось. Вона вмирає, вже третій рік у ній заборонено купатися. Нижче Білої Церкви – це практично вже сорочий брід. А сталепрокатний завод щодоби висмоктуватиме з неї 10,6 тисячі тонн води, та ще й із питного водозабору, створюючи в місті непередбачувану ситуацію з водопостачанням.

– Державна експертиза заводу викликає величезний сумнів, – додає еколог Володимир Довбах. – Експерти проігнорували думку людей під час громадських слухань.

Голова Білоцерківської громадської організації «Біла Церква – наш дім» Андрій Леонов, як і багато його земляків, вважає, що «підтримка владою знищення ріллі і дібров для перетворення квітучого краю на брудну діру в оточенні шлакових відвалів становить загрозу національним інтересам України». Тих, хто активно виступає проти заводу, **заяляють** судовими позовами. Багато білоцерківців переко-

нані: свавілля це чиниться з благословення високих посадовців, які мають на меті свою користь.

Багато претензій почула я під Кабміном і до Київської обласної держадміністрації. Прозвучали гострі висловлювання учасників мітингу на адресу головного архітектора Київщини І.Шпилевського. Дістался й голові облдержадміністрації Вірі Ульяновко. За повідомленням інтернет-видань, саме того дня на прес-конференції вона висловила жаль, що «деякі політичні сили і діячі, аби завоювати душевний авторитет у Білій Церкві, через необізнаність населення практично блокують будівництво» сталепрокатного заводу. А на відкритті лікарні у Білій Церкві підтвердила, що завод будувати будуть, бо інвестори обіцяють великі блага.

– Не хочемо ми тих сумнівних «благ» в обмін на здоров'я дітей та онуків! – заявляють білоцерківці. – Ми прийшли до Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко, бо вона перед парламентськими виборами обіцяла не допустити будівництва сталепрокатного заводу. Якщо влада не виконає своєї обіцянки, ми вдамося до заходів громадської непокори.

Юлія Тимошенко пообіцяла мітингувальникам найближчим часом підготувати необхідні папери для припинення будівництва заводу. Та, як повідомили жителі Білої Церкви, «підготовчі роботи» на відведеній території поки що тривають...

Корсунщина підтримує білоцерківців !

У Білій Церкві як не день, то все більше накаляються пристрасті! Але якого негативного впливу це підприємство може завдати водним ресурсам цілого регіону, в першу чергу річці Рось, поки що білоцерківці в повній мірі не збагнули.

Тож в основному всі акції проходять під гаслами захисту Білої Церкви та навколишніх сіл. Та й зрозуміло, адже на цей час мешканці Білої Церкви ще не зіткнулися з нестачею питної води, хоч уже місцями заборонено купатися в річці Рось; як це кожного дня відчувають жителі Богуслава, Миронівки, Умані, Узина, а особливо Корсуня-Шевченківського, для яких Рось чи не єдине джерело питного водозабезпечення. Проте з громадами цих міст Міністерством регіонального будівництва не узгоджується прив'язка заводу до берегів Росі, хоч таке передбачено Положенням про Міністерство.

Районна громадська екологічна організація, довідавшись про те, як розгортаються події в Білій Церкві, під впливом громадськості не могла стояти осторонь. Знайшла підтримку депутатів районної та міської рад, керівництва міста. Було вирішено приєднатися до білоцерківців із не менш важливою проблемою

– порятунком річки Рось, яка уже зараз знаходиться в небезпечному екологічному і антропогенному становищі.

Одним із перших рішень правління Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації було: зв'язатися з громадськими організаціями Білої Церкви, які ведуть там роз'яснювальну роботу, та досконало вивчити реальну обстановку, пов'язану з екологічною ситуацією та можливими наслідками від діяльності запроектованого металургійного виробництва.

У перших числах квітня 2008 р.ми уже налагодили зв'язки з громадською організацією «Біла Церква – наш дім», яка повідала нам про всі перипетії, що точаться навколо будівництва металургійного заводу, надіслала нам деякі документи, газети та познайомила із сайтами інтернету, на яких розміщується інформація про події.

В подальшому стояло завдання довести до відома жителів Білоцерківщини та інших районів Поросся про те, в якому стані нині знаходиться річка Рось і що з нею може статися після додаткового забору води металургійним гігантом, збільшення скиду неочищених або недостатньо очищених промислових стоків до неї; поспілкуватися з органами влади та жителями міст Богуслава, Миронівки. А також інформувати жителів Корсунь-Шевченківщини про завод та події, пов'язані з його будівництвом.

«18 квітня 2008 року група корсунців, депутатів міської та районної рад від фракції «Блок Юлії Тимошенко, взяла участь у мітингу протесту, який проводили жителі Білої Церкви. Вони дуже активно протестують проти сталевого гіганта. Під час виступу була припинена робота міського транспорту. Біля Росі ми побачили жахливу картину: там розриті велетенські будівельні майданчики, з яких вибирають найкращі українські чорноземи і кудись відвозять.

Давно вже зведено висотну модернову будівлю офісу заводу...Ввечері, коли ми вже поїхали додому, 2 тисячі людей не витримали і перекрили трасу на Київ» розповідає на сторінках районної газети «Надросся» від 23 квітня 2008р. учасник акції Сергій Савранський.

Про ці події в статті «Корсунь підтримує протест Білої Церкви» газета «Молодь Черкащини» 24 квітня повідомила жителів Черкаської області.

Після згаданих подій на трьох сайтах інтернету: «Біла Церква-сайт міста», «Біла Церква – сталепрокатний завод. 20.05.08», «Заводу. НЕТ» було розміщено таке звернення:

ЗВЕРНЕННЯ

Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації Всеукраїнської екологічної Ліги до мешканців Корсунь-Шевченківського району та інших районів Поросся

Шановні надроссяни! Річка Рось у небезпеці!

Рось – це велике наше багатство: вона нас напуває, зрошує та допомагає оплодотворити землю, покращує стан оточуючого середовища, сприяє нашому здоров'ю, відпочинку, настрою та багатьом іншим процесам нашого життя. На сьогоднішній день стан річки складний, вона гине на очах, забрудненість та хімічний склад води в ній з багатьох показників перевищують допустимі нормативи в десятки разів. З кожним днем вони погіршуються. Про це свідчать аналізи та висновки відповідних санітарно-екологічних служб.

В довідці та Протоколі спільної наради за участю Київської облдержадміністрації щодо здійснення заходів по покращенню екологічного стану водних ресурсів у басейні р.Рось, яка відбулася 7 квітня 2008 року в м. Білій Церкві, підтверджується: «... Скид забруднених стічних вод в річку зросли в порівнянні з 2006 роком на 13,52 млн.куб.м... Результати перевірки свідчать про те, що продовжується поступове погіршення гідрохімічного режиму р.Рось вздовж всієї течії. Очисні споруди працюють неефективно...»

В Білій Церкві уже 3 роки як заборонено купатися в Росі! Боятися купатися жителі Корсунщини.

Внаслідок згаданих проблем, а також антропогенних факторів, мешканці Корсунь-Шевченківського району в 1999 та 2007 роках пережили 2 екологічні катастрофи на Росі, наслідки яких відчуваються й понині. Жителі Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського споживають воду з Росі, не маючи іншого централізованого джерела постачання питної води. Незважаючи на це, інвестор, товариство «Євро Фінанс ЛТД», обіцяючи «золоті гори» білоцерківцям, веде підготовчі роботи по спорудженню в м.Біла Церква екологічно небезпечного сталепрокатного заводу потужністю 1,8 млн.т металу на рік з використанням

росьової води 10,6 тис. тонн на добу. Згідно з проектом підприємство щороку викидатиме в атмосферу понад 1586 т забруднюючих речовин 30 видів, у тому числі 150 т заліза, 95 т оксиду азоту, 96 т діоксиду сірки тощо. А скільки забруднюючих речовин буде скидатися в Рось?

Будівництво заводу не підтримують білоцерківці, а також міська влада. Біля приміщення Кабінету Міністрів нещодавно відбувся їх велелюдний протестний мітинг. Піддають сумнів щодо доцільності будівництва науковці, експерти, преса, зокрема газета «Сільські вісті». Не зважаючи на це, роботи по будівництву продовжуються при підтримці деяких державних органів та Президента.

Якщо завод буде збудовано, наша любима річка Рось загине, так як загинуло багато інших малих річок на Півдні і Сході країни. Ми залишимося без річки і без питної води.

Шановні громадяни, шановні надросьяни! Якщо Ви є патріотами свого краю, вам не байдуже ваше сьогоднішнє, ваше здоров'я та майбутнє ваших дітей, не будьте сторонніми спостерігачами такого відношення до річки і до себе. Ми зобов'язані підтримати жителів Білої Церкви, спільними зусиллями захистити річку Рось!

*21.04.2008р. За дорученням Правління організації
голова організації Олександр Майдаченко*

З надією, що все-таки влада об'єктивно розбереться в питанні будівництва металургійного заводу, білоцерківці, курсунці...зверталися до Кабінету Міністрів, щоб було створено Міжвідомчу урядову комісію з вивчення цієї проблеми.

У Білій Церкві все-таки побудують сталепрокатний завод

Газета.ua . 23.04.2008.

"Не можна інвестора ставити в такі умови, щоб він тікав з України"

Міжвідомча урядова комісія, створена за дорученням 1-го віцепрем'єра Олександра Турчинова, у своїй переважній більшості підтримує будівництво в Білоцерківському районі Київської обл. сучасного електросталепрокатного заводу. Такий підсумок першого її засідання, що відбулося у вівторок в міськраді Білої Церкви.

«Цей завод безпечний для здоров'я людей і навколишнього середовища», - заявила під час роботи комісії завідувачка лабораторії гігієни планування населених місць Інституту гігієни і медичної екології

ім. А. Марзєєва АМН України Інна Кіреєва. «Це буде сучасне електропрокатне виробництво європейського рівня. Ми в інституті все перевірили і вважаємо, завод не впливатиме на екологію вище встановлених допустимих норм, він безпечний», - підкреслила вона. При цьому Кіреєва додала: «Ті, хто проводить пікети і інші акції, просто не знають суті питання».

У свою чергу, представник Мінприроди **Ірина Хоренжа** ознайомила присутніх з висновками державної експертизи: «Проектована діяльність підприємства - екологічно допустима. Такий результат повторної і **остаточної** державної екологічної експертизи». Відповідаючи на критику із залу з приводу достовірності цих даних, Хоренжа упевнено заявила, що до такого висновку спеціально створена комплексна комісія Мінприроди прийшла після ретельної перевірки і аналізу всіх документів, в тісній співпраці з авторитетними науководослідними інститутами.

Яких-небудь зауважень до інвестора - компанії «Евро-фінанс» не було також і у представників Мінпромполітики і інших відомств. Деякі процедурні питання залишилися на розгляді комісії, проте **віцепрезидент «Евро-фінанса» Валентин Макаренко упевнений: всі вони будуть зняті вже найближчим часом**, оскільки, зокрема, земельну ділянку його компанія придбала на відкритому аукціоні. А верхній родючий шар землі, що знімають у таких випадках, компанія передає в подальше користування довколишнім населеним пунктам, як це передбачено законом.

В'ячеслав Андронович Негода

В'ячеслав Андронович Негода влучно відзначив: мабуть, в цьому протистоянні «собака зарито» в тому, на чийх землях знаходиться завод - на території Шкарівської сільради, як це є зараз, або в межах Білої Церкви, чого хочуть місцеві міські начальники .

Вислухавши емоційні виступи трьох місцевих жителів — супротивників будівництва заводу, **Негода** резюмував: «**Завод повинен бути !**»

Макаренко заявив журналістам: «Будівництво підприємства вже почато, все йтиме за планом ».

Під час приїзду в Білу Церкву 19 квітня будівництво сталепрокатного заводу підтримав і Президент **Віктор Ющенко**, відзначивши, спілкуючись з жителями міста, що саме такі підприємства зможуть дати реальний поштовх розвитку міста і всього регіону, істотно поліпшити добробут його жителів, повідомляє УРА-Інформ.

Екологічні висновки Мінприроди відкривають шлях для будівництва заводу

У цей час до Корсуня-Шевченківського громадською організацією «Біла Церква – наш дім» були надіслані ОБГРУНТУВАННЯ

порушення екологічних прав громадян протиправною бездіяльністю та діями суб'єкта владних повноважень – Мінприроди, які полягають у незавершенні державної екологічної експертизи техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) "Будівництва сталепрокатного заводу продуктивністю до 1,8 млн.тонн сталевієї продукції за рік у м. Біла Церква" ТОВ "Євро Фінанс ЛТД" (об'єкта підвищеної екологічної небезпеки), і введенні в оману громадськості і державних органів посиланням на неналежний документ замість висновку державної екологічної експертизи, підготовленого та підписаного експертами державної екологічної експертизи.

Повні обґрунтування громадською організацією «Біла Церква-наш дім» направлені до відповідних республіканських відомств.

До громадських екологів Корсуня-Шевченківського надіслано висновок Мінприроди за № 484, яким інвестору видано позитивну оцінку ТЕО і практично відкрито дорогу для розробки іншої документації та початку робіт зі спорудження металургійного заводу. Ось цей висновок.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ

03035, м. Київ, 35, вул. Урицького, 35, тел.: (044) 206-31-00; факс: (044) 206-31-07

28.04.07.№4859/11-8,10 ЦС «Укрдержінвестекспертизи».

01133, м. Київ-33, б. вул. Лесі Українки, 26

Український науково-дослідний інститут екологічних проблем
61000, м. Харків, вул. Бакуліна, 6

Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Київській області

ВИСНОВОК № 484

державної екологічної експертизи щодо техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) “Будівництва сталепрокатного заводу продуктивністю до 1,8 млн.тонн сталевий продукції за рік у м.Біла Церква” ТОВ “Євро Фінанс ЛТД”

Відповідно до звернення ЦС “Укрінвестекспертизи” від 16.01.07 №02-23, **Мінприроди** здійснило державну екологічну експертизу зазначеного ТЕО. Експертиза проводилась із залученням до підготовки **наукової еколого-експертної оцінки** щодо ТЕО Українського науководослідного інституту екологічних проблем (“УкрНДІЕП”, м.Харків). УкрНДІЕП виконав зазначену роботу за участю спеціалістів Українського інституту досліджень навколишнього середовища і ресурсів Ради Національної безпеки і оборони України, Харківського Державного технічного університету будівництва та архітектури, Харківського Національного університету радіоелектроніки.

Дана наукова еколого-експертна оцінка надана до Мінприроди із супроводжувальним листом від 06.04.2007 № 58М/01-06. Документ затверджений директором “УкрНДІЕП” Г.Д.Коваленком. **Зазначена наукова еколого-експертна оцінка є основною частиною даного Висновку держекспертизи і його невід’ємною складовою.**

Базуючись на висновках, зроблених у зазначеній науковій еколого-експертній оцінці, **міністерство підтверджує їх і вважає за можливе позитивно оцінити ТЕО** будівництва сталепрокатного заводу як таке, що, за даними розділу ОВНС, може вважатися екологічно допустимим. Міністерство відзначає можливість переходу до наступної стадії проектування.

При цьому зазначаємо, що **у процесі підготовки проекту (робочого проекту) спорудження зазначеного заводу мають бути вирішені наступні завдання:**

1. Оскільки, у листі Київського **облводгоспу** від 26.07.2005 №472, відзначено, що у маловодні періоди літньо-осінньої межні, які бувають періодично і тривають від 30 днів і довше, спостерігається дифіцит води, необхідно відповідно до положень пунктів 2.18 і 2.19 ДБН А.2.2.1-2003 привести дані щодо впливу промислового водовідбору для потреб заводу на стан і режим стоку ріки Рось (погоджений обсяг забору води для потреб підприємства складає 10600 м.куб. на добу).

2. Відповідно до положень пункту 1.3. ДБН А.2.2.1-2003 (“Основними завданнями ОВНС є... прогноз змін стану навколишнього середовища...”) та пункту 2.9. цих же ДБН (“Для кожного компонента навколишнього природного середовища, що розглядається, наводиться характеристика ретроспективного сучасного і **прогнозного** станів навколишнього середовища”) необхідно виконати прогнозування зміни рівня ґрунтових вод при експлуатації заводу на основному проммайданчику та на ділянці по переробці шлаку з сепарацією.

3. Згідно з пунктами 2.26-2.29 ДБН А.2.2.1-2003, виконати розробки, які стосуються оцінки реального впливу на флору і фауну території будівництва, оскільки при виконанні будівельних робіт передбачено знесення зелених насаджень, що розташовані уздовж Південно-західної залізниці на площі 5,6 га у кількості 4800 дерев та на будівельному майданчику на площі 1,6 га у кількості 1750 дерев. Слід навести дані щодо видового складу, віку і цінності цих зелених насаджень, а також, заходів з максимально-можливої мінімізації негативного впливу на лісові ресурси та компенсації їх неминучих втрат. Уточнити дані щодо відсутності об'єктів ПЗФ та територій перспективних для заповідання поблизу від розташування заводу та його інфраструктури.

4. Навести дані щодо конкретних екологічних переваг розміщення даного заводу саме на обраній ділянці у промисловій зоні міста Біла Церква поруч з залізничною станцією “Роток”.

5. Виконати усі необхідні заходи, зазначені у розділі 3 “Зауваження та пропозиції” наукової еколого-експертної оцінки.

6. У зв'язку з неоднозначним ставленням громадськості до питання спорудження заводу (є позитивні щодо будівництва результати громадських слухань, зокрема, у селі Шкарівка Білоцерківського району, у місті Біла Церква, є і негативні - у процесі підготовки даного Висновку, до Мінприроди від Секретаріату Кабінету Міністрів України надійшло звернення Білоцерківської міської громадської організації “Біла Церква – наш дім” від 19.04.2007 № 43, де висловлюється різкий протест проти спорудження зазначеного металургійного заводу, необхідно, з урахуванням Соціальної Угоди від 26.03.2007 між Білоцерківською міською радою та ТОВ “Євро Фінанс ЛТД”, провести додаткові громадські слухання з приводу проблем, пов'язаних із спорудженням сталепрокатного заводу і можливістю вирішення у зв'язку з цим соціально-економічних потреб міста і області. Протокол цих громадських слухань має бути включений до складу матеріалів ОВНС проекту (робочого проекту), що буде розроблятися.

7. Міністерство особливо підкреслює потребу у віднайденні взаємоприйняттого балансу інтересів між замовником об'єкта, місцевими органами влади та громадськістю, зокрема на базі положень згаданого у тексті Висновку “Соціальної Угоди”. Усі обгрунтовані і прийнятні пропозиції та зауваження громадських організацій і місцевого населення мають бути прийняті і враховані при розробці документації наступної стадії проектування (проекту чи робочого проекту) і знайти своє відображення у матеріалах ОВНС цієї документації.

Проект (робочий проект) з доопрацьованими за наведеними вимогами матеріалами ОВНС підлягає обов'язковій державній екологічній експертизі у рамках комплексної, в процесі якої перевірятиметься виконання зазначених положень.

Відзначаємо потребу у фіксації у матеріалах Висновку комплексної державної експертизи позиції Мінприроди з цього приводу, особливо

щодо врахування громадських інтересів на базі “Соціальної Угоди” з даної проблеми від 26.03.2007.

Висновок затверджується

Перший заступник Міністра

С.Куруленко

Після ознайомлення з вищезгаданими документами, правовим та водоекологічним законодавством України, проаналізувавши висновки Держводгоспу, які ним приймалися за попередні роки по річці Рось, та реальну екологічну обстановку річки в Корсунь-Шевченківському районі, громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної ліги вимушена була направити листа до Мін-природи :

Міністру охорони навколишнього природного середовища України

Філіпчуку Г.Г.

26.05.2008р. № 11

З приводу висновку вашого міністерства № 484 щодо обґрунтування будівництва сталепрокатного заводу в м.Біла Церква

Філіпчук Георгій Георгійович

У висновку №484 від 28.04.2007р. Міністерства охорони навколишнього природного середовища України вказано, що «будівництво сталепрокатного заводу як таке, що, за даними розділу ОВНС, **може вважатися екологічно допустимим**. Міністерство відзначає можливість переходу до наступної стадії проектування». На наше переконання, з цим погодитися не можна.

Мотиви цього наступні.

1. Як видно з Висновку, екологічно – експертну оцінку було проведено, певно, в кабінетних умовах, лише на основі технічної документації заводу та у вузькому плані – базуючись лише площадкою для будівництва.

2. **Не враховувалися сучасний екологічний стан та можливі його наслідки не лише в м. Біла Церква, а й у всьому надроснянському регіоні після введення в дію заводу ;**

- перенасиченість міста Біла Церква екологічно-небезпечними підприємствами, зокрема, по виробництву автошин і гумо-

вих виробів. У місті уже діє 5 підприємств хімічної промисловості;

- у місті підвищена забрудненість приземного шару повітря техногенним пилом. Переважна частина ґрунтів території району із підвищеним забрудненням радіоізотопами цезію, стронцію і плутонію внаслідок Чорнобильської катастрофи. Нині 23 населені пункти (282 тис. жителів) віднесені до підвищеного радіологічного контролю, що свідчить про негативний вплив згаданих факторів на стан здоров'я жителів;

- у підземних водах та ставках дендропарку «Олександрія» в м. Біла Церква виявлено нафтопродукти, 6-тивалентний хром, аміак, а в Узинському районі майже 100 кв. км території і підземних горизонтів забруднено нафтопродуктами;

- не розглянуто питання перспектив забезпечення міста питною водою;

- не прораховано, скільки неочищених і недостатньо очищених стоків скидається у річку Рось від каналізаційних споруд та підприємств міста та як у майбутньому після введення в дію сталепрокатного заводу із скидом від нього біля 7 тис. куб. м стоків на добу зміниться якість води в річці;

- не вивчено теперішній екологічний стан річки Рось в Білоцерківському районі нижче каналізаційних очисних споруд, в той час як уже зараз біологічні і хімічні показники забрудненості води в десятки разів перевищують допустимі нормативи;

- взагалі не розглядалися і не вивчалися питання:

а) яка нині екологічна обстановка на річці Рось у Рокитнянському, Богуславському районах Київської області та Корсунь-Шевченківському і Канівському районах Черкаської області, територією яких протікає річка. І як зміниться вона після вводу в дію заводу та скиду в річку від нього забруднених стоків, приблизно 3 млн. куб. м на рік;

б) як міста Богуслав, Миронівка та Корсунь-Шевченківський будуть забезпечуватися питною водою з річки Рось, коли вона для них є єдиним централізованим джерелом постачання. В той час, як уже в даний період вода в річці коричневого кольору, підвищеної мутності, по багатьох біологічних і хімічних показниках перевищує в десятки разів допустимі нормативи для питної води;

в) не звернута увага на стан забезпечення м. Корсуня-Шевченківського питною водою з р. Рось, в той час, як у 1999 та 2007 роках на річці відбулися екологічні катастрофи: вода у водоза-

борі - річці Рось змінила запах, колір, по розчинному кисню сягала 1млг/л при нормативі не менше 4, загинуло багато риби. Місто більше 2-х місяців трималося на привозній воді. Річка міліє, подібна складна екологічна обстановка залишається.

Про згадані факти та водоекологічну обстановку в Корсуні-Шевченківському добре відомо в Укрдержводгоспі, Київському науково-дослідному інституті водогосподарсько-екологічних проблем. Питання розглядалося 26.07.2007р. на республіканській Міжвідомчій координаційній раді у Корсуні-Шевченківському. Проте не зрозуміло, чому висновки робив Харківський інститут водоекологічних проблем, який не відає про наші проблеми? До згаданих відомств не направлені запити.

Вашому Міністерству також добре відома водоекологічна обстановка в Корсуні-Шевченківському.

Вважаємо, що Висновок № 484 необґрунтований і не може давати права на спорудження ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» у м.Біла Церква сталепрокатного заводу.

До цього додається Звернення депутатів Корсунь-Шевченківської районної ради з приводу будівництва заводу.

Голова районної громадської організації Всеукраїнської екологічної ліги *О.С.Майдаченко*

Мінприроди не застало довго очікувати. Незабаром до Корсунь-Шевченківської екологічної організації надійшов новий висновок за № 616 :

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ**

03035, м. Київ, 35, вул. Урицького, 35, тел.: (044) 206-31-00; факс: (044) 206-31-07

18.04.2008.№8470/12 /10-08/ ЦС «Укрдердінвестекспертизи».

01133,м.Київ-133,б. вул.Лесі Українки,26

**Український науково-дослідний інститут
екологічних проблем**

61000. м.Харків. вул.Бакуліна.6

**Державне управління охорони навколишнього
природного середовища в Київській області**

ВИСНОВОК № 616

додаткової державної екологічної експертизи щодо „Техніко-економічного обґрунтування будівництва сталепрокатного заводу продуктивністю до 1,8 млн. тонн сталевієї продукції на рік у м. Біла Церква” ТОВ “Євро Фінанс ЛТД”

Додаткова держекспертиза проводилась стосовно матеріалів відповідей і коментарів на зауваження і пропозиції Висновку держекспертизи № 484 від 28.04.2007 щодо зазначеного ТЕО наданих генпроектувальником заводу – Інститутом «Діпросталь» (при листі замовника – підприємства з іноземними інвестиціями ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» (№ 81 від 13.03.2008), а також документів інформування громадян і громадських слухань по суті питання.

1. При цьому було встановлено, зокрема, що:

1.1. Запропоновані додаткові технічні рішення, застосування яких дозволить різко – у два з половиною рази (2,5) скоротити забір свіжої технічної води для потреб водопостачання заводу (з 10,6 тис. м /куб. за добу до 4 тис.куб.м/добу);

1.2. Передбачається створення систем дренажних споруд для підтримання сприятливих гідрогеологічних умов і забезпечення підживлення оборотних циклів заводу дренажними водами;

1.3. Запланована організація постійного еколого-гідрогеологічного моніторингу для своєчасної розробки і втілення профілактичних заходів, спрямованих на недопущення підтоплення території заводу і прилеглої зони;

1.4. Встановлена необхідність компенсації за знесення зелених насаджень – у сумі двісті тисяч гривень (висадка п’яти тисяч трирічних саджанців на площі 5 гектарів); озеленення та благоустрій 7 гектарів території;

1.5. Заплановане виділення значних коштів на підтримання екологічної безпеки виробництва – із реалізаційної вартості проекту заводу у 600 мільйонів доларів, на охорону атмосферного повітря передбачено від 38,1 мільйонів доларів; на охорону водного басейну - від 39,6 мільйонів доларів; на озеленення, благоустрій, рекультивацію - від 1,6 мільйона доларів.

2. Проведена замовником і генпроектувальником робота з громадськістю характеризується наступними показниками:

2.1. У складі розглянутої документації є двадцять (20) одиниць протоколів різних громадських слухань;

2.2. Вісім (8) протоколів засідань дорадчого комітету;

2.3. Два (2) протоколи засідань ініціативної групи.

3. Висвітлення інформації стосовно спорудження і експлуатації заводу у засобах масової інформації:

3.1. У складі документації наявні тридцять (30) публікацій у пресі – газети «Копійка», «Замкова гора», «Факти», «Урядовий кур'єр», «Київська правда» тощо;

3.2. Наявна інформація стосовно п'яти (5) передач по телебаченню і радіо – «ТРК», «Крокус-1», «ТРК-Бест», «Українське радіо – 1», радіостанція «Колос» Т-1». Тим не менше, продовжує зберігатись певна протидія будівництву заводу з боку деяких громадських організацій – зокрема таких, як «Біла Церква–наш дім», які виступають принципово проти цього заводу.

Чинним законодавством і нормативними документами не урегульована проблема того, як саме і у якій конкретній формі і погляді якого саме із угруповань громадськості необхідно враховувати при проведенні експертиз.

Мінприроди відзначає, що одним із перспективних і конструктивних шляхів вирішення питання належного врахування громадських інтересів може бути розробка і укладання Соціальної угоди між місцевими радами і інвестором (у даному випадку – між Міською радою міста Біла Церква і Шкарівською сільською радою з одного боку та ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» з іншого).

Беручи до уваги все вищевикладене, Мінприроди відповідно до положень статті 39 Закону України «Про екологічну експертизу», відзначає, з урахуванням очікуваних позитивних соціально-економічних наслідків, екологічну допустимість спорудження і експлуатації даного заводу і можливість прийняття рішення щодо подальшого проектування його спорудження. Міністерство вважає за необхідне рекомендувати ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» забезпечити фінансування і доручити генпроектувальнику даного заводу:

- здійснювати постійний авторський нагляд за спорудженням підприємства, усіх його комунікацій і допоміжних об'єктів;
- організувати дієву систему комплексного екологічного моніторингу стану впливу діяльності заводу на довкілля;
- постійно відстежувати функціонування системи технічного водопостачання заводу, розробляти і впроваджувати заходи, спрямовані на зменшення обсягів споживання свіжої води підприємством;
- оперативно вносити пропозиції щодо можливої мінімізації викидів у атмосферне повітря;
- розробити заходи із упорядкування і максимально можливого озеленення санітарно-захисної зони заводу.

Крім того, зазначаємо, що необхідно переглянути видовий склад компенсаційних насаджень – зносяться дуб, ясен, граб, клен, а посадити пропонується – в'яз, акацію, тополь, бирючину, спірею. Очевидно, слід було б наблизити видовий склад компенсаційних посадок до того, що зноситься.

З урахуванням вищевикладеного матеріали ТЕО оцінюються Мінприроди позитивно.

Уважно ознайомившись з цим висновком, можна побачити, що практично ніяких висновків Міністерство не зробило і не зробить. Формальна відписка. Звертає увагу те, що Мінприроди будуть *«запропоновані додаткові технічні рішення, застосування яких дозволить різко – у два з половиною рази (2,5) скоротити забір свіжої технічної води для потреб водопостачання заводу (з 10,6 тис.куб.м/добу до 4 тис.куб.м/добу)»*, що аж ніяк не може відповідати дійсності. Дивує і те, що Міністерство чомусь нічого конкретного в зміну проекту щодо удосконалення екологічних і природоохоронних рішень не пропонує (або не забороняє будову), а звертає увагу на якісь другорядні, як *«здійснювати постійний авторський нагляд»*, *«організовувати моніторинг»*, *«постійно відсліджувати функціонування системи технічного водопостачання заводу»*, *«оперативно вносити пропозиції»*, *«розробить заходи...»*, *«переглянути видовий склад насаджень, що зносяться»*.

Але найбільше дивує і турбує, зокрема громаду м.Корсуня-Шевченківського, те, що жодного рішення немає про проблеми, які металургійне виробництво може створити річці Рось: на скільки погіршиться якість води в річці; а якщо таке може статися, то звідкілля жителі 6 міст питимуть воду; чи інвестор ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» буде вирішувати проблему забезпечення жителів цих населених пунктів питною водою ...

Чомусь ніякого моніторингу та експертних досліджень з піднятих вище проблем Міністерство не зробило. Зато міністр у «висновку» зробив упереджуючу заяву: *«Тим не менше, продовжує зберігатись певна протидія будівництву заводу з боку деяких громадських організацій ...»*.

*

Відомо, що прив'язка металургійного підприємства фактично на околиці Білої Церкви не обійшлася без Міністерства регіонального розвитку і будівництва. Тож корсунці з листом звернулися до цього відомства.

Міністру
регіонального розвитку та будівництва

В.Куйбіді

Копія : Прем'єр-міністру України Ю.В.Тимошенко

Щодо порушення Положення про Міністерство в частині прив'язки металургійного заводу в Білій Церкві

Положенням про Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, затвердженим постановою Кабміну від 16 травня 2007р. №750, передбачено, що основними завданнями Мінрегіонбуду є :

– участь у формуванні та забезпечення реалізації регіональної політики і політики у сфері будівництва, архітектури та містобудування, підготовки і внесення пропозицій щодо підвищення ефективності сприяння узгодженню діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у цій сфері, залучення громадськості до участі у підготовці та обговоренні проектів відповідних рішень органів державної влади...

Насправді ВИ не виконуєте свого основного завдання, а навпаки не надаєте змоги органам місцевого самоврядування та громадськості брати участь у сфері будівництва. Це виявилось наочно при прив'язці металургійного заводу в Білій Церкві.

А саме: будівництво заводу заплановане на берегах річки Рось, з якої він буде використовувати 10,6 тис.куб.м води на добу та скидатиме в її русло велику кількість забруднених стоків. Річка Рось є водоймою не лише Білої Церкви, а й інших міст, зокрема, Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського, з якої вони споживають питну воду !

Якщо у м.Біла Церква буде споруджено згадане підприємство, річка Рось, її екосистема, природні заповідні території практично будуть знищені. **Буде завдано непоправних збитків екологічних і економічних цілому регіону – Пороським районам.** А найбільше, від чого постраждають вони і жителі кількох міст, – це знищення річки Рось як джерела забезпечення жителів міст Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського питною водою, бо іншого джерела, як річка Рось, вони не мають.

Річка уже в критичному стані, на ній в Корсуні-Шевченківському через неефективну роботу міських каналізаційних споруд пороських міст та підприємств, в т.ч. Білої Церкви, відбулося 2 екологічних катастрофи. В даний час річка уже не може самоочищатися, в ній вода непрозора, заборонено купатися, постійні перебої з подачею води жителям міста через часті забруднення.

Просимо Вас, Василю Степановичу, у відповідності до Положення про Міністерство заблокувати будівництво металургійного заводу в районі Білої Церкви до повного вивчення екологічної та економічної ситуації, яка може негативно вплинути на цілий регіон Поросся в зв'язку з будівництвом цього екологічно небезпечного підприємства. Ваш обов'язок – збалансований розвиток регіонів, вигода одних щоб не була шкодою для інших регіонів, населених пунктів.

Ви, ваше Міністерство, ваш заступник Негода В.А., як голова Міжвідомчої комісії з прив'язки заводу, який давав на це згоду, подумали над згаданими регіональними проблемами? Ваше Міністерство на місці вивчало те, якої шкоди завдасть завод містам Поросся, які розташовані нижче Білої Церкви за течією? Якщо зникне джерело постачання питною водою згаданих міст, в т.ч. виникнуть проблеми з цим і в Білій Церкві, то що металургійний завод забезпечить їх питною водою?

Просимо Кабмін (прем'єр – міністра Ю.В.Тимошенко) розглянути роботу згаданого Міністерства та не допустити будівництво металургійного заводу, яке ведеться з порушенням багатьох законів та нормативних актів, що погіршить екологічний і економічний стан ряду міст та життя десятків тисяч людей в Пороських районах.

Внаслідок викладених проблем будівництво не підтримують не лише білоцерківці, а й жителі Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського, про що до Кабміну, Голови Міжвідомчої слідчої комісії Верховної Ради К.Ляпіної направлені звернення від громад цих районів.

На прохання представників згаданих 4-х районів, які були на прийомі в п.Ляпіної К.М. 27 червня 2008р.

Голова громадської екологічної організації *О.Майдаченко.*

На це звернення від Міністерства регіонального розвитку та будівництва України (за підписом першого заступника міністра А.В.Беркути) Корсунь-Шевченківською громадською екологічною організацією отримано лист від 04.08.2008р. за № 1014-929, в якому жодного слова немає про те, чому Міністерство не виконує регіональної політики, чому не вивчені питання, які зачіпають райони Поросся в зв'язку з будівництвом заводу на берегах річки Рось. Лише все говориться про Білу Церкву та село Шкарівку, про те, що ніби-то до їх бюджетів буде надходити від заводу 23 млн.грн. і що жителі Шкарівки підтримують будову.

У відповіді чітко прослідковується те, що Міністерство діє не зовсім з власної волі, прив'язуючи підприємство металургії всупереч Положення про Міністерство та деяких законодавчих актів.

Тож громадська екологічна організація Корсунщини направляє до Міністра регіонального розвитку та будівництва нового листа :

Міністру регіонального розвитку та будівництва Куйбіді В.С.

Копія: Першому заступнику міністра Беркуті А.В.
Комітету з питань екологічної політики Верховної Ради
Генеральному прокурору України
Міністерство юстиції України
Всеукраїнська екологічна Ліга

Про будівництво металургійного заводу в Білій Церкві

13.08.2008 р. №28

На Ваш № 1014-929 від 4.08.2008 р.

Шановний пане Міністре !

Наша організація до Вас зверталася з одного питання: чому ваше Міністерство не виконує Положення про Міністерство в частині прив'язки будівництва підприємств, в т.ч. металургійного заводу в Білій Церкві, затверджене Кабінетом Міністрів 16 травня 2007р. №750? Зокрема, в частині **сприяння узгодженню діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у цій сфері, залучення громадськості до участі у підготовці та обговоренні проектів відповідних рішень органів державної влади.** А розписуєте про погодження різних відомств та ніби зміну проекту тощо, не даючи відповіді на поставлене Вам запитання.

Міста на річці Рось – Корсунь, Богуслав, Миронівка та інші мають безпосереднє відношення до річки Рось, яка протікає їх територіями, до всього з неї ці міста п'ють питну воду, **бо іншого джерела не мають.** Завод же буде споживати величезну кількість росьової води та її забруднювати (дивіться проектну документацію, яка є і в нас. Ніхто змін до неї про ніби зменшення споживання води та відсутність рідких скидів виробництва не вносив, бо це не така швидка і проста справа). Це може негативно вплинути на екологічний стан річки, яка нині уже в критичній ситуації, та водозабезпечення цих міст питною водою. Тому,

згідно з Положенням, питання прив'язки заводу повинно узгоджуватися з громадами цих міст. А Ви повинні були надали їм таке право. Питання будівництва з ними погоджувалося? Ні!

Ви так сприяєте органам місцевого самоврядування та залучаєте громадськість у підготовці та обговоренні проектів, в даному випадку будівництва металургійного заводу? Хто з громади міст Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського, Білої Церкви брав участь в роботі вашої комісії? Це що, така ваша регіональна політика?

У своєму листі Ви навіть стверджуєте, що «питання стосовно будівництва електросталепрокатного заводу є виключно компетенцією громади с.Шкарівка Білоцерківського району». Хоч добре бачите, що насправді це не так.

Ви також знаєте, що Біла Церква і с.Шкарівка знаходяться в IV-й екологічній зоні, де будівництво підприємств, які погіршують екологічний стан (а завод, крім забруднюючих стоків у Рось, у повітря буде викидати біля 1,6 тис.т на рік різних хімічних забруднюючих речовин. Див.проектну документацію) згідно з **законом** заборонено. Тож соціальна угода між виконкомом Білоцерківської міської ради **не дає ніякого права на будівництво тут заводу**. Тим більше, це впливає і з вашого висновку, що «питання стосовно будівництва заводу є виключно компетенцією громади с.Шкарівки».

Ми вважаємо, що Ваш лист – це необґрунтована відписка, а видане вашим відомством погодження на будівництво заводу – не що інше, як незаконне.

Тому ми вимагаємо від Вас виконати покладені на ваше Міністерство функції: заблокувати спорудження заводу та погодити його будівництво з громадами Білої Церкви та згаданих міст. Інакше нам не залишається іншого виходу, як звертатися до судів, навіть до європейських про незаконність вашого дозволу. Оскільки вашим Міністерством порушено вимоги й Міжнародної Європейської конвенції, що відбулася в м.Орхус-Данія в 1998р. і яку ратифікувала Україна (закон від 6.07.1999р. №832-14), додатком 1 п.2 якої передбачено, що **будівництво підприємств переробки чорних металів можливе лише з погодження місцевих громад та сторін**.

Просимо Генеральну прокуратуру та Міністерство юстиції відмінити всі рішення і дозволи на будівництво металургійного заводу в Білій Церкві, в т.ч. спеціальної комісії Кабміну та Міністерства регіонального розвитку та будівництва, які ни-

ми видані в порушення згаданих законів, а також «Про місцеве самоврядування», «Закону про питну воду та питне водозабезпечення», Водного кодексу України .

До цього додаємо звернення Корсунь-Шевченківської районної ради до Верховної Ради України про недопущення будівництва в районі Білої Церкви металургійного заводу.

Голова районної організації

Всеукраїнської екологічної Ліги

О.Майдаченко.

На цей лист, зрозуміло, ні Генпрокуратура, ні інші державні відомства не відреагували, а від Міністерства з часом отримано ще кілька листів-відписок, які нагадують першу.

Комісія підтримала будівництво заводу в Білій Церкві

Головред. 24.06.2008 р.

Міжвідомча комісія з перевірки законності ухвалених рішень по будівництву сталепрокатного заводу в Білоцерківському районі Київської області дійшла висновку, що всі ці рішення «відповідають вимогам чинного законодавства України, державним нормам і містобудівній документації». Такий висновок міститься в документі, який за підсумками 2-місячної роботи комісії підписав напередодні її голова, заступник Міністра регіонального розвитку і будівництва України В'ячеслав **Негода**, а також інші члени комісії.

Проект сталепрокатного заводу в Білоцерківському районі дістав позитивні висновки всіх передбачених законодавством експертиз: державної санітарно-епідеміологічної експертизи Київської обласної санітарно-епідеміологічної станції, держкоекспертизи Мінприроди, експертизи з питань охорони праці Київського експертно-технічного центру. Дістав інвестор також позитивні експертні висновки про відповідність об'єкта нормативним актам з питань енергозбереження Державної інспекції по енергозбереженню по Київській обл. і висновок Державного департаменту пожежної безпеки МНС України. Позитивний зведений комплексний висновок було зроблено ДП «ЦС Укрдержінвестекспертиза».

Санітарно-епідеміологічну експертизу проводив Інститут гігієни і медичної екології ім. О.М. Марзєєва Академії медичних наук України – головна наукова установа державної служби України з питань гігієни. Інститут зробив висновок, що функціонування заводу відповідає всім санітарно-епідеміологічним нормам.

Також позитивні висновки Мінприроди щодо використання водних ресурсів річки Рось.

Коментуючи висновки комісії, віце-президент компанії-інвестора – підприємства з іноземними інвестиціями у формі ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» - Валентин Макаренко зазначив: «Отримано позитивне рішення комісії, і **по-іншому не могло і бути**». Він також повідомив, що за останніх 2-3 місяці стала тенденція зміни громадської думки в Білій Церкві – кількість прихильників підприємства стабільно збільшується. Тож компанія-інвестор **активізує** масову роз'яснювальну роботу з приводу перспектив проекту, зокрема, його екологічної безпеки.

Проект будівництва заводу розглянуто і підтримано на виїзному засіданні Комітету Верховної Ради з **питань промислової політики і підприємництва**, яке відбулося в Білій Церкві 6 березня 2007 року. Про свою підтримку будівництва сталепрокатного заводу заявили також Президент України Віктор Ющенко, голова Київської облдержадміністрації Віра Ульянченко, керівництво району, а також УСПП.

Перська окупація Білої Церкви

Офіційний сайт ВО «Свобода». 9 липня 2008 р.

Біда вперше прийшла на білоцерківську землю два десятиліття тому, коли у травні 1986 року тутешні казкові місця присипав чорнобильський попіл. Щойно люди відійшли від цього – прийшло ще одне лихо. У подібні “невинні” на перший погляд купи металобрухту - уламків труб, арматур і старих машин, що їх маловідомі підприємливі особи збирали по Білій Церкві. Так купа металобрухту на білоцерківській землі стала передвісником гігантського підприємства з переплавки старого металу.

Довкола будівництва цього заводу розгорнулися справжні баталії. З одного боку - компанія “Євро Фінанс ЛТД”, власником якої є перс Мохаммед Хані Омран Алі. Мохаммед заповзвся за будь-яку ціну побудувати в Білій Церкві **суперприбуткове** підприємство. З другого боку - мешканці Білої Церкви, які розуміють, що в місто приходить справжня чорна година. Тепер білоцерківські діти, мало того, що живуть в зоні радіоактивного забруднення, - приречені дихати отруйними випарами сталепрокатного заводу. Адже й металобрухту в нас залишилося мало - його бракує і для тих переплавних заводів, які вже працюють...

Мешканка будинку на вулиці Леваневського, 68 розповідає, що завод будують під її вікнами. Вона родом з невеликого містечка Донецької області, де є аналогічне підприємство. Каже, що це надзвичайно енергозатратне виробництво, воно висмоктує з міста все, що тільки можна. У людей повсякчас то води нема, то тепла, то світла - метал же переплавляють за допомогою електрики. Чоловік, який також підписався під зверненням, нагадує, що за 700 метрів від будівництва - дитяча амбулаторія... Люди розуміють, що сталепрокатники

тепер що завгодно готові наобіцяти - тільки б дозвіл вирвати. А там - хоч трава не росте.

Разом з місцевими свободівцями під`їжджаємо до ділянки землі, на якій повним ходом ведуть незаконне будівництво-це за 500 метрів від останнього білоцерківського будинку. Гірко, що на цій велетенській чорній площі землі, яку сьогодні уперто рие техніка, могли би простягатися стадіони, корти, сюди могли би приходити на заняття білоцерківські діти. Адже у 2002 році ділянку в цих місцях попередньо погодили в оренду Олександрові Марченку під будівництво футбольно-спортивної школи з дитячим спортивно-тренувальним комплексом та футбольними полями.

Однак розпочати будівництво не дозволяли. Аж через три роки з`ясувалося, що у цієї землі тишком-нишком з`явився інший власник - Мохаммед Алі, власник 76 відсотків металопереробних підприємств в Україні. І що замість стадіонів і тенісних кортів тут переоплывлятимуть металобрухт. Попри те, що, згідно зі статтею 18 Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" - на цій землі заборонено будувати нові підприємства, які шкідливо впливають на природу і здоров`я людей.

Але нема в нинішній Україні такої перешкоди, яку не могли би подолати великі гроші. Ніби між іншим з`явилася постанова Кабміну "Про поетапний перегляд зон відчуження". Масштаби цієї гри можна тільки собі уявити.

Металопереробне підприємство "вип`є" Рось.

Сталепрокатне виробництво – неминуча загибель ріки Рось. Завод має намір вичерпувати 10,6 тисяч кубів води на добу. Смертельна доза для річечки, у якій рівень води останніми роками й так помітно впав. Облводгосп, розглянувши звернення Мохаммеда про право користуватися водою з Росі, обережно порадив пошукати ще одне джерело водозабезпечення. Ще б пак! Воду з Росі п`ють жителі Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського - іншого джерела поставання питної води ці люди не мають. Після численних протестів громадськості сталепрокатники запевнили, що користуватимуться дощовою водою. Але дощі над Білою Церквою нині падають рідко - очевидно, що завод-гігант тишком-нишком висмоктуватиме воду з річки.

Уже цього року делегації з Білої Церкви двічі їздили до Києва протестувати проти будівництва. У лютому 500 людей простояли під Кабміном чотири години, поки їх закликали в облдержадміністрацію. А там взяли за справу три юристи з "Євро Фінанс ЛТД" - переконали людей, що біле-то чорне, а чорне-то біле. За їхньою хитромудрою філософією завод з переробки старого залізаччя має ошасливити Білу Церкву і нині, і на всі прийдешні віки. Хоча насправді білоцерківці навіть гарантованої роботи не отримають. Спеціалісти ка-

жуть, що попри обіцянки створити мало не 5 000 робочих місць, реально тут працюватиме до 800 осіб.

В квітні (2008р.) білоцерківська “Свобода” стає активною учасницею ще однієї акції протесту. 600 осіб знову їде до Кабміну. Дорогою до Києва перевізників раз по раз зупиняє міліція. Забирає документи, змушує подовгу простоювати. Нарешті пікет вишиковується під Кабміном. Через три години очікування до обуреного натовпу виходить Тимошенко. Вона каже те, що люди хочуть почути. “Добре, заводу не буде”. Хтось від розчулення пускає сльозу. Але Юліна обіцянка, як то часто у неї буває, виявляється мильною бульбашкою. Урядова комісія, яка працює по тому, дозволяє будівництво заводу.

Війна продовжується.

Чому Мохаммедові впала в око саме білоцерківська земля? Будував би собі завод подальше від наших наймальовничіших куточків, аби не плюндрувати українську землю. Е, ні. У Білій Церкві місце ду-у-уже вже вигідне. Тут не тільки Рось протікає, а ще й залізниця проходить, і Одеська траса, і ТЕЦ розташована. Можна зекономити мільярди гривень на проведенні комунікацій. Тим часом люди в місті говорять про перську окупацію. Паркани розписують словами “Завод - з України”. А сталепрокатники ідуть слідом з банкою фарби і ретельно замальовують лозунги протесту.

А поруч, в Чорнобилі, - гори металу...Історія зі сталепрокатним підприємством має ще один цікавий нюанс. Жителі Білої Церкви не без підстав підозрюють, що сировиною для підприємства може стати метал з Чорнобильської зони, якого повно на забрудненій радіацією землі. Тим паче, тижнів три тому міліція впіймала дві фури, завантажені таким металом, – радіоактивність перевищувала норму у 30 разів.

А що ж наш український Президент Віктор Ющенко? Мабуть, став на сторону людей? Як би не так. Віктор Андрійович - адвокат сталепрокатників у цьому протистоянні.

Непроста то справа - боротися з великим бізнесом. Проти голови білоцерківської “Свободи” Олександра Марченка і його підприємств, як то завше у нас в Україні буває з “неугодними”, послали цілі загони перевірки, які намагаються закрити його підприємства, викинути на вулицю людей. Мета очевидна - примусити замовкнути, відмовитися від боротьби.

Мохаммеду Алі нема чого дивуватися. Йому цілком байдуже, що станеться з Білою Церквою, - це ж не його рідна земля. Чи буде місто задихатися від шкідливих викидів, чи затягнеться пилошлаковою завісою, потопатиме в брудних і мертвих териконах. Для Мохаммеда Алі усе просто-бізнес, гроші. Але ж наша рідна українська влада мала б захистити своїх людей, відгукнутися на голос честі і голос совісті. Сподіватися, схоже, марно. Лжевлада, лжееліта керується винятково особистими дрібничковими вигодами. До слова. У Німеччині за викид однієї тонни пилу підприємство має сплачувати 500 євро, у Польщі -

300 євро, а в Україні - всього ...шість гривень. І чому у нас так не шанують здоров'я свого народу?

Галина Миць.

**Київоблрада виступила проти заводу
під Білою Церквою**

«Дело». 17 липня 2008 р.

Київська обласна рада рекомендує призупинити будівництво сталепрокатного заводу поблизу м.Біла Церква. Таке рішення було прийнято сьогодні під час другого пленарного засідання XVIII сесії Київської обласної ради V скликання.

Своїм рішенням облрада рекомендує підприємству з іноземними інвестиціями ООО «Євро Фінанс ЛТД» призупинити будівництво сталепрокатного заводу поблизу м.Біла Церква до проведення місцевого референдуму для в'яснення думки громадськості з даного питання.

Крім того, Шкарівській сільраді і Білоцерківській міській раді рекомендовано ініціювати проведення місцевих референдумів з даного питання. Як пояснив голова Київської облради Володимир Майбоженко, жителі прилеглих територій самі повинні визначитися, наскільки їм потрібне вказане будівництво».

Розділ 3

Чи повториться на Росі у Корсуні-Шевченківському торішній травень?

Яка ситуація на річці в районі

Неприємні спогади про торішню екологічну біду на Росі, яка розпочалася в травневі дні і трусилася Корсунь 2 місяці, не полишають корсунців до цього часу. Але в кожного жевріє надія, що цього року все буде гаразд. Про це навіть свідчать відомості в районній газеті «Надросся» від 16 квітня 2008р. райсанепідемстанції про санітарно-епідемічну ситуацію в районі за 1-й кв. 2008р.: вона *«може бути оцінена як стабільна. Проведено 14 бактеріологічних та 33 санітарно-хімічних дослідження річкової води, відхилень не виявлено»*.

Нарешті в районі введено посаду рибінспектора від Черкаського обласного управління рибохорони. Тож добавився ще один контролюючий орган. Про перші рейди рибінспектора описано в районці за 19 квітня. А за 17 травня під заголовком «Рибі стало легше дихати, а бракон'єрам важче» говориться, що навіть за бракон'єрство *«тридцять дві особи оштрафовано. І це тільки початок цієї роботи, якій не буде кінця»*.

24 квітня Корсунь-Шевченківською міською радою прийнято рішення за №23/8 «Про невідкладні заходи по усуненню причин забруднення р.Рось та організацію постійного контролю за станом річки» з 5 пунктів. Ось деякі з них.

1.Рекомендувати головному районному санітарному лікарю Козловії Т.Л. систематично висвітлювати у районній та міській пресі стан води та її аналізи у річці Рось та водогоні, а влітку на міських пляжах.

3.Постійно проводити рейди спільно з державним екологом по виявленню фактів скиду використаних стоків від підприємств міста у річку Рось та розглянути при необхідності дане питання на черговій сесії міської ради.

4. Оскільки орендарі Корсунь-Шевченківської та Стеблівської ГЕС постійно порушують режим скиду води у водосховищах, добитися недопущення різких скидів води через турбіни і забезпечити постійні скиди води через заставки.

Прочитавши все це, громадяни подумали: «Нарешті...у нас наведуть порядок, будемо й спокійні за Рось».

Настали сонячні травневі дні. На теплих обмілах дітлахи уже розпочинали купальний сезон та загоряли на побілілому від різних хімреактивів та обшліфованому водою камінні. Старші, то ті прилаштувалися десь у закутках, вигріваючи радикуліт та остеохондроз. Берегова рослинність з кожним днем все більше зеленіла та покривала килимом береги. Очерет уже сягав метрової висоти. Рибалки на річці спокійно вудили рибу, особливо вдалою виявилася риболовля на Росі в районі села Карашина.

Ніби нічого й не віщувало про можливі катаклізми.

Та до громадської екологічної організації від місцевих жителів почали надходити повідомлення про те, що нижче ГЕС і в с.Карашина рівень води в річці систематично коливається: то різко піднімається, то ще швидше різко спадає, оголюючи береги. Обмілілі береги під сонячними променями швидко висихали. А в даний період – нерест риби! Це помітили й деякі члени організації.

Тож було утворено комісію з активістів екологічної громадської організації, деякі з них є й депутатами міської ради (Перетяцько В.О., Крат М.М., Малюк А.В., Павліченко Г.А., Купка В.М., Старенький А.О., Майдаченко О.С., Кодола І.А.). Комісія встановила контроль за тим, як орендар ГЕС ЗЕА «Новосвіт» здійснює скиди води та чи дотримується встановлених режимів роботи водосховища. Виміри здійснювалися з 26.04. по 12.05.2008р.

Перевіркою встановлено, що рівні води в районі гідрологічного поста в с.Карашина відповідали слідуючим відміткам :

Число	Час	Рівень води (м)	+ , – до попереднього, М
26.04	18,20	164,2	-
27.04	4,40	163,7	- 0,5
27.04	13,40	164,2	+ 0,5
28.04	12,30	163,7	- 0,5
28.04	16,00	164,2	+ 0,5
29.04	12,30	163,7	- 0,5
29.04	16,30	164,2	+0,5
30.04	5,30	163,9	-0,3
30.04	16,00	164,2	+0,3
08.05	1,00	163,9	-0,3

08.05	13,30	164,2	+0,3
09.05	10,00	164,2	-
09.05	18,00	163,7	-0,5
10.05	6,00	163,7	-
10.05	15,00	164,2	+0,5
11.05	5,00	163,7	-0,5
11.05	17,00	164,2	+0,5
12.05	6,00	163,7	- 0,5
12.05	12,00	164,2	+0,5

Надав також дані Корсунь-Шевченківський гідрологічний пост Центральної геофізичної лабораторії про рівні води в річці Рось протягом дня.

с.Карашина Число	Точка відліку (162 м)	
	Час	см
08.05.08	0,00-3,10	207
	3,10-8,00	193
	10,00-23,00	219
09.05.08	8,30	188
	0,00	219
10.05.08	8,00-8,30	172
	22,30	215
11.05.08	2,00-8,00	173
	11,40-12,00	216
12.05.08	3,30-8,00	173
	12,00-14,00	219

Завідуюча гідропоста

Підпис

Т.Бугайова

Центральна геофізична
обсерваторія
гідрологічний пост
Корсунь-Шевченківський

Наведені дані підтверджують, що рівні води коливаються щоденно, а впродовж дня в середньому на 40-50 см, що негативно впливає на екосистему мілкої річки нижче греблі Корсунської ГЕС, на підхід риби з Дніпра на нерест та спричиняє загибель ікри риб в період нересту.

13 травня 2008р. до членів екологічної громадської організації надійшов сигнал, що в районі села Карашина (нижче

Корсунської ГЕС) на воді та берегах річки виявлено плями невідомої речовини. Тож члени вищезгаданої комісії 14 травня прибули у вказаний район річки.

Комісія помітила маловодність річки, а вода в ній мала бур-брудне забарвлення з легким неприємним запахом. На прибережному камінні – слизь і бурі плями – розводи неприродного характеру, такі ж – і на поверхні води. Біля гідропоста о 16.05 год. на поверхні води виявлено маслянисту пляму невідомого складу розміром 8x15 метрів. Як свідчили місцеві жителі, подібні плями мали місце і раніше, зокрема у вересні 2007р, коли в район надійшло повідомлення про скид маслянистої речовини в Рось ніби Богуславським підприємством.

Члени комісії зафотографували побачене, про що й склали акта .

Райсанепідемстанція якихось повідомлень про забруднення річки не надавала і не спростовувала інформації.

Не пройшло й кількох діб, як – нове «ЧП!». Про що свідчить ось цей акт :

АКТ

комісії міської ради по дослідженню екологічного стану річки Рось у Корсунь-Шевченківському районі

17 травня 2008 року

17 травня 2008 року після отримання повідомлення про зупинку роботи міського водогону з 1.30 год. до 8.00 год. За офіційною версією «у зв'язку з великою мутністю води в джерелі водозабору – річці Рось» негайно була утворена громадська комісія в складі: Крат М.М. – депутат міськради, член Всеукраїнської екологічної ліги–голова комісії, Перетяцько В.О.–депутат міськради, Старенький А.О. – помічник депутата.

О 9,00 год. 17 травня після телефонної розмови з начальником КП «Водоканал» Антоном Р.І. виявилось, що забрудненість води у водозаборі має не зовсім природний характер. Про це головою комісії було проінформовано голову райдержадміністрації Пустовіта І.Л. та головного санітарного лікаря району Козлову Т.Л. За їх розпорядженням до комісії долучено ведучого спеціаліста райсанепідемстанції Охріменка П.В.

О 13.00 год. в районі с.Карашина біля підвісного містка комісією на поверхні води річки було виявлено велику масляноподібну пляму невідомого складу. Пляма забруднювала поверхню води і береги приблизно площею 350-400 кв.м. Фотоапаратом Canon A 610 були проведені знімки плями та місця забруднення. Спеціалістом райСЕС взяті 2

проби із зони плями в згаданому місці з поверхневого шару р.Рось. Проби передані до райсанепідемстанції та до незалежної лабораторії в м.Київ.

На зворотньому шляху було обстежено ділянку річки Рось біля гідропоста Центральної геофізичної лабораторії, де попередня комісія о 16.05 год. 14.05.2008 року актом зафіксувала подібні плями менших розмірів. Тут також виявлено пляму, меншу за розмірами та інтенсивністю забруднення, та відібрано 2 проби води з поверхневого шару р.Рось спеціалістом райСЕС.

Із свідчень місцевих жителів та відомостей райСЕС за останні 10 років комісією встановлено, що подібні забруднення річки Рось відбуваються періодично.

Конкретні числа, час та ступінь забруднення встановити не завжди можливо, оскільки аналізи води райСЕС проводяться лише в районі водозабору в робочі дні і визначені графіком години. Моніторинг річки Рось у Корсунь-Шевченківському районі не проводиться і навіть не передбачено його фінансування. РайСЕС має 2-й ступінь акредитації і не має відповідного технічного забезпечення для проведення детальних бактеріологічних та хімічних аналізів води.

Комісія відзначає той факт, що в Корсунь-Шевченківському районі пляжі офіційно закриті ще з 2004 року через невідповідність води допустимим нормативам, що значно спрощує роботу екологічних служб та райСЕС, зменшує навантаження на бюджет та не дає змоги об'єктивно оцінити екологічний стан р.Рось.

Будь-яка робота по збереженню та відновленню екологічного балансу р.Рось не проводиться як на місцевому, так і на державному рівні.

Після засідання республіканської Міжвідомчої координаційної ради при Держводгоспі 26.07.2007р. в Корсуні-Шевченківському та 7.04.2008р. в Білій Церкві обстановка на річці Рось стала ще гіршою. Результатом її роботи стало лише скорочення посади державного еколога в Корсунь-Шевченківському районі. Це спричинило обмеження доступу до достовірної інформації про стан р.Рось як населення, так і органів місцевого самоврядування, та звело нанівець всю роботу по моніторингу екологічного стану басейну р.Рось.

Члени комісії :	<i>Підпис</i>	Крат М.М., голова
	<i>Підпис</i>	Перетятко В.О.
	<i>Підпис</i>	Старенький А.О.
Спеціаліст райСЕС		
(за згодою)	<i>Підпис</i>	Охріменко П.В.

Акт передано до Корсунь-Шевченківської міськради, проби води – до райсанепідемстанції та незалежної лабораторії м.Києва.

В протоколі №142 від 17.05.2008р. досліджень райсанепідемстанції в місці відбору – річка Рось с.Карашина (водомирка), який надійшов до громадської екологічної організації Корсунь-Шевченківського району, вказані дані аналізів води в річці:

- кольорність 50°, мутність – 340 (норма 20), прозорість – 0 см (норма 30), сульфати–35,9 мг/дм³, нітратів–3,06, індекс ЛКП– 2 400 000, пат.мікрофлори не виявлено, індекс *E coli* 700 000 (норма 1000).

Печатка

Підпис. 21.05.08 р.

Подібні показники забрудненості підтвердила незалежна лабораторія м.Києва, результат санітарно-мікробіологічного дослідження № 8473-84 від 23.05.2008 р. Зокрема, у висновку говориться: *«Вода проб №1 і №2 не може використовуватися в якості джерела господарсько-питного водопостачання, т.я. індекси ЛКП достатньо високі: 1- ша проба – 46000 м.о. в 1 літрі води, 2-га –24000 .*

Наявність у воді E coli понад 1000 в 1 літрі води свідчить про надходження господарсько-фекального забруднення, про незавершені процеси самоочищення води. В таких випадках відношення числа ЛКП і E coli, як правило, менше 10, водоюма становить потенційну епідемічну загрозу. Обидві проби перевищують норму по індексу E coli, відношення ЛКП і E coli в першій пробі 7, в другій –14».

Новини про ситуацію швидко розлетілися по Корсуню, почали знову турбувати кожного. В людей виникли запитання: «Невже забруднення річки відбувається в своєму районі, адже в Стеблівському водосховищі згаданих фактів забруднення не виявили?», «Чи знову слід очікувати торішнього лиха?», «Чи можна купатися в Росі, споживати росьову воду?...». Надіялися, що на ці питання дадуть відповідь райсанепідемстанція, органи місцевої влади. Але громадяни поки що її не почули.

Люди почали звертатися до громадської екологічної організації. Тож у неї не залишалося вибору, як звернутися до обласного керівництва.

До кого вирішили звернутися насамперед за допомогою, зрозуміло, до – обласного губернатора, адже всі служби підпорядковані йому. 20 травня 2008р. до нього «полетів» лист за №8 такого змісту :

Голові Черкаської облдержадміністрації
ЧЕРЕВКУ О. В.

Лист

Про складну екологічну обстановку на річці Рось

При цьому надсилаємо Акти дослідження екологічного стану річки Рось у Корсунь–Шевченківському районі від 14.05.2008 року та 17.05 2008 року незалежних депутатських комісій для відповідного реагування .

Про нездорову екологічну обстановку річки Рось у районі Ви знаєте. Про це свідчать екологічні катастрофи, які відбулися на Росі в 1999 та 2007 роках, а також велике забруднення її вод від каналізаційних споруд і підприємств міст Київської області та нездорова антропогенна ситуація. Про це писали всі газети області, інформувало телебачення, засідали 2 республіканські Координаційні ради і т.д.

Іншого централізованого джерела постачання жителів міста питної води, крім річки Рось, немає, і ніхто не вирішує цієї проблеми, аби місто в перспективі постачалося водою із свердловин. Відповідні державні органи, санекологічні та інші організації як слід не опікаються проблемами річки. Про що свідчать й Акти, які додаються. А навпаки, навіть ліквідовано в районі посаду еколога, щоб ніхто не піднімав згаданих проблем.

Якщо ще й збудують сталепрокатний завод у м. Біла Церква, від якого буде скидатися щоденно близько 10 тис.куб.м шкідливих речовин у річку Рось, її взагалі буде знищено, жителі Корсуня-Шевченківського залишаться без питної води, а річка стане смердючою канавою. Сюди не те що не будуть їздити іноземні туристи по « Золотій підкові», а навіть наші – обминатимуть цей нездоровий край.

Просимо Вас: 1.Проінформувати Президента про екологічну обстановку на Росі та проблему, яка може статися після спорудження в м.Біла Церква сталепрокатного заводу, із забезпеченням питною водою історичного міста Корсуня-Шевченківського, а також Черкас, міст Богуслава та Миронівни, які споживають воду з Росі .

2 . Поновити в районі посаду державного еколога.

3. Вимагати від обласних санепідемстанції, екологічної служби, природоохоронної прокуратури звернути особливу увагу на екологічні проблеми Росі в нашому районі та сумлінного виконання своїх обов'язків.

Просимо на наш лист дати відповідь у строки, встановлені чинним законодавством.

Голова громадської екологічної організації О.Майдаченко.

Але ні відповіді, ні практичних заходів з порушених проблем від голови облдержадміністрації корсунці так і не дочекалися.

Крім цього, листи були надіслані до Черкаської міжрайонної екологічної інспекції, облдержрибінспекції, до головного державного санлікаря області Самотуги В.В. З перших двох організацій до екологічної організації з часом завітали представники. Розводили руками, мовляв, а що ми можемо вдіяти. Від п.Самотуги отримали формальну відписку, яка лише надавала право керівництву райсанепідемстанції й надалі бездіяти та ухилятися від надання громадськості інформації.

На лист голови екологічної організації О.С.Майдаченка та депутата міськради М.М.Крата з приводу забруднення води в Росі 14 і 17 травня, адресованого до редакції районки, керівник райсанепідемстанції Т.Л.Козлова відреагувала (Газета «Над-росся» від 24 травня 2008 р):

*«Щоденний контроль води по мутності, кольорності, запаху, присмаку здійснює лабораторія водоканалу для визначення рівня її очищення. Санепідемстанція згідно з нормативами визначає якість води **раз на місяць**. В разі її забруднення, яке могло б нести екологічну небезпеку, водоканал припиняє подачу води на місто. Всі інші запитання – до екологічної служби».*

26 травня уже вище Корсунської гідростанції та в районі водозабору громадськими екологами виявлена масова загибель черепах. А також в прибережній смузі річки – зеленувато-червоні плями, що плавали на поверхні води. Громадські екологи склали акта та сфотографували загиблих черепах. Про згадане негайно повідали органам районної влади.

26 травня про згадані забруднення Росі та загибель водних істот гостро говорили депутати районної ради на сесії. Запитували: чи знову дочекалися нової екологічної біди, як це було в травні минулого року? Проте відповіді так і не отримали.

28 травня 2008р. від імені районної громадської екологічної організації її голова Олександр Майдаченко вимушений був по районному радіомовленню звернутися до мешканців району з повідомленням про виявлені факти забруднення річки та попередити бути уважними при використанні росьової води (Люди потім зпитували: А чому СЕС про це не повідомила?).

Звернення до мешканців Корсунь-Шевченківського району Шановні корсунці, жителі району! Увага !

До вас звертається районна громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної Ліги з приводу останніх небезпечних подій, які відбуваються на річці Рось у Корсунь-Шевченківському районі.

З початку травня 2008 року вода в річці Рось має коричневий відтінок, малопрозора. На поверхні річки виявляються непоодинокі плями з невідомої маслянисто-кольорової речовини. З 12 числа вони фіксуються жителями смт. Стеблева. Комісія в складі членів громадської екологічної організації та депутатів міської ради 14 травня зафіксувала їх уже в районі с.Карашина. Плями сягали розмірів 80 х160 м.

Проте райсанепідемстанція про них замовчувала, чомусь.

17 травня після отримання повідомлення про зупинку роботи міського водогону з 1 год.30 хв. до 8.00 год. ранку за офіційною версією «у зв'язку із великою мутністю води у водозаборі річки Рось» терміново була зібрана громадська комісія. В 9,00 годин цього ж числа виявилось, що на воді – плями не природного характеру. Комісія звернулася з цього приводу до голови райдержадміністрації Пустовіта І.Л. І лише після цього головний районний санлікар Козлова Т.Л. до комісії долучила спеціаліста санстанції. Хоча санстанція повинна була самостійно негайно взяти аналізи і провести дослідження.

Забруднена пляма за цей час уже дійшла до с.Карашини, де комісія в районі підвісного містка о 13 год. виявила значну територію забруднення поверхні води. Пляма сягала приблизно 400 кв.м. На берегах і камінні також виявлено більш інтенсивне забруднення невідомою кольоровою речовиною.

Комісія склала акти, сфотографувала місця забрудненості та взяла аналізи води з поверхні плям. Аналізи відвезла до незалежної лабораторії м.Києва. Перші аналізи засвідчили про велике перевищення допустимих меж забрудненості води.

Після цього члени комісії змушені були звернутися з офіційним листом до редакції газети «Надросся», щоб районний санлікар дала пояснення, чому вчасно не були проведені дослідження, чому не повідомлено громадськість про можливу небезпеку. Проте головний санлікар в газеті за 24 травня пояснила, що проводити аналізи по санітарному стану води не її обов'язок. Не повідомляє про те, що собою представляють забруднені плями. До цього часу не дає пояснень громадськості, як їм поводитися з річковою водою. Така не вперше некваліфікована безпечна поведінка головного санлікаря Козлової Тетяни Леонтіївни надзвичайно турбує.

А 26 травня на берегах Росі у межах міста вище Корсунської ГЕС члени екологічної організації виявили факти масової загибелі че-

репах! Це вже дуже небезпечний дзвінок. Виникає запитання: «Це тимчасове забруднення акваторії річки чи початок нової екологічної небезпеки?». Люди чекають відповіді від відповідних державних органів.

Громадська екологічна організація не покликана підняти санітарно-екологічні служби. Але, в зв'язку з викладеними обставинами, мій громадянський обов'язок вас попередити: Шановні курсунці! Будьте обачними при користуванні сиророю річковою водою, а також при купанні та ловлі риби.

Якщо ви виявите факти забруднення води чи масову загибель риби, повідомляйте нашу організацію по телефону 2-33-48. Повторюю : 2-33-48.

*Голова Корсунь-Шевченківської
районної громадської екологічної
організації*

Ол.Майдаченко.

Президент країни бере участь у святкуванні 360-ї річниці Корсунської битви на берегах Росі

Біля села Виграїв, що знаходиться на березі річки Рось у Корсунь-Шевченківському районі Черкащини, українське козацьке військо під проводом Богдана Хмельницького 26 травня 1648 року виграло знамениту битву з польською шляхтою. Ця подія увійшла героїчною сторінкою в історію визвольної війни українського народу проти іноземних загарбників.

У 2008р. Україна відзначала 360-ту річницю цієї перемоги. Святкування передбачало велику програму: відкриття пам'ятного знака «Корсунь-1648», відкриття церкви Покрови Пресвятої Богородиці в селі Виграїв, відкриття музею козацької слави, історично-батальне дійство «Битва під Корсунем», виставка «Маршрути «Золотої підкови Черкащини», показові виступи фольклорних гуртів, майстрів народних промислів – гончарства, ковальства, зброярства та інших ремесел.

На святкування запрошені гості з Польщі, Чехії, з багатьох областей України та районів Черкащини. На урочистості повинен прибути Президент України Віктор Ющенко, про що по району розійшлися чутки. Корсунщина готувалася до цієї події з великим натхненням і надією.

Подія не ординарна. Це розуміла громадськість району і, зокрема, її представники–члени громадської екологічної організації. Але вони розуміли й інше, що випадає нагода донести до Президента загальний біль – це будівництво в Білій Церкві

металургійного заводу. І, можливо, він з розумінням сприйме тривогу надросян.

Правління районної громадської екологічної організації вирішило провести акцію по згаданій проблемі. Про це повідомило керівництву району. Та не туди було.., здійснюється лемент, навіть громадській організації надали недостовірну інформацію, ніби Президент не прибуде на святкування. Тож 24 травня було вирішено провести засідання правління екологічної організації і вирішити, як бути, яким чином донести до В.Ющенка прохання мешканців району заборонити будівництво в районі Білої Церкви металургійного підприємства.

На засідання прибув відповідальний працівник районної ради. В процесі обговорення питання він просив ніяких дій не чинити. Малося на увазі: не перекривати дороги, не проводити протестних акцій, навіть щоб не було протестних плакатів. Він пообіцяв, якщо прибуде Президент, то буде забезпечена можливість передати йому звернення від жителів району. На цьому й зупинилися, але вирішили про всяк випадок прихопити плакати.

На другий день о 8 годині ранку членам громадської екологічної організації з достовірного джерела стало відомо, що Президент прибуде на святкування.

Зранку до села Виграєва почали з'їжджатися гості. Десять об 11-й народу на площі біля церкви зібралося багато. Уже й 12-та година... Але Президента не видно. Почали надходити різні здогадки щодо його прибуття. Тут наш представник пішов на східці, де зібралося керівництво району, області та президентська свита з охороною, і передав якомусь представнику президентського секретаріату звернення жителів району (*Звернення подається в децю скороченому вигляді*).

До Президента України
Ющенка В.А.

24.05.2008.р. №10-е

**Звернення
жителів Корсунь-Шевченківського району
Черкаської області**

Про врятування річки Рось від екологічної катастрофи

Древня річка Рось – це колиска нашої історії і державності. На берегах Росі в Корсунь-Шевченківському районі відбулися дві знаменитих битви за визволення України: у селі Виграїв у 1648 році під

проводом Богдана Хмельницького від польської шляхти та Корсунь-Шевченківська битва в 1944 році від німецьких окупантів. Це батьківщина І.Нечуя-Левицького, І.Сошенка, Т.Г.Шевченка. Тут проходить туристичний шлях під назвою «Золота підкова Черкащини».

На превеликий жаль, в останнє десятиріччя річка Рось втрачає свої унікальні державницькі і природні цінності.

Найбільшу небезпеку нині становлять всезростаючі обсяги скидання в русло неочищених або недостатньо очищених стоків з територій підприємств та міських очисних каналізаційних споруд, зокрема м.Білої Церкви.

З цих причин на Росі в Корсунь-Шевченківському районі відбулося дві екологічні катастрофи в 1999 та 2007 роках: аналізи води в річці з багатьох показників різко погіршилися в десятки разів, вона стала непрозорою з неприємним запахом, загинуло багато риби та молюсків, міський водогін вийшов з ладу, кілька місяців жителі міста постачалися привозною водою. Вода в Корсунському водосховищі, **яке є єдиним централізованим джерелом постачання питною водою жителів міста**, і надалі погіршується.

Згадана проблема відома Верховній Раді, Кабміну, розглядалася у республіканських водоекологічних відомствах, керівники яких обіцяли вжиття конкретних заходів для оздоровлення Росі. Однак громадськість району їх не дочекалась. Конкретних заходів не було вжито, кошти на оздоровлення річки та реконструкцію очисних споруд Корсунь-Шевченківському району не виділені.

Навпаки, розпочато роботи по спорудженню в м. Білій Церкві екологічно небезпечного сталепрокатного заводу потужністю 1,8 млн.т сталі на рік з використанням росьової води понад 10 тис. т за добу, з щорічним викидом в атмосферу понад 1586 т забруднюючих речовин. А скільки буде скидатися в Рось? Порушується законодавство – ряд статей Водного кодексу, закону «Про питну воду», закону «Про екологічну мережу» та ін.

Слід враховувати те, що Рось – це мала річка, екологічна і антропогенна ситуація і без того надзвичайно складна та погіршується, що з річки п'ють воду жителі 6 міст. Якщо буде збудовано згадане підприємство, то Рось може спіткати нова, більш глобальна екологічна катастрофа, **жителі міст Миронівки, Богуслава, Корсуня-Шевченківського залишаться без питної води, бо іншого джерела, крім Росі, не мають.**

Такі звернення прийняті на сесіях Корсунь-Шевченківських районної та міської рад.

Шановний Вікторе Андрійовичу !

Як гарант Конституції Ви зобов'язані забезпечити громадянам держави, в тому числі й мешканцям Надросьяньського краю, конституційне право на безпечне життя. А саме, враховуючи вищезгадані

проблеми, **накласти вето на будівництво сталепрокатного заводу в Білій Церкві.**

Звернення підписали :

1. Депутат Корсунь-Шевченківської районної ради, голова постійної комісії з питань землі та екології **О.М. Кириченко**
2. Депутат Корсунь-Шевченківської міської ради, голова постійної комісії з питань природи і екології **В.М. Воропай**
3. Депутат Корсунь-Шевченківської міської ради, член Всеукраїнської екологічної Ліги **М.М. Крат**
4. Депутат міськради, лікар, завідувач хірургічного відділення райлікарні **В.М. Буткевич**
5. Голова районного літературно-мистецького об'єднання «Янталка», автор книги «Все про річку Рось» **Г.А. Педченко**
6. Художник, Почесний громадянин м.Корсуня-Шевченківського **І.О. Гречуха.**
7. Еколог міста **В.В.Фесенко**
8. Ведучий спеціаліст районної санепідемстанції **П.В. Охріменко**
9. Заслужений працівник культури України, завідувач музею І.Нечужа-Левицького смт.Стеблів **С.Л. Хаврусь**
10. Батько дитячого будинку сімейного типу **С. Шепель**
11. Підприємець **І.А. Кодола**
12. Голова районної громадської екологічної організації БЕЛ, адвокат **О.С. Майдаченко**

Чи було це звернення вручено В.А.Юшенку, невідомо. В усякому разі відповіді не отримали, та й будівництво заводу в той час не припинялося.

А Президент прибув до Виграєва після 14 години дня, явно з запізненням, коли давно всі учасники свята перемістилися за село, де мались розпочатися різні дійства. Ще довго його із свитою очікували під деревами, ховаючись від рясного дощу. Свято відбувалося з великими почестями і забаганками для Президента та його малого сина в кілометрі від річки Рось, яка задихалася від екологічних знущань над собою. Розповідають, що ніби на всю церемонію та розваги витрачено понад 500 тис. гривень.

Чи доцільно автору вдаватися до своїх висновків, але багато учасників дійства висловлювалися, що краще було б ці кошти направити на усунення проблем річки... Тож автор прос- то робить передрук статті з районної газети «Надросья» від 24 травня 2008р. **«Якби президенту захотілося скупатися в Росі...» :**

«А чому таке не уявити? Приїхали високошановні гості відвідати місце славетної битви, а спека дістає. Та Рось же поруч! Чому б не скупатися? Ну, хоча б ноги вмочити... Віктор Андрійович до берега – а вода каламутна, з неделикатним запахом. «Хлопці, – сказав би, – як ви допустили? Щоб завтра найголовніший еколог з Медведьком у мене на килимі!» То в уяві. А в реальності кому сьогодні заманеться купатися в Росі, коли жене вона знову коричневі хвилі, а травневі пахощі не забивають знайомий сморідок.

І тому з цього приводу зустріч з головним державним санітарним лікарем Корсунь-Шевченківського району Тетяною Ленціївною Козловою, і зрозуміле запитання :

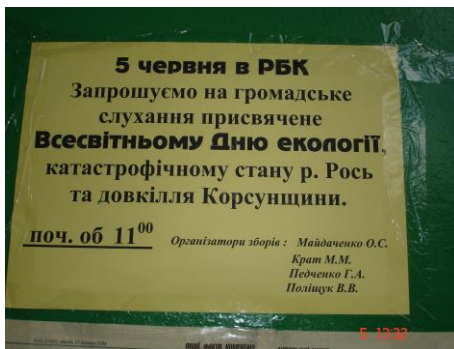
– Що з Россю ?

– Було тимчасове забруднення. 17 травня на прохання громадської екологічної організації було відібрано воду для аналізу в межах водозабору і біля пішогодного містка на Карашину. Оскільки вона була брудною, водоканал припинив її подачу на місто. Аналіз води біля Карашини показав підвищену бактеріологічну забрудненість...».

Віталій Прошин.

Хто сказав, що громада не сила ?

5 червня людство відзначає Всесвітній день охорони навколишнього середовища. З цього приводу районна громадська екологічна організація при сприянні районного відділу культури організувала громадський захід.

Ось як про це описується в публікації Віталія Прошина «Хто сказав, що громада не сила?» в газеті «Надросся» за 10 червня 2008р.: «**Благословен день, 26 березня, коли з легкої руки заповзятого природолюбця Григорія Педченка народилася районна громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної ліги. Її контури, нечіткі і стихійні, вимальовувалися у минулорічних акціях протесту, коли за покликом серця не-**

байдужі до долі річки люди підставили владі плече. І хоч вік у неї пелюшковий, проба голосу відбулася. Саме з її ініціативи 5 червня в районному будинку культури відбулися громадські слухання з проблем екологічного стану річки Рось, довкілля Корсунщини, приурочені до Всесвітнього дня охорони навколишнього середовища.

Та справа не в календарях. Б`є на сполох лиха година. Досить побачити, якого кольору сьогодні вода, щоб передбачити, що завтра чекає нас і наших сусідів. З цього почав свій виступ біля саморобної карти напувальниці автор книги «Все про річку Рось і Надросся» Г.А.Педченко, який описав детально про неї від витоків до гирла. «Сьогодні не врятуємо Рось – завтра захворіє Дніпро». Одні міста п`ють росьову воду, інші – з свердловин, але є ті, що безсоромно її закидують. Наприклад, не раз спійманий на гарячому Богуслав. «Усі ми пливемо в одному човні – то і разом клопотатися треба», зауважив Григорій Адамович».

Як можна в майбутньому розв`язати проблему питної води спробував відповісти міський голова М.Р.Самойленко.

Нікого не залишив байдужим виступ депутата міськради, члена екологічної організації М.М.Крата про те, що внаслідок рейдів комісією виявлено забруднення річки маслянистими речовинами та берегів смітниками, про недотримання орендарем режимів роботи водосховища, нижче греблі рівень води падає до 0,5-0,6 метра.

«Окремо йшла мова про будівництво сталепрокатного заводу в Білій Церкві. Ті, кому вигідно його зводити, обіцяють безхмарне майбутнє, умовчуючи, яку загрозу несе Росі і населеним пунктам по течії це промислове диво» .

Про проблеми довкілля, річки Рось, недостатню роботу по боротьбі з екологічними порушеннями прокуратури та райсанепідемстанції говорили О.М.Альбін – депутат районної ради, В.Г.Томіленко – голова обласної спілки сільського зеленого туризму, О.С.Майдаченко – голова районної громадської екологічної організації, Т.С.Лагода – викладач біології Сидорівської школи. На численні запитання відповідала головний державний санітарний лікар району Т.Л.Козлова. У слуханнях перші особи районного керівництва не побажали брати участь.

«Додали емоцій документальний аматорський фільм про біди нашої Росі, плакати, створені вихованцями викладача школи мистецтв В.І.Кушніренка. Що ж до особистих вражень, розпо-

відає далі В.Прошин, *то вони очевидні. Громадська організація діє і доводить, що вона є незаперечною силою. Такі слухання потрібні, бо спонукають до реальних кроків щодо охорони довкілля і до порятунку Росі. І все ж... «Рятуйте!» кричать усі, а рятують одиниці, десятки».*

У підсумку збори громади прийняли Пропозиції до владних структур району і міста.

Пропозиції

учасників громадських слухань територіальної громади м. Корсуня-Шевченківського по темі: «Проблеми екологічного стану річки Рось та довкілля Корсунщини» з нагоди Всесвітнього дня довкілля

м.Корсунь-Шевченківський Районний Будинок культури	5 червня 2008 року Присутніх 178 осіб
---	--

Відповідно до п.1 ст. 3,4,6,8,9 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» учасники громадських слухань обговорили тему та пропонують:

1.Корсунь-Шевченківській райдержадміністрації негайно утворити районну міжвідомчу комісію за участю представників відповідних органів і громади по встановленню причин забруднення річки Рось та розробці заходів по усуненню недоліків.

2.Райдержадміністрації та районній раді вирішити питання введення в районі штатної одиниці еколога.

3.Районній раді запросити від Черкаської облдержадміністрації чи Укрдержводгоспу копію договору оренди гідроелектростанцій в районі із ЗЕА «Новосвіт» для проведення незалежної екологічної експертизи, замовником якої буде районна громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної ліги.

Висунути вимоги до керівництва ЗЕА «Новосвіт» суворо дотримуватися договірних зобов'язань та водоекологічного законодавства, зокрема в частині дотримання режимів скидку води із водосховищ. В разі допущення порушень застосувати заходи, передбачені ст. 50 Конституції України та ст.9 Водного кодексу України: «До відання районних рад у галузі регулювання водних відносин на їх території належить : п.6 Обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності підприємств та інших об'єктів, в разі порушення ними вимог водного законодавства в межах своєї компетенції»).

4.Відповідно до ст.9 Закону України «Про питну воду та водопостачання» міськраді та керівництву райсанепідемстанції через засоби масової інформації систематично інформувати споживачів міста про якість питної води у водомережі міста та вжиті заходи, пов'язані з відверненням загрози здоров'ю людей.

5. Враховуючи те, що останнім часом в річці погіршилася якість води, виявлені факти її забруднення невідомими речовинами та з метою недопущення захворювання людей, райдержадміністрації та районній комісії з надзвичайних ситуацій зобов'язати керівництво райсанепідемстанції здійснювати постійний і оперативний санітарний контроль за станом води в річці Рось, при встановленні фактів та причин забруднення вчасно інформувати про це громадськість, не допускаючи приховування чи замовчування.

6. Райдержадміністрації звернутися до екологічної служби області щодо покращення її роботи по виявленню забруднювачів довкілля в районі, контролю за станом води в річці Рось, дослідженню фактів та причин її забруднення, про що інформувати місцеве населення.

7. Відповідно до ст.22 Водного кодексу України для забезпечення екологічної безпеки громадян міста внаслідок будівництва сталепрокатного заводу в м. Біла Церква (завод буде споживати річкову воду і скидатиме забруднені стоки в Рось, звідкіля воду п'ють жителі нашого міста) рекомендувати **міській раді** направити подання до голови «Тимчасової міжвідомчої комісії Верховної Ради з розслідування законності будівництва металургійного заводу в м. Білій Церкві» та до Міністра охорони навколишнього природного середовища, щоб розслідування проводили за участю громади міста Корсуня-Шевченківського та міської ради.

8. Районній раді та райдержадміністрації довести до відома жителів району, на якій підставі без отримання всіх необхідних погоджень і без думки громадськості передчасно ведеться будівництво інкубатора потужністю 38 млн. гол. птиці в районі с. Петрушки.

9. Оскільки стало відомо зі слів головного санлікаря району Козлової Т.Л., що в місті відсутні пляжі (офіційно зареєстровані), Корсунь-Шевченківській **міськраді** вирішити питання їх облаштування відповідно до санітарних вимог та реєстрації.

10. Внаслідок того, що на Соборній площі неофіційно існує ринок з продажу продовольчих товарів, порушуються санітарні норми, на що були неодноразові приписи санепідемстанції, а відходи торгівлі і сміття з дощовими водами забруднюють садиби приватних будинків і річку Рось, **міській раді** вирішити питання недопущення порушення санітарних норм цим ринком при торгівлі і після неї.

Пропозиції проголосовані в цілому та з доповненнями одного-двох.

*Голова громадських слухань,
голова районної громадської
екологічної організації ВЕЛ*

Олександр Майдаченко.

Секретар

Валентина Поліщук.

З ініціативи голови обласної організації ВЕЛ Наталії Фоміної 5 червня Олександр Майдаченко ще встигнув виступити з екологічних проблем річки Рось та спорудження в Білій Церкві металургійного заводу в прямому ефірі на обласному телеканалі «Рось».

Голові райдержадміністрації

25.03.2009р. №80

ПУСТОВІТУ І.Л.

Шановний Іване Луковичу !

Корсунь – Шевченківська громадська екологічна організація і органи виконавчої влади району покликані виконувати загальну справу в збереженні довкілля та покращенні його екологічного стану. Для цього чимало корисних справ започаткувала наша організація, і таким чином допомагає органам місцевої влади. Але складається думка, що Ви не достатньо об'єктивно відноситеся до її діяльності, інколи ігноруєте нею. Останнім часом не запрошуєте на зібрання, які стосуються наших загальних природоохоронних справ, хоча в районі відсутня природоохоронна організація. На жоден з наших листів не надали відповіді, що суперечить президентським указам та постановам ВР і Кабміну з питань співпраці з громадськістю.

Виходячи з цього, вважаю за доцільне налагодити взаєморозуміння. Тож прошу надати відповіді на Звернення громадських слухань, які відбулися 5.06.2008р., на листи №26 від 11.08.2008р. (про пташники), № 44 від 22.09.2008р. (про те ж саме), №48 від 21.10.2008р. (про смітники), №59 від 22.11.2008р. (про виділення коштів на екологічні заходи), №78 від 19.03.2009р (про Набутівський цукрозавод). Крім того, чи буде керівництво райсанепідемстанції вчасно реагувати на випадки погіршення санітарного стану в районі (забруднення, зміна кольору, запаху води тощо в Росі).

Хотілося б знати, як на даний час вирішується питання фінансування та початку робіт з реконструкції міських очисних каналізаційних споруд, що записано в Національній програмі екологічного оздоровлення басейну Дніпра та покращення питного водозабезпечення. Як нам відомо, кошти по цій програмі надійшли в область.

З повагою

Голова

громадської екологічної організації

О.Майдаченко

P.S. Що ж зроблено органами влади по втіленню в життя пропозицій громади, які екологічна організація вручила їм 9 червня 2008 року ?

Відповідей до громадської екологічної організації не надійшло. Але хоч не значна, але все ж деяка робота в районі розпочалася (не без участі громадської екологічної організації): введено посаду державного еколога; міська рада прийняла рішення з вимогою до ЗЕА «Новосвіт» дотримуватися встановлених режимів роботи ГЕС; СЕС інколи повідомляє про стан води у водогінній мережі міста та епідемічний стан в районі; до району приїздили фахівці від області по виявленню підприємств, які скидають стоки в річку Рось; до Міжвідомчої слідчої комісії Верховної Ради з питань законності будівництва металопрокатного заводу в Білій Церкві громадська екологічна організація з міськвиконкомом направила Звернення.

Після того, як 26 липня 2007р. у Корсуні-Шевченківському засідала Міжвідомча урядова комісія по екологічній катастрофі на річці Рось, на якій не були присутні представники обласної влади; як на звернення екологічної організації в травні 2008р. про факти системного забруднення річки від облдержадміністрації навіть не отримано відповіді, склалася думка, що проблеми екології і особливо стан річки Рось обласну владу не цікавлять.

Але ні, в день проведення громадських слухань в районі, як виявилось, працює комісія фахівців з обласного центру. Навіть обласне телебачення було спрямоване до району. Телережисер з телекамерою 5 червня завітав і на громадські слухання до районного Будинку культури.

Учасники слухань надіялися, що по обласному телебаченню покажуть, як проходять слухання та які проблеми порушує громада Корсуня-Шевченківського. На жаль, згодом на екрані телевізорів побачили одного з районних керівників, який розповідав у своєму кабінеті, яку-таку роботу з вирішення екологічних проблем влада проводить. Лише мельком блимнули про подію в РБК. Після цього по місту поповз слух, що ніби-то після відвідування району комісією було завдання приструнити членів екологічної організації: «Чого збурюєте народ! З Россю все гаразд, ось і свідчення обласної комісії...».

Але ...не туди воно було!

Забруднення річки: НП районного масштабу

«В ніч з 6 на 7 червня (як розповідає Микола Крат в районці від 13 червня 2008р.) до активістів громадської екологічної організації надійшло тривожне повідомлення: в районі смт Стеблів у річку скидаються нечистоти невідомого походження. Оразу на місце події вирушила оперативна група у складі депутатів районної та міської рад, працівників райвідділу міліції та МНС (Головний санлікар району відмовився брати участь у роботі комісії. І чому б це?..). Те, що їм вдалося виявити, засвідчило факт забруднення річки рідиною невідомого складу, про що було складено відповідний акт, який публікується нижче.

Акт

про грубі порушення законодавства про довкілля та забруднення річки Рось 7 червня 2008 року, смт. Стеблів, складений комісією в складі: О.М.Альбіна – депутата Корсунь-Шевчен-ківської районної ради, М.М.Крата, В.М.Воропая – депутатів міської ради, членів Всеукраїнської екологічної ліги; С.І.Савранського – депутата міської ради, В.В.Томіленка – начальника РВ ГУ МНС; Є.С.Довгополого, С.П.Дегтяренка, В.В.Костенка – співробітників РВ УМВС, про те, що в ніч з 6 на 7 червня 2008 року з 00.30 до 02.40 було зафіксовано факт скиду промислових відходів у річку Рось підприємством ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика» з металевих чанів за допомогою пожежних рукавів.

При огляді місця події встановлено, що для зберігання нечистот та виробничих відходів фабрики створено спеціальну систему споруд. Зазначена система включає три великих металевих чани: I чан – ширина 5,8 м, довжина 6 м, висота 3 м, об'єм приблизно 105 м³; II чан – ширина 4 м, довжина 6 м, висота 3 м, об'єм приблизно 70 м³; III чан – ширина 5,8 м, довжина 6 м, висота 3 м, об'єм приблизно 105 м³. Знаходяться за 30 м від річки Рось (їх з території фабрики та берега р.Рось не видно), заросли чагарником та бур'янами. До них з фабрики по стаціонарному трубопроводу потрапляють вищезазначені промислові відходи.

Перевірка показала, що з чана №1 за допомогою 3-х шлангів діаметром 50-60 мм, довжиною більше 10 м кожен відкачувалася рідина і через пожежну розподільчу систему із 6 кранів та вентелів типу «павуk» переходила на пожежний рукав діаметром приблизно 100 мм, який складався із двох частин і становив довжину до 30 м, кінець цього рукава лежав на березі р.Рось за 30 см від води. Із зазначеного рукава під великим тиском прямо в р.Рось бив струмінь рідини температу-рою 35-40°C сіро-зеленого кольору з різким смородом.

В чані №1 та №2 рулеткою було заміряно рівень рідини: по стінках чанів №1 та №2 було видно, що вони були повні ще кілька годин тому, оскільки зазначені стінки були ще мокрими. За підрахунками об'єм відходів, скинутих в р.Рось на час роботи комісії, становив приблизно 60 м³.

З місця події були вилучені зазначені пожежні рукави та розподільча система типу «павук» і передані до райвідділу міліції до протоколу огляду комісії.

Факт скиду задокументовано і зафіксовано технічними засобами: проводилися відеозйомки та фотографування місця події; зразок промислових відходів, що скидалися в р.Рось, набрано в склянку ємкістю 1 л для проведення досліджень та передано в райвідділ міліції до протоколу огляду місця події. Касети відеозапису та фотографії додаються.

Крім того, при огляді місця події встановлено, що до чанів, де зберігалися відходи, ніяких під'їзних шляхів немає; дорога заросла травою; сліди автотранспорту, які б свідчили про вивезення нечистот, відсутні».

У відповідності до чинного законодавства працівником РВ МВС було складено ще й протокол огляду місця події за підписом виконавця робіт по зливу нечистот Гольцева С.І. та понятих. А також працівником міліції від Гольцева С.І. взято пояснення. Ось що, зокрема, він власноручно написав (з письмового пояснення): «06.06.08 р.приблизно о 17-00 год. я отримав усну вказівку від директора Стеблівської фабрики про те, щоб я в нічний час доби здійснив перелив з відстійників відходи виробництва в берег річки Рось, щоб вони стікали в річку».

Далі пишеться в газеті: «Вже на ранок члени виїзної бригади почали діяти у різних напрямках, б'ючи на сполох про можливість чергової екологічної катастрофи на Росі. Отримані проби речовини, що скидалася, відправили на експертизу... До депутатів районної ради С.І.Савранський подав звернення про скликання позачергової сесії з приводу цієї ситуації. У відповідь на це звернення було прийнято рішення про скликання сесії 12 червня. Відповідну заяву про порушення кримінальної справи за фактом забруднення Росі подано до прокуратури.

Того ж дня виїзна бригада знову побувала на місці події, де оглянула згадані чани та опитала декого з місцевих жителів. Ось що розповів голова районної організації Всеукраїнської екологічної ліги О.С.Майдаченко: « Ми обстежили чани, які бачили вночі, і виявили, що вони знову наповнені, а нечистоти в них розбавлені водою. На наші запитання місцеві жителі розповіли, що такі викиди робилися вже неодноразово, але люди бояться

офіційно виступати. Проте покладають великі надії на владу, сподіваються, що вона припинить це неподобство».

7 червня після 9.00 ранку до приміщення екологічної організації прибув спеціаліст райСЕС Охріменко П.В. із завданням свого керівництва виїхати з членами комісії на територію Стеблівської фабрики для взяття стоків, що скидалися в річку, для лабораторних досліджень. Екологічній організації довелося зібрати 5 членів комісії та відшукувати транспорт, бо райСЕС, бачте, відмовилась виділити свій легковий автомобіль. Як розповіли в екологічній організації члени комісії, вони виявили на місці, що з Стеблівського водосховища уже рано-вранці було скинуто воду і змито фабричні нечистоти з берега. Все ж ними о 12.10 була взята вода в 3-літрову скляну банку з річки Рось для проведення лабораторного дослідження. Зрозуміло, які аналізи будуть... Так і сталося: аналізи в нормі. Це потім підтвердить Черкаська природоохоронна прокуратура, посилаючись на відомості райсанепідемстанції.

9 червня учасники рейду по перевірці Стеблівської фабрики з заявою звертаються до районного прокурора В.С.Яценка :

Прокурору
Корсунь-Шевченківського району
Яценку В.С.

З А Я В А

Повідомляємо Вам, що в ніч з 6 на 7 червня 2008 року з 00,30 до 2,40 год. було зафіксовано і задокументовано факт скиду промислових відходів у р.Рось підприємством ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика».

Скид промислових відходів здійснювався шляхом під'єднання пожежних рукавів до трьох металевих чанів, які знаходяться поряд з р.Рось. Відходи виробництва, які зливались в річку, мали вигляд маслянистої сіро-зеленої рідини зі специфічним різким кислотним запахом.

Просимо Вас порушити кримінальну справу проти керівників та виконавців Стеблівської фабрики за вчинення злочинів проти довкілля – порушення правил охорони вод, зловживання службовим становищем керівництвом фабрики.

Протокол огляду місця події, акти та відеоматеріали знаходяться в Корсунь-Шевченківському РВ МВС.

07.06.2008 р.

Депутат Корсунь-Шевченківської райради

Депутати Корсунь-Шевченківської міської ради

О.М.Альбін

С.І.Савранський

М.М.Крат

В.М.Воропай

ПРОКУРАТУРА

Корсунь-Шевченківського

району

Дата 09.06.08 №785

Таку ж заяву 9.06.08р. за №785 зареєструвала прокуратура від районної громадської екологічної організації.

*

9 червня офіційно листом за №15 екологічна організація ставить до відома начальника державної екологічної інспекції в Черкаській області М.Клименка про несанкціонований скид нечистот в річку Рось ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика».

12 червня засідає позачергова 14-та сесія районної ради

(Передрук матеріалів із скороченнями) Як повідомляє районна газета від 17 червня «...зважаючи на громадський резонанс проблеми збереження й оздоровлення Росі, були запрошені народний депутат України В.Г.Іваненко, голова постійної комісії обласної ради з питань законності й правопорядку І.Г.Кривов'яз, голова постійної комісії обласної ради з питань екології А.М.Дзюба, начальник обласної екологічної інспекції М.Г.Клименко, міський, селищний та сільські голови, представники районного осередку Всеукраїнської екологічної ліги.

В.М.Рябошанка (голова районної ради) оголосив звернення депутата міської ради С.І.Савранського.

Голова наглядової ради ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика» О.М.Бурсак листом зажадав надання йому документів за цим фактом, зокрема – аналізів скиду відходів (Це вже нахабство. Не він повинен їх надати, а йому...) та якості води в Росі.

З обуренням О.М.Дзюба сказав: «Я хотів би подивитися в очі керівнику, який віддав такий наказ (про скид відходів у Рось. Ред.).

І.Г.Кривов'яз зауважив, що необхідно провести експертизу Стеблівської фабрики. Він також висловив здивування позицією головного санітарного лікаря району Т.Л.Козлової, яка відмовилася взяти участь у нічному виїзді на місце події.

О.М.Альбін звинуватив Б.І.Чуєнка (директора фабрики) у фальсифікації даних про вивезення відходів виробництва КП «Водовідведення» (Начальник цієї служби на сесії заявив, що в 2008 році його підприємство з фабрики майже не вивозило нечистот. Вивезло всього близько 40 м³).

М.К.Волков (начальник райвідділу культури і туризму) наголошував на особистій відповідальності керівника за порушення природоохоронного законодавства.

О.С.Майдаченко вимагав закрити фабрику та притягти до відповідальності головного санітарного лікаря Т.Л.Козлову (А також заслухати звіт про її роботу на черговій сесії районної ради).

Не сприйняли депутати виступ директора фабрики Б.І.Чуєнка, який не визнав того, що віддав наказ підлеглим скидати нечистоти у Рось, оскільки був у цей час у відрядженні. З його слів, небезпеки для здоров'я людей стічні води не становлять...

Про те, що Стеблівська фабрика роками скидала у Рось відходи, говорив І.Л.Пустовіт (Голова райдержадміністрації). «Кілька років тому я змусив забетонувати трубу, якою нечистоти пливли в річку, але не уявляв, що додумуються скидати їх пожежними рукавами».

Народний депутат України В.Г.Іваненко виступ Б.І.Чуєнка оцінив як факт цинізму і нахабства, і заявив, що бере під особистий контроль розслідування факту забруднення Росі фабрикою.

Кранку над «І» поставив начальник обласної екологічної інспекції М.Г.Клименко. Він повідомив, що 11 червня прийняв рішення про опломбування фарбувального цеху, а з 13 червня буде тимчасово закрито фабрику в цілому – до одержання підприємством дозволів на викиди шкідливих речовин».

Сесія прийняла рішення з 12 пунктів, здавалося б, серйозних. Ось деякі з них.

2. Звернутися до Державної екологічної інспекції в Черкаській області про тимчасове призупинення роботи ВАТ «Стеблівська бавовнянна прядильно-ткацька фабрика» та нарахування штрафних санкцій.

3. ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика» протягом трьох днів вивезти на поля фільтрації очисних споруд відходи виробництва.

4. Запропонувати власникам ВАТ «Стеблівська бавовняна прядильно-ткацька фабрика» провести міжнародну екологічну експертизу щодо подальшої діяльності підприємства.

11. Заслухати на засіданні президії районної ради звіт про роботу головного санітарного лікаря району Козлової Т.Л

Чи будуть виконані всі пункти рішення сесії, говорити не приходиться. Приміром п.11. Фактично було проголосовано заслухати звіт головного лікаря СЕС на сесії районної ради, але у владних кабінетах вирішили чомусь записати: «заслухати на засіданні президії районної ради». А потім заявили, що не правомірні слухати взагалі повідомлення цього державного посадовця.

Не тому раптом, що 11.07.2008р. головний державний санітарний лікар Черкаської області В.Самотуга до голови районної ради надсилає лист за №03/1-2741, в якому попереджає:

«Принагідно звертаю увагу, що заслуховування звіту про роботу головного державного санітарного лікаря району не належить до компетенції президії районної ради?»

Чому б це така поблажка, коли навіть головний державний санепідеміолог країни підзвітний Кабміну? (Наказ Міністерства охорони здоров'я №420 від 19.11.2002р.). І кому так не бажається, щоб районний державний санепідеміолог проінформував орган державної влади про свою роботу та санітарно-епідеміологічний стан у районі ?

На ім'я народного депутата Іваненка В.Г. за №07/4-3112-08 від 04.07.2008р. від прокурора Черкаської області надійшов лист, в якому повідомлялося: *«Згідно з розрахунками розміру збитків, проведеними спеціалістами Державної екологічної інспекції в Черкаській області, за забруднення р.Рось зворотними водами шкода становить 6 грн.72 коп.*

За наслідками перевірки Черкаською міжрайонною природоохоронною прокуратурою прийнято рішення про відмову в порушенні кримінальної справи на підставі ст.6 п.2 КПК України»

Жителі району здивувалися таким рішенням. Але все ж, забігаючи наперед, слід сказати, що певної мети громада Корсуня домоглася. Як пишеться в газеті «Надросся» від 21 жовтня 2008р. в статті «Фабрика Рось більше не отруєє»: *«У середу, 15 жовтня, комісія побувала на фабриці, зустрілася з головою наглядової ради ВАТ О.М.Бурсаком і обстежила виробництво. Наочно переконалися в тому, що фарбувальний цех закритий, його обладнання демонтується, труби й чани, в які надходили відходи виробництва, вирізані й утилізовані. Екскурсія підприємством переконала в тому, що своєю діяльністю воно не завдає шкоди навколишньому середовищу.*

За словами голови наглядової ради, фарбувати сировину в Стеблеві не будуть. Спорудження власних очисних споруд – справа нереальна.

Роботу комісії коментують: *А.Г.Видута (заступник голови райради): «Загрози для Росі більше не існує. Але, звичайно, до ідеалу тут ще далеко».*

О.М.Альбін (депутат райради): «Дійсно, ми переконалися, що на фабриці зробили висновки з прикрих подій: стоки більше у Рось не потрапляють. Але нас цікавить, як утилізуються інші відходи, адже фабрика використовує воду на різні інші потреби».

Людмила Моренко

Але в корсунців залишилися запитання: «А де ж будуть фарбувати сировину та виробити? Можливо, в надрослянському місті Богуславі, що вище за течією річки Рось, де головний філіал фабрики? А як там з очисними спорудами ?..».

А чи можна купатися в Росі ?

Це питання жителів району турбує давно. Але офіційну відповідь отримати їм ніяк не вдавалося. Все ж на це запитання майже через 3 місяці відповіла головний санепідемікар району Т.Л.Козлова :

*«Голові районної екологічної організації
Всеукраїнської екологічної ліги МАЙДАЧЕНКУ О.С.
26.06.2008. №798.*

На Ваш лист від 02.04.2008р. Корсунь-Шевченківська районна санітарно-епідеміологічна станція повідомляє, що в районі відсутні офіційні пляжі. У воді р.Рось (при нормі для офіційних пляжів вміст мікроорганізмів повинен становити не більше 5000 в 1 л води) виявлені наступну рівні бактеріологічного забруднення: «Жіночий пляж» –6200; в районі першого мосту – 2300; пляжі баз відпочинку: «Енергопроект» –1500; «Меридіан» – 5000; «Квазар» – 2300; «Дубки» – 2800; Стеблівський центральний пляж – 1200; Мартанський ставок – 02.06.08 р.– 95000; а 11.06.08 р. – 24000».

Ознайомившись з цими відомостями, доводиться задуматися чи доцільно купатися в річці в межах Корсуня, чи хоча б у Мартанському ставку. Чи їхати до Стеблева? А що ж буде в майбутньому, коли, як свідчать висновки Держкомводгоспу, в Рось збільшується кількість скиду забруднених та недостатньо очищених стоків від міських каналізаційних очисних споруд та підприємств?

Водгоспівські фахівці погоджуються з дослідженнями громадських екологів

У зв'язку з тим, що в травні-червні 2007р. на Росі в Корсунському водосховищі надзвичайно погіршилася якість води (фактично відбулася екологічна катастрофа), міська владу змушена була заздалегідь подумати про те, як врятувати становище в 2008р..Та ще й депутати не мовчать. Міський голова звернувся

до керівництва Дніпровського басейнового управління водними ресурсами вжити заходів, бо погіршується якість води в Росі.

Міськвиконком отримав по суті відписку зі старими поясненнями причин погіршення якості води в басейні Росі, і ніяких конкретних рішень. В ній повідомляється, що 7 квітня 2008р. у м.Біла Церква проведено засідання Міжвідомчої координаційної ради. І що в рішенні *«ідеться мова про тимчасове **призупинення роботи Стеблівської ГЕС у випадку різкого погіршення якості води у придонних шарах водосховища. При цьому, згідно з рішенням, у цей період забезпечується постійний санітарний скид води із верхніх шарів Стеблівського водосховища витратою 2,3 куб.м/сек. Тимчасове призупинення роботи Стеблівської ГЕС необхідне, оскільки при роботі ГЕС турбінами в нижній б'єф Стеблівської ГЕС скидається вода із нижніх шарів водосховища, де вміст розчинного кисню внаслідок аеробних процесів знижується до критичних значень (0,98 –1 мг/дм³).***

Що стосується притягнення до відповідальності підприємств – забруднювачів, то ці функції виконує Мінприроди».

Оце так «допомогли» водгоспівські фахівці! Тут явно вимальовується слід того, щоб якомога більше подати води на турбіни орендаря ГЕС, а не подумати, як врятувати водосховища та зменшити вірогідність погіршення в них якості води.

Цей лист потрапив до районної громадської екологічної організації. Довелося терміново надсилати до Дніпровського басейнового управління послання від екологічної організації з більш аргументованими доказами.

Заступнику начальника
Дніпровського басейнового управління
водними ресурсами

І.Дремлюзі

Копія: Укрдержводгосп

09.06.08 р. №15-а

На Ваш № ІД/4-555 від 22.04.08 р.,
адресований Корсунь-Шевченківській міській раді

Причини погіршення екологічного стану річки Рось міській владі і громаді міста досконало відомі, і ми знаємо, що він незадовільний і погіршується. Основними забруднювачами водних ресурсів у басейні річки Рось є стічні води підприємств комунального господарства в надроснянських містах (із 10 – 8 працюють неефективно), промисло-

вості та переробки сільськогосподарської продукції, засмічення земель пестицидами та різними хімікатами невідомого складу. Аж потім так звані антропогенні та природні фактори, хоча вони були завжди, але вода в річці була прозорою і чистою. Це визнав Укрводгосп та нещодавно підтвердив у своєму листі, адресованому Корсунь-Шевченківським органам влади, заступник Міністра охорони навколишнього природного середовища України Д.Гурський.

Тож радили б почитати протоколи засідання Міжвідомчої координаційної ради, яка відбулася 26 липня 2007р. у Корсуні-Шевченківському та 7 квітні ц.р. в Білій Церкві, та довідки.

Мова йдеться зовсім про інше. Після передачі в оренду ГЕС орендареві ЗЕА «Новосвіт» у нашому районі він експлуатує водосховища на свій розсуд. Порушує режими роботи водосховищ: двічі на добу робить різкі скиди води і лише через турбіни (про що районною екологічною організацією до вашого управління були направлені акти, засвідчені відповідною організацією), чим ускладнюється екологічний стан та екосистема річки Рось.

До 2002р., коли ГЕС експлуатувала держава, район електромереж постійно воду скидав через верх щитів греблі, а весною та в період весняних і літніх меженей та періодів дощів піднімав щити. Таким чином промивалося русло Росі, змивався свіжий мул і всякий бруд. Гідрохімічний склад води був набагато кращим, риба підходила на нерест і не гинула вона та ікра на обмілілих берегах. Безумовно, дві ГЕС у Корсунь-Шевченківському районі виробляли набагато менше енергії, приміром, у 1999р. 7,7 млн.квт.год., у 2000р. – 6,9. А тепер? В двічі – більше, а то й втричі! Ось Вам і результат. А що у нас в Україні дефіцит електроенергії?

Якщо Ви вважаєте, що орендар дотримується режимів роботи водосховищ (хоча в своєму листі Ви підтвердили недотримання), **просимо Вас направити нам встановлені вами режими.**

А щодо зупинення Стеблівської ГЕС – це справа ваша. Але скид води «із верхніх шарів», що ви пропонуєте, не вирішить проблеми для покращення бактеріального та хімічного складу води в річці, а відповідно – із розчинним киснем, все буде, як і було. Ви самі собі суперечите. В 2002р., після першої екологічної катастрофи на Росі в Корсуні-Шевченківському, в листі від 29.08.2002 р. № 6964-к/17/2-2, адресованому Кабміну, Міністерство екології та природних ресурсів України зобов'язало Корсунь-Шевченківську райдержадміністрацію «розглянути можливість перенесення водозабору на більші глибини» (копія листа додається). Зараз Ви пояснюєте, навпаки, що «із нижніх шарів водосховища вміст розчинного кисню внаслідок аеробних процесів знижується до критичних значень».

Це значить, що необхідно скидати періодично воду через створи греблі, піднімаючи щити, тобто **промивати дно річки.** Для цього не утримувати великих обсягів води у верхніх водосховищах від Воло-

дарки до Богуслава, обсяги якої збільшилися за останнє десятиріччя, як свідчать дані Укрводгоспу, майже вдвічі. А періодично робити з них скиди, а потім – скиди під шитами з Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водосховищ. У зв'язку з припиненням таких скидів, ставлячи за мету комерційні цілі, водосховища штучно перетворені у відстійники.

Безумовно, орендар дещо менше, але не набагато, буде виробляти електроенергії, зате багато проблем з річкою Россою та постачанням на місто Корсунь-Шевченківський питної води можуть бути розв'язані.

Враховуючи вищевикладене, просимо Вас згідно з наданими вашому відомству прав вжити заходи впливу до орендаря по недопущенню ним порушень встановлених режимів роботи водосховищ та своїми діями не завдавати шкоди природі; здійснити конкретні заходи щодо покращення екосистеми басейну річки Рось, в першу чергу вирішити питання збільшення пропусків води з-під щитів гребель в Корсунь-Шевченківському районі, як це робилося раніше.

Майте на увазі й те, що Корсунь-Шевченківський включений до міжнародного туристичного маршруту «Золота підкова Черкащини», нижче Корсунської ГЕС знаходиться музей, а територію островів оголошено Національним заповідником, згідно з указом Президента. Тут ще й нерестилище риб, а водойма, у зв'язку з порушенням ЗЕА «Новосвіт» режимів водосховищ та безконтрольністю вашого відомства, обміліла на 60-70 см, влітку перетворюється на смердючу калюжу.

Якщо не будуть вжиті заходи щодо покращення режимів роботи водосховищ, дотримання природоохоронного законодавства, Водного кодексу, наша організація спільно з громадою міста буде діяти відповідно до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні».

Просимо дати відповідь у встановленому законодавством порядку та строки.

Голова організації

О.Майдаченко.

Заступнику начальника Дніпровського БУВР

І. Дремлюзі

Копія : Укрводгосп

10.06.08 р. №16

Цим ставимо Вас до відома, що Черкаська філія ЗЕА «Новосвіт» постійно порушує встановлені режими роботи Корсунь-Шевченківського та Стеблівського водосховищ, не виконує Вашого попередження, записаного в Протоколі засідання робочої групи від 11.03.2008р. На численні звернення громади м.Корсуня-Шевченківського та місцевої влади припинити це безчинство керівництвом ЗЕА «Новосвіт» не реагує.

У травні 2008р. незалежна комісія вимушена була провести кілька рейдів–досліджень скидів води з Корсунь-Шевченківського водосховища. Вона виявила грубі порушення режимів роботи водосховища, вода регулярно різко скидається лише через турбіни, в цей час через заставки греблі і під ними вода не скидається. Це призвело і призводить до загибелі ікри та риби, погіршення екосистеми річки, її замулення, особливо нижче греблі ГЕС в межах Національного заповідника, де рівень води понизився на 60-70 см. Із підвищенням температури повітря така діяльність ЗЕА може призвести до екологічної катастрофи.

Громадяни району надзвичайно обурені негативною діяльністю орендарів ГЕС.

Просимо вжити невідкладних заходів впливу до керівництва ЗЕА «Новосвіт» та надіслати нам встановлені Вами режими роботи водосховищ для експертної оцінки, що вимагає чинне законодавство та Водний кодекс України.

Якщо наше прохання не буде задоволене, захищаючи свої конституційні права на безпечне життя, вимушені будемо діяти відповідно до наданих громадянам України прав.

До цього додаємо копії актів обстежень та копію листа до Черкаської рибінспекції.

*Голова громадської
екологічної організації*

О.Майдаченко.

Від Дніпровського басейнового управління водних ресурсів екологічна організація отримала достатньо чесну відповідь за підписом Івана Дремлюги (лист № ІД/4-840 від 23.06.08 р) та протокол засідання робочої групи по встановленню режимів роботи водосховищ на період літньої межени (червень-вересень) 2008р., де в якійсь мірі були враховані наші пропозиції.

В листі, зокрема, говориться: *«На Ваш лист щодо порушення режимів роботи Корсунь-Шевченківського водосховища Черкаською філією ЗЕА «Новосвіт» повідомляємо.*

Добові коливання рівня води у нижньому б'єфі Корсунь-Шевченківського водосховища у режимах не визначаються. Досвід свідчить, що значні добові коливання рівня води, які зафіксовані Вами в травні в нижньому б'єфі Корсунського водосховища в районі водпоста м.Корсуня-Шевченківського, можуть виникати лише при порушенні встановленого режиму, а саме при зупинці роботи турбін на тривалий час з метою накопичення води у водосховище (підняття рівня води вище НІР) та не

забезпечення протягом доби скидів води в нижній б'єф у межах припливових витрат.

На літньо-меженний період 2008р з урахуванням низької водності річки Міжвідомчою комісією встановлені режими роботи Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водосховищ з забезпеченням постійного санітарного попуску води **через щити витратою 2,3 куб.м/с.**(Протокол від 10.06.08р.)».

Це вже щось! Але чи ЗЕА «Новосвіт» буде дотримуватися цих режимів..?

Далі в листі пишеться: «Сподіваємося на ваші рейди-дослідження, які допоможуть виявити порушення встановлених режимів роботи водосховищ у літній період цього року. **Погоджуємося** з даними обстежень поважної комісії.

Згідно із законом України «Про місцеве самоврядування в Україні (статті 27,30,33) **органи місцевого самоврядування в першу чергу несуть відповідальність перед мешканцями своєї території за благоустрій населених пунктів, їх санітарний стан, за охорону зелених насаджень, водних об'єктів, створення місць відпочинку громадян, розгляд і узгодження проектів будівництва нових підприємств, планів діючих об'єктів, встановлення платежів за екологічні збитки і таке інше.** Для цього районна влада має свої відповідні органи, створені на підставі згаданого закону».

Начальнику Басейнового управління річки Рось
Бабію П.О.

12.08.2009р. №112

Цим повідомляємо, що спостереження за рівнями води в Корсунському водосховищі показали наступне. Останніми днями у водосховищі рівні води в порівнянні з червневими понизилися на 20-25 см. Проте ГЕС працює, систематично скидає воду через турбіни. Інколи таким чином допускає різкі скиди, що негативно впливає на стан водойми, флору і фауну. Незважаючи на згадане, 11-12.08.09р. понижено рівень води у водосховищі ще на 19 см.

Ці факти стурбували жителів міста і міського еколога.

Прошу вжити заходів впливу до орендаря ГЕС, аби не сталося погіршення показників води в Росі.

Голова
громадської екологічної організації

О.Майдаченко.

11.09.09р. №120

З В Е Р Н Е Н Н Я

Про включення до програм шкіл, вищих і середніх спеціальних навчальних закладів вивчення питань екології

Екологічні проблеми нині чи не найбільше турбують світову громад-скість. Особливо гостро вони відчуваються в Україні в зв`язку з нерозумним використанням і забрудненням повітря, земель, водних ресурсів. Як стверджують європейські фахівці, в країні лише 6% території екологічно чистої. Переважна більшість міських комунальних очисних каналізаційних споруд та очисних споруд промислових підприємств, збудованих 25-30 років тому, вийшла з ладу. Неконтрольована агрохімія все далі забруднює сільгоспугіддя та підземні води. Безліч річок непридатні для використання, з лиця землі зникло близько 5 тисяч малих річок та струмків. В 1,5 тисячі великих населених пунктів вода завозиться з інших регіонів. Захворюваність і смертність населення від забруднення вод, екологічних чинників у нас найвища в Європі. На нашу територію під приводом «інвестицій» втягуються сумнівні і часто екологічно небезпечні іноземні технології, які ще більше погіршать екологічну обстановку.

Не звертаючи на це, ніяких практичних заходів щодо покращення обстановки останнім часом не здійснювалося і не здійснюється, а навпаки природа і землі все інтенсивніше використовуються лише заради отримання сьогодні максимальних прибуткі, а завтра – і трави не рости.

За даними ООН, ЮНЕСКО, Міжнародного інституту вивчення продовольчої політики, численних наукових організацій та науковців, наша Вітчизна разом з більшою частиною людства невблаганно втягується у планетарну водну кризу. Роздумувати вже ніколи. Від обізнаності людей тепер залежить надзвичайно багато. Чим більше людей знатиме про причини і наслідки глобальної водної кризи, тим більша вірогідність зупинити біду.

Доводиться гірко шкодувати, що низький інтелектуальний і освітній рівень більшої людей, примітивність способів існування, які зводяться до колективної співучасті у хижацькому розграбуванні Природи, роблять згуртування людей практично неможливим. Відповідальність повинні взяти на себе звичайні люди, які свідомі того, що коїться.

Сучасним дітям не випадає вже жити за принципом «на наш вік вистачить». Адже це дітям, а не дорослим, доведеться опинитися у недалекому майбутньому, яке страшить уже сьогодні. На їхній вік може якраз уже й не вистачити... І цілком природно, що діти, на відміну від

Розділ 4

Жителі Корсуня-Шевченківського не заспокоюються подіями в Білій Церкві

Багато громадських організацій, зокрема «Біла Церква – наш дім» (голова А.С.Леонов), Білоцерківська міська спілка товариства садівників і городників (С.А.Степанський), спортивний клуб «Каменярь» (О.О.Марченко), садове товариство «Тепличне» (Л.І.Маринкевич), «Рідна Українська Національна Віра» (Б.Шкарівський), Київська обласна та Білоцерківська організації ветеранів (депутат Білоцерківської міської ради М.В.Бондаренко), ВО «Свобода», міська організація Партії Зелених, незалежна екологічна група (Гапонова Т.В.– начальник відділу охорони навколишнього природного середовища, Бабій П.О. – начальник управління водного господарства, Ківа М.С.–доцент, декан екологічного факультету БЦ ДАУ та інші) надзвичайно багато зусиль доклали, аби роз'яснити жителям Білоцерківщини, що собою представляє металургійне підприємство та якими методами здійснюється його будівництво на українських чорноземних берегах річки Рось. Вони непримиренні до того, що міністерства і відомства інвестору видають різні дозволи на будівництво, які суперечать законам України, земельному законодавству, природоохоронним нормативам без належної екологічної експертизи. А деякі органи влади підтримують інвестора. Тож іноземний інвестор всупереч волі громади Білої Церкви і села Піщана продовжує будівництво. Хоча **Київська обласна рада прийняла рішення з пропозицією провести референдуми в згаданих населених пунктах**, як це вимагає законодавство, вони не проводяться. Громадські організації куди лише не зверталися з тим, щоб було припинено незаконне будівництво та проведені референдуми, але їх голосу ніби й не чують окремі владні структури та високопосадовці з відомств. Багатьох активістів руху проти будівництва залякують, шукають інші засоби впливу, а окремих навіть намагаються судити.

Чи доцільно робити передрук всієї інформації про згадані події в Білій Церкві (звернення громадських організацій Білої Церкви, протоколи сесій міської ради, відписки з міністерств, висновки фахівців, матеріали про мітинги, про судові процеси над учасниками акцій протесту, що захищали свої конститу-

цінні права на безпечне життя...), яка надзвичайно широко висвітлена в ЗМІ? Щоб усе зрозуміти більш глибоко, доцільно почитати хоча б інформаційні публікації в інтернеті на сайтах «Заводу-Ні», «Біла Церква. Металургійний завод», «Біла Церква. Металопрокатний завод», в газетах «Біла Церква – наш дім», «День», «Сільські вісті»...

До мешканців Корсунщини, більшість яких не спроможні ознайомитися з публікаціями у названих засобах масової інформації про події навколо «злосчасного» металургійного заводу, цю інформацію доносили районна громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної ліги, районна газета «Надросся», а також міська «Корсунь». Тож більшість громадян Корсунщини мали відповідну інформацію і могли самі робити висновки не лише про те, яка обстановка на річці Рось, а й в Білій Церкві.

«Жителі Корсуня-Шевченківського зайняли чітку позицію щодо недопущення будівництва сталепрокатного заводу в Білій Церкві: делегація небайдужих громадян міста вже вдруге взяла участь в акції протесту спільно з білоцерківцями, цього разу – в столиці.

У середу, 11 червня 2008 року, група корсунців у складі 35 осіб, а це переважно працівники та депутати міської ради, а також члени Всеукраїнської екологічної ліги та представники районної ради, приєдналися до жителів Білої Церкви, які розташувалися перед будівлею Кабінету Міністрів з вимогами припинити спорудження заводу, що несе загрозу екологічному становищу річки Рось».

Про підсумки акції розповів депутат міської ради Микола Крат (Газета «Надросся» від 17 червня 2008 р.).

Перші успіхи надроссян чи черговий обман надій людей ?

«5.06.2008р. на численні звернення жителів Поросся, білоцерківців і корсунців, Верховна Рада прийняла постанову «Про створення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з розслідування питань будівництва металургійного заводу в Білоцерківському районі та можливої шкоди у зв'язку з цим навколишньому середовищу». За це рішення проголосували 350 народних депутатів. Головою комісії обрано Ксенію Ляпіну (НУНС).

На жаль, до комісії не включено представників міськви-конкомів Богуслава, Миронівки, Корсуня-Шевченківського, певно, й Білої Церкви, хоч доля цих міст залежна від майбутнього підприємства, оскільки завод не лише забруднюватиме навколишнє повітря, а й буде використовувати 10,6 тис.т річкової води та скидатиме в Рось велику кількість забруднених стоків, з якої споживають воду жителі згаданих міст. Цим порушується Водний Кодекс України в частині пріоритетності питного водоспоживання над іншими видами діяльності, а це значить – і будівництвом промислових об'єктів.

10 червня ц.р. Корсунь-Шевченківська міська рада та районна громадська екологічна організація Всеукраїнської екологічної Ліги направили до голови Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради клопотання з 1500 підписами мешканців міста про те, щоб будівництво сталепрокатного заводу не здійснювалося. До нього додано пакет документів, які підтверджують складний екологічний стан річки та невмотивовану попередню експертизу прив'язки об'єкта. Запропоновано до слідчої комісії включити представників громади міста, що вимагає законодавство.

Люди чекають, що ця комісія прийме справедливе рішення, аби не порушувалися їхні конституційні права на безпечне життя, щоб розслідування велося об'єктивно, за участю представників громад. Адже при розгляді проекту **взагалі не ведеться мова про річку Рось і наше водозабезпечення**. Таку думку підтримали учасники громадських слухань з питання екологічного стану річки Рось, що відбулися 5 червня ц.р. в районному Будинку культури з ініціативи районної громадської екологічної організації Всеукраїнської екологічної ліги.

Григорій Педченко (Газета «Надросся» від 17 червня 2008 р.).

ЛИСТ

**голови Тимчасової слідчої комісії ВР з розслідування питань законності будівництва металургійного заводу в Білій Церкві
Ляпіній К.М.**

10.06.08. №17

Копія : Голові Верховної Ради А.П. Яценюку
Кабінет Міністрів України
Всеукраїнська екологічна Ліга

Шановна Ксеніє Михайлівно !

До Вас звертаються жителі стародавнього героїчного надроснянського міста Корсуня-Шевченківського з великим проханням об'єктивно підійти до розслідування, захистити наші конституційні права: мати право на безпечне життя та споживання чистої питної води, яка нам поки-що постачається з єдиного централізованого джерела – річки Рось. Врахувати те, що якщо буде збудовано металургійний завод в районі Білої Церкви, загине чудова річка Рось, а міста Богуслав, Миронівка, Корсунь-Шевченківський залишаться без питної води.

Як свідчать відомості Укрводгоспу, Мінприроди, санітарно-екологічних та інших відомств, річка Рось останніми роками втрачає свої природні можливості самоочищатися внаслідок багатьох причин. Головні з них – це малоефективна робота каналізаційних очисних споруд у надроснянських містах, які в незадовільному стані, збільшення скиду в русло річки неочищених стоків (Як свідчить Протокол засідання міжвідомчої комісії, яка засідала 7.04.2008р. в Білій Церкві, лише за один минулий рік їх обсяги зросли на 13,52 млн. куб.м). Крім цього, через порушення режимів роботи гідроелектростанцій, яких нижче Білої Церкви чотири, замулюється русло річки, порушується її гідроекологічний стан.

Через згадані причини у 1999 та 2007 роках у Корсуні-Шевченківському на Росі сталися екологічні катастрофи–надзвичайне забруднення річки нечистотами, загибель риби, погіршення кольорності та прозорості води, зупинення роботи міського водогону на тривалий період. Стан річки погіршився: вода брудна, постійно уже не прозора, з багатьох бактеріологічних та хімічних показників значно перевищує допустимі нормативи. 14-20 травня ц.р. виявлені нові вогнища забруднень, було зупинено подачу води на місто. В Росі уже небезпечно купатися. Жителів міста все це надзвичайно турбує. А якщо ще й добавляться скиди забруднених вод з майбутнього металургійного заводу від Білої Церкви (до 3 млн.куб.м за рік) – річка Рось перетвориться в зливну каналізаційну канаву, а жителі багатьох міст, в т.ч.Корсуня-Шевченківського залишаться без централізованого питного водозабезпечення.

Всі ці проблеми добре відомі Міністерству охорони навколишнього природного середовища, республіканським санітарно-екологічним службам, Міністерству охорони здоров'я. Не зважаючи на це, вони дали добро на спорудження екологічно небезпечного підприємства на берегах Росі. Свідченням небезпечності заводу є його запроектовані викиди у повітря близько 1,6 тис. т різних шкідливих сполук. А скільки їх буде скидатися в річку Рось із забрудненими стоками ?

Економіка – це добре, 2000 робочих місць – це також не погано... Але знищення річки, припинення діяльності численних баз відпочинку та дитячих таборів на її берегах, туристичних маршрутів, в т.ч. і «Золотої підкови Черкащини», руйнація природних заповідних територій, припинення подачі питної води багатьом містам завдасть державі і людям непоправних екологічних і матеріальних збитків. Ніякий завод не буде вартий цих втрат.

Викликає сумнів, що новоутворена комісія Верховної Ради зможе об'єктивно підійти до розслідування питання будівництва сталепрокатного заводу в районі Білої Церкви, коли до її складу входять представники майже всіх тих організацій, які давали дозвіл на спорудження цього підприємства. А чи є представники міської ради м.Білої Церкви, її екологічної служби, від громадських організацій цього міста, як це передбачає законодавство, в зв'язку з тим, що зачіпаються права і інтереси цієї громади?

Турбує й інше. **Чому прив'язка заводу обмежується лише Білою Церквою, та ніде не ведеться мова про річку Рось?** Адже підприємство буде причетне й до інших районів Поросся, в зв'язку з річкою Россою – бо вона є постачальником питної води кільком містам. Цього вимагає законодавство. Так:

– «Закон про питну воду та питне водопостачання», ст.6 якого передбачає: «...пріоритетність питного водопостачання перед іншими видами спеціального водокористування», в т.ч. й перед будівництвом промислових підприємств;

– «Водний кодекс України», ст.9 п.2 передбачає компетенцію місцевих рад в галузі регулювання водних відносин: погодження, розміщення підприємств, будівель, споруд та інших об'єктів, діяльність яких пов'язана з використанням водних об'єктів місцевого значення і може завдати їм шкоди.

Це свідчить, що без погодження районної (міської) ради та громади Корсуня-Шевченківського прив'язка заводу в районі Білої Церкви **недопустима**.

Прикро те, що, можливо, через недостатню проінформованість Президента про реальну екологічну обстановку в м.Біла Церква, всьому Пороссі і про те, які можуть виникнути проблеми внаслідок спорудження заводу, воно розпочате. Тепер, напевно, інформатори і далі будуть відстоювати свою хибну лінію. Це ми відчули і в нашій області.

Ми надіємося, що Ви, очолювана вами слідча комісія об'єктивно підійдете до розслідування всіх проблем, пов'язаних з будовою; донесете до Верховної Ради і Президента стурбованість народу про небезпеку, яка може статися із введенням в експлуатацію металургійного заводу, та запропонуєте Верховній Раді прийняти рішення про припинення будівництва.

Пропонуємо :

1. Всебічно розслідувати законність будівництва, правочинність зробленої експертизи, можливі екологічні та водозабезпечуючі наслідки для жителів міста Білої Церкви, **особливо річки Рось**.

2. **Обов'язково вивчити на місці у Корсуні-Шевченківському** екологічний та санітарний стан річки Рось, забезпечення питною водою жителів міста та можливі негативні екологічні наслідки для району в зв'язку з спорудженням сталепрокатного заводу.

3. До складу Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з розслідування питань будівництва металопрокатного заводу в районі Білої Церкви **долучити** представників міста Корсуня-Шевченківського.

Якщо питання буде розслідуватись без участі представників Корсуня-Шевченківського, необ'єктивно, будуть порушені закони України та наші конституційні права, ми вимушені будемо звертатися до міжнародних інституцій за захистом своїх прав на безпечне життя та отримання достовірної інформації. Діяти відповідно до вимог Міжнародної Європейської конвенції, що відбулася в м. Орхус–Данія в 1998 році і яку ратифікувала Україна (закон від 6.07.1999р. № 832-14). Нею, зокрема, передбачено, додаток 1, п.2, що будівництво підприємств переробки чорних металів і подібних виробництв можливе лише з погодження місцевих громад та сторін.

До цього додаються такі документи :

(Крім копії Звернення сесії депутатів Корсунь-Шевченківської районної ради та пропозиції припинити спорудження металопрокатного заводу в Білій Церкві до голови ВР А.Яценюка, додано ще 6 документів).

Це звернення від громади міста Корсуня-Шевченківського підписали **1502** особи (підписи додаються).

{Текст звернення повністю надрукований в газеті «Біла Церква – наш дім» від 18 липня 2008 р.}

*

Знаючи, хто входить до Тимчасової слідчої комісії, і бачачи те, що практично ніякої екологічної експертизи стану річки Рось не здійснюється, що взагалі в такому разі річку Рось і міста, які з неї споживають питну воду, можуть обійти, члени Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації вирішили домогтися своєї участі в засіданні згаданої комісії. В цій справі допоміг депутат районної ради О.Альбін через народного депутата Володимира Іваненка. К.Ляпіна погодилася на нашу зустріч з нею в приміщенні Верховної Ради, призначивши її на 27 червня 2008р.

Безумовно, в цій зустрічі повинні взяти участь й представники Богуслава, Миронівки...

Правління громадської екологічної організації до міських рад цих міст відрядило своїх представників. До Миронівки поїхали члени організації Володимир Воропай, Валентина Поліщук, Людмила Томіленко. Зустріч відбулася в міській раді за участю керівництва району, міста, ВО «Водоканал», райсанепідемстанції та інших організацій. Представники Миронівки висловилися за підтримку того, щоб у Білій Церкві було припинено будівництво металургійного заводу, адже якщо загине Рось, миронівці залишаться без цього єдиного джерела питного водопостачання. Органи влади пообіцяли від району до К.Ляпіної направити своїх представників.

До Богуслава виїхала інша група, яка домовилася з міським головою І.М.Никоненком та членами міськвиконкому питання розглянути на позачерговій сесії міськради.

Богуславці також проти спорудження сталепрокатного заводу

«19 червня в Богуславі відбулася сесія міської ради, де одним з наріжних питань було спорудження металопрокатного заводу в районі Білої Церкви. Участь у засіданні взяла делегація з Корсуня-Шевченківського в складі членів громадської екологічної організації О.С.Майдаченка, Г.А.Педченка, О.М.Альбіна та керівника квартальних комітетів міста Л.В.Томіленко. Корсунці розповіли про екологічний стан Росі в своєму районі та про те, якої шкоди може завдати річці й водозабезпеченню жителів міст Поросся згадане підприємство.

Обговорення відбулося предметно, демократично. Богуславці підтвердили, що й у них стан річки (з якої вони споживають воду) загрозливий. Тому з обуренням сприйняли спроби київських чиновників на угоду комусь спорудити екологічно небезпечний об'єкт на берегах Росі.

Голова Богуславської райдержадміністрації будівництво підтримує. Не дочекавшись прийняття рішення, він залишив сесійну залу. А депутати Богуславської міськради одноставно проголосували проти спорудження сталепрокатного заводу та вирішили направити про це звернення до керівництва країни». Людмила Томіленко. Газета «Надросся». 27 червня 2008 р.

Надросьяни в Києві відстоюють річку Рось – своє та майбутніх поколінь безпечне життя

27 червня ц.р. у м.Києві відбулася зустріч за круглим столом делегацій представників громадських організацій, депутатів міських рад, керівників КП «Водоканал» чотирьох міст Поросья з головою Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з розслідування питань законності будівництва металургійного заводу в Білій Церкві К.М.Ляпіною. В зустрічі взяли участь: від **Корсуня-Шевченківського** Антонюк Роман Іванович, Альбін Олексій Михайлович, Кодола Ігор Андрійович, Майдаченко Олександр Сергійович, Педченко Григорій Адамович, Поліщук Валентина Борисівна; від **Миронівки** Кришкова Галина Гарріївна, Цидик Володимир Юзефович; від **Богуслава** Туника Наталія Олександрівна; від **Білої Церкви** Марченко Олександр Олександрович, Маринкевич Лідія Іванівна, Мартак Костянтин Володимирович. А також взяла участь перший заступник голови Всеукраїнської екологічної ліги Т.В.Тимочко.

Члени делегації вручили К.Ляпіній додаткові відомості про порушення законодавства при прив'язці будови, про екологічний стан Білої Церкви та всього Надросья, в т.ч. річки Рось. Інформацію про стан річки робив Г.А.Педченко. Інші учасники зустрічі виступили з висвітленням конкретних проблем у своїх регіонах. та просили всебічно і об'єктивно провести розслідування, зокрема з питань порушень прав громадян на безпечне життя. Після емоційної заяви К.Ляпіної: *«Як голова комісії заявляю, що Верховна Рада – це дорадчий орган, вплинути на урядові рішення не може. Раджу звертатися до судів»* у членів комісії виникли сумніви, що комісія спроможеться об'єктивно розслідувати справу. Вони висунули вимогу, щоб їх запросили уже на засідання Тимчасової слідчої комісії. Голова комісії погодилася, заявивши, що засідання відбудеться у вересні ц.р.

Ось як відбувалися події потім (міська газета «Корсунь» від 11 липня 2008р. Стаття «Корсунці відстоюють річку Рось – своє та майбутніх поколінь безпечне життя »).

«Та не довго довелося чекати. Бо прискорення будівництва заводу, певно, турбує в першу чергу тих, хто його здійснює та

кришує. Тим більше, що незабаром Верховна Рада піде в літню відпустку. Слід використати момент.

Тож ними 8 липня о 14 год. було організовано зібрання (в м. Біла Церква) – форум «Відродження економіки міста» за участю представників Верховної Ради, адміністрації Президента, Кабміну, Київської облдержадміністрації, бізнесових кіл, основне завдання якого, зрозуміло, – переконати громаду міста та депутатів міськради в тому, що завод необхідно будувати.

До приміщення Центру культурних та соціальних зв'язків, крім білоцерківців, прибули делегації з міст Поросся, в т.ч. і з Корсуня-Шевченківського – представники громади міста, районної громадської екологічної організації, депутати міськради. Учасники мітингу в своїх виступах та плакатах засудили будівництво металургійного заводу на берегах Росі – в Білій Церкві. А учасники хору ветеранів Корсунь-Шевченківського РБК ще й виконали пісні про річку Рось, отримавши велику вдячність від білоцерківців.

Від найбільшої частини людей, які проти будівництва заводу, з критично обґрунтованою промовою про шкоду, яку може завдати завод всьому Пороському регіону, перед натовпом та на форумі виступила перший заступник голови Всеукраїнської екологічної ліги Тетяна Тимочко.

В цей же день і в цей же час у Києві збиралося засідання Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з питань законності будівництва металургійного заводу під головуванням К.М.Ляпіної (Виникає запитання, чому так спішно і в один час проводяться два заходи, на яких обговорюється одне й те ж питання?).

Відстоювати інтереси району з врятування Росі та недопущення проблем питного водопостачання міста в зв'язку з будівництвом заводу в роботі слідчої комісії цього разу, крім білоцерківців (Олександра Марченка і Костянтина Мартака) та начальника КП «Водоканал» м. Миронівки (Володимира Цидика), взяли участь і виступили корсунчани Григорій Педченко, Роман Антонюк (Ігор Кодола також був присутнім на засіданні і повністю його відзняв на відеокамеру).

Представник заводу (віце-президент ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» Валентин Макаренко) виголосив уже інші, ніж проектні, параметри підприємства: що ніби завод уже буде використовувати не 10,6 тис.м³ води на добу з річки, а лише 4; що комісія перевела підприємство з 1-ї категорії небезпеки в 2-гу, тож і ві-

дстань до житла зменшено від 1 км до 500 м. Та найбільше в його виступі здивувало те, що ніби завод в річку вже взагалі не буде робити скидів від виробництва. Це свідчить про те, що йдучи на будь-які неправдиві заяви, аби «обілити» екологічно небезпечний завод та домогтися дозволу на його спорудження, цей пан доводив комісії про його безпечність.

Комісія не вивчала документів, представлених учасниками від районів, практично не вникала в суть проблем, зокрема в те, що річка може бути знищеною, а Пороські міста залишитися без питного водопостачання. Більше, так здалося, комісія слухала представників заводу та заступника міністра регіонального будівництва В.А.Негоду, який очолював Міжвідомчу урядову комісію та підписував її рішення про дозвіл на спорудження заводу. Комісія, як заявила К.М.Ляпіна, рішення не приймає у зв'язку з відсутністю кворуму.

З усього цього кожен пересічний громадянин сам може зробити висновок про те, як у нас приймаються рішення та яке майбутнє на нас може чекати».

Зрозуміло, чому згадані два заходи збираються водночас. Представники заводу на засіданні Тимчасової слідчої комісії хотіли отримати карт- бланш на свою користь – це не прийняття комісією заперечливого рішення. Що й сталося, бо не прийняття ніякого рішення, це по суті також на їх користь. Цього й очікували інвестори та могли проінформувати форум, який чекав візитерів з Києва, що все йде за планом.

Забігаючи наперед, хочеться зауважити, що громадскість і не надіялася на те, що Тимчасова слідча комісія Верховної Ради під керівництвом К.М.Ляпіної спроможна як слід розслідувати законність будівництва металопрокатного заводу в Білій Церкві, бачачи те, хто до неї входить, як в кабінетних умовах «досліджувалися» документи та як збирався кворум... Фактично комісія не справилася з поставленим Верховною Радою завданням. Підтвердженням цього є опублікований на Інтернет-сайті звіт комісії.

Лист до К.М.Ляпіної

від Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації

*На основі участі в засіданні комісії та Інтернет сайту:
gska2.rada.gov.ua/.*

Ми маємо копію вашого звіту по цій справі. Чесно кажучи, іншого висновку Тимчасової слідчої комісії на чолі з Вами не очікували. Бо

переконливо бачили, хто до комісії входить, яке завдання перед нею поставлено окремими вищими державними посадовцями, які ініціювали цю будову, і як деякі відомства вимушені були видавати дозволи. Хоч до цього часу відсутня комплексна екологічна експертиза проекту, порушено десятки законодавчих актів України, проте будівництво здійснюється. В якій країні таке бачено? А головним, чомусь, було, допустити іноземну фірму зі своїми інвестиціями на наші дармові землі та водні ресурси. А про безпеку наших співвітчизників їй наплювати.

Свідченням цього є й те, як на засіданні комісії однобоко розглядалися водоекологічні проблеми Білої Церкви, регіону і річки Рось, як окремі члени комісії старалися.

Але нас стурбувала Ваша позиція і те, як Ви негативно оцінюєте роботу Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики: що, мовляв, деякі його члени були відсутні, когось з вашої комісії на його засідання не пропустили... Вибачте! Але ми двічі були на вашому засіданні. На першому Ви одна нас приймали, на другому було 4 члени і один «лівак», для кворуму. А як ті члени комісії вели себе, абсолютно не володіючи ситуацією, та й не цікавилися нею; вимагали від нас представлення документів, хоч таких ми в комісію передали цілий «вагон». Але головне питання в такому разі: Чи взагалі потрібна була така Тимчасова слідча комісія, коли Комітет Верховної Ради з питань екологічної політики на чолі з А.Семиногою на місці глибоко і справедливо вивчив усі матеріали та зробив достатньо об'єктивні державницькі висновки?

Ви добре володієте інформацією про надзвичайно складну екологічну ситуацію на всій річці Рось і Білій Церкві. Однак, як свідчить Ваш звіт, розвели антимонолію про те, що ніби виступи проти будівництва заводу «носять популістський і політичний характер», «здійснюється маніпулювання громадською думкою, як метод для прикриття зовсім несумісних з інтересами держави і суспільства цілей»; і просите Верховну Раду продовжити дію Комісії ще на 6 місяців, очевидно, для «консолідації громадської думки в екологічному середовищі Поросся та поліпшення інвестиційного клімату». Он куди Ви хилите! Тобто затягти справу, втомити людей від боротьби за своє безпечне майбутнє, а завод нехай будується. І в кінці зробили висновок, що якщо будівництво буде заблоковано, то «Україна має шанс заплатити інвестору не один мільярд гривень».

Пані Ляпіна! А хто ж винен в тому, що при будівництві порушено багато законів та законодавчих актів і нормативів, порушені конституційні права наших людей? І що варті ті мільярди гривень проти здоров'я та життя тисяч громадян України та знищення річки Рось? Ви над цим задумалися? А Ви заявляєте про якісь політичні амбіції!

Найкраще було б, аби Ви попросили Верховну Раду припинити діяльність очолюваної Вами Комісії та не мучили людей і себе, не лоббуючи чийсь корумповані інтереси. Або поступили так, як це подобає

справжньому патріоту України. Спасибі за те, що сказали правду про незадовільну роботу Держводгоспу та Мінприроди.

Голова Корсунь-Шевченківської районної громадської організації Всеукраїнської екологічної ліги *О.С.Майдаченко*

Голос митців на захист річки

Міжобласний фестиваль-конкурс української естрадної та авторської пісні «**Мости над Россю**» у Корсуні-Шевченківському проводиться втретє 15 червня в районному Будинку культури. Цього разу районний відділ культури і туризму (начальник М.К.Волков) спільно з громадською екологічною організацією до звичної назви добавили епітет «**екологічний**». Й зрозуміло, бо з різних міст Черкащини і Київщини гості милувалися славною красунею – річкою Россю і не могли собі уявити, що вона загине. Цього року ще більш представницька когорта гостей зібралася, аби спільно підняти могутній голос мистецтва на захист знемагаючої Росі.

Ось як описує подію Світлана Перець в газеті «Надросся» від 20 червня 2008р.: *«Про порятунок від людської безсоромної недбалості нашої річки, яка подарувала народу з її берегів волю, незламність і своє ім'я, співали пісні і читали поезії учасники фестивалю з Корсуня-Шевченківського, Городища, Миронівки, Кагарлика, Черкас, Кам'янського району. І красномовно свідчили про теперішній стан Росі великі фотоплакати, розміщені у глядацькому залі.*

Про збереження цього найкоштовнішого дарунку природи говорили і організатори фестивалю – голова райдержадміністрації І.Л.Пустовіт, заступник голови районної ради А.Г.Видуца, міський голова М.Р.Самойленко.

Своє слово на захист річки сказали також представники районної організації Всеукраїнської екологічної ліги. Її голова О.С.Майдаченко звернувся до всіх присутніх із закликом спрямувати свій талант, зусилля задля спільної мети – вберегти води Росі від подальшого забруднення промисловими відходами та докласти всіх зусиль, щоб про нашу біду почули у найвищих гілках влади.

На закінчення фестивального дня знову залунали тривожні слова про болючу біду – хвору Рось. Учасники фестивалю схвалили звернення до Президента України, Кабінету Міністрів та

Верховної Ради про нагальне привернення уваги до цієї проблеми. Адже без повноводної водоверті Росі не вирувати й фестивалів на її берегах».

Президенту України Ющенку В.А.
Верховна Рада України
Кабінет Міністрів України

Від учасників III-го Міжобласного екологічного фестивалю – конкурсу української естрадної та авторської пісні «Мости над Россю»

ЗВЕРНЕННЯ

Одна із найкрасивіших українських річок Рось – це найбільше наше багатство, вона нас напуває, зрошує та допомагає оплодотворяти землю, покращує стан довкілля, сприяє нашому здоров'ю, відпочинку, піднімає дух і настрої.

Віками ця річка рятувала наших предків від завойовників, оберігала наші землі від різних негараздів та бід. А зараз над самою нею нависла велика біда: за підтримки окремих гілок влади планується будівництво на її берегах у місті Біла Церква екологічно небезпечного сталепрокатного заводу, без згоди на те жителів Надросянських районів, порушуючи їх конституційне право на безпечне життя.

Якщо буде збудовано це підприємство, мешканців Білої Церкви ждуть нові екологічні випробування, а всіх надросян чекає знищення нашого природного дару – річки Рось, внаслідок скиду до неї надзвичайно великої кількості забруднених стоків від діяльності заводу. Багато міст залишаться без питної води, зокрема Богуслав, Миронівка, Корсунь-Шевченківський, річка для яких є єдиним джерелом централізованого забезпечення питною водою. Ніякий завод, ніякі тимчасові обіцянки, ніякі 2-3 тисячі робочих місць, сотня тисяч гривень до бюджету не замінять нам цього унікального дару природи. А скільки природних заповідних територій, баз відпочинку для громадян і дітей припинять своє існування?!

Скільки жителі та органи самоврядування районів і міст Поросся не звертаються до державних органів влади країни, їх голос ніби й не помічають, завод будується...

Ми – молодь і ветерани, люди мистецтва, пісні і слова, учасники III-го Міжобласного фестивалю « Мости над Россією» з надроснянських районів звертаємося до ВАС прийняти рішення про припинення будівництва сталепрокатного заводу в Білій Церкві. Вимагаємо: забезпечте виконання ст.13 Конституції України, яка говорить: «Водні ресурси є об'єктами права власності українського народу. Ця власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільства !

Учасники фестивалю Звернення прийняли одноголосно,555 осіб. м.Корсунь-Шевченківський Черкаської обл., 15 червня 2008 року».

Інвестори поспішають, бо спротив громадскості зростає

« Події навколо незаконного будівництва сталепрокатного заводу в м. Біла Церква розгортаються миттєво. Керівництво ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» пішло в атаку по всіх фронтах: вони продовжують заручатися підтримкою свого проекту у кийських владних кабінетах, «обробляють» депутатів міської ради.

На сесії міської ради, що відбулася 10 липня, депутати міської ради на чолі з міським головою В.Савчуком та секретарем ради С. Смоляковою зробили спробу протягти необхідні сталепрокатникам дозволи та заключити соціальну угоду. Блокування трибуни частиною депутатів від БЮТ та мітинг противників будівництва сталепрокатного заводу біля виконкому не дозволив їм цього зробити, і сесія була призупинена. Однак наступного дня сесія була знову скликана – терміново і таємно. За дві години до її початку громадськість випадково дізналася про ці плани. Близько 50 чоловік, противників будівництва, змогло прорватись до сесійної зали, а решта залишилися на вулиці. Після тривалих емоційних обговорен була оголошена перерва. Після неї депутати, незважаючи на негативну думку громади, власні передвиборчі обіцянки, поспіхом проголосували за підписання соціальної угоди з ТОВ „Євро Фінанс ЛТД”. Ховаючи очі, вони, здебільшого через чорний хід, покинули будівлю виконкому. Серед людей було багато розмов про хабарі, які були отримані за позитивне голосування, але фактом залишається те, що лише частина депутатів від БЮТ намага-

лися відстояти думку громади – решта керувалися іншими інтересами. Таким чином інвестор „дожав” міську владу.

З іншого боку все сильнішим стає тиск на інформаційному полі: зі шпальт газет, екранів телевізора на нас шаленим потоком виливається інформація про хорошиий завод та про те, що його всі підтримують. А, ви (білоцерківці), мовляв, що хочете робить, але завод буде...

Не буду приховувати, що дехто з білоцерківців під впливом цього шаленого тиску почав зневірюватись. Я хочу підкреслити – саме зневірюватись, а не підтримувати сталепрокатний завод. Деякі зараз кажуть, що все марно, тому що завод все одно будується.

Але, на мою думку, не все так гаразд у ТОВ «Євро Фінанс ЛТД». І свідченням тому якраз і є той величезний шквал «роз’яснювальної» реклами, благодійної допомоги від сталепрокатників, різноманітні акції, організаторами та спонсорами в яких вони є.

До того ж, сталепрокатники дуже хочуть якнайшвидше просувати будівництво: по-перше, через сприятливі погодні умови; по-друге, все більше міст і містечок, які знаходяться на берегах річки Рось, починають висловлювати своє занепокоєння наслідками будівництва заводу для водопостачання їх населених пунктів.

Днями до громадської організації «Біла Церква – наш дім», надійшло звернення від правління Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації «Всеукраїнська екологічна ліга», в якому зокрема, зазначено:

«Шановні білоцерківці! Шановні жителі Надросся! Уже в даний час річка надзвичайно забруднена, особливо нижче Білої Церкви за течією. Це спостерігають жителі Рокитного, Богуслава, Миронівки, Стеблева, Корсуня-Шевченківського. Вони відчули на собі, як гине річка: уже небезпечно в ній купатися, сумнівної якості питна вода у водогонах. А що буде, якщо збудують металургійний завод?! Вас, білоцерківці, підтримують жителі надроссянських районів. Звернення про недопущення будівництва металургійного заводу прийняли і направили до державних органів влади країни Корсунь-Шевченківська районна і міська ради, Богуславська міська рада, депутати Миронівської міської ради. 27 червня вони були вручені особисто голові Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з розслідування

питань законності будівництва металургійного заводу в Білій Церкві К.М. Ляпіній.

Шановні білоцерківці! Не піддавайтеся на провокації, на тимчасові подачки, на обманні обіцянки та брехливу інформацію деяких засобів масової інформації щодо великих благ, які принесе завод. Це вже жителі Запоріжжя, Донецька інших міст і регіонів відчули на собі. Залишилися без чистих повітря і річок, живуть на привозній воді. Цього ви хочете?

Шановні жителі Білої Церкви! Дорогі жителі, депутати надросянських районів і міст! Подумайте про своє здоров'я, про майбутнє своїх дітей і внуків! Висловіть своє НІ ЗАВОДУ на берегах Росі».

І нарешті. В Україні вже є прецедент, коли майже збудовану комерційну будівлю зносять – це торговий центр «Троїцький», який був збудований перед Національним спорткомплексом «Олімпійський».

Тому і викидає керівництво ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» шалені кошти і тисне неймовірно по всіх напрямках, тому що прекрасно знає, що їх плани набули регіонального розголосу і резонансу. А всім, як відомо, рота не закриєш.

Голова Білоцерківської міської громадської організації
«Біла Церква – наш дім» А.С.Леонов».

Сайт: [Заводу.Нет. «Blog Archive»](#). 15 липня 2008 р

Місто Білу Церкву миттєво облетіла новина: «Мер Савчук та більшість депутатів міськради зрадили громаду».

Газета «Біла Церква – наш дім». №1(8),
липень 2008 р. Сергій Олексієнко

Так, ми також не можемо по-іншому розцінювати, що трапилося на позачерговій сесії міської ради. Останнє питання, винесене на розгляд сесії, що відбулася 10-11 липня цього року – про відміну низки попередніх рішень міської ради по забороні будівництва сталепрокатного заводу та укладанню соціальної угоди з ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД».

Терпець мешканців села Піщана увірвався

10 липня 2008р. мешканці села Піщана Білоцерківського району стихійно перекрили дорогу, що веде на кар'єр, який знаходиться поруч з селом. Зараз на цей кар'єр цілодобово вантажівками звозиться пісок та глина з будівельного майданчика, на якому ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» запланувало побудувати металургійний завод в м. Біла Церква. Терпець мешканців села Піщана увірвався, коли село протягом кількох днів накривала пилова хмара від вантажівок, які безперервно перевозили з будівельного майданчика пісок та глину по ґрунтовій дорозі.

Мешканці села Піщана знаходитимуться там доки, поки не буде припинено будівництво сталепрокатного заводу в м. Біла Церква.

Для довідки: Мешканці села Піщана Білоцерківського району вимагають заборонити будівництво підприємства по переробці шлаків металургійного заводу і звалища відходів під селом Піщана на землях Піщанської сільської ради та будівництво металургійного підприємства в м. Біла Церква. На частині території, яка надана під підприємство по переробці шлаків, тридцять років знаходився кар'єр по захороненню відходів Білоцерківського шинного комбінату. У 2000р. його закрили.

На думку переважної більшості жителів села Піщана, складування відходів металургійного виробництва призведе до забруднення території, підземних і поверхових вод.

Сьомого липня 2006р. депутати Піщанської сільської ради, прийняли рішення щодо надання погодження на виготовлення технічної документації на земельну ділянку розміром 37 га для укладання договору оренди земельної ділянки ПП ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» для переробки шлаків металургійного заводу в адміністративних межах Піщанської сільської ради Білоцерківського району без отримання згоди жителів села Піщана.

Мешканці села Піщана, в якому проживає близько 1500 осіб, зібрали 915 підписів односельців, які протестують проти підприємства по переробці шлаків металургійного заводу і звалища відходів під селом Піщана.

За попередньою інформацією, цього тижня мешканці Білої Церкви також планують організувати цілодобове пікетування будівельного майданчика металургійного заводу.

«Заводу НЕТ» Blog Archive. 12 серпня 2008 р.

Замість крапки ставимо три крапки...

Ситуація навколо будівництва Білоцерківського металопрокатного заводу знову в правовому глухому куті

«День» №134, 31 липня 2008 . Вікторія ПРАСОЛ

У конфлікті через будівництво Білоцерківського металопрокатного заводу в останні три тижні, здавалося, двічі можна було ставити крапку. Першу — коли депутати міськради на сесії 11 липня ухвалили рішення про підписання соціальної угоди з інвестором... Ця соціальна угода — друга в історії конфлікту (перша була розірвана рішенням депутатів міськради від 26.06.2007 року на підставі результатів громадських слухань, учасники яких (приблизно 84%) висловилися проти будівництва) й одна з найбільших в історії України. Сума дійсно неمالенька — 240 мільйонів гривень, хоча вони й будуть виплачені місту протягом семи років.

Здавалося б, певна крапка. Адже останню перешкоду будівництву у вигляді влади Білої Церкви було подолано. Але після останнього матеріалу «Дня» на цю тему («Провокативний» метал) за середу 16 липня) Київоблрада ухвалила рішення рекомендувати інвестору припинити будівництво й винести питання щодо його продовження на місцевому референдумі в Білій Церкві, а також селі Шкарівка...

Однак у місцевій владі Білої Церкви сьогодні питання про референдум не стоїть... Хоча, як стало відомо «Дню», референдум можуть організувати у вищезгаданому селі поблизу Білої Церкви. Але, хоч би як там було, на сьогоднішній день рішення облради просто ігнорується й замовчується.

У результаті в ЗМІ з'явилася інформація про буцімто плани зібрати позачергову сесію облради для повної заборони будівництва цього підприємства... Для цього депутатів уже навіть відкликають з відпусток. Але «Дню» цю інформацію в Київській обласній раді не підтвердили. «До вересня ніяких сесій у цій справі не буде...» — категорично заявив начальник управління у справах преси й інформації Григорій Кавич.

Схоже, замість крапки знову доведеться ставити три крапки... Ситуація настільки заплутана, що дати чіткі відповіді на запитання «Дня» змогло не багато людей. Навіть серед безпосередніх учасників конфлікту. А все тому, що для наших чиновників настав час довгоочікуваних відпусток... У «заслуженому відпочинку», тобто у відпустці, зараз не лише депутати облради, а й мер Білої Церкви Василь Савчук, а також секретар міської ради Світлана Смолякова. Тому замість них на запитання «Дня» відповідав його заступник Микола Антонюк. «Зараз є дозвіл на забудову, взятий у державних органів влади, є рішення Київської обласної ради припинити будівництво для того, щоб прове-

сти референдум і громадські слухання, так само є думка громадськості, що здебільшого проти», — повідомив він. На запитання, що ж робити далі, Микола Антонюк відповів, що... не знає.

Так само не відомо, чи відбудеться референдум. «Це питання поки вирішується», — сказав він «Дню»...

А поки «питання вирішується» десь на сонячних пляжах, ситуація навколо заводу знову загострюється. Адже від такого інформаційного хаосу на цю тему нерви здають не лише в інвесторів будівництва, місцевих жителів і працівників ЗМІ, а й у жителів інших міст басейну річки Рось...

«Корсунь-Шевченківський, Богуслав і Миронівка теж переживають за своє благополуччя, а будівництво заводу ставить його під великий сумнів. Ми всі п'ємо воду з річки Рось. А хіба будівництво школи в Білій Церкві внаслідок підписання нею соціальної угоди зможе якось зарадити проблемі забруднення води?» — виклав «Дню» свою думку житель Корсуня-Шевченківського Григорій Педченко.

Але коли ж у цій історії з'явиться чітке й єдине формулювання, щоб жителі Білої Церкви, навколишніх сіл, а також міст басейну річки Рось змогли розібратися у своєму ставленні до цього проекту й висловити його на референдумі? Чи може є інший шлях? Із цим запитанням ми звернулися до самих учасників конфлікту...

КОМЕНТАРІ

Андрій ЛЕОНОВ, голова Білоцерківської міської громадської організації «Біла Церква — наш дім»:

— Ми докладаємо зусиль, аби депутати міської ради виконали рішення обласної ради й призначили референдум.

Валентин МАКАРЕНКО, віце-президент ТОВ «Євро Фінанс ЛТД»:

— Наша компанія в середині червня отримала дозвіл від Інспекції Державного архітектурно-будівельного контролю Київської області на виконання будівельних робіт. Наразі будівельні роботи вже ведуться...

Лист з Верховної Ради України до громадської організації «Біла Церква-наш дім»

До громадської організації «Біла Церква – наш дім» надійшов лист від голови Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Верховної Ради України А. Семиноги, в якому говориться:

«Постановою Верховної Ради України від 5 червня 2008р. №239-VI утворена Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України з розслідування обставин, пов'язаних з будівництвом металургій-

ного заводу в Білоцерківському районі Київської області та шкодою, що може бути завдана у зв'язку з цим навколишньому середовищу.

Тимчасовій слідчій комісії відома Ваша позиція щодо принципового недопущення будівництва заводу.

Просимо Вас надати Тимчасовій слідчій комісії обґрунтованості заперечення з цієї проблеми та повідомити, чи можливий компроміс на згоду будівництва заводу в разі укладення Соціальної угоди між місцевими радами на інвестором».

На це громадська організація «Біла Церква-наш дім» відписала: *«Шановний Анатолію Івановичу! На жаль, в той час, коли в рамках створеної тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України тільки розглядала можливість «іти на компроміс» з громадою шляхом підписання Соціальної угоди, Білоцерківський міський голова Василь Савчук, підтриманий ситуативною більшістю депутатів міської ради всупереч волі переважної більшості білоцерківців 11 липня підписали цю угоду.*

Саме поняття соціальної угоди – це оплата інвестором громаді за ті незручності та шкоду, яку він планує заподіяти будівництвом, в даному випадку металургійного заводу. Зрозуміло, що обговорення такої угоди громадою має передувати громадським слуханням. Тоді громада і дає свою згоду чи незгоду на будівництво. Що ми маємо зараз? Соціальна угода стає в череду корупційних документів та порушень, якими вже і так переповнена діяльність компанії «Євро Фінанс ЛТД» на Білоцерківщині. Будь-яке з таких порушень, а саме:

1. Відсторонення громади міста від вирішення своєї долі, чого вимагає стаття 50 Конституції про право на безпечне життя і здоров'я. Результати громадських слухань, де 82,4% громадян висловились проти будівництва заводу, не беруться до уваги як місцевою, так і центральною владою;

2. Ігнорування закону «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», де будівництво об'єктів, що погіршують екологічний стан заборононо. Натомість, є особлива зацікавленість інвестора у знятті четвертої зони з Білої Церкви та Шкарівки, де планується діяльність металургійного заводу. Саме до цього згідно із змінами в Законі України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» може призвести розпочате будівництво. А це збільшення пенсійного віку на 5 років для мешканців Білоцерківщини, позбавлення пільг на харчування дітей, на ліки і т.д., і як наслідок соціальна напруга та збільшення невдоволення цим будівництвом. І це будуть набагато більші втрати, ніж 240 мільйонів гривень, які обіцяє надати місту ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» протягом сімох років (з 2008 по 2014р.р.);

3. Нехтування першочерговості питного водозабезпечення мешканців населених пунктів Поросся, тобто Закону України «Про питну воду та питне водопостачання».

4. Порушення санітарно-захисної зони і так далі, так далі... Перелік цих порушень можна продовжувати ще довго.

Так ось, будь-яке з цих порушень вже унеможливило б будівництво такого об'єкта першого класу екологічної небезпеки у Білій Церкві. Тому всі ці закони, включаючи Конституцію, треба або відмінити або виконувати. Лобіювання ж такого будівництва, в тому числі першими особами держави, ставить під загрозу саму систему держави Україна. Подальше просування цього проекту всупереч волі громади може призвести до соціального загострення та звернень до міжнародної спільноти за допомогою. А це в свою чергу негативно вплине на імідж держави Україна. **Тому вважаємо, що Верховна Рада України має без зволікань заборонити будівництво металургійного заводу в Білій Церкві.**

Повний пакет зауважень щодо незаконності будівництва металургійного заводу в м. Біла Церква на 114-ти аркушах був надісланий та особисто наданий голові Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з розслідування питань будівництва мета-лургійного заводу в Білоцерківському районі Київської області та можливої шкоди, що може бути завдана у зв'язку з цим навколишньому середовищу, Лянініч К.М. наприкінці червня цього року.

З повагою, голова Білоцерківської міської громадської організації «Біла Церква- наш дім» **А.Леонов**

«Заводу.НЕТ». 24 липня 2008 р.

Голові Комітету Верховної Ради
з питань екологічної політики

07.08.2008 р. № 25

А. І. Семинозі

Копія: Всеукраїнська екологічна Ліга

Про будівництво металургійного заводу в Білій Церкві

Шановний Анатолію Івановичу !

Нам відомо, що Ви написали листа до громадської організації «Біла Церква – наш дім» із запитанням: чи можливий компроміс на згоду будівництва металургійного заводу в разі укладання соціальної угоди між Білоцерківськими місцевими радами та інвестором. І пропонуєте надати Тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради з розслідування обставин, пов'язаних з будівництвом, обґрунтовані заперечення з цієї проблеми.

З вашого листа складається думка, що Ви необізнані ні з роботою слідчої комісії, ні з самою проблемою. А проблема будівництва заводу – великомасштабна, бо вона стосується не лише Білої Церкви, а й інших міст, які розташовані на берегах річки Рось: Богуслава, Миронівки, Корсуня-Шевченківського, інших. Бо річка Рось протікає через ці міста, їх жителі з неї п'ють питну воду, бо іншого джерела водозабезпечення не мають! Якщо завод буде збудовано, річка Рось загине, жителі не лише Білої Церкви, а й згаданих міст опиняться в надзвичайно небезпечній обстановці. Ніякий завод, ніякі інвестиції для Білої Церкви не замінять їм Росі та питної води. Так що без участі цих міст не може вирішуватися питання будівництва згаданого заводу, що й передбачає законодавство.

Уже в даний час річка нижче Білої Церкви обміліла, знаходиться в екологічно-небезпечній обстановці через інтенсивне забруднення її неефективно працюючими очисними спорудами та підприємствами від Білої Церкви та інших міст. У минулому році через це в Корсуні – Шевченківському на річці відбулася екологічна катастрофа: Рось була забруднена до такого рівня, що загинула флора і фауна, хворіли люди, жителям міста понад 2 місяці підвозилася вода автоцистернами. Складна обстановка на Росі і нині, і не лише в Корсуні, Богуславі...

Тож надроссянським жителям потрібна і річка, і чиста питна вода. Як стверджують фахівці-екологи: якщо в річку добавиться хоч невелика кількість забруднених стоків, порушиться в ній крихкий баланс якості води, який нині балансує на межі допустимого, річка перестане самоочищатися, жителі залишаться без питної води (Згідно проекту, завод буде споживати її щодоби 10,6 тис.куб.м, скидатиме в річку близько 8 тис.куб.м виробничих стоків– близько 3 млн.куб.м на рік. Хоч представники інвестора останнім часом розпускають брехливі чутки, що ніби завод вдвічі зменшить споживання росьової води, а скидів стічних вод взагалі робити не буде. А як проект? Змінено? Ні! Та й змінити не так просто і швидко).

Про ці водоекологічні проблеми добре знають всі республіканські природоохоронні, водоекологічні, санепідеміологічні та інші відомства, бо не раз з цього приводу проводили засідання Міжвідомчої комісії, в т.ч. 26.07.2007р. в Корсуні-Шевченківському та 7.04.2008р. в Білій Церкві. В їх рішеннях чітко сказано, що Рось і пороські міста в екологічній небезпеці, що річку слід рятувати.

Так що завод стосується не лише Білої Церкви.

Через що громади, міські та районні ради міст Корсуня-Шевченківського, Богуслава, Миронівки прийняли рішення про недопустимість будівництва металургійного заводу на берегах Росі в Білій Церкві. До Верховної Ради, Кабміну, Президента, інших державних органів управління країни вони направили ці рішення та десятки листів про це. В тому числі з Корсуня-Шевченківського надіслано звернення

до голови слідчої комісії Верховної Ради К.Ляпіної з пакетом підтверджуючих документів та тисячами підписів громадян.

Крім цього, уже 2 рази в п.Ляпіної відбувалися зустрічі представників громадських організацій, депутатів і фахівців міст Білої Церкви, Корсуня-Шевченківського, Богуслава, Миронівки, на яких широко розкривалися проблеми, які виникнуть у всьому Надроссі, та обгрунтовані заперечення будівництва заводу.

З цього логічно випливає запитання: який може бути компроміс? Тим більше, що при будівництві порушуються десятки **законів** (про що Вам повідомила громадська організація «Біла Церква – наш дім»), які забороняють будівництво. Тут ясно: або закони відмінити, або припинити будівництво. Компроміс тут ні до чого.

Наш район повністю підтримує дану Вам відповідь громадською організацією «Біла Церква – наш дім». Про позицію народу в цьому плані свідчить протестна акція жителів не лише Білої Церкви, а й інших міст, яка відбулася 6 серпня в Білій Церкві.

Шановний Анатолію Івановичу !

Шановні члени Комітету з питань екологічної політики !

Не піддавайтеся на провокаційні дії деяких державних високопосадовців, які кришують згаданий завод; не слухайте брехливих обіцянок якихось іноземних інвесторів, яким аби влізти зі своїми екологічно-небезпечними технологіями на нашу землю та викачати максимальні прибутки. Бо якщо будуть забруднені наше повітря та землі, знищено наші річки – Рось, Дніпро..., Ви і ми, ваші і наші діти залишаться без питної води і без України.

За дорученням жителів міста :

*Голова Корсунь-Шевченківської районної громадської організації
Всеукраїнської екологічної Ліги*

Олександр Майдаченко.

У Білій Церкві – на барикадах

У газеті «Надросся» від 5 серпня в публікації «Білоцерківці просять допомоги» повідомлялося про те, як жителі Білої Церкви шукають підтримки в боротьбі проти будівництва на берегах Росі в їхньому місті металургійного заводу.

«Ми – корсунці, члени громадської екологічної організації не один раз брали участь у мітингах в згаданому місті, біля Кабміну, в засіданнях слідчої комісії Верховної Ради, захищаючи майбутнє Росі і тих, хто біля неї живе.

Делегація з нашого міста і 6 серпня 2008р. взяла участь у мітингу, який відбувся в Білій Церкві. До цього громадського

заходу долучилися і посланці Богуслава, Миронівки, Умані та інших населених пунктів Поросся. Мітинг розпочався біля Будинку культури шинного заводу, а потім півкілометрова колона рушила до приміщення адміністрації металургійного заводу. Їх зустріли висока металева огорожа та охоронці у міліцейській формі і... кінокамери на покрівлі.

Важко було стримати емоції, якими були сповнені виступи обурених надрослян, у тому числі і з нашого району. Вони вимагали припинити незаконне будівництво. А керівництву заводу вручили макет Конституції з вимогою не порушувати закони України.

Аби не допустити загибелі напувальниці – Росі, об'єдналися влада і громада: для попередніх поїздок голова райради В.М.Рябошапка подбав про транспорт, а цього разу – голова міськради М.Р.Самойленко і секретар М.Є.Казимір.

Активну участь в організації цього заходу взяли члени екологічної ліги депутати Микола Крат, Сергій Савранський, керівник квартальних комітетів міста Людмила Томіленко, керівник хору ветеранів Неля Квятківська. Висловлюю щире вдячність голові ВАТ «Корсунь-Шевченківське АТП-17144» М.С.Кравченку та водієві цього підприємства Віктору Степаненку...

Від нас залежить, чи бути Росі і питній воді. Тому і боротися будемо разом».

Олександр Майдаченко, голова районної громадської організації Всеукраїнської екологічної ліги

Останні новини з Білої Церкви

«6 серпня 2008р., як уже повідомлялося в пресі, у м.Біла Церква відбувся 3-тисячний мітинг протесту проти будівництва металургійного заводу компанією «Євро Фінанс ЛТД». У мітингу, окрім жителів Білої Церкви, взяли участь делегації з Києва, Богуслава, Миронівки, Корсуня-Шевченківського та інших населених пунктів.

Білоцерківська міська влада, яка раніше прийняла рішення проти будівництва заводу, в останній час чомусь, перейшла на бік інвестора, підписавши з ним соціальну угоду (рішення міської ради від 11.07.08 р. №791), **яка не дає ніякого права на будівництво**, бо воно не відповідає законодавству і інтересам

громади (не проведено референдум, що суперечить вимогам Організації Конвенції) Навіть намагалася заборонити проведення згаданого мітингу.

Незважаючи на рішення Київської обласної ради – рекомендувати припинити будову та провести міський референдум, незважаючи на мітинг, заклики не порушувати закони України, зупинити будівництво, інвестор його продовжує: вивозить ґрунт з ділянки, де має бути завод в селі Піщана, проводить інші роботи. Терпець мешканців села увірвався, коли протягом кількох днів село накрила пилова хмара від вантажівок. Ввечері 10 серпня мешканці села Піщане стихійно перекрили дорогу, що веде на кар'єр. Вони заявили, що знаходитимуться там доки, доки не буде припинено будівництво заводу.

На «барикади» до них долучилися білоцерківці, які не дали змоги автомобілям вивозити землю. Але підступності керівників ТОВ «Євро Фінанси ЛТД» немає меж. Вони найняли молодчиків за плату 100 дол. за добу, щоб ті розганяли простих людей. На жаль не обійшлося й без жертв з боку мітингуючих: багатьох було побито на очах у міліції, а Головченко Оксану після побиття машина швидкої допомоги доставила до лікарні з переломом руки.

13 серпня біля будмайданчику, де цілодобово чергували учасники мітингу, була спроба спалення автомобіля одного з них.

На прохання білоцерківців підтримати їх, 14 серпня 8 наших активістів – справжніх борців за врятування річки виїхали до Білої Церкви, де взяли участь в акції протидії незаконному будівництву.

Керівництво ТОВ «Євро Фінанси ЛТД», бачачи непоступливість громадян, запросило на зустріч для переговорів з громадськими організаціями «Свобода» та «Біла Церква – наш дім», які очолюють протестний рух проти будови. В цій зустрічі, яка відбулася 15 серпня, від Корсуня-Шевченківського довелося брати участь мені та члену екологічної Ліги, депутату міськради Миколі Крату, а також двом представникам від Богуслава.

Наша позиція була однозначна і чітка: при будівництві заводу порушено багато законодавчих актів, зокрема два головні: в чорнобильській зоні, до 4-ї категорії якої віднесено Білу Церкву, заборонено будівництво підприємств, які погіршують екологічний стан території; порушують Європейську конвен-

цію, яку підписала Україна, що будівництво металургійних і подібних виробництв можливе лише за рішенням громади і сторін. Тож ми пропонували **провести референдуми в Білій Церкві, Богуславі, Корсуні-Шевченківському**. Як вирішать люди – так і буде.

Проте, віце президент згаданої компанії Макаренко В.І. заявив, що в них є всі погодження на будівництво, так що вони будуть його проводити. Згодом, як повідало джерело, в окремих ЗМІ з'явилося повідомлення, що мовляв з громадськими організаціями підписано угоду. Є й відомості, що згадана компанія готує поїздки людей з Білої Церква до Києва аби підтримати будову.

Ось такими методами прокладається дорога на наших українській території для будівництва екологічно небезпечних підприємств .

Шановні жителі міста і району! Як ви бачите, не так просто нині приходиться відстоювати право на своє безпечне життя, надане громадянам Конституцією України; коли в країні не дотримуються закони, причому тими інституціями, які їх приймали і які повинні гарантувати та контролювати їх дотримання.

Але і в цій обстановці можна захистити свої права, якщо всім бути разом, всім об'єднати свої зусилля проти сваволлі порушників законів. Та як переконалися члени екологічної організації, активісти боротьби за врятування Росі, не така це легка справа. Особливо тоді, коли багато наших жителів на словах – за , а коли до них звертаються з проханням про допомогу (поїхали до Білої Церкви на мітинг, допоможи транспортом, надай якусь допомогу для загальної справи), ухиляються під різними мотиваціями. Безумовно, якщо так будемо діяти, річку Рось – нашу напувальницю навряд чи буде врятовано.

(Частина інформації отримана з газети «Біла Церква – наш дім», Інтернет сайтів «Заводу ні», «Біла Церква», «Біла Церква. Металургійний завод»).

Олександр Майдаченко, голова Корсунь-Шевченківської районної громадської організації Всеукраїнської екологічної ліги).

*Газета «Корсунь» від 22 серпня 2008 р.
Газета «Надросья» від 26 серпня 2008 р.*

Геть Алі! Заводу — ні!

«Сільські вісті», №109, 16 вересня 2008.

Раз у раз вигукували мітингувальники, виступаючи проти будівництва у Білій Церкві промислового монстра.

Біля офісу товариства з обмеженою відповідальністю “Євро Фінанс ЛТД”, очолюваного Алі Мохаммадом Хані Омраном, не вшухають мітинги. Цей пан, грубо порушуючи законодавство України, ігноруючи численні протести місцевих жителів, заходився споруджувати в Білій Церкві об’єкт підвищеної екологічної небезпеки. Про це детально розповідала наша газета 11 вересня. Події, що розгорнулися після того у місті над Россю, ще більше обурили жителів райцентру та прилеглих до нього сіл.

А сталося ось що. Поки міський голова Василь Савчук зустрічався з невдоволеними, котрі виступають проти будівництва сталепрокатного заводу, і запевняв їх, що на найближчій сесії міськради буде розглянуто питання про референдум стосовно цього, до міста прибула голова Київської облдержадміністрації Віра Ульяновченко. А разом із нею — три автобуси з міліціонерами. За словами очевидців, стражі правопорядку вмиг очистили Олександрійський парк від відвідувачів, незважаючи на те, що люди мали при собі заздалегідь куплені квитки (вхід до парку платний). Натомість занесли туди столи та стільці. І влаштували свій “базар”. Окрім В. Ульяновченко та керівників Білої Церкви й району, Алі Мохаммад запросив на гостину близько двох десятків своїх земляків із Пакистану. Про що вони говорили-балакали, ніхто зі сторонніх не знає: парк щільно охоронявся працівниками міліції. Люди знають лише те, що цей обід затягнувся до пізнього вечора.

А тим часом на відведеній під будівництво заводу 54-гектарній ділянці кипіла напружена робота. Екскаватори рили котлован, навантажуючи кузови автомобілів чорноземом із глиною. А також... кістками тварин, що 52 роки тому загинули від сибірки і були масово закопані саме на цьому місці. Тепер те смердюче “добро” вивозять у яр поблизу села Піщана. Почули місцеві жителі цей сморід і занепокоїлися: у селі може спалахнути епідемія небезпечної хвороби. Селяни повстали і зажадали звільнення сільського голови Василя Музики, який, на їхню думку, ввів людей в оману, давши дозвіл на ввезення на їхні землі цього жажливого непотребу. Сільський голова після цього сам подав заяву на звільнення. А люди не вгамовувалися — перекривали шлях автомобілям, котрі везли небезпечний вантаж.

На запрошення жителів села прибули журналісти друкованих видань та оператори телеканалів. Це ще більше обурило біло-церківську та київську владу. Про жахи, які творилися далі, детально розповів начальник управління Національного комітету по боротьбі з корупцією у Білоцерківському районі Василь Павлович Бондаренко:

— 6 вересня о 16 годині 30 хвилині, — сказав він, — на відрізьку Одеська траса — село Піщана Білоцерківського району за безпосередньою вказівкою начальника міськрайонної міліції підполковника Івана Васильовича Одрини працівники “Беркута” по-звірячому побили жителів Піщаної, в тому числі стариків та дітей, котрі проводили в установленому законом порядку маніфестацію з вимогою заборонити перевезення на громадські землі їхнього села ґрунтів зі скотомогильника (це заборонено законодавством!), утвореного 1956 року у зв’язку з епізоотією ящуру та сибірської виразки. Крім того, було побито і безпідставно затримано на добу піщанців Петра Сергійовича Сусола, Івана Миколайовича Вареника, В’ячеслава Миколайовича Осауленка, Сергія Петровича Литвиненка, Олексія В’ячеславовича Синявського, Анатолія Вікторовича Ситька, Наталю Борисівну Вареник, Олександра Сергійовича Квашевського.

В.Бондаренко повідомив, що надіслав листа з приводу цього інциденту на ім’я міністра внутрішніх справ Юрія Луценка — з проханням провести службове розслідування та притягти до відповідальності осіб, причетних до дій, несумісних зі званням українського міліціонера. Він сказав також, що розчарувався у Президентові України Вікторові Ющенку: “Нинішній глава держави — не гарант Конституції. Він гарант лише своєму оточенню. Я не боюся цих слів, бо добре бачу, як за підтримки Президента ведеться незаконне будівництво цього екологічно шкідливого підприємства, як безбожно порушуються права і свободи місцевої громади...”

Висловив обурення від себе та від імені односельців і виконуючий обов’язки сільського голови Піщаної Олександр Юрійович Троцький: “З тривогою сприйняли жителі нашого села те, що на території Піщанської сільської ради розміститься 37-гектарний полігон для відходів сталепрокатного заводу. Вони й досі не можуть отямитись: як це без їхньої згоди під самісіньке село возять ґрунт уперемішку з кістками тварин, які, за словами старожилів, хворіли на сибірку. Сподіваємося, що влада почує наш голос і припинить беззаконня...”

Не приховував гніву і голова Корсунь-Шевченківської громадської районної організації Всеукраїнської екологічної ліги Олександр Сергійович Майдаченко:

— Ми пов’язуємо будівництво цього екологічно шкідливого підприємства з великою небезпекою для навколишнього середовища. Насамперед — із загибеллю річки Рось. Вона напуває п’ять районів України. Тож як можна будувати біля неї завод, який скидатиме нечистоти просто у воду! У Корсуні-Шевченківському і без того найвищий ступінь онкологічних захворювань. І все це — через брудну воду. У нас є рішення районної та міської рад, які ми відправили до Верховної Ради, особисто Арсенію Яценюку, Президентові України Віктору Ющенку, Прем’єр-міністрові Юлії Тимошенко. Писали, що ми проти будівництва такого заводу. Чому? Бо воно суперечить нормативним

актам, зокрема Закону “Про питну воду”. Там говориться, зокрема, що пріоритетним є питне водопостачання. Суперечить і Водному кодексу, який говорить: при будівництві таких об’єктів потрібна згода районних рад. Адже Рось — власність не тільки Білої Церкви, вона є власністю всіх районів, які напуває. Нарешті, це будівництво суперечить Конституції України, де стаття 13 чітко визначає, що водні ресурси України є власністю народу і повинні служити тільки на його користь. Грубо порушується і стаття 50 Конституції, де записано, що держава гарантує здорове довкілля всім своїм громадянам. На превеликий жаль, на підтримку будівництва заводу виступає Президент України Віктор Ющенко, мотивуючи це потребою створення нових робочих місць. У Білій Церкві робочих місць вистачає. Тож нікому цей завод не допоможе, а непоправної екологічної шкоди завдасть. Будівництво цього підприємства суперечить і Постанові Верховної Ради “Про оздоровлення Дніпра”, прийнятої 1997 року. Згідно з цією постановою, повинні оздоровлюватись усі малі ріки, в тому числі і Рось. На жаль, вона ніяк не очищується. Навпаки, часто-густо туди скидають різні нечистоти. Торік у нас сталася екологічна катастрофа з вини Богуславського району, внаслідок якої загинули риба і все живе, що плавало в річці. Через забрудненість води близько 150 чоловік з отруєнням потрапили до лікарень. Тому ми категорично заперечуємо проти спорудження цього екологічно небезпечного монстра.

— Якось дивно поводить ся керівник ТОВ “Євро Фінанс ЛТД” Алі Мохаммад Хані Омран, — сказав депутат Білоцерківської міської ради Микола Бондаренко. — Відкрито заявляє, що віддячить усім, кому буде треба, а завод таки будуватиме. Але нехай Алі запам’ятає, що не завжди все вирішують гроші. Білоцерківці просто так не здадуться, стійно стоятимуть до переможного кінця.

На захист білоцерківців, кажуть, стала Прем’єр-міністр України Юлія Тимошенко. Вона терміново скасувала Висновок додаткової державної екологічної експертизи щодо “Техніко-екологічного обґрунтування будівництва сталепрокатного заводу продуктивністю до 1,8 мільйона тонн сталевих продукції на рік у місті Біла Церква” ТОВ “Євро Фінанс ЛТД”. На жаль, її розпорядження поки що ніхто не виконує.

Керівник ТОВ Алі Мохаммад продовжує робити свою лиху справу. Уже добирає кадри робітників та інженерно-технічних працівників для майбутнього заводу. Зокрема, відправив деяких випускників шкіл на навчання до вищих та середніх спеціальних навчальних закладів. Грошей не шкодує. Сподівається, либонь, повернути все стократ, коли почне отримувати прибутки. Наживаючися на горі й здоров’ї людей. Наших людей. Українців!..

Микола ЮРЧИШИН

*

Робити передрук публікацій з інших ЗМІ, тих, які підтримують будівництво металургійного монстра чи доцільно. Адже нічого суттєвого про безпечність та користь цього заводу не напишуть, крім того, що стараються втлумачити в мізки людей його власники та п.Макаренко В.І. Та й зрозуміло, чому вони це роблять.

Нарешті рішення прийнято: призупинити будівництво металопрокатного заводу, але...

Лист

від Комітету Верховної Ради з питань екологічної політики до Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації

№ 04-16.12-1466

31 жовтня 2008р.

«У Комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи розглянуто ваше звернення щодо будівництва сталепрокатного заводу поблизу міста Біла Церква Київської області та проблем забезпечення водними ресурсами населених пунктів в басейні річки Рось.

З метою вивчення питання майбутнього впливу на стан навколишнього природного середовища споруджуваного металургійного заводу, можливого дефіциту водних ресурсів у регіоні, стану громадської думки 6 жовтня 2008 року Комітетом проведено виїзне засідання у м.Біла Церква.

За результатами роботи засідання та проведеного аналізу отриманих матеріалів з'ясовано, що при прийнятті рішення щодо спорудження ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» сталепрокатного заводу поблизу міста Біла Церква Київської області не було враховано наступне:

відповідність вимогам статті 18 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», та пункту 4 статті 3 розділу III Закону України «Про Генеральну схему планування території України»;

забезпечення безперебійного водопостачання підприємства;

загрози екологічному стану р.Рось;

загрози забезпеченню водними ресурсами нижче розташованих водокористувачів;

загрози понаднормативного сумарного забруднення атмосферного повітря;

не розроблено проект будівництва заводу та не проведено його комплексну державну експертизу.

Крім того, незавершеними залишаються роботи з перевірки законності прийняття рішень щодо зміни цільового призначення земель та відведення земельних ділянок для будівництва сталепрокатного заводу. Зважаючи на викладене, Комітет своїм рішенням від 21.10.2008 р. № 26/1 рекомендував:

Генеральній прокуратурі України перевірити законність будівництва ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» сталепрокатного заводу поблизу міста Біла Церква Київської області.

Кабінету Міністрів України:

- призупинити діяльність зі спорудження ТОВ «Євро Фінанс ЛТД» сталепрокатного заводу поблизу міста Біла Церква до проведення комплексної державної експертизи проекту будівництва заводу;
- доручити Мінрегіонбуду України та Мінприроди України разом з інвестором здійснити комплексну державну експертизу проекту будівництва заводу, звернувши увагу на відповідність вимогам статті 18 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», та пункту 4 статті 3 розділу III Закону України «Про Генеральну схему планування території України»; забезпечення безперервного водопостачання підприємства; загрозу екологічному стану р.Рось; загрозу забезпеченню водними ресурсами розташованих нижче водокористувачів; загрозу понаднормативного сумарного забруднення атмосферного повітря.

Також повідомляємо, що питання, пов'язані з будівництвом зазначеного заводу, знаходяться на постійному контролі Комітету.

Голова Комітету

А.Семинога»

Громадська екологічна організація також отримала копію рішення Комітету з підписами його членів.

До Генпрокурора

Комітет ВР з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією до Генерального прокурора України О.Медведька направляє лист від 21.10.2008 р. за № 04-12/18-2768 такого змісту:

«Шановний Олександрє Івановичу!

Відповідно до ст.ст.4,13,14 Закону України «Боротьбу з корупцією» надсилаю Вам лист головного редактора газети «Сільські вісті» Грузіна В.Д. і надруковані в газеті публікації М.Юрчишина «Гостинець від Алі Мохамеда...» (від 11 вересня 2008р.) та «Геть Алі! Заводу ні!... (від 11 вересня 2008 р.) щодо незаконного будівництва у м.Білій Церкві об'єкта підвищеної екологічної небезпеки, грубого порушення конституційного пра-

ва мешканців району на безпечне для життя і здоров'я довкілля, бездіяльності та корумпованості службових осіб органів виконавчої влади району і області, а також з інших питань.

Прошу організувати перевірки та прийняти рішення. Прошу повідомити головного редактора газети «Сільські вісті» Грузіна В.Д. і Комітет у встановлений законом строк.

З повагою,

Заступник Голови Комітету

М.Джиги».

Не зважаючи на згадані рішення Комітету ВР з питань екологічної політики, як повідомили члени громадських об'єднань Білої Церкви, рекомендовані заходи відповідними органами не здійснюються, роботи продовжується. В зв'язку з цим Корсунь-Шевченківська громадська екологічна організація у квітні 2009р. знову звертається до голови Комітету ВР з питань екологічної політики В.Семиноги взяти на контроль виконання рішення Комітету стосовно припинення будівництва металопрокатного заводу.

Комітет з цього приводу до Кабміну направляє лист від 24.07.2009р. за № 04-16/11-1039, в якому зазначається: *«Не зважаючи на рішення Комітету, будівництво продовжується без погодженого проекту, що є грубим порушенням законодавства України.»*

На запит Комітету від 16.05.2009 р. № 04-16/11- 659 щодо стану виконання вищезазначеного рішення Мінрегіонбуд надіслав відповідь, що підстав для призупинення будівництва немає (лист від 28.05.2009 р. №9/1-756, копія додається).

Просимо вжити заходів щодо припинення порушення законодавства та забезпечити виконання рішення Комітету.

Додаток: 1. Лист Білоцерківської міської громадської організації «Біла Церква-наш дім», на 1 арк.;

2. Лист Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації, на 1 арк.

Голова Комітету

А.Семинога.

У квітні 2010р. Корсунь-Шевченківська районна громадська екологічна організація отримала нового листа від Комітету ВР з питань екологічної політики (від 12.04.2010 р.№ 04-16/12-325), в якому повідомляється :

«У Комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи розглянуто ваш лист щодо питань будівництва металургійного заводу поблизу міста Біла Церква.

Повідомляємо, що на даний час у Верховній Раді України зареєстровано та опрацьовується проект Постанови про призупинення будівництва металургійного заводу в Білоцерківському районі Київської області (реєстр.№5453 від 18.12.2009 р.), внесений народним депутатом України В.Сінченко.

Комітет на своєму засіданні 10 лютого 2010 року підтримав зазначений проект постанови.

Копію вашого листа направлено до Комітету з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики, який визначено головним з опрацювання проекту Постанови, для урахування у роботі.

Голова Комітету

А.Семинога».

З цього приводу в Інтернеті з'явилося повідомлення:

«Евро Финанс» отложит ввод в эксплуатацию сталепрокатного завода в Белой Церкви. Компания «Евро Финанс ЛТД» (Киев) допускает перенос сроков ввода в эксплуатацию сталепрокатного завода в Белой Церкви (Киевская область) на 2 полугодие 2013 года.

Об этом сообщил представитель пресс-службы компании. «Возможно, что сроки сдачи в эксплуатацию предприятия сместятся на полгода, это будет середина 2013 года», — сообщил он. Собеседник отметил, что руководство компании не собирается отказываться от проекта строительства завода, оно продолжается. «Строительство продолжается, единственное, что снижено, его темпы. Завершается проведение земельных работ и ведутся фундаментные работы», — отметил он».

Источник Метки: Евро Финанс ЛТД, завод, эксплуатация

Наприкінці квітня 2012р. від Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи до Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації надійшов лист від 20.04.2012р. №04-16/12-365 в якому повідомляється: *«У Комітеті розглянуто ваше звернення стосовно будівництва металургійного заводу у м.Біла Церква Київської області. Інформуємо, що за результатами розгляду цього пи-*

тання було відзначено, що екологічна експертиза була здійснена лише для Техніко–економічного обґрунтування проекту «Будівництво сталепрокатного заводу продуктивністю до 1,8 млн.тонн сталевих продукції за рік у м.Біла Церква». Експертиза власне проекту не була проведена.

Комітет відзначив, що головною проблемою залишається незадовільний екологічний стан р.Рось та загроза його погіршення у зв'язку з будівництвом сталепрокатного заводу. Особливо наголошувалось, що ця проблема стосується не тільки району будівництва, а й інших населених пунктів, включаючи Черкаську область, оскільки водопостачання багатьох населених пунктів у її межах здійснюється з басейну р.Рось.

Викликала занепокоєння і перспектива створення понаднормативного сумарного забруднення атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони підприємства у зв'язку з існуючим фоновим забрудненням в районі будівництва заводу.

На сьогодні роботи зі спорудження сталепрокатного заводу призупинені. За інформацією Державної екологічної інспекції України станом на початок 2012р.на території будівництва проведені лише роботи з відновлення та уцілення посадочних ґрунтів зливної каналізації та дощових стоків ,укріплення укосів по периметру будівельного майданчика, яке було розпочато у 2009р.

За інформацією, наданою Міністерством екології та природних ресурсів України, у відповідності до статті 40 Закону України «Про екологічну експертизу» висновок державної екологічної експертизи є дійсним протягом трьох років з дня його видачі. Останній експертний висновок щодо матеріалів будівництва металургійного заводу у м.Біла Церква (ТЕО) був виконаний 18.04.2008 року і у ньому зазначені умови, врахування яких дозволяє подальшу стадію проектування. Протягом останніх трьох років проектна документація для проведення нової державної екологічної експертизи до Міністерства не надходила».

земель, надмірна насиченість їх просапними культурами, недостатня лісистість водозборів посилюють ерозійні процеси, забруднення і замулення річок та водойм продуктами ерозії. Так, розораність земель у басейнах малих річок досягає 70-80 відсотків їх площі. Площа земель з природним ландшафтом скрізь менша від оптимального рівня. Ситуація ускладнюється тим, що в останні роки простежується тенденція до активного відведення берегів та заплав річок під дачне будівництво, садівництво та городництво.

8. Якість води

Перелічені фактори в сукупності призвели до деградації всієї екосистеми басейну Дніпра, зокрема до погіршення якості води. Аналіз багаторічних спостережень показав, що найпоширенішими забруднюючими речовинами річок басейну Дніпра є нітрити, азот амонійний, біогенні та органічні речовини, важкі метали, нафтопродукти і феноли. Виявлена концентрація їх свідчить про порушення норм якості води, прийнятих для водойм рибогосподарського та культурно-побутового призначення.

У зв'язку зі спадом виробництва забруднення водосховищ Дніпра в цілому зменшилось. Однак спостерігається тенденція до збільшення у воді вмісту легкоокислюваних органічних сполук, азоту амонійного, азоту нітритного.

За рівнем хімічного і бактеріального забруднення вода більшості річок басейну Дніпра класифікується як забруднена та брудна.

Більшість притоків Дніпра забруднені переважно азотом амонійним і нітритним, нафтопродуктами, фенолами, сполуками важких металів. Найвища забрудненість сполуками важких металів спостерігалась на таких річках, як Горинь, Тетерів, Гнилоп'ять, Псьол, Самара, **Рось**, Інгулець. Максимальна концентрація сполук міді в окремих випадках коливалась у межах 34-96 ГДК, цинку та марганцю - 10-91 ГДК. У воді Ірші, Ірпеню, Унави, Сейму підвищується вміст азоту амонійного, фенолів, нафтопродуктів.

Київське та Канівське водосховища забруднені переважно азотом амонійним (його концентрація в окремі періоди досягала 14 ГДК), фенолами (до 14 ГДК), сполуками міді (до 8 ГДК), цинку (до 13 ГДК) та марганцю (до 10 ГДК). Порівняно з попередніми роками в цих водосховищах дещо збільшився рівень забрудненості азотом амонійним, фенолами, легкоокисними органічними речовинами.

Забруднення води в басейні Дніпра призвело до порушення природних процесів самоочищення водних об'єктів і значно ускладнило проблему одержання якісної питної води на водопровідних станціях. Водопровідні очисні споруди вже не можуть перешкодити надходженню до питної води значної кількості неорганічних та органічних забруднюючих речовин, спільна дія яких на організм людини, особливо в умовах радіаційного навантаження, викликає загрозу здоров'ю населення.

9. Принципи і засади водноекологічної та водогосподарської політики щодо водосховищ Дніпровського каскаду

Аналіз екологічного стану басейну Дніпра та його тенденцій дає підставу зробити висновок, що переважно екстенсивне водоспоживання майже в усіх галузях, зростання загальних обсягів непродуктивних витрат води, помітне скорочення потенціалу водних ресурсів внаслідок забруднення і виснаження водних джерел зумовлюють необхідність вжиття широкомасштабних екологічних та господарських заходів щодо використання вод.

Забезпечення екологічної рівноваги та повне задоволення потреб населення і народного господарства у якісній воді має досягатися шляхом поліпшення якості води та водного режиму річок, раціонального використання води підприємствами всіх галузей господарства та шляхом відтворення водних ресурсів.

Важливу роль у відтворенні водних ресурсів та забезпеченні ними потреб водокористувачів відіграє і відіграватиме регулювання річкового стоку та його територіального розподілу за допомогою каскаду Дніпровських водосховищ, стан яких непокоїть громадськість країни і від якого залежить розв'язання екологічних проблем Дніпра.

Щодо повернення Дніпру його первозданного стану, то, як показали розрахунки, виконані УкрНЦОВ для Київського водосховища, його спуск призведе до зростання забруднення органічними сполуками в 3-4 рази. У районі Дніпродзержинська, Дніпропетровська та Запоріжжя річка перетвориться в стічну каналу з вмістом органічних сполук до 20-30 міліграмів на літр.

Як показали розрахунки водогосподарського балансу, виконані Укрводпроектм, 45 відсотків водоспоживачів після спуску водосховищ залишаться без води практично протягом усього року, за винятком періоду весняної повені. Використання води народним господарством зменшиться з 10,4 млрд. куб. м до 4,7 млрд. куб. метрів.

Залишаться без води місто Київ, оскільки Деснянська та Дніпровська водопровідні (I та II черга) станції можуть працювати лише при відмітках рівня води у нижньому б'єфі Київської ГЕС не нижче 89,3 метра. Зупиняться водозабори 1, 3, 4, 5 київських ТЕЦ. **Залишаться без води також міста Черкаси та Світловодськ, зокрема Черкаське ВО "Азот", Черкаська ТЕЦ, Кременчуцький нафтопереробний завод, Полтавський рибокомбінат, 19 сільськогосподарських водозаборів, а також канал Дніпро - Інгулець (потужністю 42 куб. м/с) з Кременчуцького водосховища.**

Загалом припинить свою роботу близько 40 водозаборів потужністю 150 куб. м/с, а також 35 сільськогосподарських водо-заборів потужністю 32 куб. м/с, які беруть воду з Дніпровського водосховища.

Спуск водосховищ порушить усталений транспортний шлях і зумовить необхідність вжиття масштабних заходів щодо переведення вантажів на залізницю, будівництва спеціальних транспортних вузлів

тощо. Обсяг перевезень вантажів по Дніпру скоротиться в 5 разів і досягне рівня 1955 року, тобто 13 млн. т, або 4063 млн. т/км (у 1989 році обсяг перевезень становив 67,4 млн. т та 11848 млн. т/км). Скоротиться пасажиробіг до рівня 1955 року.

Є пропозиції спускати водосховища поступово, спочатку на один метр і так далі. Виявляється, що зниження експлуатаційного рівня тільки Канівського водосховища зменшить виробіток електроенергії на 100 млн. квтгод, а потужність Київської ГЕС зменшиться на 60-70 млн. кіловат.

Таким чином, якщо підрахувати збитки, які можуть бути завдані країні внаслідок зупинки половини промислових потужностей, більшості комунальних, транспортних та інших підприємств, зниження продуктивності більшої частини зрошуваних угідь, стає зрозумілим, що ліквідація водосховищ зруйнує економіку країни.

Очевидно, що шлях поліпшення екологічного стану Дніпра та його водосховищ полягає не в їх поетапному спуску, еколого-економічний ефект від якого мізерний порівняно з прогнозованими сумарними збитками, що можуть бути заподіяні природі та економіці України, а в проведенні цілеспрямованої державної екологічної політики, всебічного оздоровлення та оптимізації функціонування водосховищ.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 1999р. №1544 затверджена Рада з екологічних проблем басейну Дніпра та якості питної води, а також Положення про Раду. Раду очолює голова – Міністр охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки.

Після прийняття Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та створення згаданої Ради зроблено два звіти за 1999р. та 2001-й. Після 2002р. звітів Ради не виявлено, в Інтернеті є довідка Мінприроди за 2004р. (довідка подаються нижче в скороченому вигляді).

Інформаційна довідка

про хід виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води у 2004 році

На виконання доручень Кабінету Міністрів України від 26 березня 1997 року №5691/3 та від 16 липня 1997 року до №5691/3 щодо забезпечення реалізації Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води **Мінприроди**, протягом 2004 року, за участю зацікавлених міністерств, інших центральних

органів виконавчої влади, а також обл(міськ)держадміністрацій, продовжувало здійснювати супроводження та контроль за виконанням завдань, встановлених Національною програмою.

У цілому по басейну Дніпра використання води на різні потреби у 2004 році становило 6390 млн. м³ і мало таку тенденцію: **зменшення** на госпитні потреби – на 105 млн. м³ (з 1425 до 1320 млн. м³), на виробничі потреби – на 379 млн. м³ (з 4132 до 3753 млн. м³) та на зрошення – на 316 млн. м³ (з 1110 до 794 млн. м³).

Населення і галузі економіки в басейні забезпечувались водою в достатній кількості, дефіциту води не спостерігалось і надзвичайних ситуацій у зв'язку з цим не виникало. Встановлені ліміти жодному водокористувачеві не зменшувались.

У 2004 році в поверхневій водні об'єкти **скинуто** 4775 млн.м³ зворотних вод. Порівняно з 2003 роком скинуто менше на 389 млн. м³ води.

Згідно з державною статистичною звітністю найбільше забруднених стічних вод надходить від промислових підприємств – 770 млн. м³ (в основному від підприємств чорної металургії – 407 млн. м³ і атомних електростанцій – 172 млн. м³) та об'єктів житлово – комунального господарства – 1037 млн. м³.

Найбільші забруднювачі в басейні Дніпра:

<i>ДКО “Київводоканал”</i>	<i>458 млн. м³ забруднених вод</i>	
<i>Водоканал м. Дніпропетровськ</i>	<i>186 млн. м³</i>	<i>-“-</i>
<i>Запорізька АЕС</i>	<i>165 млн. м³</i>	<i>-“-</i>
<i>Металургійний з-д Дзержинського</i>	<i>124 млн. м³</i>	<i>-“-</i>
<i>Водоканал м. Запоріжжя</i>	<i>111 млн. м³</i>	<i>-“-</i>
<i>Металургійний з-д Петровського</i>	<i>97 млн. м³</i>	<i>-“-</i>
<i>Металургійний к-т “Запоріжсталь”</i>	<i>89 млн. м³</i>	<i>-“-</i>
<i>Комбінат “Криворіжсталь”</i>	<i>51 млн. м³</i>	<i>-“-</i>

Стан водних об'єктів басейну Дніпра за радіологічними показниками

Радіаційний стан водних об'єктів басейну Дніпра у 2004 році, як і в інші роки після аварії на Чорнобильській АЕС, визначався переважно зливом радіонуклідів із забруднених водозборів. Одним із основних факторів, які суттєво впливають на формування вторинного радіоактивного забруднення поверхневих вод, є гідрометеорологічні умови.

Загалом 2004 рік у басейні Верхнього Дніпра за величиною водності був близьким до середньобагаторічного значення і **більш** багатводним, ніж 2003 рік.

Такі умови сприяли тому, що максимальні та середньорічні концентрації радіонуклідів у воді р. Прип'ять у створі м. Чорнобиля цього року були одними з найменших за період після аварії на ЧАЕС. Річний винос ⁹⁰Sr р. Прип'ять (разом з рр.Уж та Брагінка) у Київське водосховище (за даними ДСНВП “Екоцентр” МНС України) у 2004 р. склав

2,64x10¹² Бк (71,1 Кі), що приблизно в 1,8 раза більше виносу у 2003 р. (1,5x10¹² Бк (40,5 Кі)).

Підвищенні концентрації стронцію⁹⁰ у порівнянні з цезієм¹³⁷ у воді непроточних водойм пояснюється тим, що стронцій⁹⁰, як більш рухливий елемент, потрапляє ґрунтовим дренажем з забруднених територій у ці замкнені водойми, а цезій краще зв'язується у нерозчинні сполуки, затримується матеріалом ґрунтів і седиментується.

Характеристика поверхневих вод Дніпровського басейну за гідрохімічними показниками

Аналіз інформації, отриманої водогосподарськими організаціями протягом 2004 року, показав, що основними забруднюючими елементами води Дніпра і його приток є біогенні елементи.

Відмічається поступове збільшення середньорічних показників вмісту у воді Дніпровського каскаду водосховищ амонійного азоту, нітратів, фосфатів та мінералізації води. Це свідчить про підвищення антропогенного навантаження на Дніпро, неефективну роботу очисних споруд міст і промислових підприємств та збільшення скидів до Дніпра неочищених та недостатньо очищених стічних вод.

Річки

Водність річки Дніпро та її притоків рр.Десна, Сула в 2004 році була вище водності попереднього року і середньої багаторічної; водність річок Стир, Тетерів, **Рось**, Вовча, Інгулець була нижчою, ніж у 2003 році.

Найбільший рівень забрудненості серед річок басейну Дніпра відмічено на наступних водних об'єктах: рр. Горинь, Случ, Устя, Тетерів, Гнилоп'ять, Десна, Сула, Псел, Хорол, Ворскла, Вовча, Самара, Інгулець.

За даними вивчення планктонних ценозів сапробіологічний стан рр. Дніпро, Устя, Тетерів, Десна, **Рось був** відносно благополучним, помірно забруднення.

За екологічною класифікацією якості поверхневих вод суші, води рр.Тетерів, **Рось**, Устя на контрольованих ділянках відповідають вимогам 2 класу, 3 категорії якості вод; річки Дніпро, Десна – 2-3 класу, 3-4 категорії якості.

За результатами біотестування токсична дія вод на тест-об'єкт *Ceriodaphnia affinis* встановлена: рр.Десна, Тетерів (в квітні), р.**Рось** (в лютому, березні, квітні), р.Трубіж (в лютому, квітні, червні, серпні, вересні, жовтні та листопаді), р.Недра (в червні, серпні, жовтні та листопаді).

Фінансування заходів здійснювалося в значно менших обсягах, ніж передбачено Програмою.

Важлива програма стала декларацією

Розглянуто Колегією Рахункової палати

08.04.2008

(Офіційний сайт.28.03.09.)

Значення Дніпра як головної водної артерії для України не можна переоцінити. Водні ресурси басейну річки становлять близько 80 відсотків водних ресурсів країни. Дніпро є головним, а подекуди і єдиним джерелом водопостачання великих промислових центрів півдня і південного сходу України. В цілому, він забезпечує водою дві третини її території, у тому числі близько 30 мільйонів чоловік, 50 великих міст і промислових центрів, близько 10 тисяч підприємств, 2,2 тисячі сільських і понад 1 тисячу комунальних господарств, 50 великих зрошувальних систем і чотири атомні електростанції. Однак надмірне антропогенне навантаження, посилене наслідками Чорнобильської катастрофи, порушило природну рівновагу, різко знизило якість водноресурсного потенціалу та спричинило кризовий екологічний стан багатьох територій у басейні Дніпра. З метою екологічного оздоровлення водних об'єктів басейну Дніпра та поліпшення якості питної води Верховна Рада України ще у 1997 році затвердила відповідну Національну програму.

Про те, як досягається мета Програми на десятому році її дії, йшла мова на Колегії Рахункової палати України, яка розглянула результати аудиту виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води.

Аудитори зробили висновок, що **Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, на яке Програмою покладено організацію її виконання, не забезпечило належного планування, узгодженість виконання та звітування за результатами заходів.** Як підсумок, Програма фактично втратила свою комплексність та галузеву розгалуженість.

Результати аудиту засвідчують, що за умов безконтрольності з боку Міністерства економіки України та Міністерства фінансів України, виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води, як державної цільової, припинилося вже з 2002 року. Створена Кабінетом Міністрів України Рада з екологічних проблем басейну Дніпра та якості питної води не діяла. За весь час існування було проведено лише два засідання Ради. Останній річний перелік найважливіших природоохоронних заходів розроблявся на 2001 рік, а в подальшому організаційний механізм реалізації програми був зупинений.

Дві третини коштів державного бюджету з більш ніж 17 мільйонів гривень, направлених Мінприроди своїм територіальним управлінням на виконання заходів Програми, використані ними неефективно або з

порушенням чинного законодавства. З них допущено неефективне управління коштами в сумі майже 5 мільйонів гривень та використано з порушенням чинного законодавства понад 8 мільйонів гривень.

Фахівці Рахункової палати зазначають, що при всьому значенні водної артерії для України, вона залишається міжнародною рікою, перетинаючи територію Росії та входячи в нашу державу з території Білорусі. У той же час, тристороння міжнародна угода, яка б комплексно регулювала систему взаємовідносин стосовно басейну Дніпра, через пасивність Мінприроди та Кабінету Міністрів України досі знаходиться в ембріональному стані.

Таким чином, мета Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води не досягається. Як наслідок, екологічний стан басейну Дніпра за гідрохімічними та радіологічними показниками **погіршується**, що свідчить про неефективну роботу очисних споруд міст і промислових підприємств та збільшення скидів до Дніпра неочищених або недостатньо очищених стічних вод. Навіть за умови істотного зменшення водокористування питома вага забруднених вод, що скидаються у водні об'єкти басейну Дніпра, порівняно з початком реалізації Програми, зросла. Майже 40 відсотків берегів басейну Дніпра піддається руйнації. Негативний вплив на екологічний стан Дніпра має інтенсивна забудова його заплави, що змінює умови пропуску високих повеневих витрат. **Збереження тенденції до погіршення екологічного стану водних об'єктів басейну Дніпра в майбутньому створює підвищені ризики негативного впливу на здоров'я населення України.**

Прес-служба Рахункової палати.

Здається, кращого немає нічого в Бога, як Дніпро та наша славная країна!

*«Дніпроград». Вісник не байдужих
громадян .07.07.2008.*

6 липня українці відзначили День Дніпра. Це-більше, ніж просто ріка, Дніпро для України—це саме життя. Це наше минуле (Трипільська культура, Київська Русь, козацтво) й, безумовно, майбутнє, адже з кожним роком вода набирає все більшої життєвої цінності на планеті. Це і питна вода, яка живить 75% українців, і зрошування в посушливий час, і риболовля, і оздоровлення дітей та дорослих, і спорт, і транспортні перевезення, зрештою, це й естетичне задоволення від природних краєвидів. Це добре, що, усвідомлюючи значення Дніпра, ми влаштовуємо на його честь свято. Та чи достатньо феєрверків та масових гулянь? Може, краще задуматися, чим ми можемо допомогти сьогодні річці.

Екологи б'ють на сполох: в Дніпрі цвіте вода, зменшується кількість риби, збіднюється рослинний світ. Основна причина – забруднення промисловими відходами. Так, за даними Міністерства охорони природи та навколишнього середовища України, стан 44% річок, що впадають у Дніпро, визнаний катастрофічним, а вода - дуже забруднена (погані хімічні та бактеріальні показники). Тож щороку в басейн Дніпра потрапляють мільйони тонн шкідливих речовин. На жаль, нині в Україні не діє Національна програма екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води, яку прийняли у 1997 році. Кажуть, через відсутність державного фінансування.

Також учені стурбовані, що, за прогнозами ЮНЕСКО, до 2020 року проблема водопостачання прісною водою стане основною для усіх жителів планети. Причина - небережливе ставлення до водних ресурсів. Оскільки Україна - не виняток, фахівці наполягають на тому, що вже сьогодні потрібно робити конкретні дієві кроки, аби зберегти найбільшу водну артерію країни. Може, починати екологічні реформи треба з себе? Що думають з цього приводу експерти і як радять вирішувати проблеми Дніпра, поцікавився «День».

КОМЕНТАР

Володимир БЛОКІНЬ, керівник програми ПРОООН-ГЕФ «Екологічне оздоровлення басейну Дніпра»:

У 1997 році в Україні була прийнята Національна програма екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води. Нині фінансування програми з державного бюджету **припинено**, оскільки Рахункова палата визнала її недієвою. Натомість, її фінансування переведено до Державного фонду охорони навколишнього середовища, і нині програма виконується тільки на регіональному рівні. Оскільки Дніпро-це річка національного значення, то обласних коштів на вирішення усіх її проблем недостатньо.

Аби зберегти екосистему Дніпра, треба переглянути політику водного управління України. Наразі за вирішення проблем водних ресурсів відповідає понад 10 відомств. Але потрібна всього одна структура, яка займатиметься басейновим регулюванням і впроваджуватиме європейські підходи до вирішення водних проблем

Анатолій ЯЦИК, доктор технічних наук, професор, директор Українського науково-дослідницького інституту водогосподарсько- екологічних проблем:

- Для того, щоб дати точну оцінку якості води у Дніпрі, треба провести ґрунтовне комплексне дослідження, і не лише в межах України, а й на кордоні з Білоруссю, де бере початок ріка. Наш інститут неодноразово пропонував Міністерству охорони природи та навколишнього середовища провести такий моніторинг, але справа так і не рушила з місця.

Щоб покращити ситуацію в басейні Дніпра, перш за все треба **поновити Національну програму екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води**. Адже це основний закон для Дніпра як національної річки, її басейн - це 70% території України, тобто охоплює майже всі області країни, крім західних.

Ще один важливий аспект - держава мусить лобювати питання відновлення екологічної рівноваги у межах Дніпра. Щоб отримати позитивний екологічний ефект, треба знати, куди саме треба вкласти кошти. По-друге, це поліпшить якість питної води, оскільки 75% питної води в Україні забезпечує Дніпро. А яка вода - таке й здоров'я громадян.

Нині у більшості країн світукладаються великі кошти у відновлення екологічної рівноваги у басейнах внутрішніх річок. В Україні ж усе навпаки - залучення водних ресурсів до господарювання, їх забруднення та нерегульоване використання призвели до порушення екологічної рівноваги та погіршення якості питної води. Слід врахувати і наслідки чорнобильської катастрофи, адже у межах Канівського водосховища знаходиться 90 мільйонів метрів радіаційного мулу - понад 300 тисяч залізничних вагонів.

Тетяна ТИМОЧКО, перший заступник голови Всеукраїнської екологічної ліги (з 2010 року-голова ВЕЛ):

- Говорячи про стан водних ресурсів України, зокрема, про басейн Дніпра, можна виділити такі проблеми, як забруднення Дніпра з усіма його притоками та зникнення малих річок. Першочергова проблема усіх річок-це їхнє забруднення промисловими і комунальними стоками. В Україні існує серйозна проблема недостатньої очистки води існуючими очисними спорудами, а ці недостатньо очищені води з десятків і сотень підприємств потрапляють у Дніпро.

Слід врахувати, що, окрім офіційних викидів у річкові води, існує величезний обсяг неврахованих забруднених вод, що потрапляють у Дніпро через дощову каналізацію та прибережну забудову. В Україні немає даних про те, у скільки разів реальний рівень забруднення річки перевищує офіційні дані.

Величезна кількість річок, що відносяться до басейну Дніпра, замулені внаслідок врегулювання стоку .

Інструментом для оздоровлення Дніпра може бути басейновий принцип управління водними ресурсами.

*

Станом на 01.11.2011р. в Україні діяло 10 регіональних басейнових управлінь. За два останні роки утворено два.

Про звіт виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра за звітний 2009р.

Після розгляду питання на Колегії Розрахункової палати про те, як здійснюється виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води, численних виступів різних організацій, науковців та ЗМІ Міністерство охорони навколишнього природного середовища України дещо почало робити в напрямку її виконання. Наприклад, було затребувано пропозиції від облдержадміністрацій та окремих відомств про те, які першочергові заходи необхідно здійснити в майбутньому відповідно до Національної програми. Потім був звіт про результати її виконання за 2009р., який викладений на Інтернет-сайті Міністерства.

У звіті сказано: *«Строк виконання Програми –1997-2010 роки.Водночас Програмою передбачено, що термін остаточної її реалізації визначається економічними спроможностями держави щодо її фінансування.*

Станом на 01.01.2010р. загальний обсяг фінансування завдань і заходів за рахунок усіх джерел фінансування становить 96,4% від запланованих Програмою (в цінах 1996 року)».

Але чи доцільно робити передрук звіту? Адже цей звіт надзвичайно узагальнений. А на майбутній період – хіба що декларативні тези.

З початку дії Національної програми, напевно, ніхто так і не зробив загального аналізу її виконання за всі попередні роки: стан фінансування по окремих напрямках, об'єктах, областях; як змінився стан довкілля та водних ресурсів; питної води і т.д.

У звіті проінформовано, що *«на даний час відповідно до вимог Закону України «Про державні цільові програми та Порядку розроблення та виконання державних цільових програм розроблена нова редакція Програми, у якій уточнено завдання і продовжено термін її виконання на період до 2030 року».*

З цього можна зробити висновок: тим заходам, які треба було виконати до 2011р., зокрема по вирішенню найбільш невідкладної проблеми – забезпечення людей якісною питною водою, продовжено термін виконання до... Тож висновок Розрахункової палати має під собою підґрунтя: *«Навіть за умови істотного зменшення водокористування питома вага забруднених*

вод, що скидаються у водні об'єкти басейну Дніпра, порівняно з початком реалізації Програми, зросла».

*

З вищенаведених відомостей видно, які складні екологічні проблеми в Україні існують та як вони вирішуються.

26-28 жовтня 2010р. у м.Києві не випадково проводиться Міжнародний екологічний форум «Довкілля 2010», на якому поряд з іншими проблемами довкілля широко і ґрунтовно обговорювалися водоекологічні. На форумі випала честь бути і брати участь у дискусіях членам Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації О.Майдаченку та Г.Педченку.

На форумі було піднято надзвичайно багато проблем довкілля в Україні. Науковцями, фахівцями міністерств і відомств, практиками, представниками громадських організацій та ЗМІ внесено багато пропозицій щодо їх розв'язання, в т.ч. використання європейських досягнень та вітчизняних наукових розробок. Всі узагальнені в окремий документ пропозиції вирішили направити до Кабінету Міністрів для розробки відповідних законів та внесення змін до Водного кодексу. В одному із заходів пропонувалося зниження рівня зарегульованості поверхневого стоку, переважно в басейнах середніх і малих річок, здійснення науково обґрунтованого санітарного скиду води з-під заставок гребель.

У форумі брав участь голова Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Верховної Ради України А.І.Семинога. Йому і очолюваному ним комітету й випала честь готувати проєкт змін до Водного кодексу. Проєкти пропонувалися й раніше, але чомусь Верховною Радою не приймалися. Та виникла нагальна потреба негайного внесення змін до діючого Водного кодексу, чого вимагає життя і пропонували учасники форуму.

Слід відмітити, що Комітет з питань екологічної політики, Семинога А.І. до підготовки нового документу поставилися відповідально: було враховано багато пропозицій науковців та відомств, громадських організацій, в т.ч. Корсунь-Шевченківських екологічної та рибальської. В проєкті передбачаються більш виважені підходи до питань використання водних ресурсів. Проєкт Водного кодексу є більш досконалий, ніж діючий Кодекс і попередні проєкти. На жаль, у жовтні 2011р. Верховна Рада чомусь відхилила проєкт Водного кодексу. Не відомо коли ще він буде розглядатися.

Розділ 6

А як в Укрдержкомводгоспі реагують на проблеми річки Рось?

Корсунь-Шевченківська громадська екологічна організація куди тільки не зверталася, щоб ознайомитися з договором оренди Стеблівської і Корсунської ГЕС, та все марно. Вирішила звернутися безпосередньо до водгоспівського відомства. Воно-то повинно його мати і знати, що він вимагає від користувачів річкою. Тож написала листа від 17.11.2009р. №131 до Державного комітету України по водному господарству.

Від нього отримали відповідь, в якій сказано: *«Стосовно державної екологічної експертизи, то ці питання знаходяться поза компетенцією Держводгоспу. Для отримання договору оренди ГЕС Вам слід звернутися до орендодавця (АТ «Черкаси-обленерго») або орендаря (ЗЕА «Новосвіт»).*

Громадська організація так і вчинила.

Президенту ЗЕА «Новосвіт»

Нікіторовичу О.В.

м.Вінниця, пров.Станіславського,16

Про договір оренди ГЕС

Шановний **Олександр Володимировичу** !

Асоціація багато років орендує у Корсунь-Шевченківському районі дві ГЕС, має безпосереднє відношення до економічного і соціального життя юридичних та фізичних осіб, використовує воду річки Рось, з якою є цілий ряд проблем. Зокрема: питних, екологічних, з показниками якості води, замуленням водосховищ, попусками води з них тощо. Жителі Корсуня-Шевченківського порушують ці проблеми, звертаються із наведених питань до нас за роз'ясненнями і допомогою. Особливо їх турбує майбутнє річки. В них виникають сумніви щодо дотримання ЗЕА договірних зобов'язань на оренду ГЕС, які до цього часу не відомі.

Наша організація є об'єднанням громадян, вона діє за їх рішеннями і представляє їх інтереси. Оскільки ситуація на Росі залишається складною, а з деякими водокористувачами річки є протиріччя, може виникнути необхідність в проведенні нових громадських слухань з цих питань, навіть винесення їх на розгляд сесій місцевих рад.

Виходячи з наполягань людей, Закону «Про самоврядування», указів Президента «Про звернення громадян», «Про право на отриман-

ня інформації» просимо Вас надати нашій організації копію договору оренди Корсунь-Шевченківської та Стеблівської ГЕС, а також висновок державної екологічної експертизи на право виробничої діяльності обох гідроелектростанцій. На отримання такої інформації громадська організація, згідно з вказаними законами, має право.

Олександр Володимировичу! Ми надіємося на співпрацю та взаєморозуміння щодо розумного співвикористання річки Рось у нашому районі.

З повагою

*Голова районної громадської екологічної організації
Всеукраїнської екологічної ліги* *Олександр Майдаченко.*

Договору громадська організація так і не отримала. Зрозуміло, виникає запитання: якщо ви все правильно робите, то чому це він такий утаємничений? Зате з фірми надійшов лист, в якому перелічено, яку таку допомогу надано місту. А щодо річки – ні слова.

У зв'язку з стійким погіршенням в останні роки екологічного стану річки **Рось** та будівництвом на її берегах в районі Білої Церкви металургійного підприємства – великого споживача росьової води та її забруднювача на адресу управління водними ресурсами–Держкомводгоспу лунають різні звинувачення: починаючи з тих, що це відомство ніби надало позитивні висновки щодо достатньої кількості води та безпечності річки. Навіть те, що Міністерство охорони навколишнього природного середовища (міністр Г.Філіпчук), державна екологічна інспекція, Мінздрав та інші відомства, використавши позитивні висновки Держводгоспу, видали дозволи на прив'язку металургійного заводу в Білій Церкві без комплексної екологічної експертизи регіону і проекту.

На засіданнях Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних ресурсів 26.07.2007р. у Корсуні-Шевченківському, на нараді 07.04.2008р. у Білій Церкві, на яких були присутні представники відповідних відомств, в інших інформаційних відомостях для міністерств, засобів масової інформації Держводгосп наводив багато ґрунтовних прикладів про складну екологічну обстановку в басейні річки Рось. Хоч в його відомостях є ряд суперечливих висновків, зокрема щодо водності Росі.

Тож, напевно, аби відреагувати на вищесказане та на неодноразові наполегливі звернення Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації Всеукраїнської екологічної ліги 29.01.2009р. було проведено засідання Громадської ради (є така при Водному агентстві), де заслухано питання «Щодо поліпшення екологічного стану басейну річки Рось». Було прийнято звернення до Мінприроди, державної екологічної інспекції, облдержадміністрацій 4-х областей (Як кажуть, ліпше пізніше, ніж ніколи).

ПРОТОКОЛ **ЗАСІДАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ ПРИ ДЕРЖАВНОМУ** **КОМІТЕТІ УКРАЇНИ ПО ВОДНОМУ** **ГОСПОДАРСТВУ**

м. Київ
29 січня 2009 року

№ 1

Сайт Держводгоспу

СЛУХАЛИ: Щодо поліпшення екологічного стану басейну річки Рось.

Доповідав: С.Васильєв – начальник відділу річок та охорони вод управління комплексного використання водних ресурсів Держводгоспу.

Річка Рось - одна з найбільших правих приток Дніпра, її довжина становить 334,6 км, площа басейну 12,6 тис.км². На території басейну р. Рось розташовані чотири області: Вінницька, Житомирська, Київська та Черкаська. Басейн характеризується як багатогалузевий господарський комплекс з високим рівнем освоєння території. Загальна чисельність населення у басейні 831 тис. чоловік.

Для задоволення потреб населення і галузей економіки у басейні річки збудовано 60 водосховищ та більше 2 тисяч ставків, де заакумльовано 323,7 млн.м³ води. За цими та іншими показниками басейн р. Рось відноситься до одних з найбільш зарегульованих в Україні.

Внаслідок високого антропогенного навантаження (висока зарегульованість річки, скиди зворотних вод, включаючи неочищені, порушення режимів роботи водосховищ та ін.) водогосподарський баланс р. Рось напружений.

Питне водопостачання усіх міст басейну, в тому числі Біла Церква, Богуслав, Корсунь-Шевченківський, Умань, через мале використання підземних джерел здійснюється з р. Рось і особливо ускладнюється у маловодні роки.

Забір води у 2007 році з поверхневих джерел басейну р. Рось збільшився на 30 % порівняно з 2005 роком і склав 90 млн.м³, при цьому

скид стічних та колекторно-дренажних вод склав 65 млн.м³, в тому числі 17 млн.м³ неочищених; 25 млн.м³ – це безповоротні втрати води. За спостереженнями науковців, забір вже 10 % води у маловодний рік (обсяг стоку маловодного року близько 300 млн.м³) не рекомендовано і може призвести до небажаних екологічних наслідків.

На сьогоднішній день, актуальним залишається питання щодо будівництва Білоцерківського сталепрокатного заводу. За попередньою оцінкою, функціонування зазначеного заводу збільшить антропогенне навантаження на річку Рось і ускладнить водогосподарську обстановку в басейні, особливо нижче за течією м.Біла Церква. Без залучення додаткових обсягів води поза межами басейну, або сучасних технологій, зокрема, оборотного водопостачання завод не буде водозабезпеченим. Остаточне рішення щодо даного питання можливе лише після розробки сучасного водогосподарського балансу басейну річки Рось.

На засіданні Міжвідомчої координаційної Ради з питань розвитку водних ресурсів 10.08.07 було розглянуто та затверджено План першочергових заходів по покращенню екологічного стану в басейні р. Рось.

З метою покращення екологічної ситуації в районі питного водозабору м. Корсуня-Шевченківського та для збільшення проточності річки у літній період 2008 року здійснювались додаткові скиди води з верхніх водосховищ (Косівського та Верхнього Білоцерківського) одночасно з попусками води з приток р. Рось у Київській, Вінницькій та Житомирській областях. Всього еколого-санітарний попуск води склав близько 23 млн. куб. метрів. У результаті вжиття цих заходів було забезпечено **стабільне** водопостачання м. Корсуня-Шевченківського.

ВИРШИЛИ:

1. Інформацію щодо поліпшення екологічного стану басейну річки Рось взяти до відома.

3. Утворити робочу групу з підготовки звернення (щодо водогосподарсько-екологічної ситуації в басейні р. Рось) громадської ради при Держводгоспі до **Мінприроди**, Державної екологічної інспекції та облдержадміністрацій (Вінницької, Житомирської, Київської та Черкаської) у такому складі: О.Мазуркевич, Е.Багіров, Д.Савчук, С.Васильєв.

4. Робочій групі підготувати зазначений проект звернення та у тижневий термін подати голові громадської ради при Держводгоспі.

Голова громадської ради при Державному комітеті України по водному господарству

М. Ромашенко

ЗВЕРНЕННЯ
громадської ради при Державному комітеті
країни по водному господарству

16.03.2009 р.

Сайт Держводгоспу

Мінприроди

Державна екологічна інспекція
Вінницька облдержадміністрація
Житомирська облдержадміністрація
Київська облдержадміністрація
Черкаська облдержадміністрація

Громадська рада при Держводгоспі висловлює стурбованість і розділяє тривогу громадськості та засобів масової інформації щодо погіршення екологічного стану водних ресурсів у басейні р. Рось.

Як свідчать дані моніторингу, протягом останніх років в басейні р. Рось спостерігається тенденція до поступового погіршення якості води. Зокрема за інтегральними характеристиками вода із слабо забрудненої перетворилася на помірно забруднену, і відповідає третьому та четвертому класам якості, а в окремі роки за показниками прозорості, вміст кисню, БСК5 води р.Рось характеризуються як брудні. Середньобагаторічний забір води з басейну складає близько 90 млн.куб.м, скиди стічних та колекторно-дренажних вод 65 млн.куб.м, з них 17 млн.куб.м – неочищені стоки. Крім того, в басейні спостерігаються значні безповоротні втрати води, які сягають близько 25 млн.куб.м. і значно зменшують прибуткову частину водного балансу річки Рось. Таким чином, зазначені характеристики водокористування вказують на високе антропогенне навантаження на басейн річки Рось та стали тенденцією до погіршення кількісних і якісних характеристик стоку.

Держводгосп у межах компетенції вживає заходи, спрямовані на покращення екологічного стану водних ресурсів у басейні р. Рось. Комітетом розроблено і затверджено План першочергових заходів з покращення екологічного стану у басейні р. Рось, на виконання якого: проведено детальне обстеження річки та підприємств, діяльність яких впливає на якісний стан води, здійснено перевірки щодо дотримання водного законодавства та стану прибережних захисних смуг у басейні р. Рось, проведено інвентаризацію ставків басейну р. Рось та інші заходи.

Однак, незважаючи на вжиті заходи, стан води покращився лише на окремих притоках р. Рось. Як свідчить аналіз ситуації, є нагальна потреба у посиленні контролю за скидами стічних вод, особливо з очисних споруд підприємств житлово-комунального господарства.

З метою консолідації зусиль громадськості, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств і організацій у питанні

нях покращення екологічного стану басейну р. Рось, громадська рада при Держводгоспі, звертається до всіх зацікавлених центральних та місцевих органів влади, учасників водогосподарського комплексу басейну, з пропозицією об'єднати свої дії в реалізації заходів щодо забезпечення населення, яке проживає на території басейну, якісною питною водою, охорони водних ресурсів, екологічного оздоровлення басейну, та висловлює впевненість, що співробітництво та партнерство стануть важливим кроком на шляху вирішення питань покращення екологічного стану басейну річки Рось. Для цього вважаємо за доцільне:

Мінприроди включити до плану роботи на 2009 рік розробку регіональної програми охорони та раціонального використання вод басейну р. Рось, а також передбачити у Державному та у місцевих фондах охорони навколишнього природного середовища фінансування заходів по зменшенню надходження забруднених вод від промислових підприємств, розробку проектів влаштування прибережних захисних смуг р. Рось і, в першу чергу, у межах Київської області;

- облдержадміністраціям у межах басейну р. Рось із залученням населення, навчальних закладів і громадських організацій фінансово і організаційно підтримати під час проведення всеукраїнської екологічної акції “День довкілля” (22 квітня) комплекс заходів по збереженню та відтворенню водних ресурсів у басейні річки Рось (організація круглого столу у м. Біла Церква, конференцій, очистки берегів річки Рось та її приток від сміття тощо);

- розглянути питання доцільності функціонування великої кількості ставків, особливо у межах Київської області;

- провести ряд організаційних заходів, зокрема з підприємствами забруднювачами, під об'єднувальним гаслом «Ми всі живемо вниз за течією».

Сподіваємося на підтримку нашої ініціативи, адже вода, як ресурс, вкрай необхідна для забезпечення розвитку громадянського суспільства та життєдіяльності нинішнього і майбутнього поколінь.

Голова громадської ради
при Держводгоспі

М.Ромашенко.

Ніби й виважене звернення. Але все «вокруг» та «около». На превеликий жаль, чомусь у Зверненні до Мінприроди випущено одну з найбільших проблем стосовно можливого «ускладнення водогосподарської обстановки» в басейні річки Рось у зв'язку з будівництвом Білоцерківського сталепрокатного заводу», про яку записано в протоколі засідання Громадської ради від 29.01.2009р. (див. протокол і звернення).

Зате в Держкомводгоспі заявляють, що ми не видавали погоджень на забір води з річки Рось заводом. З цього приводу Держкомводгосп навіть надіслав лист від 15.04.2010р. № 07/4-962 до Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації, правда з великим запізненням, в якому пише: *«Комітет розглянув звернення Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації щодо неможливості будівництва металопрокатного заводу у м.Біла Церква, і в межах компетенції повідомляє. Враховуючи зазначені обставини, Комітет не погодив забір води з р.Рось для забезпечення водою сталепрокатного заводу».*

Але як же розуміти лист заступника Міністра охорони навколишнього природного середовища І.Макаренка ще від 13.10.2008р. №13768/12-08, адресований Корсунь-Шевченківській громадській екологічній організації, в якому пишеться: *«відповідно до технічних умов №115 від 26.09.06, що надані КОКП ВКГ «Київоблводоканал», і розрахунків Білоцерківського міжрайонного управління водного господарства Київського облводгоспу від 06.12.06. №673, водні ресурси річки Рось можуть забезпечити це підприємство (металопрокатний завод) необхідною кількістю води, без шкоди для екологічного стану річки» ?*

У листі від 9.09.2008р. №1273-ВЗ ЦВК Народний союз «Наша Україна», надісланому Корсунь-Шевченківській громадській екологічній організації, чітко вказано, що йде підготовка до підключення заводу до КОКП ВКГ м.Білої Церкви:

«Систему питного водопостачання і побутового водовідведення Київського обласного комунального підприємства водопровідно-каналізаційного господарства (КОКП ВКГ) м.Біла Церква повністю забезпечують потреби підприємства (металургійного заводу) у технічній і питній воді та прийманні виробничих і побутових стічних вод.

Подача технічної води на проммайданчик заводу передбачається від мережі міського водопроводу двома водогонами. Водопостачання на виробничі потреби намічене оборотними системами. Сумарна продуктивність оборотних систем складає 13 190 м³/год.

Подача технічної води на проммайданчик здійснюватиметься від водогонів В-1 і В-2 річкової води системи питного водопостачання м.Біла Церква.

Відведення продувочних вод передбачається до міської мережі побутового водовідведення згідно з технічними умовами КОКП ВКГ «Київоблводоканал»,...побутові стічні води від проммайданчика підприємства – перекачувати заводською насосною станцією у відповідні водовідвідні мережі м. Біла Церква».

Чи було відомо громадськості Білої Церкви про ці плани? Чи знали про це в Держводгоспі?

Про згадане громадська екологічна організація Корсунь-Шевченківщини в березні 2009р. направляє лист до голови Держкомводгоспу В.Сташука та до голови Громадської ради М.Ромашенка, навіть долучила до нього деякі пропозиції. У цьому відомстві лист отримали, прочитали і повернули без реагування, на конверті написавши: «Не за адресою».

Це приклад того, як над вирішенням водних проблем працюють деякі державні відомства, в т.ч. ті, які безпосередньо в одвіті за їх розв'язання.

Хочеться звернути увагу на те, що напевно доцільно було б щоб Координаційну міжвідомчу раду з питань водних ресурсів очолював віце-прем'єр міністр, а не голова Агентства водних ресурсів. Бо вирішення питань, які розглядаються в цьому органі, часто-густо стосується багатьох відомств, на які агентство не має впливу, як уже пересвідчилися. Або, в крайньому разі – Міністр екології та природних ресурсів України, якого Кабміном визначено координатором з водогосподарських питань.

Розділ 7

Річку Рось необхідно промивати!

Про стан малих річок та «малу» енергетику

Як свідчать наукові дослідження, для того, щоб забруднені води шкідливо не вплинули на водні організми водоїм, вони повинні розводитись у 10-100 разів, а у деяких випадках – у 200-300 разів. Це означає, що 1 м³ неочищеної води може забруднити 300 м³ свіжої. Це і обумовлює вирогідність “водного голоду” в майбутньому, якщо не будуть вжиті радикальні заходи.

Саме малі річки в Україні чи не найбільше відчували за останні десятиліття тиск людської діяльності, саме вони найбільше змінилися, а подекуди навіть повністю зникли. Від 1979р. по наявних відомостях зникло приблизно 800 малих річок – 42 тис.км (довжина кожної менше 10 км).

Безпосереднім фактором впливу на малі річки є наявність стоків (забруднених та недостатньо очищених): комунальних, промислових, сільськогосподарських. Їхня дія особливо небезпечна, тому що в окремих випадках об'єм цих стоків може бути таким самим або й більшим, ніж об'єм стоку малої річки. Об'єм води, що скидається в річкову мережу малих басейнів, дорівнює 2,84 км³, з них забруднених вод – 0,61 км³, або 21%. Це чверть об'єму забруднених стічних вод, що скидають у водні об'єкти України.

Серед головних річкових басейнів найбільше використання водних ресурсів малих річок характерне для Причорномор'я, де за їхній рахунок забезпечується майже весь об'єм водокористування, Дунаю (77%), басейну Вісли (57%), Приазов'я (56%), басейну Дністра (51%). Посилення антропогенного пресу призвело до виникнення несприятливої ситуації у гідрологічному режимі, санітарному стані та ландшафтній структурі басейнів малих річок практично у всіх регіонах держави.

На перший погляд малі річки не здатні відігравати провідної ролі у водозабезпеченні народного господарства. Проте, складаючи лише 20% сумарного державного водозабору, вони забезпечують на 67% потреби сільгоспводопостачання, на

35% – зрошення, на 25% – господарськопобутові потреби населення. Об'єм забору води на народногосподарські потреби в басейнах малих річок сягає 20% забору з водних об'єктів суші на Україні.

Якщо врахувати все сказане і порівняти водні ресурси, на які можна розраховувати, з потребами в них, то можна зробити лише один висновок: до середини століття водні ресурси будуть близькі до вичерпання для найбільш економічно розвиненої частини земної кулі. В окремих регіонах і річкових басейнах вони майже вичерпані чи близькі до цього вже нині.

Більшість малих річок тісно пов'язані з економікою прилеглих територій і відіграють значну роль у розвитку соціального середовища. Водночас всебічне використання біоресурсів річок, зарегулювання, відбір вод на полив та господарсько-побутові потреби, а також перетворення річок на колектори стічних вод порушили їх природний стан. Річки стали забрудненими, мілководними, з поганою якістю води, збіднілим рослинним й тваринним світом.

Надміру інтенсивне використання в народному господарстві як самих річок, так і водозборів порушує їх природний гідрохімічний та гідробіологічний режим, зменшує водність і глибину, річки замулюються і заростають, збільшується їх евтрофікація за рахунок накопичення сполук азоту, фосфору та калію.

Відмічено повсюдне забруднення води і донних відкладень річок господарсько-побутовими стоками, які вміщують величезну кількість органічних та біогенних елементів, пестицидів, важких металів, детергентів тощо. Велику небезпеку водним ресурсам завдають громадяни, споруджуючи на берегах річок все більше господарських споруд та створюючи смітники.

В окремих промислових районах Донбасу, Середнього Придніпров'я та Приазов'я річки сильно забруднюються промисловими стоками, в тому числі і шахтними водами, які вносять у річки величезну кількість мінеральних речовин–хлоридів і сульфатів, а також шкідливих токсичних речовин–фенолів, ціанідів тощо.

Тривога за долю малих річок зростає з посиленням господарського навантаження на навколишню природу та водозбірні площі річок. Взагалі це– закономірний, економічно і соціально обумовлений історичний процес.

Зараз у багатьох країнах, напевно, не залишилось річок, які б мали первісний вигляд, у яких водний потік, русло і береги не

мали б, як мінімум, слідів господарської діяльності людини. Тому проблема охорони і раціонального використання малих річок—об'єктів найбільш чутливих і схильних до стрімких негативних перетворень, ніж середні та великі водотоки, віднесена до числа найважливіших державних проблем.

Якщо на ранніх етапах розвитку суспільства річки України могли задовольнити всі потреби людей і справлялися з антропогенним навантаженням, то нині більшість річок уже не витримує цих навантажень і втратила можливість екологічної саморегуляції. Внаслідок осушення земель, перетворення постійних малих водотоків у тимчасові, а після використання скидання в інші водотоки (Умань), антропогенний вплив, велике розорювання і знеліснення берегів тощо призвели до значного посилення поверхневого стоку, а разом з тим і розвитку процесів ерозії, замулення і обміління русел річок.

Регулювання річок при їх пристосуванні під водоприймачі осушувальних систем та гідроелектричних станцій змінює не тільки густоту руслової мережі, а й довжину водотоків. Зазнають змін і характеристики потоку. Після регулювання потоку малих річок Басейновими управліннями в останні роки зменшується швидкість потоку води і, як правило, більш швидкими темпами зменшуються глибини річищ та забруднюється їх дно.

Всі перелічені проблеми в повній мірі стосуються й річки Рось. Доцільно зупинитися на останній проблемі — , як гідроелектричні станції впливають на стан малої річки, про що, чомусь, науковці й дослідники не наважуються розповідати. Більше всього через те, що мало стикнулися з цим питанням, або воно раніше не піднімалося громадянами.

Але перш ніж перейти до нього, слід більш предметно знати про нашу «малу» енергетику.

*

На початку 50-х років кількість збудованих малих гідроелектричних станцій в Україні становила 956 із загальною потужністю 30 тис.кВт. Однак, у зв'язку з будівництвом атомних електростанцій, з розвитком централізованого електропостачання та стійкою тенденцією до концентрації виробництва електроенергії на потужних тепло — та гідроелектричних станціях будівництво малих ГЕС було зупинено. Почалася їх консервація, сотні малих ГЕС припинили свою роботу. Зрозуміло, малопотужні станції не могли конкурувати з об'єднаною енергосистемою країни. Та й чи доцільно від-

роджувати малі гідроелектростанції, особливо ті, які потребують значних фінансово-матеріальних витрат на це, коли Україна повністю забезпечена електроенергією, ще й реалізовує велику її кількість іншим країнам ?

Станом на 1.05.2005 р. в Україні працювало 65 малих гідроелектростанцій, здатних виробити від 378 до 395 млн. кВт/год. електроенергії («Україна Молода». Віктор Мельник). Порівняно потужні станції – це Терембле-Рикська, Гайворонська, Корсунь-Шевченківська, Стеблівська, Ладиженська.

Технічний стан діючих ГЕС характеризується значно або цілком зношеним основним гідросиловим, гідротехнічним і електротехнічним устаткуванням; наявністю несправностей у спорудженнях напірного фронту, що можуть призвести до виникнення аварійних ситуацій; замуленням водоймищ; ростом забору води на неенергетичні потреби; розмивами кріплень водозливних і берегових ділянок нижніх б'єфів тощо.

Мала енергетика України через її незначну питому вагу (0,2%) в загальному енергобалансі не може суттєво впливати на умови енергозабезпечення країни. Однак експлуатація малих ГЕС дає можливість виробляти близько 250 млн. кВт.год електроенергії на рік, що еквівалентно щорічній економії до 75 тис. тонн дефіцитного органічного палива.

Залежність річки Рось від гідроелектростанцій

Останнім часом у країні, зокрема після прийняття закону про стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел, склалася ситуація, коли будівництво та модернізація малих ГЕС стали інвестиційно привабливою справою. З одного боку – швидка окупність (за 4-5 років) та державна підтримка, з іншого боку – мала кількість операторів ринку. А чому б і ні, коли прийняття закону про «зелений» тариф дозволяє значною мірою зменшити строки окупності проектів будівництва та відновлення малих ГЕС. Виділення землі під будівництво об'єктів гідроенергетики не потребує проведення земельних аукціонів. Не підлягає ліцензуванню діяльність суб'єктів підприємницької діяльності з виробництва електроенергії і т.д.

[Сайт. www.ukreferat.com. Регіональні комунальні системи].

Джерела альтернативної енергії і «зелений» тариф

Пнд, 28/02/2011 - aborigen

«До 2009р. альтернативна енергетика в Україні розвивалася вкрай повільно. Переважну більшість установок будували приватні компанії та господарства. Як джерело енергії використовувалась підручна сировина — деревна стружка, солома, відходи життєдіяльності тварин.

Нині згідно з інформацією Національної комісії регулювання електроенергетики України електроенергію за «зеленим» тарифом продають лише 37 підприємств.

Змінити ситуацію владі вдалося лише у 2009 році після ухвалення Закону про «Про внесення змін до деяких законів України» (щодо стимулювання використання альтернативних джерел енергії). Новий документ насамперед значно розширив саме поняття «джерело альтернативної енергетики», адже до 2009 року таким вважалася лише енергія вітру. Але революційна його частина стосувалася запровадження в країні спеціального «зеленого» тарифу на електрику, отриману з використанням енергії вітру, сонця, біомаси, а також вироблену малими гідроелектростанціями.

Альтернативна енергетика України отримала поштовх до розвитку завдяки ухваленню закону про «зелений» тариф. Але документ досить суперечливий і містить низку неточностей. Якщо їх не виправити, відновлювані джерела енергії в Україні будуть використовуватися з неоподаткованою користю».

У багатьох людей чимало сумнівів у тому, чи є альтернативним видом енергії електрика, вироблена ГЕС на малих і середніх річках.

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ
УКРАЇНИ**

ПОСТАНОВА 23.07.2009 N 865

Про затвердження "зеленого" тарифу ЗЕА "Новосвіт"

Затвердити Зовнішньоекономічній асоціації "Новосвіт" "зелений" тариф на електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії, на період з 01.08.2009 до 01.01.2030.

Голова Комісії

В.Кальченко

Крім згаданих, значні пільги енергетикам надані в частині платежів до Держбюджету. Але орендарі пропонують, аби «податок на воду для нових станцій був або зовсім скасований, або хоча б істотно знижений» («Сільські вісті» від 21.01.2011р. «Великий потенціал малих ГЕС»).

З метою отримання максимальної ефективності від використання малих ГЕС почало поширюватися впровадження асинхронних генераторів та створення більш гнучкої автоматизованої системи управління малими гідроелектростанціями і економнішого викори-

стання води річок. На цій справі та за високі фінансові показники, до речі, чимало керівників підприємств - членів асоціації захищають наукові дисертації, отримують нагороди. А яких лише звань не напридумували! (*Who-is-Who.com.ua. 2006-2008*).

Зрозуміло, а чому б і ні, коли державою надана така можливість, а Енергетична Асоціація має значні фінансові резерви та вплив на енергоринку. До неї входить понад 20 колективних членів – це впливові енергетичні підприємства та організації, серед яких: ДП «Енергоринок», ДП НАЕК «Енергоатом», ДП НЕК «Укренерго», ТОО «Східенерго», ТОВ «Сервіс-Інвест», ВАТ «ЕК «Дніпрообленерго», ВАТ «Крименерго», ДП «Укренерговугілля», Всеукраїнська громадська організація «Асоціація Укргідроенерго», ЗЕА «Новосвіт» та інші.

До всього Президент України Віктор Ющенко доручив Кабінету Міністрів розглянути питання приватизації малих гідроелектростанцій (ГЕС). Про це сказано в указі Президента від 9 жовтня №816/2009, текст якого оприлюднено на сайті глави держави (*Сайт Київгаз. 13.10.2009. Джерело: УНІАН*).

Активізувалася пропаганда в ЗМІ та Інтернеті, в першу чергу енергодилерів, ролі малих ГЕС, посилаючись на інші країни: *«Якщо Україна повертається до відродження своїх малих ГЕС, то європейські держави вже давно і впевнено крокують по цьому шляху. Для прикладу: в Німеччині малих ГЕС налічується більше 30 тисяч, у Китаї – 8, у Франції – понад 4 тисячі...»* (*ІнформЕНЕРГО №30. «Великі перспективи малої енергетики»; «Сільські вісті» від 21.01.2011р. «Великий потенціал малих ГЕС»*). Але не говориться про те, що згадані країни давно пішли подешо по іншому шляху енергозабезпечення, що в них, мабуть, не стільки АЕС, як у нас, та чи є лишки енергоресурсів. Та й в інших країнах власники ГЕС суворо дотримуються водоохоронного законодавства, не лише використовують води річок, а й вкладають значні кошти в їх оздоровлення.

Прикладом раціонального ставлення до малих річок та продуманої політики щодо їх використання і збереження на загальнонаціональному рівні може служити Данія. В цій країні протягом тривалого періоду річкові системи зазнавали значного антропогенного впливу. Проте вже з середини 80-х років минулого століття ставлення до малих річок змінилося – було прийнято новий закон щодо їх охорони «Закон про водний потік», який покликаний створити такий стан екосистеми, щоб він задовольняв вимоги як природних популяцій флори і фауни, так і запити людей.

У нас же в написаних наукових працях в основному говориться про те, як створити «методичне, інформаційне і технічне забезпечення експлуатації малих ГЕС з застосуванням автоматизованих систем управління...». А про те, як спільними зусиллями зберегти річки, щось мова не ведеться. Навпаки, висловлюється сумнів щодо норм і правил експлуатації водою: «*Неузгодженість норм і правил експлуатації водних ресурсів в поєднанні з людським фактором накладає штучні, часто необґрунтовані, обмеження в завданнях забезпечення ефективності роботи гідроелектричних станцій цього класу*» (Научные труды ВНТУ. 2008. №3). Ось воно як!

Відновлення чи будівництво деяких малих ГЕС на окремих річках, можливо, й доцільне з врахуванням в першу чергу енергозабезпечуючої та економічної доцільності того чи іншого регіону, а не орендаря. При цьому треба мати досконалу схему дотримання екологічних норм, Водного кодексу, не погіршуючи стану річок та життя громадян. Але в нас дещо інша логіка (у власників чи орендарів ГЕС), з чим приходиться стикатися: головне – це будь-якою ціною отримати максимальні прибутки, а стан річки – то не їх справа.

Загальний гідроенергетичний потенціал України оцінюється в 44,7 млрд.кВт/год., з них економічно доцільний, на даний час, потенціал «малої» гідроенергетики складає 3,75 млрд.кВт/год., або 2,3% виробництва електричної енергії в Україні (Сайт «Регіональні комунальні системи»). **З цього – висновок: чи не слід задуматися, що для держави і її жителів вигідніше: знищення малих річок, фауни і флори у них непродуманою їх експлуатацією енергетиками чи отих 0,2 % (чи якихось майбутніх 2,3 %) електроенергії, яка не може суттєво вплинути на умови енергозабезпечення країни?**

В останні роки в державі все ж було вирішено в якійсь мірі поновити діяльність ряду малих гідроелектричних станцій. Ця робота активізувалася на початку 2000-х років, коли в країні поширилася приватна оренда. Таким чином Корсунь-Шевченківська та Стеблівська ГЕС, які знаходилися в робочому стані, були орендовані. Вінницькою зовнішньо-економічною асоціацією «Новосвіт». Ця фірма провела деякий їх ремонт і значно збільшила виробництво електроенергії.

До 2002р. обидві гідроелектричні станції не перебували в оренді. Раніше й не стояло гостро питання про збільшення виробництва ними електроенергії, бо вона могла для району отримуватися із зовні. Великі електроелектричні станції України її виробляли і виробляють

достатньо. Про згадане свідчать такі дані. У 1991р., наприклад, Корсунська і Стеблівська ГЕС виробили 23,4 млн.кВт год, по райелектромережі спожито 109,3 млн.кВт.год. А уже в 1999р. вироблено – 7,7, у 2000р. – 6,9. Спожито відповідно 62,4 млн. кВт.год. і 37,5. В той час щити згаданих гідроелектростанцій були постійно піднятими, здійснювалася промивка русла річки, а екологічний її стан був набагато кращим.

Весною і в період літньо-осінніх періодів дощів щити гідроелектростанцій, як правило, були систематично частково відкритими. Це позитивно впливало на промивку і водообмін обох водосховищ, змив з дна свіжонанесених мулу, органічних рештків та осілої на дно за зиму рослинності. Річка текла ! Відповідно й аналізи води в ній не доходили критичних меж (розчинний кисень здебільшого становив 5-8 мг/л, при нормі не менше 4

Раніше в нашій місцевості навесні спостерігалися великі повені. Як свідчать відомості гідрометеоцентру за 55 років (1929-1984рр.), витрати води в річці у весняний період були великими. А в окремі роки надзвичайно великими. Найбільші, 24.03.1947р.–1240 м³/с, у 1932 р.– 1200. Останній найбільший паводок спостерігався в 1980 р., коли витрати води сягали 882 м³/с (р= 10 %). Як пам'ятають корсунці, було відкрито від 6 до 11 щитів. Природа сама здійснювала промивку річки. Завдяки повноводдю з Дніпра до Корсуня-Шевченківського підходило багато риби на нерест. Зараз ці заходи слід здійснювати людям.

«Малі ГЕС не тільки виробляють електроенергію, вони захищають прилеглі населені пункти від паводків, сприяють їх нормальному водопостачанню, розвитку рибного господарства (Інтернет сайт.01.07.2011. Гліб Іванов.Малі ГЕС - великі надії ..)». Так повинно бути!

Рось необхідно промивати !

Та часи змінюються. Таких уже весняних повеней, як раніше, не спостерігається. Гідроелектростанції передані в оренду. Щити Корсунської та Стеблівської ГЕС, як правило, закриті, бо зрозуміло, в орендаря головне завдання – отримати найбільший економічний ефект. Навіщо тоді було гідроелектростанції орендувати? Тож воду економлять, пропускаючи її в основному через турбіни. Зрозуміло, це повністю влаштовує орендаря. А річку?

Згадане негативно вплинуло на стан Росі. Річка почала високими темпами замулюватися та забруднюватися, надзвичайно погіршився її екологічний стан.

Відповідно до даних Київського інституту «Укрводоканал-проект» в акваторії Корсунь-Шевченківського водозабору глибини Росі в 1984р. становили в середньому 4,4-5 м, товщина свіжо-осілого мулу в середньому по акваторії – 0,10-0,15 м, біля берегів 0,3-0,4 м. А які показники зараз? Виміри, проведені в 2011 році (Див. схеми 2,3) показали, що в згаданій акваторії глибини річки зменшилися до 2,5-3 м, лише біля ГЕС вони дещо більші.

Це переконливо свідчить, що процес замулення річки прискорився в останні роки. Хоч деякі чиновники стараються чомусь пояснити, що водосховища себе за 50 років живають. Безумовно, якщо річка буде непроточною (У 1984р. Корсунському водосховищу виповнилося 50 років, але в той період, як свідчать вищенаведені дані досліджень згаданого інституту, водосховище залишалося мало замуленим).

Внаслідок того, що придонна проточність річки практично відсутня, водосховище замулюється, якість води все далі погіршується. Спостереження підтвердили, що взимку рослинність осідає на дно, в травні-червні гниє. Якраз в цей період у нас і спостерігається найбільше погіршення якості води, відбулися екологічні катаклізми в 1999 та 2007 рр. Але у зв'язку з відсутністю санітарного скиду* в 2010р. відбулося значне забруднення Корсунь-Шевченківського водосховища уже восени.

Корсунь-Шевченківські районна громадська екологічна організація та міська рада почали вимагати від водного відомства та орендаря ГЕС здійснювати постійні санітарні попуски води з-під щитів Корсунської греблі в обсягах 2,5-5 м³/с в залежності від пори року (рішення міської ради від 26.02.2010р. №39/13). Районна і міська ради з цього приводу прийняли 4 рішення. Але, хто до них прислухався?

На основі консультацій з фахівцями, документів досліджень НДІ «Укрводоканалпроект» (є така документація в районі) стало відомо про обстановку з витратами води річки Рось у Корсуні-Шевченківському. Є повні розрахунки витрат (скидів) води

*Довідка. Санітарні попуски води з водосховищ можуть бути постійними і періодичними. Постійні – мінімальні витрати води, які забезпечують підтримання необхідної якості води в водотоці. Періодичні – для очищення русла річки і покращення якості води в ній.

річки з 1929 по 1984 р. за кожний рік, в середньому за рік, за місяць, за літній і зимовий періоди. Так, середньорічні витрати води річкою за багато десятиліть становили в середньому 23 м³/с, найбільші –40-47, найменші –7,24 м³/с. Мінімальні середньодобові :

	Літні	Зимові
Середні	2,53 м ³ /с	4,81 м ³ /с

В цілому нині середньорічні скиди води в річці у Корсуні становлять 28 м³/с (*Інтернет-сайт. Матеріал з Вікендії–вільної енциклопедії.Річки України.4.07.2012. Також див.стор.283 книги*). Хіба що в засушливі чи маловодні періоди вони коливаються в межах отих 23 м³/с. Наприклад, як підтверджують дані Басейнового управління водних ресурсів р.Рось (Інтернет-сайт), 28.02.-5.03. 2009р. вони становили 24,7-22,4 м³/с. Це засвідчує про водність річки.

Як вимагає Сан Пін 3907-85 «Санітарні правила проектування, будівництва і експлуатації водосховищ» (Діючі): **«Величина мінімального санітарного попуску (постійного) повинна бути не менше мінімальних середньодобових витрат водотоку в побутовому гідрологічному режимі літньої і зимової межні року 95% забезпеченості»**. Керуючись цими правилами, виходячи з двох показників: середньорічних найменших витрат – 7,24 м³/с та середньодобових мінімальних літніх і зимових (2,53+4,81= 7,34:2= близько 4 м³/с) санітарні постійні попуски води з-під заставок Корсунської греблі повинні оптимальними бути в обсязі 4 м³/с, Стеблівської-близько цього.

На жаль, чомусь деякі чиновники стараються доводити мешканцям верхнього Надросся, якщо у Корсуні будуть встановлені санітарні попуски води в обсязі 4 м³/с, то у їхніх водосховищах не буде вистачати води для питно–господарських потреб. Ця теорія не має під собою ніякого підґрунтя, бо на Росі діють греблі, які здатні утримувати і утримують найвищий рівень води – НІР. Тож природний стік води з Корсунського водосховища ніяк не може впливати на рівень води у верхніх водосховищах.

Давно документально доведено, що середньорічні добові природні витрати води з Корсунського водосховища становлять близько 28 м³/с. Цього достатньо для постійного санітарного попуску води для оздоровлення питного водозабору – Росі в Корсуні–Шевченківському в обсязі 4 м³/с і для потреб енергетики – 24 м³/с (86 % від загального скиду води !). Незважаючи на це, комусь здається, що цього замало для енергетиків.

Запитання: для чого тоді Водний Кодекс, Закон України «Про питну воду та питне водопостачання», ст.6 якого передбачає

пріоритетність питного водопостачання перед іншими видами спецвикористання? Для кого «Санітарні правила проектування, будівництва і експлуатації водосховищ» (Сан ПІН 3907-85), в яких на науковій основі чітко прописана обов'язкова величина постійного мінімального санітарного попуску води в річках, і щоб річки постійно текли в своєму виробленому руслі?

Ніхто не проти того, щоб у нас більше вироблялося електроенергії. Але, напевно, доцільніше дотримуватися наведених вище вимог, а не придумувати якихось замовних нових «наукових» обґрунтувань. Тим більше, що нині на річці Рось у Корсунь-Шевченківському районі екологічна обстановка така, що можливо недостатньо і отих мінімальних 4 м³/с. Можливо, в перший рік доцільно добре промити Стеблівське і Корсунське водосховища, а потім уже займатися випробуваннями?

*

Складна екологічна обстановка на Росі в Корсунь-Шевченківському районі, яка і весною 2008р. значно погіршилася (як розповідалося раніше), змусила активістів екологічного руху звертатися до Дніпровського басейнового управління водних ресурсів збільшити влітку попуски води через щити Стеблівської і Корсунської ГЕС. Протокольним рішенням позачергового засідання робочої групи басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ від 3.07.2008р. було вирішено з Стеблівського водосховища через щити здійснювати скиди води витратами 2,3 м³/с, з Корсунського через **основне русло** – в такій же кількості. Проте з останнього водосховища верхова вода скидалася через міні-турбіни. А це не одне й те ж.

З 10 по 19 вересня 2008р. йшли рясні дощі. Це дало б змогу використати цей фактор та провести збільшені скиди води через щити ГЕС і дещо **промити** Корсунське водосховище. Тим більше, що Держводгосп та Дніпровське басейнове управління водних ресурсів на нарадах та своїх заходах постійно заявляють про те, що такі попуски дають бажані наслідки

Тож районна громадська екологічна організація у вересні 2008р. надсилає телеграми до Держводгоспу та Дніпровського басейнового управління такого змісту: *«Просимо Вас використати цю можливість для промивки dna р.Рось у Корсунь-Шевченківському водосховищі – прийняти рішення про додатковий скид води з-під щитів Стеблівської та Корсунь-Шевченківської ГЕС безперебійно протягом кількох діб. Це аж*

ніяк не вплине на зменшення водності річки, зате дасть змогу значно нормалізувати якість води в Корсунському водосховищі і в майбутньому уникнути екологічної небезпеки».

Після цього Держводгосп вирішив 2 жовтня 2008р. провести засідання робочої групи басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ у Корсуні–Шевченківському.

Про хід засідання ось що розповідає в черкаській обласній газеті «Нова Доба» від 28.10.2008р. її кореспондент Володимир Безуглий, який був присутній на засіданні:

« ЩОБИ ПРОМИТИ РУСЛО РОСІ, ТРЕБА ЧЕКАТИ ВЕСНЯНОГО ПАВОДКУ?

Іншого варіанта порятунку річки міжвідомча комісія не знайшла

Екологічний стан Росі - цієї колись найчистішої річки України-Русі, а зараз перетвореної фактично в стічну каналу - не перестає бентежити людей Надросянського краю. А останнім часом у зв'язку з будівництвом у Білій Церкві, що на Київщині, потужного металургійного заводу, який для своїх виробничих потреб щодоби використовуватиме величезну кількість води з Росі, інтерес до цієї малої української річки в громадськості значно зріс. Якість води в ній і так не викликає захоплення, а з побудовою металургійного гіганта, безперечно, погіршиться ще дужче. А для тисяч і тисяч жителів Київської й Черкаської областей, що живуть нижче за течією, Рось—єдине джерело питної води.

Яких заходів необхідно вжити для поліпшення екологічного стану Росі та які встановити режими роботи водосховищ (а їх на Росі 10) та інших водних об'єктів (їх у басейні річки нараховується 2051) в осінньо-зимовий період 2008 - 2009 рр., і йшлося на засіданні басейнової міжвідомчої комісії, яке відбулося днями в Корсуні-Шевченківському.

Нечистоти з вигрібною ями - прямо в річку! - З Вінниччини вода йде ще нормальна, чиста, але вже після Білої Церкви вона погіршується за бактеріологічними та іншими хімічними показниками, - констатував на засіданні головуєчий, заступник начальника Дніпровського басейнового управління водних ресурсів (БУВР) Іван Дрімлюга. - Зростає кількість аміаку, нітратів, нітритів, хлоридів, кишкової палички.

За його словами, ніякої екологічної біди цього року не сталося саме завдяки тому, що для збільшення проточності річки здійснювалися додаткові скиди води з верхніх водосховищ (Косівського та Верхнього Білоцерківського) разом із пропусками води з притоків Росі у Київській, Вінницькій та Житомирській областях. Усього санітарний скид води склав близько 18 млн куб.м.

"На те воно й річка, щоб текла, а наша - не тече!" На засіданні з порушеного питання від екологічної організації виступили Григорій Педченко, Микола Крат, Сергій Савранський.

Григорій Педченко, зокрема, розповів, що Корсунь-Шевченківське водосховище за останні роки надзвичайно замулилося внаслідок змиву з полів ґрунтів та органічної природної рослинності. Крім цього, на дні осіло багато хімічних та інших речовин - скидів від міських каналізаційних споруд та підприємств. Причому, шар мулу почав швидко зростати після того, як було припинено підняття щитів ГЕС, й відтоді пропуски води здійснюються лише з верхніх шарів. І Стеблівське, й Корсунське водосховища практично перетворені на відстійники. Внаслідок цього якість води в Корсунському водосховищі, яке є водозабором для постачання міста питною водою, одна з найгірших у Дніпровському басейні. У виступі відзначалося, що столичні фахівці, з якими консультувалися корсунські екологи, вважають, що одним із виходів для поліпшення ситуації є підняття щитів Стеблівської і Корсунської ГЕС та проведення **промивки** дна від органічних решток. Бо, як правило, в осінньо-зимовий період вони осідають, а в травні-червні – інтенсивно гниють. Саме в цей час у водосховищах і відбувається найбільше погіршення якості води. Нині ж випала така нагода - промити Стеблівське і Корсунське водоймища, адже нещодавно протягом десяти діб ішли рясні дощі, й об'єми води в річці значно зросли.

"Наша річка й так ледве тече! - переконували екологи. - А тому так, що орендарі Стеблівської й Корсунської ГЕС її повністю перекрили і пропуски води роблять лише через турбіни. Як вони заявляють, "у цілях енергетики".

У Росі бракує води? Думку про необхідність промивки водосховищ і русла Росі підтримали **Іван Дрімлюга** та ще кілька членів комісії. Утім, вони зауважили, що зараз цього зробити неможливо, бо Рось - річка загалом-то маловодна, а через те води для цього заходу в ній - бракує.

- Та як же бракує, - апелював до членів комісії Григорій Педченко, - коли ось маємо офіційні документи з Комітету водного господарства, зі столиці, де написано, що сумарний річний стік Росі з 2002 року по 2008-ий не зменшився, а подвоївся? Через це, певно, й дано добро на спорудження у Білій Церкві металургійного заводу, який споживатиме росьової води не менше 10 тисяч кубометрів за добу?

Зрештою, засідання прийняло рішення, що Стеблівська і Корсунська ГЕС мають забезпечувати восени - взимку цього й наступного років санітарний попуск води через основне русло в обсязі, не меншому 2,3 м³/с. А до питання про залповий скид води для промивки русла Росі на засіданні було вирішено повернутися наприкінці зими або на початку весни, "коли формується 80% стоку, і коли буде паводок, бо зараз немає чим і немає сенсу промивати".

А раптом паводка не буде? Запитання зависло в повітрі»...

На засіданні з боку районного керівництва не було почуто голосів на підтримку громадськості. Як пише газета «Корсунь» від 31.10.2008р.: *«Голова РДА І.Л.Пустовіт у своєму виступі висловив: - Термін експлуатації наших водосховищ давно скінчився, час їх чистити».*

Зрозуміло, що необхідно було б почистити. Але запитання: Чи реально це?.. Далі голова РДА сказав: *«Але навіть японські спеціалісти, які володіють унікальними технологіями, відмовилися розчищати замулене Стеблівське водосховище».*

Тут саме по собі виникає чергове запитання: То навіщо говорити про утопічні перспективи, не краще було б усім разом шукати інший, простіший і реальніший вихід із становища?

Бути чи не бути річці Рось ?

Конференція в Корсуні-Шевченківському

Після згаданого засідання районна екологічна організація надсилає телеграму уже до Міністерства охорони навколишнього природного середовища з тією ж пропозицією – промити Рось: *«Просимо вплинути на розв'язання порушеної проблеми та дати відповідь про прийняте рішення».*

А за кілька днів відбулася нарада у райдержадміністрації за участю голови районної громадської екологічної організації О.С.Майдаченка, на якій було узгоджено провести в Корсуні-Шевченківському конференцію із проблем річки Рось і запросити на неї представників Міністерства охорони навколишнього природного середовища, екологів, обласних природоохоронних служб, виробників електроенергії...

22 жовтня 2008р. в приміщенні центру дитячої та юнацької творчості відбулася конференція на тему «Бути чи не бути річці Рось?». Конференція була представницькою. В ній взяли участь від Міністерства навколишнього природного середовища начальник управління В.М.Гаптар, радник міністра А.В.Артемчук, начальник управління водних ресурсів О.В.Дезірон, начальник державної екологічної інспекції Київської області О.С.Посмітний, начальник Держуправління екології та природних ресурсів у Черкаській області В.М.Хоменко, начальник виробничого управління меліорації і водного господарства «Черкасиводгосп» С.Ф. Пазинич, заступник директора Черкаського філіалу «Новосвіт» І.П.Мікрюков. Корсунців представляли голова РДА І.Пустовіт, його перший заступник М.Крот, міський голова М.Самойленко, керівники земельних і комунальних служб, депутати,

члени районної громадської екологічної організації та інші представники громадськості.

Про хід конференції чи доцільно описувати, про неї дуже повно написала Анна Савранська в газеті «Корсунь» від 7 листопада 2008 р. Доцільно зупинитися лише на деяких суттєвих моментах. Всі виступаючі говорили про екологічні проблеми, та найбільше про річку Рось, здебільшого в загальних обрисах. А як врятувати сьогодні річку, пропозицій було обмаль. Хіба що члени громадської екологічної організації виступали гостро з конкретними пропозиціями. **С.Пазинич** пропонував просити Мінприроди створити державну програму збереження річки. **В.Хоменко** стверджував, що вода в річці «мертва»: кисень є лише у верхніх шарах, до 1 м, а внизу – немає; що вдалося добитися санітарного пропуску води через ГЕС 2,5 м³/с, не зважаючи на супротив енергетиків. Тому необхідно створити басейнове управління річкою Рось. **О.Дезірон** посилався на те, що немає правил експлуатації водосховищ. **В. Гаптар**, виступ якого чекали з надією, практично нічого не запропонував. А на запитання щодо дозволу Мінприроди на будівництво металургійного заводу в Білій Церкві відповів: *«Я свій підпис не ставив. Це треба багато паперів. Технічне обґрунтування – це не робочий проект будівництва»*.

Корсунців здивувала й вітальна телеграма учасникам конференції колишнього Міністра Г.Філіпчука: *«2007 року, в кінці травня і на початку червня, річка Рось, особливо на багатокілометровій ділянці від міста Богуслава Київської області й далі вниз за течією, зазнала масштабної екологічної катастрофи, ще страшнішої й загрозлившої, ніж сталася у 1999 році! На цей раз отруєні стоки, які десятиріччями сотнями тонн викидаються у річку, перевищили всі допустимі норми у 20-30 разів! Безперечно, що за такого браконьєрського ставлення до природи, а надто річок, не тільки на Черкащині, а й по всій Україні, екологічна катастрофа неминуча. За такого ставлення, Рось вже років через 5 стане мертвою річкою, а років через 10 така ж доля очікує й Дніпро»*.

З цих заяв стало очевидним, що Міністерство охорони навколишнього природного середовища добре обізане про екологічне становище на Росі і про те, що відсутній проект на будівництво металопрокатного заводу. Але, не зважаючи на це, видало позитивний висновок №484 від 28.04.07р., в якому записано: *«будівництво може вважатися екологічно допустимим»*. Що необхідно було й довести.

Результатом конференції стало прийняття та направлення пропозицій до Мінприроди з питань вирішення проблем річки Рось і вжиття заходів по реконструкції та покращенню роботи каналізаційних споруд у надросянських містах, в першу чергу в Богуславі. Оскільки чиновницька рать так і не наважилася висказатися про необхідність промивки Росі, до проекту пропозицій громадська екологічна організація внесла про це відповідний пункт.

З часом по обласному телеканалу «Рось» було продемонстровано плівку про хід конференції: тривалий виступ О.Крота, виступи інших керівників району, чиновників з Києва, області. Але чомусь було практично вирізано виступи представників районної громадської екологічної організації. Кому ж це вони так заважали? Можна лише здогадуватися...

На початку 2009р. Мінприроди заявляло, що промивку Корсунь-Шевченківського водосховища здійснювати **недоцільно**. Ну й ну! Чому це так старанно чиновники цього міністерства притримують воду у водосховищах: не для задоволення потреб енергетиків-орендарів ГЕС? А здавалося б, Міністерство з охорони навколишнього природного середовища в першу чергу повинно турбуватися про охорону довкілля, природних і водних ресурсів, річок...

Все ж таки Рось старалися промити

Вирішити питання промивки Росі, як уже всім стало зрозумілим, не така проста справа. Хоч колись річка це вирішувала сама, без чиновницького втручання. Нарешті, після недавнього створення Басейнового управління річки Рось, на пропозицію Корсунь-Шевченківської громадської організації Всеукраїнської екологічної ліги здійснити промивку водосховищ у районі, в Білій Церкві 18 березня 2009р. засідає комісія. На засіданні було прийнято рішення все ж здійснити промивку обох водосховищ 30 березня – 1 квітня, та щоб в період нересту риби одна турбіна Корсунської ГЕС працювала цілодобово (нагальність проведення промивки підтримав мер міста Корсуня-Шевченківського М.Р.Самойленко, який був присутній на засіданні).

Цю новину корсунці сприйняли з великою радістю і надією: Нарешті дочекалися ! Нарешті річка буде текти, покращиться санітарний її стан, з Дніпра до греблі без перепон підійде риба на нерест...

Пуск води розпочався 1 квітня о 14 год. підняттям однієї заставки Корсунської ГЕС, другу не вдалося підняти через технічні неполадки (як заявили працівники ГЕС). «Операцією» керував начальник Басейнового управління водних ресурсів річки Рось Бабій П.О. За пропуском води спостерігали міський голова Самойленко М.Р., голова екологічної організації Майдаченко О.С., державний еколог П.Т.Пустільник, начальник відділу з надзвичайних ситуацій РДА С.В.Устенко. Від ЗЕА «Новосвіт» аж з Вінниці прибув головний інженер О.В.Лямпрехт (Напевно, ця «операція» для ЗЕА була надто відповідальною?). Хоч із деяки-

ми химерами, все ж працівники ГЕС змогли вище підняти один щит і частково скидати з Корсунського водосховища давно очікувану «велику» воду. Та пройшло небагато часу, як працівники ЗЕА «Новосвіт» на свій розсуд передчасно закривають заставку.

Безумовно, таке дійство енергетиків уже вивело з терпіння й районне керівництво. Скільки було витрачено зусиль, щоб домогтися промивки водосховища, освіжити в ньому воду, а тут таке нахабство! Вирішено було негайно направити листа до відповідних вищестоячих органів.

**Міністерство охорони навколишнього
природного середовища**
Управління Державного водного
господарства
Обласне управління водного господарства
Черкаська облдержадміністрація

07.04.2009 №226/01-27

**Про проведення промивки Стеблівського
та Корсунь-Шевченківського водосховищ**

Річка Рось є єдиним джерелом водопостачання міста Корсуня-Шевченківського. На ній розташовані десять водосховищ, серед них Стеблівське та Корсунь-Шевченківське. В останні роки, внаслідок об'єктивних та суб'єктивних чинників, особливо у весняно-літній період, спостерігається різке погіршення якості води в річці Рось, що ставить її на межу екологічної катастрофи.

Одним з головних наслідків є те, що при безсніжних зимах і дефіциті опадів, відсутності впродовж 20 років повеней виснажується русловий запас річки, у воді спостерігається високий вміст амонійних іонів, різке зниження вмісту розчинного кисню, зменшення самоочисної спроможності водосховищ, нагромадження біогенних елементів—сірководню, метану, аміаку тощо.

Тому одним із заходів по запобіганню і зменшенню вищезазначених негативних явищ є збільшення коефіцієнта водообміну (зміни водних мас за визначений проміжок часу) та проточності (швидкість течії води) водосховища шляхом його періодичного промивання (пропуск великої маси води через гідротехнічні споруди).

На вимогу районної державної адміністрації, районної та міської рад, громадських організацій в жовтні 2008 року під час проведення «круглого столу» в місті Корсуні-Шевченківському за участю начальника Управління Міністерства охорони навколишнього природного середовища В.М.Гаптаря....було розглянуто пропозицію щодо проведення весною 2009 року, вперше за останні роки, промивку русла річки Рось. В цьому зв'язку на засіданні робочої групи басейнової Міжвідомчої комісії по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами річки Рось 18 березня 2009 року було прийнято відповідне рішення, яким визначалось Басейновому управлінню водними ресурсами річки Рось підготувати регламент промивки Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водосховищ, та здійснити промивку в період з 30 березня по 1 квітня 2009 року.

Однак, до здійснення цих заходів керівництво Черкаської філії зовнішньо-економічної асоціації «Новосвіт» поставилося вкрай безвідповідально.

Так, раптовий скид води із Стеблівського водосховища не здійснювався до того часу, коли за клопотанням райдержадміністрації не прибув туди начальник Басейнового управління водними ресурсами річки Рось П.О.Бабій, а накопичена вода, що надійшла згідно з регламентом промивки 30 березня 2009 року із Білоцерківського верхнього водосховища, спрямовувалась через гідротурбіни. Більше того, після надходження води в Корсунь-Шевченківське водосховище замість її акумулювання та проведення раптового скиду практично вода спрямована через гідротурбіни.

Майстер Корсунь-Шевченківської ГЕС Черкаської філії ЗЕА «Новосвіт» М.О.Фонарьов заявив, що робочий день у нього до 17 години і залишив робоче місце. На звернення до директора Черкаської філії зовнішньо-економічної асоціації «Новосвіт» Ярового А.Г. про припинення роботи генераторів та проведення скиду через затвори греблі води отримано відмову. Як наслідок, дві турбіни Корсунь-Шевченківської ГЕС працювали всю ніч з 1 на 2 квітня 2009 року на повну потужність, і вся вода, що надійшла з Білоцерківського верхнього водосховища, була використана для виробництва електроенергії. Під час підготовчих робіт на Корсунь-Шевченківській ГЕС було встановлено несправність підйомних механізмів, що повинні відкривати затвори, а це у випадку повені може призвести до руйнування, навіть

знесення греблі внаслідок порушення правил використання водойми.

Відповідно до даних журналу поста Корсунь-Шевченківської гідролaborаторії рівні води у березні-квітні кожного року в Корсунь-Шевченківському водосховищі змінюються за ніч на 40-50 см, що негативно впливає на нерест риби.

Все це викликало велике обурення громадскості району, тому що всі дії щодо здійснення промивки русла були зведені нанівець. Враховуючи вищезазначене, просимо розглянути питання припинення дії договору оренди Корсунь-Шевченківської ГЕС з зовнішньо-економічною асоціацією «Новосвіт» або прийняття рішення про заборону роботи гідротурбін Корсунь-Шевченківської ГЕС у весняно-літній період.

З повагою,

Голова державної адміністрації

Голова районної ради

Голова міської ради

Голова районної громадської екологічної організації ВЕЛ

І.Л.Пустовіт

В.М.Рябошапка

М.Р.Самойленко

О.С.Майдаченко

До якого часу керівництво ЗЕА «Новосвіт» не буде зважати на думку корсунців?

Газета «Надросся» від 21 січня 2011 року.

Редакція районної газети «Надросся» в № 104 від 24 грудня 2010р. надала можливість директору Черкаської філії Вінницької ЗЕА «Новосвіт» Анатолію Яровому розмістити в газеті статтю під назвою «Енергетики – не вороги Росії». В ній він доводить, що діяльність енергетиків не завдає шкоди річці Рось. Хоча в районі переконалися, що крім максимального використання води з їх боку, для річки нічого позитивного не зроблено і не планується. .

Пан Яровий питання встановлення на Корсунській греблі двох міні-турбін старається перекласти на районну владу. Посилаючись на рішення районної ради від 27 травня 2004р. №24. Але суть в іншому: хто ж запропонував це зробити, адже в районі фахівців-енергетиків немає. А чи з екологами це питання погоджувалося? Думаю, пропозицію внесли самі енергетики, бо добре знали, що міні-турбіни – це для них додаткове виробництво електроенергії. А над тим, чи буде справжній санітарний скид води і користь річці, ніхто не задумався. Насправді ніякого санітарного скиду не відбувається, бо міні-

турбіни стягують мізерну кількість верхової води. Нижче греблі навколо Національного заповідника рівень води впав на 60 см, рівень води в руслі різко то опускається, то підіймається на протязі доби. Як пояснюється в листі Дніпровського басейнового управління водних ресурсів від 23.06.2008р. № ІД/4-840, адресованого районній громадській екологічній організації, «добові коливання води в нижньому б'єфі Корсунь-Шевченківського водосховища, які вами зафіксовані, можуть виникнути лише при порушенні встановленого режиму». Запитання: то це користь річці?

Екологічний стан річки чимдалі погіршується з 2002р. (з часу передачі ГЕС в оренду ЗЕА «Новосвіт») інтенсивно почало замулюватися Корсунське водосховище, бо щити греблі закриті. У травні-червні 2007 року в районі було оголошено екологічну катастрофу, бо якість води в річці дійшла до такого стану, що було припинено її подачу на місто. Органи влади району на початку катастрофи звертаються до водгоспівського керівництва і ЗЕА «Новосвіт» з проханням негайно відкрити щити та промити водосховища, щоб уникнути тривалого екологічного забруднення та епідемічної загрози для людей. Але цього вчасно не було зроблено. Тоді райдержадміністрація звернулося листом до першого заступника голови облдержадміністрації П.І.Гамана з проханням: «Враховуючи, що Черкаська філія зовнішньоекономічної асоціації «Новосвіт» не виконала рішення протоколу Міжвідомчої комісії від 19 червня 2007р. в частині дотримання встановленого режиму пропуску води зі Стеблівського водосховища, **що мало місце і раніше**, ініціювати розрив договору оренди з ЗЕА «Новосвіт». Після цього районна і міська ради прийняли три рішення, в яких ставиться вимога до ЗЕА «Новосвіт» здійснювати санітарний скид води з-під щитів Корсунської греблі. Та все марно.

На основі фактів, досліджень науковців, Укрдержкомводгосп прийшов до висновку, що покращити екологічну ситуацію річки Рось у нашому районі можливо шляхом здійснення справжніх санітарних попусків води з-під заставок гребель. Після цього за рішенням Басейнового управління р.Рось 1.04.2009р. та двічі в 2010р. було здійснено підняття щитів Стеблівської і Корсунської гребель і частково проведено промивку водосховищ. Але, 1.04.2009р. працівники ЗЕА «Новосвіт» достроково прикрили щит Корсунської греблі і отри-

ману воду з верхніх водосховищ спрямували на турбіни. Таким чином промивка здійснена не повністю. Про що органи влади району і міста, громадська екологічна організація звернулися зі скаргою до колишнього голови Черкаської облдержадміністрації та Міністерства навколишнього природного середовища.

Як свідчать офіційні висновки Мінприроди та Укркомдержводгоспу, згадані промивки дають позитивні результати. Запитання до енергетиків із ЗЕА: – Невже в згаданих відомствах працюють не фахівці, не вже вони не розуміють в чім справа, коли підтримали проведення санітарних скидів води шляхом підняття щитів ?

Лише цих наведених фактів достатньо для того, щоб переконатися в тому, що ЗЕА «Новосвіт» порушує встановлені режими роботи водосховищ, не сприяє покращенню їх стану. Про це свідчать і останні події. В жовтні-листопаді 2010р. Рось знову зазнала забруднення, припинено подачу питної води на місто. Басейнове управління р.Рось рекомендує здійснити промивку Корсунського водосховища шляхом підняття заставок. Проте цього не вдалося здійснити із-за вини ЗЕА «Новосвіт», що підтверджує сам А.Яровий, аргументуючи: «технічними причинами». Аби вчасно були відкриті заставки і промито водосховище, люди не сділи б майже місяць без питної води.

Давно науково доведено, що річка повинна текти у своєму природно виробленому руслі. Проте п.Яровий радить пропуски води і надалі здійснювати через дериваційний канал на турбіни, мовляв тому, щоб не замулювати дно біля греблі. Тоді чому десятиріччями до передачі ГЕС в оренду заставки постійно були відкритими і цього не відбувалося? Напевне головне, щоб вся річка не замулювалася, промивалася та очищалася. .

Не знаємо, чи доцільно вести «боротьбу з вітряками» – із ЗЕА, та нашими доморощеними. Але впевнені, що слід всім разом відстоювати майбутнє річки – нашої напувальниці, дбати про її чистоту. Ніхто не заперечує, щоб енергетики використовували воду. Але керівництву ЗЕА «Новосвіт» пора б не займатися демагогією, а швидше шукати шляхи, як спільними зусиллями здійснювати заходи, які б приносили користь і річці, і енергетиці.

*Олександр Майдаченко,
голова районної екологічної організації ВЕЛ.*

Таки корсунці довели свою правоту

Корсунь-Шевченківська громадська екологічна організація співпрацює з Басейновим управлінням річки Рось: систематично здійснює моніторинг стану річки та води в ній, оперативно інформує про всі негаразди, організовує різні природоохоронні заходи, бере участь у засіданнях, які проводить управління та Басейнова рада, турбується про промивки водосховищ тощо.

Громадські екологи Корсуня-Шевченківського першими дослідили те, що річку Рось необхідно промивати і спільно з місцевою владою довели свою правоту. Тож 1 квітня 2010р., 6 жовтня 2010р., 13 квітня 2011р., 7 листопада 2011р. і 12 квітня 2012р. з деякими потугами здійснено часткову промивку Корсунь-Шевченківського і Стеблівського водосховищ: одночасно через підняті щити залпово було скинуто від 1,5 до 3 млн.м³ води. Останні промивки уже відбуваються без супротиву ЗЕА «Новосвіт» відповідно до встановленого Басейновим управлінням регламенту.

Ці заходи, як визнав Укрдержкомводгосп – Державне агентство водних ресурсів, Басейнове управління р.Рось та переконалися жителі Корсунь-Шевченківського району, позитивно впливають на покращення показників якості води в річці та міському водогоні.

Але ці мінімальні і одноразові заходи є лише невеличкою віддушиною для річки. Вони не дають ніяких гарантій, що не станеться нової екологічної біди. Це підтвердилося в 2010р., коли уже й в листопаді сталося значне погіршення води в річці. Це є переконливим свідченням того, що у водосховищах повинен постійно здійснюватися водообмін, а річки – постійно текти у своєму виробленому руслі.

Громадська екологічна організація Корсунщини постійно слідкує за екологічною обстановкою в районі та станом води в річці Рось. Головний санепідемлікар району Тетяна Козлова почала регулярно в місцевій пресі інформувати жителів району про деякі аналізи води у міському водогоні, в Росі, а також в досліджених криницях сіл і міста. Навіть запропонувала підписати спільний план інформаційного забезпечення та взаємодії між райсанепідемстанцією та районною громадською екологічною організацією. Чи то в зв'язку із зміною головного лікаря облСЕС, чи керівництва райдержадміністрації?

Як свідчать повідомлення СЕС в місцевій пресі, переважна кількість досліджених криниць та понад 40% свердловин у районі забруднені бактеріями та нітратами. Зокрема в газета «Надросся» від 14.06.2011р. пишеться: *«Результати аналізів води свідчать, що жодна з досліджених криниць не відповідає гігієнічним нормативам. Якщо воду, забруднену бактеріями, можна знезаразити кип'ятінням, то нітрати не виводяться нічим».*

«Нерідко в криницях області знаходять забагато нітратів, які викликають серйозні розлади здоров'я через метгемоглобінемію, коли гемоглобін у крові людини втрачає здатність переносити до тканин кисень», — пояснює Валерій Терещенко, завідувач токсикологічної лабораторії Черкаської обласної СЕС (УНІАН-здоров'я. 07.11.2011).

Як повідомляється далі в районці: *«Їх надмірний вміст пов'язаний з невідповідним облаштуванням та утриманням криниць, близькістю вигрібних ям, гноярок тощо, а також забрудненням підземних водних горизонтів, надмірним неконтрольованим застосуванням отрутохімікатів. Воду з надмірним вмістом нітратів (норма до 50 мг/л) заборонено вживати, особливо дітям до 3 років».*

Жаль лише, що населення не завжди адекватно реагує на повідомлення санслужби, безпечно себе поводить, не вживаючи заходів по недопущенню забруднення земель та водних ресурсів. У багатьох населених пунктах залишається чимало недосліджених та належним чином не облаштованих громадських криниць, як це зроблено громадськістю м.Корсуня-Шевченківського та села Квітки з ініціативи та при участі районної громадської екологічної організації ВЕЛ. Тут облагороджено «Квіткове джерело» чудової питної води, доступної кожному.

За пропозиції районної громадської екологічної організації сесія міської ради в 2011р. прийняла рішення про те, що міський Мартанський став є водоймою загального користування. Він був закріплений за громадською організацією рибалок району. Рішенням сесії від 29 листопада 2011р.№16-10 були й затверджені «Правила рибної ловлі на Мартанському ставу». Громадська організація рибалок за власні кошти зариблює став та слідкує за санітарно-екологічним станом берегів. Це дало змогу значно покращити стан водойми і умови відпочинку громадян.

Розділ 8

Боротьба за річку Рось триває

Голові Черкаської обласної ради
13.08.2009.№113
Гресю В.А. ПОВТОРНО
Копія: Мінприроди
Держводгосп

Про спорудження каналізаційних очисних споруд у м. Корсуні –Шевченківському

Постановою Верховної Ради України від 27.02.1997р. №123/97-ВР затверджена Національна програма оздоровлення басейну Дніпра (в т.ч. річки Рось) та поліпшення якості питної води. Нею було передбачено будівництво каналізаційних очисних споруд у Корсуні-Шевченківському невідкладно (Див.Додаток 3 до Програми).

За рахунок району документація на цей об'єкт давно виготовлена. Проте через різні об'єктивні і суб'єктивні причини будівництво цього невідкладного об'єкту так і не розпочалося. Так звані міські очисні споруди – поля фільтрації давно вийшли з ладу і практично працюють не ефективно. Це неодноразово відмічалось в різних документах Мінприроди, Укрдержводгоспу та першочергових заходах Держвод-госпу щодо покращення екологічного стану р.Рось. Через ґрунтові води і так нечистоти погіршили стан води в людських криницях, стоки з них потрапляють у річку Рось, загрожують екологічному стану її та Дніпра, з якого жителі Черкас споживають воду.

Питання про спорудження каналізаційних споруд у м.Корсуні-Шевченківському піднімалося неодноразово на різних рівнях і відоме обласним органам влади.

Корсунь-Шевченківська райдержадміністрація своїм листом від 03.02.2009р. №36/02-07 просила облдержадміністрацію порушити клопотання перед Кабінетом Міністрів України передбачити у Державному бюджеті України по Корсунь-Шевченківському району на реконструкцію міських очисних каналізаційних споруд на 2009р. кошти в сумі 3 277,443 тис.грн.

Від Черкаської облдержадміністрації отримала відповідь від 31.03.2009р. за № 01-11/932 такого змісту: *«Об'єкт – реконструкція очисних споруд в м.Корсунь-Шевченківський включений у пропозиції за рахунок збору за забруднення навколишнього природного середовища та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності у 2009 році».*

Таким чином облдержадміністрація з невідкладного і першочергового об'єкт – спорудження каналізаційних очисних споруд в Корсуні-Шевченківському на свій розсуд перевела на такий, який не буде будуватися ні в 2009р., ні в подальші роки. Тому що згадані кошти мізерні, а тому за рахунок них цей об'єкт не споруджувався в попередні роки і до цього часу роботи не розпочаті.

Просимо Вас, комісію облради з екологічних питань на сесії облради розглянути проблему будівництва очисних каналізаційних споруд у Корсуні-Шевченківському, як таку, що потребує негайного вирішення, аби уникнути загрози дальшого погіршення екологічного стану річок Рось та Дніпра, в першу чергу як джерел питної води.

Голова

районної екологічної громадської організації *О. Майдаченко.*

Голові Черкаської облдержадміністрації

О.Черевку

Голові Черкаської обласної ради

В.Гресю

08.12.2009. №135

Про виділення коштів облбюджету в 2010 році на проектування свердловин і водогону по забезпеченню жителів Корсуня-Шевченківського питною водою

У 2007р., коли в м. Корсуні-Шевченківському на річці Рось сталася друга екологічна катастрофа і місто 2 місяці залишалось без питної води (а це не вперше, оскільки річка системно в складному екологічному стані), органи влади району прийняли рішення вирішувати проблему питного водопостачання з альтернативного джерела – свердловин від підземного озера села Драбівка, поки не пізно. Тож в спішному порядку звернулися за допомогою до Вас про виділення коштів на геолого-проектувальні роботи в сумі 250 тис.грн.

Тоді область відмовила. А головним управлінням економіки облдержадміністрації, в його листі від 17.09.2007р. № 01-11/3427, було висловлено своє розуміє з приводу якості води та надано пропозицію обласній раді щодо розробки проектно-кошторисної документації на будівництво артезіанських свердловин та водогону за рахунок видатків бюджету розвитку Обласного бюджету на 2008р. Проте в 2008р. фінансування не було передбачено.

Перспективи з забезпеченням міста питною водою з річки Рось сумнівні, тим більше, якщо в Білій Церкві буде збудовано металургійний завод, який з Росі смоктатиме за рік до 3 млн.м³ води, а до неї скидатиме величезну кількість виробничих недостатньо очищених стоків. Тож вирішення питного водозабезпечення жителів міста з альтернативного джерела – свердловин, як це вирішують інші міста, в цілому перспективне і своєчасне.

Просимо розглянути дане питання та вирішити з його фінансуванням і розв'язанням.

Просимо дати відповідь у встановлені законодавством строки. Нагадуємо, що на наші минулі звернення з інших питань від Вас не отримано жодної відповіді.

Голова

громадської екологічної організації О.С.Майдаченко.

Як дехто намагався незаконно відвести землю у привабливому місці річки Рось

Колишній склад Корсунь-Шевченківської міськради при наполяганні керівництва райдержадміністрації на кам'яних схилах у водозахисній смузі річки Рось, у прилеглий зоні до Національного заповідника чомусь вирішив одній не місцевій комерційній структурі за всяку ціну відвести землю під будівництво 3-поверхового об'єкта. Тодішня структуризована міськрада вирішила підтримати в цій справі чиновників: давай їм лише набережну Росі, бо замовник за це, ніби, пообіцяв міськвиконкому деякі кошти. І пішло-поїхало, приймається одне незаконне рішення за другим.

Небайдужі громадяни почали висловлювати свої сумніви щодо правочинності дій влади. Районна громадська екологічна організація керівництву міськради висловила своє занепокоєння з приводу прийнятих радою рішень. Голова громадської екологічної організації О.Майдаченко на сесії міськради з цього приводу заявив, що в місті є чимало інших земельних ділянок, де без порушень природоохоронного законодавства можна було б звести такий об'єкт, якщо в цьому є потреба. Але хто до нього прислухався? Тож громадська організація вимушена була з цього приводу звернутися до прокуратури та природоохоронних органів.

Прокурору
природоохоронної прокуратури в Черкаській області
Копія : Басейнове управління річки Рось

18.06.2010 р. №184

**Про порушення природоохоронного законодавства
при прив'язці будівництва на березі річки Рось у Корсуні-
Шевченківському готельно-розважального комплексу**

Ставимо Вас до відома про те, що в м.Корсуні-Шевченківському розпочаті роботи по прив'язці та збору документів на будівництво в природоохоронній захисній смузі річки Рось 3-поверхового готельно-розважального комплексу споруд, заздалегідь знаючи, що таке будівництво тут заборонено.

Про будівництво 14.11.2007р. прийнято рішення міської ради за № 17/4-24 (додається) без необхідного обґрунтування та експертизи. В п.4 вказано, що рішення діє один рік з дня його прийняття. Незважаючи на це, навіть після закінчення його дії, приймаються дозвільні документи на будівництво (приміром, від облуправління меліорації та водного господарства – висновок, датований 19.12.2008р.; від райдержсанепідемстанції – висновок на відведення земельної ділянки під забудову від 2.09.2009р. і т.д.).

Викликає сумнів те, чи дотримано міськрадою законодавство про зменшення природоохоронної захисної смуги для середньої річки з 100 метрів до 25 метрів? Це тоді, коли річка Рось відноситься до такої і схили камінних порід в районі забудови сягають 25-30°. Каналізація як така відсутня, що загрожує безпеці річки. Постійно діюча комісія з питань екології та охорони навколишнього середовища міськради про це питання не розглядала. Це суперечить закону «Про місцеве самоврядування».

В рішенні сесії міськради записано, що міськрада погоджує захисну смугу в 25 м, затверджує проект «Корегування проекту «Прибережні захисні смуги та водоохоронні зони р.Рось». Об'єктивної необхідності в зменшенні охоронної смуги немає.

(Як приклад, додаємо рішення Дніпропетровської міськради про те, яким чином слід вносити зміни щодо захисних смуг. Див.).

Є ряд інших не вмотивованих рішень. Зокрема, чому земельна ділянка, де планується будівництво, виділяється в оренду для комерційних цілей строком на 15 років?

Просимо розглянути цю справу по суті та скасувати висновки облуправління меліорації та водного господарства, райсанепідемстанції та інших служб, які суперечать чинному законодавству. Очікуємо на Ваше рішення.

З повагою

Голова

районної екологічної організації

О.С.Майдаченко

Голова постійної комісії
з питань екології міськради

В.М.Воропай.

Як повідомила районна прокуратура листом від 24.07.2010р. №04/3-1019 вих.10, «прокуратурою району 15.06.2010 року **внесено протест** на рішення Корсунь-Шевченківської міської ради №29/4 від 17.12.2010 року «Про прибережну захисну смугу р.Рось». Даний протест розглянутий – вищевказане рішення скасоване».

Громадська екологічна організація отримала листа від 13.08.2010р. №07/4-1019 вих.10, в якому повідомляється: «прокуратурою Корсунь-Шевченківського району 13.08.2010 року **внесено протест** на рішення Корсунь-Шевченківської ради №18/1 від 23.11.2007 року «Про внесення доповнення до рішення сесії міської ради від 14 листопада 2007 року №17/4-24 «Про надання дозволу на розробку проектів відведення земельних ділянок для будівництва готелю та культурно-розважального комплексу (біля заповідника) орієнтовною площею 0,44 га ТОВ «Кремій Центр»».

На звернення прокурора Корсунь-Шевченківського району Черкаський окружний адміністративний суд 01 лютого 2011р. постановив: «Адміністративний позов задовольнити повністю. **Визнати незаконним** та скасувати пункти 6 та 7 рішення Корсунь-Шевченківської міської ради №18/1 від 23.11.2007 року «Про внесення доповнення до рішення сесії міської ради від 14 листопада 2007 року №17/4-24 «Про надання дозволу на розробку проектів відведення земельних ділянок для будівництва готелю та культурно-розважального комплексу (біля заповідника) орієнтовною площею 0,44 га ТОВ «Кремій Центр»».

Кому ж заманулося перегородити Рось?

З публікації «Здоров`я Росі поліпшиться», надрукованій в районці від 25 грудня 2009р. №102, члени районної громадської екологічної організації та жителі району довідалися, що на нараді, яка відбулася в райдержадміністрації *«вироблено рішення щодо встановлення на Стеблівській ГЕС двох міні-турбін сифонного типу та обговорено питання будівництва на річці Рось двох переливних дамб, орієнтовно розташованих в районі колишнього приміщення ДЮСШ та водозабору біля залізничної станції»*.

Це здивувало громадскість. Тож громадська екологічна організація з цього приводу направила запит до Укркомводгоспу.

28.12.2009.№140
Голові Держкомводгоспу України
В.Сташуку

Про будівництво двох дамб (ставків) на річці Рось у Корсуні-Шевченківському

Держводгосп постійно заявляє про те, що однією з причин погіршення екологічного стану річки Рось є велика її зарегульованість ставками (зменшення проточності, киснеобміну, замулення, велике випаровування тощо). Тому стоїть питання зменшення зарегульованості ставками та перекриття дамбами русла річки.

З районної газети від 25 грудня 2009 року (додається) жителі району дізнаються про те, що ЗЕА «Новосвіт» збирається спорудити на Росі в межах міста 2 дамби. Зрозуміло, що для збільшення виробництва електроенергії. Так в газеті й написано: «Про доцільність здійснення цих робіт переконливо засвідчили міні-турбіни на Корсунь-Шевченківській ГЕС. Також було обговорено питання будівництва двох переливних дамб».

Дане питання без відома Держводгоспу не вирішується, адже при його розгляді був присутній начальник Черкаського облводгоспу С.Ф.Пазинич.

Дамби можуть негативно вплинути на нерест риби, яка підходить з Дніпра на свої давні нерестилища до Корсунь-Шевченківської ГЕС. Не відомо, що собою будуть представляти дамби, яку роль будуть виконувати і як впливатимуть на природний та екологічний стан річки.

Просимо дати роз`яснення із згаданих питань.

Голова екологічної організації
О.С.Майдаченко.

Роз'яснення надійшло від Укркомдержводгоспу (Лист від 28.12.2009р. № 140), в якому повідомляється: «*Стосовно побажання місцевих органів самоврядування та Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації щодо можливого будівництва переливних дамб для збільшення водності р.Рось у межах міста, то офіційних звернень органів місцевого самоврядування з цього приводу до Держводгоспу не надходило*».

Відповідь надійшла і від Басейнового управління річки Рось.

У зв'язку з цим районна громадська екологічна організація публікує статтю в районній газеті.

Дамби на Росі: користь чи шкода ?

*Газета «Надросся» від 26 лютого 2010 року
(Передрук децю в скороченому вигляді).*

«У статті «Здоров'я Росі поліпшиться», що опублікована 25 грудня 2009р. в газеті «Надросся» №102, підведені підсумки роботи з виконання «Програми збереження річки Рось». Широке представництво у цій нараді було в енергетиків, які використовують природні ресурси, що належать народу і отримують немалі прибутки. На превеликий жаль, на згаданій нараді були відсутні представники громадськості. Зокрема забули запросит членів районної громадської екологічної організації Всеукраїнської екологічної ліги, хоча нормативні документи, які були прийняті Україною після приєднання до Орхуської конвенції (Данія), вимагають цього.

На нараді також було обговорено питання «будівництва на Росі переливних дамб», ніби для збільшення рівня води у зонах відпочинку трудящих. Відразу після публікації цієї статті за результатами діяльності райдержадміністрації до нашої екологічної організації почали звертатися громадяни, яким незрозуміла необхідність будівництва на Росі двох переливних дамб. Наші активісти прийшли до висновку, що насправді боротьба йде за максимальне використання водних ресурсів енергетиками, зокрема асоціацією «Новосвіт», яка намагається якомога більшу кількість води перепустити через турбіни з метою добути більше електроенергії, за будь-яку ціну, навіть на шкоду природі, лише заради збільшення своїх прибутків.

Ми не проти бізнесу. Але для того, щоб річка жила і покращувала свій екологічний стан, вона повинна безперервно текти, і більше води необхідно перепускати не через турбіни, а через заставки, і не 2,3м³ на секунду, а хоча б п'ять; щоб прочищалося русло річки і відбувався водообмін, адже ріка це природний водотік, що тече у виробленому ним руслі.

На превеликий жаль, чиновники з адміністрації чомусь не хочуть цього розуміти, хоча офіційно заявляють, що ведуть боротьбу за збереження Росі.

Питання будівництва переливних дамб було розглянуто на науково-технічній раді Басейнового управління водних ресурсів річки Рось, в результаті чого отримані категоричні висновки:

1. Басейн р.Рось перезарегульований, і відповідно до ст.82 Водного кодексу України будівництво додаткових водних об'єктів на р.Рось забороняється.

2. З технічної точки зору будівництво дамб означає будівництво маловловлювачів, що швидко заповняться наносами та створять додаткові екологічні проблеми в Корсуні-Шевченківському.

3. Також ці переливні дамби створять небезпеку неконтрольованого підняття рівня води при проходженні весняних повеней.

Крім цього, Міжвідомча координаційна рада з питань розвитку водних ресурсів на своєму засіданні 19 червня 2009р. вирішила накласти мораторій на будь-яке нове будівництво у басейні р.Рось до покращення екологічної ситуації.

Зараз потрібно в першу чергу всім нам, виконавчій владі, енергетикам спільно думати, як зберегти Рось. Потрібне не будівництво дамб, а промивка (водообмін) русла річки, і не раз, а принаймні, три-чотири рази на рік. Очевидно, райдержадміністрації необхідно ініціювати перегляд угоди оренди гідроелектростанцій, залучити енергетиків до збереження ресурсу річки Рось.

*Олександр Майдаченко,
голова районної громадської екологічної організації».*

Не затрималася з листом до районної громадської екологічної організації ЗЕА «Новосвіт» (лист від 27.01.2010 р. №15 за підписом директора Черкаської філії ЗЕА А.Г.Ярового). В ньому енергетики «відхрестилися» від бажання будівництва в Корсуні-Шевченківському на Росі переливних дамб: *«щодо будівництва 2-х гребель на р.Рось повідомляємо, що ЗЕА «Новосвіт» не планувала і не планує ніяких будівництв на р.Рось».*

Запитання: то хто ж ініціатор перекриття річки – будівництва переливних дамб: Енергетики чи все ж таки органи районної влади, як тоді, коли планувався на греблі Корсунь-Шевченківської ГЕС та планується на Стеблівській монтаж міні-турбін ?

Про міні-турбіни на Стеблівській греблі

Начальнику Басейнового управління річки Рось
Бабю П.О.

1.03.2010 р. №163

Про міні-турбіни на Стеблівській греблі

Нам стало відомо з районної газети про НАМІРИ та листа Черкаської філії ЗЕА «Новосвіт» №15 від 27.01.2010 року, що ЗЕА «Новосвіт» планує монтаж міні-турбін на Стеблівській греблі. До певного часу це питання не особливо турбувало громадян району. Але після глибокого вивчення того, яку користь чи збитки такі міні-турбіни, що встановлені у 2007 році на Корсунь-Шевченківській греблі, приносять річці Рось, з'ясувалося, що практично лише погіршують її стан, а пряму фінансову вигоду має лише орендар ГЕС – ЗЕА «Новосвіт» завдяки додатковому використанню поверхневих вод річки через ці турбіни. З-під щитів греблі вода не скидається, що призвело до прискореного замулення Корсунь-Шевченківського водосховища, погіршення стану води у водосховищі та екологічного стану річки нижче греблі.

Сесія міської ради, яка відбулася 25 лютого 2010 року, засудила таку діяльність орендаря. Таким чином, монтаж міні-турбін у Стеблеві викликає велику стурбованість, перш за все тим, що ці міні-турбіни ще більше погіршать акваторію річки, як це відбулося у Корсуні-Шевченківському.

Просимо уважного розгляду даного питання і відповіді на наш лист. Копію рішення сесії направимо Вам.

Голова організації *О.Майдаченко.*

Державне агентство водних ресурсів України

Басейнове управління річки Рось

Голові Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації

А.Г. Івашкевичу

Стеблівська селищна рада

Всеукраїнська екологічна ліга

22.08.2011 р. №223

Про встановлення міні-турбін на греблі Стеблівської ГЕС

Зовнішньо-економічна асоціація «Новосвіт» вирішила на греблі Стеблівської ГЕС змонтувати міні-турбіни. Подібні міні-турбіни кілька років діють на греблі Корсунь-Шевченківської ГЕС. Як показали дослідження та факти, через них здійснюється скид невеличкої кількості поверхневої води з водосховища, що не є ефективним для пок-

ращення стану річки (кисневого обміну в придонних шарах, зменшення замулення дна, недопущення осідання та гниття рослинності, що негативно впливає на екологічний стан річки).

Орендар ГЕС замість того щоб здійснювати справжній санітарний скид води з підривом щитів греблі, заявляє, що міні-турбіни забезпечують санітарний скид. Хоч це не так. Цим самим ухиляється від вимог здійснювати санітарні попуски води. Таким чином міні-турбіни лише на користь енергетикам, а не для користі річки. Підтвердженням цього є те, що нижче Корсунь-Шевченківської греблі рівень води понизився на 60 см, обміліли плавні, до яких раніше підходила риба на нерест, та пляжі; погіршився санітарний стан в акваторії Національного заповідника; інколи, в зв'язку з непроточністю води та гниттям водоростей, тут відчуваються неприємні запахи.

Встановлення міні-турбін на греблі Стеблівської ГЕС може спричинити подібну ситуацію у Стеблівському водосховищі та нижче нього. Вчені Київського Національного Університету, досліджуючи гідрологічний стан басейну річки Рось, зробили висновок, що «міні-турбіни на греблі Стеблівської ГЕС для кисневого водообміну Корсунського водосховища неефективні». Про що є офіційні документи.

Просимо вжити відповідних заходів.

Голова районної громадської організації

Всеукраїнської екологічної ліги

О.С.Майдаченко

З цього приводу до громадської організації надійшов лист від 16.09.2011р. № 584 від Басейнового управління річки Рось в якому повідомляється: *«Всі види будівництва, в тому числі будівництво **міні-турбін**, повинні здійснюватися згідно з законом України №3038-VI від 17.02.2011р. «Про регулювання містобудівної діяльності». Даний закон передбачає перед проектуванням виготовлення містобудівельного обґрунтування. В складі містобудівельного обґрунтування передбачені узгодження та технічні умови зацікавлених організацій, в тому числі органів водного господарства.*

Суб'єкти містобудування зобов'язані дотримуватись містобудівних умов та обмежень під час проектування і будівництва об'єктів.

ЗЕА «Новосвіт» за отриманням технічних умов для встановлення міні-турбін до БУВР не зверталася. В разі звернення дане питання буде розглянуто науково-технічною радою управління з запрошенням представників Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації».

В цей час один районний чиновник, посилаючись на рішення Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних

ресурсів України, засідання якої відбулося у Корсуні-Шевченківському 26 липня 2007р., після екологічної катастрофи, яка сталася на р.Рось у районі, офіційно заявив про доцільність спорудження міні-турбін на Стеблівській греблі. Певно, він не видав, що в той період громадськість району не була обізнана зі всіма причинами катастрофи та погіршенням екологічного стану річки, тож водгоспівці всі причини негараздів Росі списали на *«природні фактори (маловодність та антропогенні)»*. Представник ЗЕА «Новосвіт» переконував, що міні-турбіни, встановлені на греблі Корсунь-Шевченківського водосховища, здійснюють санітарні попуски води і приносять річці велику користь. Зібранням, по суті, й правила ця теорія.

У рішенні згаданого засідання Міжвідомчої координаційної ради відкрито не вказано, що треба будувати на греблі Стеблівської ГЕС міні-турбіни. В протокольному рішенні наради, яка відбулася в Білій Церкві 7 квітня 2008р., записано: *«Черкаській філії ЗЕА «Новосвіт» удосконалити конструкцію Стеблівської ГЕС для санітарного скиду води...»*. А це не значить, що треба встановлювати міні-турбіни (рішення є в громадській екологічній організації. На згаданих засіданнях були присутні члени екологічної організації). Навпаки, в протоколі Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних ресурсів від 19.06.2009р. в п.10 записано: *«накласти мораторій на будь-яке будівництво у басейні річки Рось»*.

Не так давно цей посадовець хвалив міні-турбіни: *«ЗЕА «Новосвіт» в серпні 2007 року на Корсунь-Шевченківській ГЕС встановлено дві сифонного типу горизонтальні міні-турбіни, які забезпечили 2,5 куб.м/с санітарного скиду води з Корсунь-Шевченківського водосховища, що значно поліпшило якість води. На даний час тривають роботи по встановленню двох подібних міні-турбін на Стеблівській ГЕС»*.

Теорія про те, що міні-турбіни здійснюють санітарні скиди води і приносять користь нашим водосховищам, не знайшла підтвердження ні наукового, ні практичного. Тож Басейнове управління водними ресурсами річки Рось вимушене здійснювати промивку обох водосховищ шляхом підняття щитів гребель.

Той же посадовиць заявляє, що *«згідно з проектом Правил експлуатації водосховищ басейну річки Рось санітарний скид води із Стеблівського водосховища буде здійснюватись із нижніх шарів води»*. Дав би Бог! Але ні Правил експлуатації водосховищ, ні навіть їх проекту ще ніхто й в очі не бачив, хоч закін-

чився 2011р. То хто дає такі гарантії? Подібні заяви були й перед встановленням міні-турбін на греблі Корсунь-Шевченківського водосховища. Запитання: що з цього вийшло? Ще й представники ЗЕА «Новосвіт» на сторінках районної газети звинуватили районне керівництво в тому, що ніби воно вимагало встановлення міні-турбін на греблі Корсунь-Шевченківського водосховища. А тепер хто вимагає ?

В принципі до самих міні-турбін ніяких претензій. Нехай собі працювали б. Головне в тому, щоб енергетики здійснювали справжні санітарні попуски води з нижніх шарів водосховищ в необхідних кількостях, а Державне агентство водних ресурсів пошвидше домоглося затвердження Правил експлуатації водосховищ із встановленням необхідних для нормального стану річки лімітів санітарних попусків води з-під щитів та забезпечило контроль за їх дотриманням. В цьому плані повинні бути зацікавлені в першу чергу органи місцевої влади.

Богуславські проблеми відгукуються й для інших

Голові Київської облдержадміністрації

А.Присяжнюку

Копія : Миронівська міська рада

Богуславській райдержадміністрація, міська рада

28.12.2010 р. №203

Про заходи щодо недопущення забруднення річки Рось

Річка Рось є постачальником питної води 6 міст – близько 500 тис.жителів, бо іншого джерела питного водозабезпечення вони не мають. Як інформують екологічні служби, Мінприроди, Укрдержводгосп, екологічний стан річки все далі погіршується. Основними забруднювачами є міські комунальні очисні споруди та підприємства міст Поросся.

Міста Корсунь-Шевченківський і Миронівка, які розташовані нижче Богуслава за течією р.Рось, в останні роки постійно відчувають забруднення джерела питного водопостачання – річки Рось. Особливо страждає місто Корсунь-Шевченківський. Як уже доведено, в зв'язку з систематичним скидом неочищених стоків Богуславським комунальним підприємством «Тепловодопостачання» через те, що очисні споруди давно працюють

не ефективно. Внаслідок цього у 2007р. в Корсуні відбулася екологічна катастрофа, жителі міста 2 місяці залишалися без питної води. Великі забруднення відбулися в травні-червні 2008р. та листопаді 2010р.

Громада міста Корсуня-Шевченківського в особі районної громадської екологічної організації просить Вас вжити невідкладних заходів по здійсненню реконструкції очисних каналізаційних споруд в м.Богуславі. Цей захід вкрай необхідний і перспективний, бо якщо ще й буде збудовано металопрокатний завод у м.Біла Церква, згадані міста, а також Богуслав залишаться без питної води. При проведенні реконструкції доцільно від міських комунальних очисних споруд скид стоків відвести не в річку, а на поля фільтрації за кілька кілометрів від неї. Приклади ефективною очистки стоків через поля фільтрації непоодинокі, такі багато років діють у Корсуні. Але для цього необхідно, щоб в Богуславському районі було вирішено питання відведення землі під поля фільтрації.

Надіємося, що облдержадміністрація до згаданої проблеми поставиться з розумінням, вирішить питання реконструкції комунальних очисних споруд у м.Богуславі.

З повагою,

голова громадської організації Олександр Майдаченко

Міністру екології та природних

22.04.2011 р. №220

ресурсів України

Злочевському М.В.

Копія: Верховна Рада. Народному депутату Іваненку В.Г.

Миронівська міська рада

Всеукраїнська екологічна ліга

Басейнове управління річки Рось

Про екологічну загрозу річці Рось з боку

ВАТ «Богуславська суконна фабрика»

ВАТ «Богуславська суконна фабрика» постійно скидає неочищені промислові хімічні стоки в річку Рось, грубо порушуючи чинне екологічне законодавство. Локальні очисні споруди фабрики практично не працюють. Стічні зворотні води після так званих локальних очисних споруд надзвичайно забруднені і потребують обов'язкового очищення. Забруднені речовини по окремих показниках перевищують допустимі нормативи в 43 рази! Це підтвердила перевірка компетентного

органу–державної екологічної інспекції в Київській області (Копія листа від 13.04.2011 р. № 1358/08-13 про наслідки перевірки додається).

Неочищені стоки відведені на міську комунальну мережу, яка не спроможна їх очистити від фарбників та хімічних забруднювачів. Тож фабричні неочищені стоки скидаються в річку Рось, з якої жителі міст Миронівки та Корсуня-Шевченківського споживають питну воду, бо іншого централізованого джерела питної води не мають. У зв'язку з цим у Стеблівському та Корсунь-Шевченківському водосховищах, що нижче Богуслава, систематично спостерігається погіршення показників води, часто міський водогін на місто подає питну воду з перебоями. Особливо погіршилися показники води на початку квітня ц.р. Лише завдяки тому, що водгоспівське відомство вжило радикальних заходів – 13 квітня здійснило промивку обох водосховищ шляхом раптового підняття щитів гребель зі скидом значної кількості води, вдалося уникнути можливої екологічної катастрофи.

Корсунь-Шевченківська громадська екологічна організація, органи місцевої влади району, народні депутати України неодноразово піднімали питання перед відповідними органами державного управління Київської області та відомствами України про вжиття заходів щодо припинення скидів неочищених промислових стоків у річку Рось ВАТ «Богуславська суконна фабрика». Незважаючи на це, все марно. Про це свідчить і лист Державної екологічної інспекції в Київській області, яка сумлінно виконала перевірку. Але забруднення Росі згаданим підприємством чомусь продовжується.

Шановний Миколо Владиславовичу !

Проблема надзвичайно серйозна! Вона постійно бентежить жителів нашого міста, які бояться залишитися без питної води. Міжнародне і українське законодавство чітко визначає, що питне водозабезпечення населення є пріоритетнішим над іншими видами діяльності. Тому за дорученням громади міста Корсуня-Шевченківського звертаємося особисто до Вас вжити невідкладних заходів по закриттю роботи ВАТ «Богуславська суконна фабрика» до усунення причин забруднення нею річки. Поряд з цим просимо посприяти в прискоренні вирішення питання реконструкції Богуславських міських комунальних очисних споруд.

Голова організації

Олександр Майдаченко.

До екологічного відомства з цієї проблеми 11 січня 2011р. звернулася також група небайдужих депутатів Верховної Ради. Як свідчить лист Державної екологічної інспекції в Київській області 19.04.2011р. №1358/08-13 до народного депутата Іваненка В.Г., *«На момент перевірки локальні очисні споруди функціонували з порушенням технологічного процесу, стічні зворотні води після локальних очисних споруд ВАТ «Богуславська сукон-*

на фабрика» забруднені і потребують обов'язкового очищення, по окремих показниках перевищення забруднюючих речовин сягає приблизно в 43 рази.

У Державній екологічній інспекції фактично визнали недоліки в діяльності фабрики, про що повідомлено в листі (лист від 28.04.2011р. №3-3/7/4 (ДЕУ), адресованому народному депутату В.Г.Іваненку: *«За результатами хімічного аналізу проби №1 підтверджено дані лабораторії КП «Богуславтепловодопостачання» щодо перевищення показників забруднення внаслідок скиду стічних вод у каналізаційну мережу». «Зобов'язано директора КП «Богуславтепловодопостачання» обмежити приймання забруднених стічних зворотніх вод ВАТ «Богуславська суконна фабрика» без попередньої очистки на локальних очисних спорудах».* Запитання: Куди ж фабрика їх буде скидати, коли її очисні споруди не забезпечують надійної очистки?..

У Корсуні-Шевченківському надіялися, що вказане відомство вживе відповідних заходів. Проте в листі від 20.07.2011р. №212-10/264/0/11 уже до громадської екологічної організації перший заступник голови Державної екологічної інспекції України І.І.Кошелев пише: *«твердження щодо забруднення р.Рось ВАТ «Богуславська суконна фабрика» у районі м.Корсуня-Шевченківського безісідставні».* Тож громадська екологічна організація Корсуня-Шевченківського в листопаді 2011р. вимушена повторно звертатися безпосередньо до голови Державної екологічної інспекції України Жили П.Б., бо, крім вищезначеного, ВАТ «Богуславська суконна фабрика», як стало відомо, в природозахисній смузі річки Рось розпочала якісь будівельні роботи.

16.12 .2011р. районна громадська екологічна організація від Жили П.Б. отримала відповідь, подібну до попередніх.

Корсунь-Шевченківські районна громадська організація Всеукраїнської екологічної ліги та органи влади району неодноразово зверталися до Черкаської облдержадміністрації та обласної ради надати посильну допомогу у вирішенні екологічних проблем річки Рось: писали листи, щоб фінансово підтримали будівництво комунальних міських очисних споруд, розробки альтернативного джерела питного водопостачання жителів міста, а також щоб вжили заходів до орендаря гідроелектростанцій ЗЕА

«Новосвіт», аби той дотримувався режимів роботи водосховищ і забезпечував санітарний попуск води з них, звернули увагу на вирішення інших природоохоронних проблем.

Та практично ніякої підтримки не отримали, лише – відписки, обіцянки або замовчування проблем річки Рось.

Корсунці борються за річку Рось. Влада – відморозилась

*Газета «Нова Молодь Черкащини»
від 8 вересня 2010 р. №36.*

26 серпня 2010 року в Корсуні-Шевченківському відбулося засідання республіканської Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних ресурсів.

Питання стану річки Рось та прийняття відповідного рішення щодо встановлення режимів роботи водосховищ обговорювалося предметно і емоційно. Представниця Укрдержводгоспу та голова Басейнової ради р.Рось відмітили складний санітарно-екологічний стан річки, який все далі погіршується.

Директор Українського науково-дослідного інституту екологічних проблем, професор Анатолій Яцик закликав скоріше прийняти правила експлуатації водосховищ і річки.

Голова Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації Олександр Майдаченко сказав, що річка практично перетворена в непроточний ставок, з якого місто п'є воду. Скільки районна і міська ради, екологи не ставили питання перед Укрдержкомводгоспом та керівництвом ЗЕА «Новосвіт» здійснювати відповідні санітарні скиди води з-під щитів – ніякого реагування. Це підтвердили й події цього року. Міська рада прийняла рішення просити Басейнове управління р.Рось встановити санітарний скид води з-під щитів в обсязі 5 куб.м за секунду. «Поки що в проекті рішення нашого зібрання пропонується 2,3 куб.м, що я вважаю замало», – сказав Майдаченко.

А голова районної ради Володимир Рябошапка переконував присутніх: «Ми наочно переконалися в тому, що після підняття щита очищалося русло річки». Він поскаржився, що керівництво ЗЕА «Новосвіт» не реагує на звернення районної влади, навіть не повідомляє про раптові підняття щитів греблі.

Особливо емоційно виступив мер Корсуня Михайло Самойленко. Він відмітив, що ЗЕА «Новосвіт» свого часу провела деякі ремонтні роботи греблі, інших споруд ГЕС, надала невеличку допомогу в ремонті вулиць міста. «Але ж не слід нагліти! Необхідно не лише використовувати річку, а й сприяти, щоб вона була придатною для жителів», – підсумував мер.

А ось директор Черкаської філії ЗЕА «Новосвіт» А.І.Яровий надзвичайно збуджено відреагував на попередні виступи, заявивши, що асоціація не повинна виконувати ніяких робіт по річці, а лише використовувати воду. Так нічого і не сказав про те, як в майбутньому буде дотримуватися встановлених режимів та сприяти покращенню стану Росі.

Яке рішення прийме Міжвідомча комісія та як довго будуть розроблятися Правила експлуатації Росі, так і не стало відомим зібранню. Уже 1,5 року, як працює Басейнове управління річки Рось, а від його представників почули, що Правила будуть розроблятися ще майже рік. Чи довго корсунці очікуватимуть важливих рішень?

Окремо в цій ситуації хочеться згадати обласну владу. Почнемо з **Черевка**.

Цей пан над панами дозволяв собі не відповідати на звернення громадян. Тому корсунська громадська екологічна організація на своє прохання допомоги покращити стан річки відповіді з ОДА просто не отримала. Ніякої.

Тож, коли до влади в області прийшов енергетик **Сергій Тулуб**, корсунські екологи зраділи. Зрештою, мова ж іде про гідроенергетику і її безпечну для довкілля роботу! Він-то вже розбереться з цим хитрим господарством.

Написали голові ОДА листа і... отримали фактично відписку, що мовляв ЗЕА провела ремонт греблі, ввела в експлуатацію мінігідро-станцію і т.п. В заслугу ЗЕА «Новосвіт» записано те, чого вона не робила на користь Росі, а навіть заважала, зокрема її промивку. Мовляв, все о'кей, «завдяки вжитим заходам якість води суттєво покращилась». Хоча в зверненні корсунців мова йшла зовсім про інше.

Цікаво, що листа-відповідь з облдержадміністрації ніхто не підписав – так і направили до району, без підпису (в листі передбачено, що його повинен підписувати начальник Головного управління з питань надзвичайних ситуацій О.М.Криворучко).

Громадська організація не могла заспокоїтися на такому «вирішенні» питання, тож направила листа до голови облдержадміністрації з проханням особисто прийняти делегацію від району. Не дочекавшись запрошення, звернулися до оргвідділу ОДА. Там заявили, що будуть планувати, чи прийме голова. Та так досі й «планують». Влада різна, а результат однаковий.

Ірина Васюра.

Голові
Черкаської облдержадміністрації, Герою України
С.Б.Тулубу

ВДРУГЕ !

24.09.2010 р. №189

Про прийом громадян

Шановний Сергію Борисовичу !

Ще 26 липня 2010 року ми направили до облдержадміністрації звернення (лист від 26.07.10р. № 175) з проханням, щоб Ви особисто прийняли делегацію громадськості Корсунь-Шевченківського району в особі громадської екологічної організації з вирішення проблем природоохорони та екології в районі. Суть в тому, що час іде, а вони не вирішуються, а ускладнюються.

Пройшло доволі часу, відведеного законом «Про звернення громадян», проте запрошення на прийом ми так і не отримали.

Нам здається, що підпорядковані Вам відповідні служби облдержадміністрації належним чином не виконують покладених на них обов'язків, визначених згаданим законом.

Просимо Вас прийняти делегацію.

На прохання правління організації голова

О. Майдаченко.

Втретє !

Голові Черкаської облдержадміністрації

09.11.2010. №191

С.Б.Тулубу. ОСОБИСТО.

Копія : Газета «Нова Молодь Черкащини»

Відкритий лист

**Про відмову в особистому прийомі делегації від
громади м.Корсуня–Шевченківського та невжиття
заходів щодо покращення екологічного стану
річки Рось**

Шановний Сергію Борисовичу! Прийшовши до керівництва областю, Ви заявили про те, що наведете порядок в дотриманні чиновниками всіх рівнів законодавства, зокрема земельного, природоохоронного і т.д. Люди Вам повірили і надіялися на ваше чесне слово.

На превеликий жаль, цього не стається, як переконалися мешканці Корсуня-Шевченківського. В районі в плачевному

екологічному стані річка Рось, з якої жителі міста споживають питну воду. Обстановка далі погіршується, у значній мірі завдяки байдужості обласного чиновництва та ЗЕА «Новосвіт». Практично ніяких конкретних заходів щодо покращення становища не вживається, навіть в забороненій санітарній захисній смузі річки незаконно відводять землю, намагаючись просунути будівництво готельно-розважального комплексу всупереч двом протестам прокуратури.

З цих питань ми зверталися до Вас півроку тому, двічі просились на особистий прийом. Та марно. Це свідчить, що самою облдержадміністрацією порушується Закон України «Про звернення громадян»! А найбільше дивує відповідь на наші звернення до Вас начальника Головного управління з питань надзвичайних ситуацій облдержадміністрації О.Криворучка. Цей керівник в своєму листі чомусь не стільки опікається природоохоронними проблемами та можливими надзвичайними ситуаціями, які можуть виникнути від екологічних наслідків, а турбується за ЗЕА «Новосвіт» та незаконне будівництво об'єктів на березі Росі.

Про порушення режимів скиду води з водосховищ орендарем ГЕС – ЗЕА «Новосвіт» до Укрдержводгоспу та облдержадміністрації зверталися не лише громадяни району, а й органи місцевої влади, неодноразово приймалися ними рішення про те, щоб орендар здійснював санітарні скиди води з-під щитів гребель. В спекотних липні-серпні ц.р. показники води в річці погіршилися не без участі орендаря, який, отримавши додаткову воду з верхніх водосховищ, понизив рівні води у водосховищах району на 30-15 см, скидаючи її лише через турбіни. Тобто не роблячи санітарного скиду, про що ми інформували Басейнове управління річки Рось.

А п.Криворучко в своєму листі пояснює, що, мовляв, *«завдяки вжитим заходам (ЯКИМ?) показники води суттєво покращились... Виходячи з вищевикладеного Головним управлінням запропоновано здійснити низку заходів, зокрема :*

З метою покращення санітарного та екологічного стану р.Рось зовнішньо-економічній асоціації «Новосвіт» здійснювати санітарний попуск води через основне русло Стеблівського водосховища та дві міні-гідротурбіни Корсунь-Шевченківського водосховища з витратами 2,3 м³/с».

Оце так *«низка заходів»!* Чи знає п.Криворучко про те, що пропонувані ним «заходи» не що інше, як оковамилювання; те,

щоб орендар і надалі скидав поверхневу воду на свій розсуд лише через турбіни, а не з-під щитів Корсунської греблі, чого вимагає річка? Тобто, щоб і в майбутньому не здійснювався санітарний скид води, щоб і надалі замулювалося основне русло та погіршувався екологічний стан р.Рось.

Підтвердженням бездіяльності Головного управління з питань надзвичайних ситуацій облдержадміністрації є й останнє «НП», яке сталося в кінці листопада ц.р. на Росі в Корсуні-Шевченківському. Різко погіршилися показники води в річці, припинено подачу питної води з неї до міського водогону. В осінній період такого становища ще не було! Дослідження свідчать, що забруднення відбулося від Київської області, чи то від Богуслава, чи від Білої Церкви. Здавалося б, слід негайно здійснити раптовий скид забрудненої води з двох водосховищ – Стеблівського і Корсунь-Шевченківського, щоб їх промити. Для цього необхідно, щоб вода з-під щитів текла не менше 15 годин, а від Білої Церкви – приблизно 3 доби, як твердять фахівці. Та чомусь цього не зроблено. На вимогу району були підняті щити лише на 40 хв. і зразу ж закриті. Пояснення цьому одне: Воду утримують для енергетиків.

А з часом, коли природа зробить свою хорошу справу – нечистоти осядуть на дно, пройде їх розпад, часткове самоочищення води, з області може надійти аналогічна відпрацьована відповідь: «Заходи були вжиті. З річкою все гаразд».

Шановний Сергію Борисовичу! Будь ласка, наводьте в області той порядок, який Ви обіцяли. Щоб такі чиновники, як пан Криворучко, не давали нефахові вказівки та безпідставні відписки, а займалися своїми справами, щоб не підводили Вас. Просимо все ж: допоможіть корсунцям в рятуванні їх напувальниці – річки Рось, поки ще не пізно.

З повагою і надією, що Ви допоможете і дасте вичерпну відповідь про прийняті рішення.

*За дорученням президії
районної громадської екологічної організації,
голова організації* *Олександр Майдаченко*

*Лист надрукований в газеті «Нова Молодь
Черкащини» від 24 листопада 2010 р. №47*

Як відреагувала обласна влада ?

На порушені проблеми районна громадська екологічна організація відповіді не отримала. Голова облдержадміністрації С.Тулуб так і не прийняв делегацію жителів району. Якихось турбот по збалансованому використанню річки Рось не спостерігається, ЗЕА «Новосвіт» як експлуатувала водосховища, так і експлуатує.

Але, як пише районка («Надросья» від 6 січня 2011р.), 27 грудня 2010р. голова облдержадміністрації на прес-конференції в Черкасах на запитання щодо можливостей та строків очищення Росі, забруднення води у якій спричиняє перебої з питним водопостачанням Корсуня-Шевченківського заявив:

– Ми бачимо два шляхи поліпшення питного водопостачання. Перший – домовилися з державною геологічною службою бурити свердловини за рахунок обласного бюджету. Другий – очищення водних ресурсів, зокрема Росі. Кошти на це будуть передбачені в обласному і районному бюджетах. На водозаборі буде встановлено станцію доочистки води вартістю 7,2 млн. грн.

Про альтернативне джерело забезпечення жителів міста питною водою, спорудження міських очисних каналізаційних споруд та заходи щодо покращення стану річки Рось поки нічого не чути.

Як повідомило Корсунь-Шевченківське комунальне підприємство «Водоканал» (лист від 30.11.2011р. №463 до районної громадської екологічної організації): *«На сьогоднішній день проект будівництва блоку мікрофільтрів доочистки питної води з технічним переоснащенням насосно-фільтрувальної станції «Сівач» в м.Корсуні-Шевченківському» виготовлений в повному обсязі. та передано для проведення комплексної державної експертизи. Загальна сума проекту становить 10330 тис.грн. Згідно з договором підрядником виступає виробничо-комерційна фірма «Екотех-Ф». Роботи на сьогоднішній день не розпочаті».*

У травні 2012 року будівельні роботи ще не розпочаті.

Коли і скільки державних коштів для цього будівництва буде виділено та який ефект від нього очікувати, пока що невідомо. Та з достовірністю можна сказати, що якість води в річці аж ніяк не покращиться, на що так очікують надросяни, якщо не вживати ніяких заходів щодо зменшення її забруднення та розумної експлуатації водосховищ.

Начальнику Басейнового управління річки Рось
Бабію П.О.
Голові Корсунь-Шевченківської райдержадміністрації
Івашкевичу А.Г.

5.04.2011. № 216-217

Звернення
про екологічну небезпеку на річці Рось

Ставимо Вас до відом про наступне.

У кінці березня 2011р. вода в Корсунь-Шевченківському водосховищі погіршилася, особливо в перші дні квітня. Прозорість її не перевищує 15 см, відчувається неприємний запах. Згаданого забруднення води в такий період раніше не спостерігалось. Санітарний скид води не проводиться, заставки греблі постійно закриті наглухо. Це є свідченням того, що органічні рештки, різні хімічні речовини з мулом від верхніх водосховищ осідають на дні Корсунь-Шевченківського водосховища, яке перетворене в збірник нечистот. Таким чином, на наше переконання, йде планомірне знищення річки Рось. Це по-перше.

По-друге. Очисні споруди міського водогону працюють на межі можливого. Це при температурі води в річці 8° С. А що буде, якщо температура води підніметься до 20-25° С? У жителів міста, які звертаються до громадської екологічної організації, викликає занепокоєння така обстановка. Подальше екологічне забруднення води та замулення Корсунь-Шевченківського водосховища можуть призвести до припинення подачі відповідної якості питної води з річки жителям міста!

Незважаючи на згадане, заходи по стабілізації обстановки не вживаються. Не виконуються домовленості по обов'язковому санітарному скиду води з-під щитів греблі, чого вимагає річка. Дослідження води в Росі від Білої Церкви до Корсуня-Шевченківського не проведені, не оприлюднюються, що в громадян викликає великий сумнів щодо якості води у водозаборі – річці Рось.

Вважаємо за необхідне нарешті **встановити нормативи постійного санітарного скиду води** з Корсунського водосховища та домогтися їх виконання. **Негайно здійснити скид води з Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водосховищ** в таких кількостях, які б дали змогу промоти русло.

Доцільно, щоб санепідемстанція та екологічні служби провели дослідження води та осілого на дні акваторії річки мулу на органічне і хімічне забруднення, в першу чергу в Корсунь-Шевченківському водосховищі. Інакше в травні-червні може повторитися екологічна катастрофа в Корсунь-Шевченківському районі, подібна до тієї, яка відбулася в 2007р., жителі міста можуть залишитися без питної води.

За дорученням правління екологічної організації,

голова організації

О. Майдаченко

13 квітня 2011р. було здійснено часткову промивку Стеблівського і Корсунь-Шевченківського водосховищ.

Про зариблення річки Рось

20.12.2011р. Корсунь-Шевченківська громадська екологічна організація отримала лист від Державного агентства рибного господарства України (лист від 12.12.2011. №2-52-17/63/7), в якому повідомляється: «Державне агентство рибного господарства України розглянуло ваш лист від 24.11.2011р. щодо зариблення річки Рось та повідомляє наступне.

Щодо питання фінансування заходів, пов'язаних з відтворенням водних біоресурсів, то тих коштів, які виділяються щорічно Державним бюджетом України їх недостатньо навіть для виконання програм по вселенню молоді на водосховищах Дніпровського каскаду та у Чорноморському і Азовському морях. У зв'язку з цим рекомендуємо звернутися до місцевих органів виконавчої влади щодо можливості виділення коштів з місцевого бюджету на проведення заходів, пов'язаних з зарибленням водосховищ, розташованих на річці Рось.

Перший заступник Голови

О.Ю.Овчарук».

Про Правила (режими) роботи водосховищ на Росі

У зв'язку з тим, що гідроелектростанції на середніх і малих річках почали передаватися в оренду та приватну власність, Державний комітет з водного господарства України зайнявся регулюванням скидів води з водосховищ, були підписані угоди з користувачами гідроелектростанцій. Як виявилось, цей захід пов'язаний не стільки з тим, щоб покращувати водоекологічну обстановку та стан річок, а щоб економно використовувати воду, в першу чергу для виробництва електроенергії та задоволення потреб енергодилерів. А після того, як громадяни та місцеві органи влади почали піднімати питання, щоб річки постійно текли (здійснювалися санітарні скиди води з водосховищ), в нашому випадку Рось, виникли проблеми: під всілякими приводами енергетики не бажають цього, вимагають від водного Агентства економити воду. В чому переконалися корсунці.

У водгоспівському відомстві знайшли причину: немає правил (режимів) експлуатації водосховищ, їх слід розробити. Цю справу доручено Київському НДІ водогосподарсько-екологічних

проблем. Проте прийняття цього вкрай потрібного нормативного документу ось уже протягом двох років затягується. Чому..?

Тож Корсунь-Шевченківська громадська екологічна організація ВЕЛ на основі консультацій з фахівцями, досліджень, практичних спостережень 1.10.2011р. направляє директору згаданого інституту академіку А.В.Яцику свої висновки і пропозиції стосовно Правил (режимів) експлуатації водосховищ у Корсунь-Шевченківському районі (*Тут подаються лише пропозиції*).

З цього можна зробити висновок:

«Найбільш перспективним і реальним шляхом продовжити життя Росі, вважаємо ми, є:

1) постійний санітарний попуск води з-під заставок Корсунь-Шевченківського і Стеблівського водосховищ в кількості 15-16 % від водостоку, але не менше 4 м³/с;

2) промивка водосховищ шляхом підриву щитів ГЕС з одноразовим скидом води у великій кількості в період весняних паводків та літньо-осінніх меженей, як це раніше робила сама природа. Крім цього, здійснювати такі промивки в період надзвичайних ситуацій, за рішенням Басейнового управління річки Рось.

Не звертати уваги на вимоги орендарів не робити цього. Інакше за 7-10 років річка Рось може загинути, як заявив колишній міністр навколишнього природного середовища».

В «Санітарних правилах проектування, будівництва і експлуатації водосховищ» (Сан ПіН 3907-85) вказано: *«Відсутність стічної течії в зоні нижчого б'єфу ГЕС забороняється. Недопустимі різкі коливання рівнів і швидкості течії в зоні нижчого б'єфу на протязі доби».* Ці вимоги повинні бути обов'язково передбачені в Правилах експлуатації Корсунського водосховища.

Іншого найшвидшого шляху стабілізувати екологічний стан річки Рось, а значить і врятувати надросян від питного зневоднення поки що немає, на жаль.

Листом від 20.04.2012р. за № 04-16/12-365 Комітет з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Верховної Ради повідомив таке: *«Правила експлуатації ставків та водосховищ у басейні р.Рось розглянуті на засіданні Міжвідомчої комісії зі встановлення режиму експлуатації водосховищ у басейні р.Рось, а також на засіданні Басейнової ради р.Рось. Перша редакція документа була схвалена, але у зв'язку з зауваженнями до правил експлуатації Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водосховищ, Правила доопрацьовуються».*

Розділ 9

Відомості про басейн річки Рось та його стан

Басейнове управління річки Рось

На висновки науковців та чисельні пропозиції органів місцевої влади і громадських організацій районів Поросся, в т.ч. Корсунь-Шевченківської екологічної, Басейнове управління водних ресурсів р.Рось створене 2 березня 2009р. відповідно до наказу Держводгоспу України від 8.12.2008р. № 268 з метою вдосконалення структури управління водогосподарсько-меліоративним комплексом та державного управління водними ресурсами басейну р.Рось. Його очолив Бабій Петро Олександрович (до цього часу працював на посаді начальника Білоцерківського міського управління водного господарства).

Передумовами створення Басейнового управління водних ресурсів р.Рось стали:

- а) висока зарегульованість річок басейну, що призвело до уповільнення течії, до порушення водообміну та процесів самоочищення. Зарегульований об'єм річок басейну став близьким до стоку р.Рось в маловодний рік. В літній період через велике випаровування витрати води падають до 1-0,5 м³/с, в результаті вода застоюється, загнивається. Значно погіршується якість води, відбувається зростання пікових значень показників органічного, бактеріологічного забруднення. Нижче допустимої норми зменшується вміст розчинного кисню у воді. Значна кількість ставків побудована з порушенням статті 82 Водного кодексу України, тобто зарегульований об'єм малих річок, на яких вони розташовані, перевищує стік цих річок у маловодні роки, що не дозволяє забезпечити їх наповнення та оптимальний режим роботи. Такі ставки потребують екологічного і технічного поліпшення.
- б) велике антропогенне навантаження.

Слід доповнити, що однією з найважливіших передумов створення Басейнового управління було й те, що необхідно мати один відповідальний орган за річку і її басейн, який повинен в комплексі вирішувати всі їхні проблеми.

На виконання рішення протоколу засідання Міжвідомчої координаційної ради Держводгоспу України з питань поліпшення екологічного стану басейну р.Рось від 19 червня 2009р., 5 люто-

го 2010р. в м.Біла Церква відбулася нарада по створенню Басейнової Ради р.Рось.

Басейнова Рада створена з метою визначення стратегії та формування Схеми комплексного управління водними ресурсами басейну і Довгострокової цільової басейнової програми комплексного розвитку водних ресурсів, а також узгодження інтересів та координації дій суб'єктів управління та користування водними ресурсами басейну.

Головна мета Басейнової ради – створення ефективного організаційного механізму виконання заходів Довгострокової цільової басейнової програми з метою поліпшення якості води та екологічного оздоровлення басейну.

Головою Басейнової Ради р.Рось обрано Олександра Григоровича Рябокonia – президента Київської обласної торгово-промислової палати. Заступником голови обрано Петра Олександровича Бабія.

З перших днів своєї діяльності П.Бабій зразу ж включився в роботу по становленню новоствореного управління: вироблення програми дій; завершенню інвентаризації річок та ставків; здійсненню перевірки комунальних підприємств, стоки від яких потрапляють у річки; проведено виїзди до районів, зокрема в середині березня 2009р. в Корсуні-Шевченківському зустрівся з керівництвом громадської екологічної організації. На прохання Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації за рахунок Басейнового управління на обслуговування в районі річки Рось введено посаду інженера-гідротехніка. Басейнове управління здійснило ряд заходів щодо покращення санітарного стану басейну річки.

Ефективність роботи управління була б значно кращою, аби воно було наділено певними юридичними правами та фінансовими ресурсами.

Відомості про басейн річки та його стан Довжина, площа і середній річний стік важливіших річок України

Річки	Площа басейну км ²	Довжина км	Середній річний стік		
			л/с	м ³ /с.	км ³
Дніпро	504000	2201	3,2	1650	52,0
Прип'ять	14300	748	3,8	440	13,8
Десна	88 900	1126	3,9	346	10,9
Псел	22800	692	2,4	54	1,7

Самара	22600	311	0,8	18	0,6
Сула	18100	310	2,3	42	1,3
Тетерів	15 300	385	3,0	46	1,4
Ворскла	14700	452	2,1	32	1,0
Інгулець	14460	549	0,7	10	0,3
Рось	12575	346	2,2	28	0,9
Притоки Прип'яті					
Горинь	27650	659	3,3	91	2,9
Случ	13900	451	3,5	48	1,5
Дунай					
Прут	27000	845			
Тиса	150000	1410			
Дон					
Сіверський Донець					
	98900	1053	1,6	160	5,0
Оскіл	14680	436	2,9	43	1,4
Столище Балтійського моря					
Вісла					
Зах. Буг	73470	813	3,7		
Сян	16730	444	6,0		

Характеристика басейну річки Рось

Річка Рось входить в двадцятку найбільших річок України.

Характеристика	Од.		В т.ч. по областях			
	виміру	Всього	Вінницька	Житомирська	Київська	Черкаська
1. р.Рось-довжина	км	346	58	-	192	96
2. Притоки-загальна довжина	км	4827	984	458,5	2828,7	555,8
3. Площа водозабору	км ²	12600	1800	1300	7800	1700
4. Зарегульований об'єм	млн.м ³	334,48	49,86	39,61	223,65	31,36
5. Водні об'єкти –всього						
кількість	шт.	2242	362	278	1486	116
об'єм води	млн.м ³	344,48	49,86	39,61	223,65	31,36
площа водного дзеркала	га	21362,28	3233,01	3352,33	13240,94	1536
В тому числі:						
6. Водосховища						
кількість	шт.	67	8	11	45	3
об'єм води	млн.м ³	150,065	10,34	18,011	101,01	20,698
площа водного дзеркала	га	8600	772	1469	5446	913
7. Ставків-всього	шт.	2175	354	267	1441	113
об'єм води	млн.м ³	194,41	39,52	21,59	122,64	10,66
площа водного дзеркала	га	12762,45	2461,01	1883,7	7794,64	623,1

РІЧКИ

Річка Рось є правою, однією з найбільших приток річки Дніпро. Довжина річки 346 км, площа басейну - 12600км², середній похил 0,55%.

Басейн річки Рось розташований на правобережній Придніпровській височині. Початок Рось бере з балки Дубина на північний захід від села Ординці Погребищенського району Вінницької області на висоті 270 м над рівнем моря.

Гідрологічний заказник місцевого значення «Зелені криниці» - три джерела, що дають початок р.Рось.

В річку Дніпро річка Рось впадає з правого берега біля села Хрещатик на висоті 70м над рівнем моря. Басейн річки Рось розташований на території двадцяти двох адміністративних районів чотирьох областей Київської, Вінницької, Житомирської і Черкаської. Басейн Росі межує з басейнами річок Тетерів, Ірпінь, Вільшанка, Південний Буг

Основними притоками р.Рось є річки: Роська (1110км²), Роставиця (1430км²), Кам'янка (800км²), Протока (630 км²), Гороховатка (523 км²) і Росава (1800 км²).

Всього у р.Рось впадає 1136 малих річок, з них довжиною менше 10км – 1034. Сумарна довжина малих річок складає 4827,27км, в тому числі з довжиною менше 10км – 2562,05км. Загальна довжина річок в басейні становить 5,17тис.км, в тому числі Київська область – 3,02тис.км, Вінницька область – 1,04тис.км, Житомирська область – 0,46 тис.км, Черкаська область – 0,65 тис.км. Річкова мережа басейну р.Рось розвинена добре. Коефіцієнт її густоти з урахуванням річок довжиною менше 10км становить 0,38 км/км², без урахування – 0,31 км/км². Басейн р.Рось належить до зони достатньої вологості.

ОЗЕРА

Озеро – природна западина суші, заповнена прісними або солоними водами. В басейні р.Рось озера зустрічаються рідко і мають невелику площу. Загальна площа озер в басейні складає 10,8 га.

Наявність озер в басейні р.Рось:

- 1 «Озеро коханья» с.Руде Село, Володарський район, Київська область
- 2 «Озеро» с.Зрайки, Володарський район, Київська область
- 3 «Гірня» с.Лобачів, Володарський район, Київська область
4. «Ріца» с.Шамраївка, Сквирський район, Київська область
- 5 «Озеро» с.Буки,Сквирський район, Київська область
- 6 «Зміїне» Урочище «Голендерня», м.Біла Церква, Київська область
- 7 «Синявка» с.Синява, Рокитнянський район, Київська область

ШТУЧНІ ВОДОЙМИ

Річка Рось є однією з найбільш зарегульованих річок України. Будівництво штучних водойм пов'язане з необхідністю регулювання неоднакового в часі стоку річок. Вода, яка накопичується під час повеней і дощових паводків в ставках та водосховищах, використовується в ме-

женний період для збереження водності річок, коли стік малий, а потреба у воді найбільша. На річках в зоні діяльності Басейнового управління створено 2242 штучні водойми, сумарний об'єм яких становить 344,48 млн.м³., що практично дорівнює стоку в маловодний рік 95% забезпеченості.

СТАВКИ

В басейні р.Рось розташовано 2175 ставків, загальною площею 12762,45 га, сумарним об'ємом 194,41 млн.м³. Найбільша кількість ставків побудована у Київській області – 1441. У Вінницькій області побудовано – 354., у Житомирській області – 267., у Черкаській області – 113.

ВОДОСХОВИЩА

В басейні р.Рось побудовано 67 водосховищ, загальною площею 8599,83 га, зарегульованим об'ємом води 150,07 млн.м³. На річці Рось створено 10 руслових водосховищ, сумарний об'єм яких складає 58,44 млн.м³. Найбільша кількість водосховищ побудована в Київській (45), Житомирській (11) областях.

Наявність і стан малих гідроелектростанцій в басейні річки Рось

Місцезнаходження	Відомча приналежність (форма власності)	Рік вводу в експлуат.	Встановлена потужність Тис.кВт	В якому стані
1. м.Богуслав Київської обл. р.Рось	оренда	1955	2 генера- тори по 650 кВт/ год.	працює
2. с.Дибенці Богуславський р-н Київської обл. р.Рось	оренда	1951	3 генера- тори по 200 кВт/год.	працює
3. с.Буки Сквирський р-н Київської обл. р.Роставиця	приватна власність	2000	2 генера- тори по 40 кВт/год.	працює
4. с.Городище- Пустоварівка Володарський р-н Київської обл. р.Рось	приватна власність	1956	2 генера- тори по 180 кВт/год.	віднов- люється

5. м.Корсунь-Шевченківський Черкаської обл. р.Рось	оренда	1934	2 генера- тори по 800 кВт/год.	працює
6.смт.Стеблів Корсунь-Шевч. р-н Черкаської обл. р.Рось	оренда	1951	2 генера- тори по 1500 кВт/год.	працює

КАНАЛИ І ВОДОВОДИ

В зоні діяльності управління на території Вінницької та Житомирської областей в басейні р.Рось канали та водоводи відсутні. У Попельнянському та Ружинському районах Житомирської області загальна довжина осушувальної мережі складає 0,966 тис.км, з них 0,623 тис.км – міжгосподарська і 0,343 тис.км – внутрішньогосподарська. У Таращанському, Богуславському, Сквирському районах Київської області загальна довжина осушувальної мережі складає 0,363 тис.км, з них 0,071 тис.км – міжгосподарська і 0,292 тис.км - внутрішньогосподарська.

В басейні р.Рось розташовані 4 **водозабори** питного водопостачання – Білоцерківський, Богуславський, Миронівський і Корсунь-Шевченківський.

Від Білоцерківського водозабору побудовані водоводи на м.Умань довжиною 130 км, пропускною здатністю 0,23 м³/с та на м.Узин довжиною 36,8 км, пропускною здатністю 0,14 м³/с У 2010 році подано води на м.Умань - 3,420 млн.м³, на м.Узин – 0,565 млн.м³.

З водозабору в с.Тептіївка Богуславського району побудований водовід на м.Миρονівка довжиною 12,97км, пропускною здатністю 0,3 м³/с. У 2010р. подано води на м.Миронівку 0,214 млн.м³.

Основними водокористувачами в басейні р.Рось є 4 водозабори питного водопостачання – Білоцерківський, Богуславський, Миронівський, Корсунь-Шевченківський, водозабори промислових підприємств та цукрокомбінатів, що забирають воду з р.Рось та з її приток. З Білоцерківського водозабору – на м.Умань і м.Узин. Тобто питну воду р.Рось споживає близько 500 тисяч громадян. Також на річці Рось розміщено 6 гідроелектростанцій: Дибинецька, Богуславська, Стеблівська, Корсунь-Шевченківська, Буківська та Городище-Пустоварівська (Див. таблицю).

У цілому в басейні річки Рось забір води із поверхневих джерел на потреби населення та галузей народного господарства складає 70,3 млн.м³ на рік, скидається 35,5 млн.м³, колекторно-дренажних вод, у тому числі 17,6 млн.м³ забруднених.

Близькість приватного сектора до урізу води, розорювання, засмічення, забудова прибережних смуг, заплавлених земель негативно впливають, на стан річок в басейні річки Рось – річки деградують, замулюються, зменшується пропускна спроможність їх русел. Інтенсивне використання в народному господарстві річок басейну Росі порушує їх природний, гідробіологічний, гідрохімічний режими, зменшує водність.

Через перевантаження та неефективну роботу очисних споруд господарсько-побутові стічні води, які скидаються підприємствами та організаціями до Росі та її приток, забруднюють воду та погіршують її якість. Переважна більшість міст і селищ басейну мають зливну каналізацію, яка не обладнана відстійниками, тому весь бруд, що знаходиться на території населених пунктів при випаданні дощів, зливається в зливну каналізацію і без будь-якого очищення потрапляє в річки. Як наслідок, річки замулюються і перетворюються на колектори стічних вод. Частина малих річок басейну влітку пересихає. Самовідновлювальна природна здатність річок неспроможна забезпечити функціонування порушеної екосистеми. Сучасний стан річок басейну не відповідає жодним санітарно-гігієнічним вимогам. **Антропогенне навантаження з кожним роком зростає. Так, у Білій Церкві планується будівництво сталепрокатного заводу, в с. Логвин Володарського району вирішується питання будівництва рутилільменітцирконієвого комбінату** (В ряді надросянських районів масово почалося спорудження птахофабрик та інкубаторів-мільйонників, зокрема в Канівському та Корсунь-Шевченківському районах Черкаської області неподалік річок Див.газети «Сільські вісті» за 29 листопада 2007р. та «Надросся» за 27 лютого 2009р.).

За порушення водного законодавства тільки в 2008 році Білоцерківським МУВГ притягнуто до адмінвідповідальності 42 особи, нараховано збитків на суму 43,730 тис.грн. Порушень водного законодавства в басейні р. Рось ще багато.

Отже, в басейні річки Рось склалася вкрай незадовільна екологічна, гідрологічна і водогосподарська обстановка. У зв'язку з цим поставила нагальна потреба поліпшити екологічний стан річок басейну, захистити їх від забруднення і виснаження.

В басейні р.Рось знаходиться 20 водосховищ загальною площею 2990 га, які не мають балансової приналежності, знаходяться в незадовільному технічному стані. Служба експлуатації на них відсутня, доглядові роботи не проводяться. В незадовільному технічному і екологічному стані знаходяться водосховища Володарське, Щербаківське, Білоцерківське середнє, Шамраївське, Матюшанське, два Тетіївських, Дуліцьке, Саливонківське, Дибинецьке, Богуславське. Вони є технічно-небезпечними об'єктами, при проходженні весняних повеней та дощових паводків створюють загрозу затоплення значних територій, що завдає великих матеріальних збитків народному господарству, по-

гірше стан навколишнього природного середовища. Крім матеріальних збитків, цей процес завдає великої моральної шкоди населенню та створює антисанітарні умови на затоплених територіях. Гідротехнічні споруди навіть на великих водних об'єктах знаходяться в незадовільному технічному стані, що унеможливує регулювання рівнів води. Так, гребля середнього Білоцерківського водосховища недосконала, і при проходженні повені 1% забезпеченості спричиняє підйом води на 4 м. При цьому в зону затоплення попадає 300 садиб мешканців міста і інші об'єкти. Від затоплення в басейні р.Рось потерпає велика кількість населених пунктів. На проведення робіт по технічному та екологічному покращенню водних об'єктів басейну необхідні значні кошти. Кошти державного бюджету, які виділяються, недостатні, а кошти з місцевих бюджетів не виділяються.

Також хвилює питання оренди водних об'єктів. На сьогоднішній день близько 850 водних об'єктів знаходяться в оренді. Багато договорів оренди водних об'єктів суперечать законодавству України. По Київській області за оренду водних об'єктів до державного бюджету надходять кошти в сумі близько 250 тис.грн. на рік. Але, на жаль, Черкаська область взагалі не перераховує коштів за оренду водних об'єктів до Державного бюджету України.

Всі категорії споживачів бажають користуватися водою належної якості. Але, як свідчать відомості водогосподарського моніторингу, якість води, зокрема в літні місяці, незадовільна, непридатна до споживання і являє собою загрозу для здоров'я людей та викликає захворювання і загибель риби та інших живих організмів. Дефіцит води спостерігається в травні – липні. Тому для покращення якості води в басейні річки Рось, збільшення проточності, попередження виникнення надзвичайних екологічних ситуацій органами водного господарства здійснюються додаткові санітарно-екологічні попуски з водних об'єктів, розташованих на р.Рось та її притоках. Та не всі категорії споживачів води та органи місцевого самоврядування хочуть ділитися водою із нижче розташованими споживачами. Забувають, що річки і об'єкти на них є загальнодержавного значення, і те, що пріоритетним при використанні є забезпечення питних потреб населення, – ст.45 Водного кодексу України.

Проведеними перевітками основних забруднювачів річки Рось встановлено, що ситуація практично не змінилася. Без очистки скидаються в р.Росава стічні води м.Кагарлика. З перевищенням ГДК скидаються стічні води м.Тетіїва в р.Роська, м.Рокитного, м.Богуслава – в р.Рось. Тому громадськість надзвичайно стурбована сучасним станом водних ресурсів басейну річки Рось.

Проблеми управління водними ресурсами в басейні річки Рось загострюються в два періоди – маловодний та багатоводний. В багатоводний період затоплюються значні площі басейну. Навіть літні дощові паводки 1996 року спричинили затоплення значних територій в ба-

сейнах річок Рось, Роставиця, Роська, Кам'янка і інших річок та руйнування водних об'єктів, розташованих на них.

Більшість водних об'єктів побудовані без врахування проходження повеней високої забезпеченості і потребують реконструкції. Самі водосховища на р.Рось мають незначну регулюючу ємкість і не можуть відігравати акумуляуючу роль при проходженні повеней високої забезпеченості.

В маловодний період, який спостерігається в останні роки, виникають не менш дошкульні проблеми, пов'язані з забезпеченням населення та галузей народного господарства якісною водою в необхідній кількості. На водозаборах питного водопостачання на р.Рось в маловодні періоди різко падає якість води, зростає її забрудненість.

Згідно з проведеною інвентаризацією кількість річок збільшилась на 275 довжиною 690 км. На сьогоднішній день в басейні р.Рось налічується 1136 малих річок довжиною 4827 км, з них по областях: Вінницька – 334 річки довжиною 984 км, Житомирська – 221 річка довжиною 458,5 км, Київська – 534 річки довжиною 2810,7 км, Черкаська – 48 річок довжиною 573,8 км. На цих річках розташовано 2175 ставків, 67 водосховищ та 7 озер. Зарегульований об'єм басейну р.Рось становить 344,48 млн.м³. За цими показниками басейн Росі є високозарегульованим.

В зв'язку з великим антропогенним навантаженням та тривалою відсутністю великих повеней з 2007 року **якість води на водозаборах питного водопостачання різко погіршилась**. Це призвело до того, що на водозаборі м.Корсунь-Шевченківський вода стала не придатною для споживання, тому єдиним шляхом до вирішення проблеми стала привізна вода.

Іншого джерела централізованого водопостачання в містах Біла Церква, Богуслав, Миронівка та Корсунь-Шевченківський, крім р.Рось, не існує.

Міжвідомча комісія по встановленню режимів роботи водосховищ і управлінню водними ресурсами в басейні р.Рось визначила, що першочергово для покращення якості води на водозаборах питного водопостачання необхідно здійснювати промивки водосховищ та підтримувати розрахункові санітарні витрати на водних об'єктах в басейні р.Рось».

Моніторинг

«Державний моніторинг докілья Басейновим управлінням водних ресурсів р.Рось здійснюється на річках: Рось (права притока р.Дніпро) – водозабір м.Біла Церква, водозабір м.Богуслав, водозабір м.Корсунь-Шевченківський.

5.2. Пункти спостережень (створи).

Річка Рось. Здійснюється радіологічний і гідрохімічний контроль якості водних ресурсів басейну річки Рось. Відбір проб води здійснюється у визначених Програмою пунктах спостереження:

-р.Рось (права притока р.Дніпро):

- с.Кошів, кордон Київської та Вінницької областей – радіонукліди щоквартально, загальний санітарний аналіз і специфічні показники – щомісячно;

- с.Москаленки, кордон Київської і Черкаської областей – радіонукліди, загальний санітарний аналіз і специфічні показники – щоквартально;

-р.Росташиця (ліва притока р.Рось);

- с.Строків, кордон Київської і Житомирської областей - радіонукліди, загальний санітарний аналіз і специфічні показники – щоквартально.

У 2010 році кошти на виконання програми КПКВ 5001060 “Ведення державного моніторингу поверхневих вод, водного кадастру, паспортизація, управління водними ресурсами” на відбір проб виділені не були, тому проби води на даних створах не відбирались.

Моніторинг за якістю води проводився за рахунок КП БМР „Білоцерківводоканал”, КП «Богуславтепловодопостачання», Черкаського РУВР.

р.Рось (права притока р.Дніпро):

- водозабір с.Глибичка Білоцерківського району Київської області – радіонукліди щоквартально, загальний санітарний аналіз і специфічні показники – щомісячно;

- водозабір м.Богуслав – радіонукліди щоквартально, загальний санітарний аналіз і специфічні показники – щомісячно;

- водозабір м.Корсунь-Шевченківський - радіонукліди щоквартально, загальний санітарний аналіз і специфічні показники – щомісячно.

Однією з найважливіших хімічних характеристик водного середовища, яка визначає її якість, є наявність у воді органічних речовин. Фактично у водному середовищі містяться всі органічні речовини, які входять до складу рослинних і тваринних організмів. Крім того, органічна речовина надходить у поверхневі води з поверхневим стоком, скидами промислових та комунально-побутових підприємств.

Одним з основних показників при оцінці вмісту органічної речовини є наявність або відсутність у воді вільного кисню. Чим більший ступінь забруднення водного середовища органічними речовинами, тим більша кількість кисню витрачається на їх деструкцію і розкладання, і тим менше залишається його у воді. Для кількісної оцінки вмісту органічної речовини у воді р. Рось використовуються показники ХСК (хімічне споживання кисню) та 5-добового біохімічного споживання кисню (БСК5). Середньорічні значення БСК5 і ХСК між водозаборами майже не відрізняються.

Серед питних водосховищ басейну р. Рось **найгірші** середньорічні значення показників якості води в 2010 році спостерігались на питному водозаборі м. Корсунь-Шевченківський (ХСК – 38,2 мг/дм³ при нормі 15 мг/дм³, кольоровість – 46 град. при нормі 20-35 град.) та найкращі –

на питному водозаборі м. Біла Церква (ХСК – 25 мг/дм³, кольоровість – 30 град.)

Показники БСК5 і рН характеризуються значно меншими коливаннями. Значних сезонних коливань для величини БСК5 зафіксовано не було. В 2010 році цей показник становив 2,4 -3,8 мг/дм³.

Особливо яскрава тенденція до зростання виявлена для вмісту завислих речовин. Якщо на початку дев'яностих років минулого століття середній річний вміст завислих речовин становив менше 1 мг/дм³, то у 2010 році аналогічний показник дорівнював 12,1 мг/дм³

Протягом двох останніх років БУВРом р. Рось на початку квітня проводиться **промивка Білоцерківського верхнього, Стеблівського та Корсунь-Шевченківського водосховищ**. Відбирались проби річкової води до промивки та після здійснення її. **Якість води після здійснення промивки покращилася.**

Міста Корсунь-Шевченківський і Миронівка, які розташовані нижче м. Богуслава, в останні роки постійно відчують забруднення джерела питного водопостачання – річки Рось. Особливо страждає місто Корсунь-Шевченківський. В останні роки виникають надзвичайні ситуації на водозаборі в м. Корсунь-Шевченківський. Так, повторюється ситуація, коли вода стає абсолютно не придатною для споживання. Основним джерелом забруднення є стічні води комунального підприємства «Богуславтепловодопостачання», очисні споруди якого не спроможні достатньо очистити промислові стоки Богуславської суконної фабрики.

В Україні перелік показників якості води, що підлягають обов'язковому визначенню у воді річок, становить 30 позицій, що на 28% показників менше, ніж передбачено Директивою Ради Європейського Союзу про якість води, призначеної для споживання людиною.

Для КП «Богуславтепловодопостачання» розроблені гранично допустимі скиди, по яких можна контролювати якість скидних вод лише за 12 показниками, що недостатньо для повного аналізу стану стічних вод.

На засіданні Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку водних ресурсів, яка відбулась 19 червня 2009 року, було прийнято рішення переглянути нормативи гранично допустимих скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти басейну р. Рось. Доручено Мінприроди забезпечити перегляд норм ГДС для водопровідно-каналізаційних господарств, які скидають стічні води в басейн р. Рось. Басейновим управлінням водних ресурсів р. Рось направлено лист до Управління водних екосистем та ресурсів Мінприроди України з проханням посприяти у вирішенні даного питання. Але, на жаль, до цього часу це питання не вирішене.

Постійні скиди стічних вод водопровідно-каналізаційних господарств є **основною** причиною виникнення незадовільної екологічної ситуації на водозаборах питного водопостачання.

Аналіз дослідження поверхневих проб вод в басейні р.Рось, водозабір м.Корсунь-Шевченківський

Показники	ГДК СанПіН госпитного користувння	Фактична концентрація			
		4-й кв. 2008 р.	16.11. 2009 р.	15.11. 2010р.	12.09. 2011р.
Температура ,°C		13	8	14	18
РН	6,5-8,5	8,3	8,2	8,5	8,1
Запах,бали	<2	річ.1б	річ.1б	риб. 3б	річ.1б
Прозорість,см		30	30	22	30
Мутність,мг/дм ³	<2,6	2,8	1,0	4,3	2
Кольоровість,град	20-35	35°	15	31	25
Завислі речовини,мг/дм ³		15	5	7,6	6
Розчинний кисень	4	8,85	8,8	8,9	3,8
Сухий залишок,мг/дм ³	1000	3-й кв. 368	440		
Хлориди, мг/дм ³	350	40,5	46	45	45
Сульфати,мг/дм ³	500	44,1	54,0	44,4	38,9
Фосфати,мг/дм ³	3,5		0,99		
Амоній сіль,мг/дм ³	2,56	0,42	0,18	0,46	0,8
Нітрити,мг/дм ³	3,3		0,36	0,02	0,05
Нітрати,мг-екв./дм ³	45	6,8	7,6	1-й кв. 9,4	<2,25
Лужність,мгекв./дм ³	0,5-6,5	4,5	4,6	3,6	4,7
Жорсткість,мг-екв./дм ³	7,0	5,9	6,1	5,9	5,9
Кальцій,мг/дм ³		59,1	58,0	56,0	55,1
Магній, мг/дм ³		35,3	38,9	37,7	38,3
ХСК,мг/дм ³	15		35		
БСК 5	3	2,7	2,0	3-й кв.4,5	1,6
Залізо загальне ,мг/л	0,3	0,32	0,27	0,42	0,26
Мідь,мг/дм ³	1,0	< 0,01	< 0,01	< 0,01	< 0,01
Сапрофіти, бакт.в1дм ³	при 22°		48	98	79
Окисність мг/О ² /дм ³			8,5	9,2	9,28
Хром (vI),мг/дм ³	0,05		< 0,05		
Марганець,мг/дм ³	0,1	0,1	< 0,1		
Нафтопродукти,мг/дм ³	0,3		< 0,3		
СПАР,мг/дм ³			0,05		
Натрій,мг/дм ³			28		
Калій,мг/дм ³			7,8	56,1	55,1
Фтор,мг/дм ³		0,53	0,62		0,26
Сірководень		< 0,5	0 бал.		0 бал
Індекс ЛКП в 1 дм. ³	500		6200	600	6200
Цезій 137					< МДА

Проби води райсанепідемстанцією відібрані лише в окремі дати. Фактичні концентрації речовин у воді на інші дати і періоди року будуть значно гіршими від допустимих.

Черкаська область
р.Рось - питний водозабір м.Корсунь-Шевченківський

Середньорічна концентрація розчинного кисню у зазначеному пункті становила 9,0 мг/дм³. Мінімальна концентрація спостерігалась в липні і становила 3,9 мг/дм³, максимальна в листопаді – 17,7 мг/дм³.

Середньорічне значення БСК5 становить 2,9 мг/дм³ (нижче встановленого ГДК в 1,1 рази) при максимальному 4,2 мг/дм³ (перевищення в 1,4 рази) та мінімальному – 2,5 мг/дм³ (нижче встановленого ГДК в 1,2 рази).

Середньорічне значення ХСК 38,2 мг/дм³ (перевищення в 2,5 рази) при максимальному 65 мг/дм³ (перевищення в 4,3 рази) та мінімальному – 29,7 мг/дм³ (перевищення в 2,0 рази).

Разові концентрації амонію знаходились у межах від 0,26 до 1,05 мг/дм³ при нормі для госпитного користування 2,56 мг/дм³, перевищення немає.

Концентрація хлоридних іонів у воді річки коливалася в межах від 24 до 37 мг/дм³ при нормі 350 мг/дм³. За фазами гідрологічного режиму концентрація хлоридів змінювалась в незначних межах.

Середньорічна концентрація сульфатів становить 40 мг/дм³ при нормі 350 мг/дм³. В залежності від фази гідрологічного режиму їх вміст змінювався від 62,4 мг/дм³ під час літньо-осінньої межени до 26,5 мг/дм³ під час зимової межени.

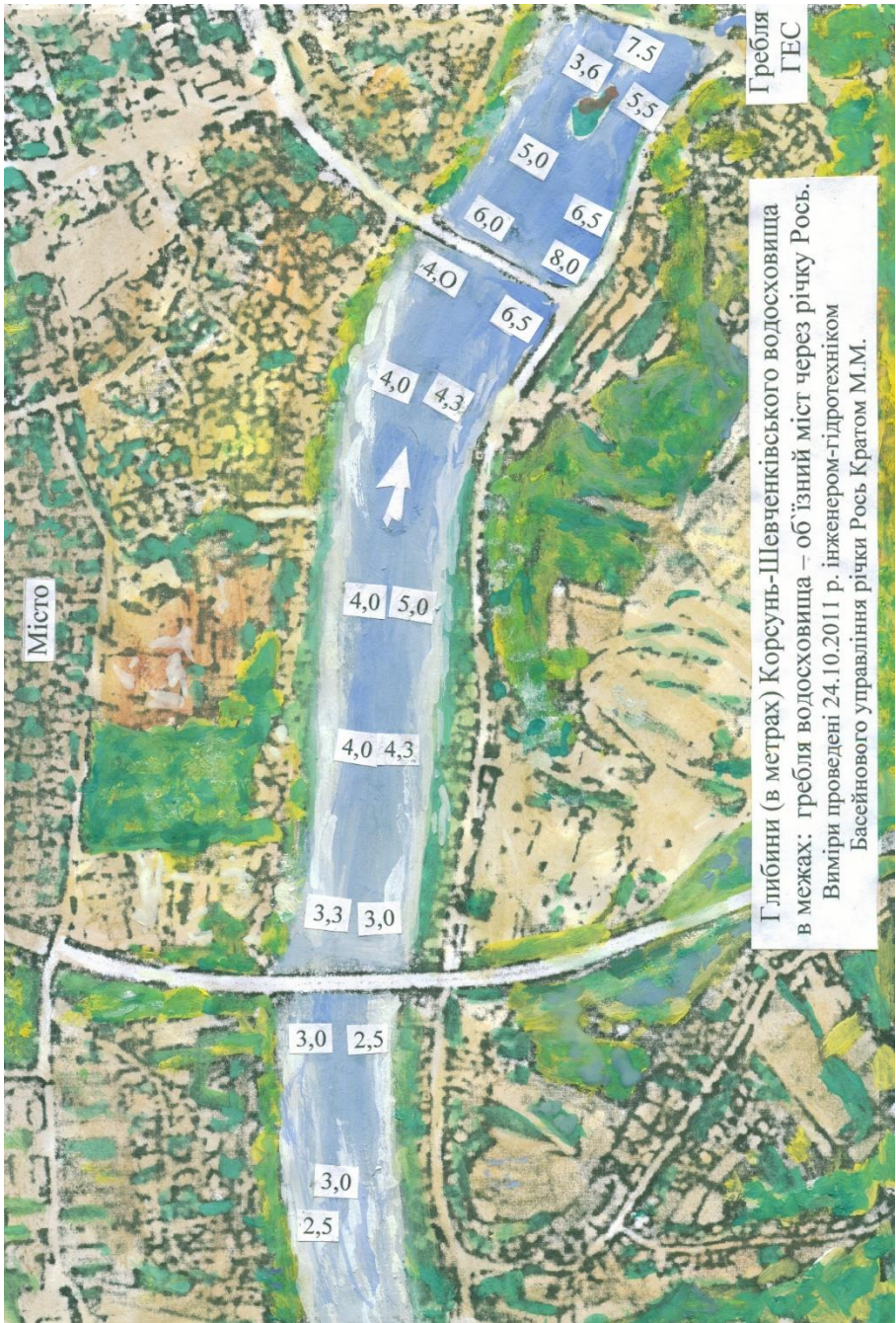
Порівняно з попереднім роком за середньорічними значеннями простежується незначне покращення показників: ХСК – 38,2 проти 39,2 мг/дм³ і БСК5 – 2,9 проти 3,15 мг/дм³.

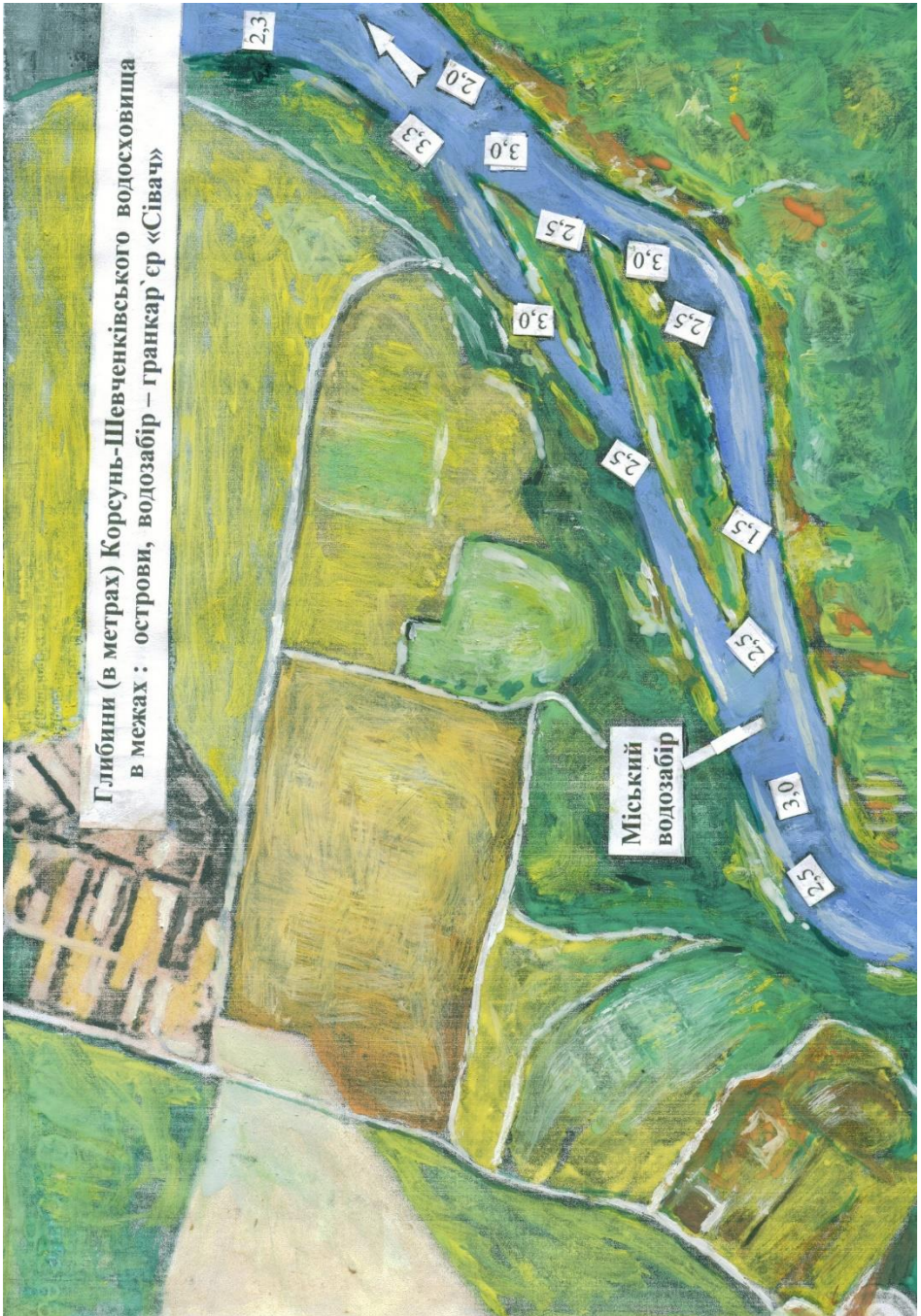
Решта показників знаходиться у межах гранично допустимих концентрацій.

На початку листопада поточного року (2010-го) ситуація на водозаборі м. Корсунь-Шевченківський різко погіршилась. На р. Рось спостерігався різкий рибний запах, збільшилась кольоровість до 40 град. при нормі 20-35 град., мутність до 9,2 мг/дм³, рН до 9,2 при нормі 6,5-8,5. Показник колі-індекс складав 190 тис. КУО/дм³ при нормі 10 тис. КУО /дм³ !

Для покращення якості води на водозаборі м. Корсунь-Шевченківський БУВРоМ р.Рось було прийнято рішення про термінове здійснення залпового скиду води з Корсунь-Шевченківського водосховища.

Інтернет-сайт Басейнового управління р.Рось «Характеристика водних ресурсів басейну р.Рось», «Проблеми малих річок басейну р.Рось», інші відомості Басейнового управління та Агентства водних ресурсів України. Деякі відомості райСЕС.

Проблеми прісної води. Екологія.

Відомості ООН, ЮНЕСКО, Міжнародного інституту вивчення продовольчої політики, дослідження вчених свідчать, що уже сьогодні в багатьох куточках нашої планети потреба в прісній воді починає перевищувати її доступність, і немає ніяких підстав сподіватися, що ситуація вирішиться сама собою. В даний час одна людина з шести, тобто більше мільярда людей по всій Землі, страждають від нестачі питної прісної води. Відповідно до даних ООН, до 2025р. більш ніж половина країн земної кулі або зазнає серйозного перевантаження (наприклад, коли потрібна більша кількість придатної для споживання прісної води, ніж є), або ж там виникне серйозний її дефіцит. До середини століття вже до трьох чвертей населення Землі зіткнеться з проблемами прісної води.

Вчені очікують, що її дефіцит стане повсюдним значною мірою тому, що збільшується виробничо-економічний потенціал, а значить і забрудненість довкілля, чисельність населення зростає, багато людей стають багатшими (що збільшує попит на воду); а також оскільки глобальна зміна клімату веде до опустелювання і зниження водозабезпеченості багатьох регіонів. Тож проблеми прісної води можуть призвести до голоду, хвороб, політичної нестабільності і навіть до збройних конфліктів.

Світові ресурси прісної води знаходяться під загрозою!

В усьому світі органи влади мають можливість впливати на експлуатацію водних ресурсів: сформулювати та реалізувати конкретні плани з реалізації політичних, економічних і технологічних заходів, які зможуть забезпечити водну безпеку в сьогоденні і майбутньому; вирішити, як отримати достатню кількість води і при цьому не знищити природні екосистеми, з яких вона надходить; почати формувати відповідну політику і проводити інвестиції в інфраструктуру систем водопостачання вже зараз.

Україна віднесена до держав з обмеженими водними запасами. За запасами води на одного жителя Україна посідає одне з найостанніших місць у Європі і предостанне серед країн СНД. Вирішення проблеми чистої прісної води стало для України першочерговим.

Велика частина країни має рясні джерела води. Однак кілька регіонів страждають від «фізичної» нестачі - коли потреба у воді перевищує її наявність. Інші регіони, в тому числі Південно-Східні, зіткнулися з «економічною» нестачею води, коли недостатня технічна грамотність, погане урядове управління або

нестача коштів обмежують доступ до води навіть при наявності достатніх її джерел.

Зрозуміло, географічне розташування - не єдиний чинник, що визначає доступність води в кожному конкретному місці: основну роль відіграє платоспроможність. З цього приводу у жителів американського Заходу є стара приказка: «Зазвичай вода тече вниз, однак вона завжди піднімається вгору туди, де є гроші». Іншими словами, коли постачання води породжує дефіцит, вона насамперед спрямовується туди, де приносить високий дохід - на шкоду менш прибутковій діяльності.

При такій організації найбільшим групам населення і природі - флорі і фауні, розташованим по сусідству екосистемам - дістається занадто мало.

Поряд з названими причинами погіршення водного балансу спричиняє «екологічна енергетика». Греблі ГЕС змінюють природні русла річок, призводять до замулення водосховищ, водних суперечок між районами і областями, на рівнинних річках призводять до затоплення великих територій. Значна частина площі водойм, що утворюються, — мілководдя. У літній час за рахунок сонячної радіації в них активно розвивається водяна рослинність, відбувається так зване «цвітіння» води. Зміна рівня води призводить до загибелі рослинності. Греблі перешкоджають міграції риби. Багатокаскадні ГЕС уже зараз перетворили річки на низку озер. У цих річках гине риба, а навколо них змінюється мікроклімат, ще більше руйнуючи природні екосистеми. Щодо шкідливості ГЕС, то під час згоряння палива в теплових двигунах, нагріта вода скидається до водотоків, що негативно впливає на їх екосистему.

Чи не найбільшу небезпеку водним ресурсам, особливо малим і середнім річкам, завдають комунальні каналізаційні очисні системи та скиди забруднених і недостатньо очищених стоків від промислових підприємств, а також від так званої «лівньовки». Учені констатують, що відхилення показників води від нормативів подекуди сягає 80%.

З приводу того, як уберегти джерела і населення від погіршення якості води, у вчених є два способи: перший – це недопущення забруднення поверхневих вод; другий – застосування різних очисних систем та фільтрів для знезараження і очистки води.

Щодо першого аргументу, то все зрозуміло: перш за все на всіх рівнях слід здійснювати заходи по мінімізації прив'язки

екологічно небезпечних та хімікоутворюючих виробництв біля великих міст та на берегах річок, реконструкції міських комунальних очисних систем. Проводити інші заходи по унеможливленню забруднення джерел прісної води.

Другий аргумент напрошується сам собою. Бо уже наші водойми та підземні джерела в такому стані (забруднені різними органічними та хімічними сполуками), що необхідно сьогодні застосовувати фільтрувальні станції та інші системи водоочистки, не економити на своєму здоров'ї; не надіятися, що вода сама собою очиститься, чи значне хлорування допоможе. За цим принципом давно живе переважна більшість мешканців країн Європи та Америки.

В Україні є чимало хороших технічних розробок водоочистки, від станцій міських водозаборів до будинкових і квартирних.

В цій справі певну роботу провела кафедра хімії та технічної технології Черкаського державного технологічного університету (завкафедрою професор, доктор технічних наук Столяренко Геннадій Степанович). Зокрема впроваджена технологія та процеси очистки стічних вод (від важких металів, ПАВ, органічних сполук) – Науково-дослідний інститут органічних виробництв та фарбників м. Москва. У розробці знаходиться винахід отримання високоякісної питної води із засоленої та забрудненої води свердловин та інші.

Ми опинилися у надзвичайній ситуації, врятуватися з якої поодиноці не вдасться нікому. Діяти окремим людям проти того й тих, хто наближає всесвітню катастрофу, треба лише спільно. На жаль, переважна частина нас поводить на рідній землі як завойовники чи недбайливі квартиранти. Надто укорінилися такі небезпечні девізи: “Моя хата скраю”, “Після нас хоч потоп”, “На наш вік вистачить”, “Після нас хоч траві не рости”. Тож часто і в прямому, і в переносному розумінні трава після нас не росте. Замість добрих сходів і соковитої зелені щедро проростає бур'ян байдужості, жорстокості, безкультур'я, неповаги до Землі – матінки.

Все це є паростками низьких екологічної культури і виховної роботи. На жаль, збереження придатними для нормального проживання людини довкілля та питної води не знаходить адекватного відображення в інформаційно-роз'яснювальній, навчально-виховній та правовій політиці України.

Відгук про книгу «Проблеми річки Рось»

Природничо-дослідницька робота Педченка Григорія Адмовича протягом багатьох років пов'язана з вивченням історії найкрасивішої української річки Рось і території Надросся у Вінницькій, Житомирській, Київській та Черкаській областях. Погіршення екологічної ситуації і виникнення ряду проблем, що стосуються басейну і самої р.Росі, привертають постійну увагу автора, адже соціально-економічне життя багатьох населених пунктів залежить передусім від порятунку річки і посилення контролю за станом і якістю її води та життєвого простору навколо неї. За активної участі автора постійно відстежуються проблеми річки і водозабезпечення жителів, що вже знайшло відображення у його першій книзі «Все про річку Рось і Надросся». Інформація, яку аналізує і глибоко осмислює автор, викликає небезпідставну стурбованість щодо подальшої долі безцінного дару природи – річки Рось, яка однозначно потребує допомоги і активного втручання у її долю для збереження цього унікального об'єкта для майбутніх поколінь.

Книга «Проблеми річки Рось» – це не просто художній твір небайдужого письменника, а тривожне звернення до органів влади, щоб вони допомогли запобігти екологічній катастрофі та своєчасно розв'язати проблеми однієї з наймальовничіших річок Центральної України.

На основі зібраної інформації у виданні однозначно доведено – які основні причини погіршення екологічного стану, хто, як і чим забруднює річку. З посиланням на звернення до різних керівників органів управління екологічною безпекою та публікації у засобах масової інформації автор висловлює конкретні пропозиції щодо виходу із загрозливої ситуації, масштаби якої торкнулися Мартанського ставу та існування Дравівського підземного озера питної води в своєму районі. У книзі наведено у послідовній динаміці аналітичне і цифрове підтвердження того факту, що річка Рось справді стає маловоднішою, хоч зазначено збільшення в ній кількості води.

Як свідчать матеріали книги, створення районної екологічної організації впливає і реально може вплинути на активізацію життєвої позиції населення щодо розв'язання екологічних проблем на Черкащині. Обґрунтовано серйозні підстави для підт-

римки протестів громадян проти будівництва у Білій Церкві металопрокатного заводу або інших потужних об'єктів, що загрожує забрудненням річки та зменшенням об'ємів водотоку, виникненням інших ресурсно-екологічних проблем, а в подальшому – створенням мережі «залізних гігантів» на мальовничих природних територіях, порушенням внаслідок цього ландшафтів і негативним впливом на екосистеми.

В нашому житті є багато прикладів, коли звичайна людина мусить відступити під тиском можновладців, але не слід забувати, що природа – наше спільне багатство і його треба берегти всім разом, у злагоді й турботі про дітей і майбутнє нашої планети. Автор дуже актуальної публікації ще раз нагадує, що людина створює біду власними руками. Тому необхідно вчасно зупинитися, поглянути у майбутнє і припинити чинити зло живій планеті, адже іншої у нас не буде.

У книзі можна прослідити за тим, як інколи неоднозначно складаються відносини громадської організації з органами місцевої влади. Та й зрозуміло, бо не завжди збігаються інтереси. Але коли біда доторкається кожного, вони вимушені знаходити компроміси і добиваються бажаного успіху.

Не можна не зазначити, що автор роботи знайшов щирі та обнадійливі слова на захист чудової української річки Рось, землі, спрагу якої вона втамовує своєю живою водою, що дає надію на збереження неповторних прирічкових пейзажів.

Немає сумніву, що ознайомитися з книгою людини, небайдужої до долі Батьківщини, читачеві буде не тільки цікаво, а й корисно. Це може спонукати стати на захист української перлини – річки Рось та інших малих і середніх річок України.

Видання є своєчасним і розраховане на тих, хто вболіває за долю рідного краю.

Голова
Всеукраїнської екологічної ліги
Т.В.Тимочко

Про автора книги

Народився в хліборобській сім'ї 18.06.1943р. в стародавньому великому селі Вільховець Звенигородського району Київської області (з 1954р. – Черкаська область).

У 1960р. закінчив середню школу, вступив до Київського Інституту народного господарства (КІНГ-а), отримав спеціальність економіста-фінансиста.

Спочатку працює у відділенні Державного банку на Житомирщині, потім у м. Корсуні-Шевченківському Черкаської області: на економічній роботі у відділенні Державного банку, верстатобудівному заводі, РО “Сільгосптехніка”; другим секретарем райкому комсомолу, понад 18 років – у райвиконкомі (на посадах голови райплану, заступника голови райвиконкому – голови райплану, начальника районного управління економіки), 9 років – керуючим відділень Промінвестбанку та Укрінбанку, заступником начальника управління праці та соціального захисту населення райдержадміністрації.

З 1999р. займається природничо-дослідницькою і літературною діяльністю: друкується на сторінках районної та обласної періодичної преси, в журналах «Світ рибалки» та «Рыболовный мир», «Екологія-право-людина». Видав кілька книжок та брошур про любительське рибальство, природу району, в тому числі у 2007р. книжку природничо-екологічного спрямування «Все про річку Рось і Надросся». Художник аматор, бере участь у виставках з живопису.

Після виходу на пенсію з 2003р. очолює громадську організацію – районне літературно - мистецьке об'єднання «Янталка», у березні 2008р. ініціює створення в районі громадської екологічної організації Всеукраїнської екологічної ліги, є заступником голови організації.

Заслужена відзнака

За вагомий внесок у еколого-просвітницьку роботу та сприяння діяльності

Всеукраїнської екологічної ліги

Почесною грамотою цієї організації нагороджується Григорія Адамовича

Педченка – автора книги «Все про річку Рось і Надросся»

Міністр Кабінету міністрів України,
голова ВЕЛ **А.Толстоухов.**

2009 рік

З М І С Т

Стор.

Розділ 1

Хто ж забруднює річку Рось?

Від часу видання першої книги «Все про річку Рось і Надросся» до другої екологічної катастрофи	3
І «гроза» заgrimіла ! Дочекалися...	5
Як здійснювали «реконструкцію» Мартанського ставу	24
Та повернемося до проблем річки Рось	29
Відкрите звернення до Кабміну	37
26 липня – через 2 місяці після забруднення	39
Як розвиваються події потім	44
Лунає подзвін на Росі	50
Нове «НП» чи системне забруднення ?	59
Про Драбівське підземне озеро	65
Хто ж основний забруднювач Росі?	75
У Росі обсяги води збільшилися чи річка все ж стала маловодною?	79
Як було створено районну громадську екологічну організацію	85

Розділ 2

Металопрокатний завод у Білій Церкві

Боротьба за свободу дихати свіжим повітрям	89
Нові металурги	90
Металургійний завод чи дитячий спортивний комплекс?	90
Білу Церкву може «задушити» промисловість:	93
Кому потрібен завод?	93
Екологи та громадскість – проти	95
Землевпорядники також проти, але...	97
Біла Церква зустрічає В.Юценка	98
Білій Церкві не потрібні інвестиції?	99
Чи стане Біла Церква другим Запоріжжям?	102

Виявилося, що на території Білої Церкви пропагується будівництво не електрозаводу, не сталепрокатного заводу, а металургійного	104
Невідкладна вимога президента?	105
Весняні події в Білій ще не зовсім зрозумілі для корсунців	107
«Залізний» аргумент	107
Алі: «-Ми будуємо сталепрокатний завод майбутнього	109
В.Макаренко : -Білоцерківський сталепрокатний завод повинен стати гордістю сучасної української металургії	112
Мала металургія йде на зміну «залізним гігантам»	113
Кільце стискається	114
«Нові металурги»	115
Чому іноземним металургам до вподоби Україна?	115
Хто не встиг, той спізнився	117
Ресурсно-екологічні проблеми накопичення металобрухту	117
Білоцерківський металургійний завод	119
Долю металургійного заводу вирішить комісія Кабміну	120
Що сказала Юлія Тимошенко?	121
«Сільські вісті». Не робить Білу Церкву чорною	122
Корсунщина підтримує білоцерківців	124
Звернення Корсунь-Шевченківської районної громадської екологічної організації до мешканців районів Поросся	126
У Білій Церкві все-таки побудують сталепрокатний завод	127
Екологічні висновки Мінприроди відкривають шлях до будівництва заводу	129
Лист до Мінбуду щодо порушення Положення про міністерство	138
Лист до Мінбуду «Про будівництво металургійного заводу в Білій Церкві»»	140
Комісія підтримала будівництво заводу в Білій Церкві	142
Перська окупація Білої Церкви	143
Київоблрада виступила проти заводу під Білою Церквою	146

Розділ 3

Чи повториться на Росі в Корсуні-Шевченківському торішній травень?

Яка ситуація на річці в районі Корсуня-Шевченківського Голови Черкаської облдержадміністрації Черевку О.В.	147
лист «Про складну екологічну обстановку на річці Рось»	153
Звернення до мешканців Корсунь-Шевченківського району	155
Президент країни бере участь у святкуванні 360-ї річниці Корсунської битви на берегах Росі	156
Звернення жителів району до Президента Ющенка В.А.	157
Хто сказав, що громада не сила?	160
Забруднення річки: НП районного масштабу	166
А чи можна купатися в Росі ?	172
Водгоспівські фахівці погоджуються з дослідженнями громадських екологів	172
Звернення до Міністра освіти	178

Розділ 4

Жителі Корсуня-Шевченківського не заспокоюються подіями в Білій Церкві

Перші успіхи надросян чи черговий обман надій людей?	181
Богуславці також проти спорудження сталепрокатного заводу	186
Надросяни в Києві відстоюють річку Рось – своє та майбутніх поколінь життя	187
Голос митців на захист річки	191
Інвестори поспішають, бо спротив громадськості зростає	193
Місто Білу Церкву миттєво облетіла новина	195
Терпець мешканців села Піщане увірвався	196
Замість крапки ставимо три крапки...	197
Лист з Верховної Ради України до громадської організації «Біла Церква – наш дім»	198
Лист А.І.Семинозі «Про будівництво металургійного заводу в Білій Церкві	200

У Білій Церкві – на барикадах	202
Останні новини з Білої Церкви	203
Геть Алі! Заводу – ні!	206
Нарешті рішення прийнято: призупинити будівництво металопрокатного заводу, але...	209
До Генпрокурора, лист	210

Розділ 5

Документи про водні ресурси та екологічну обстановку в Дніпровському басейні

Постанова Верховної Ради України «Про Національну програму екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води»	214
Інформаційна довідка про хід виконання Національної програми у 2004 році	217
Важлива програма стала декларацією	220
Здається, кращого немає нічого в Бога, як Дніпро та наша славная країна!	221
Про звіт виконання Національної програми за 2009 рік	224

Розділ 6

А як в Укрдержкомводгоспі реагують на проблеми річки Рось?

226

Розділ 7

Річку Рось необхідно промивати !

Про стан малих річок та «малу» енергетику	234
Залежність річки Рось від гідроелектростанцій	237
Рось необхідно промивати!	241
Щоби промити русло Росі, треба чекати весняного паводку?	244
Бути чи не бути річці Рось?	247
Все ж таки Рось старалися промити	249
До якого часу керівництво ЗЕА «Новосвіт» не буде зважати на думку корсунців?	252
Таки корсунці довели свою правоту	254

Розділ 8

Боротьба за річку Рось триває

Про спорудження каналізаційних очисних споруд	257
Про виділення коштів на проектування свердловин	258
Як дехто намагається незаконно відвести землю у привабливому місці річки Рось	259
Кому ж заманулося перегородити Рось?	262
Про міні-турбіни на Стеблівській греблі	265
Богуславські проблеми відгукуються й для інших	268
Корсунці борються за річку Рось. Влада – відморозилась	272
Звернення про екологічну небезпеку на річці Рось	278
Про зариблення річки Рось	279
Про Правила (режими) роботи водосховищ на Росі	279

Розділ 9

Відомості про басейн річки Рось та його стан

Басейнове управління річки Рось	281
Відомості про басейн річки та його стан	282
Схема 1.Схематична карта басейну річки Рось	294
Схема 2.Глибини Корсунь-Шевченківського водосховища	295
Проблеми прісної води . Екологія	297
Відгук про книгу «Проблеми річки Рось»	300
Про автора книжки	302

ББК Укр.К 20.1 (4Укр.)+ 28.08.
П 24

Проблеми річки Рось

К Красназнавче, природничо-екологічне видання

Педченко Григорій Адамович

Рецензенти: *Столяренко Г.С., доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри хімії та хімічної технології неорганічних речовин Черкаського державного технологічного університету. Автор понад 300 наукових робіт, 60-ти патентів та 12 винаходів, у т.ч.5-ти зарубіжних.*

Фоміна Н.М., голова Черкаської обласної громадської організації Всеукраїнської екологічної ліги, старший викладач кафедри хімії Черкаського державного технологічного університету.

Редактор С.Г.Квітка

Технічний редактор О.С.Майдаченко

Художнє оформлення Г.А.Педченко

Формат 60x84/16. Бумага офсетна. друк офсетний
Умовн.-друк.листів 18.72. Тираж 100 екз. Стор. 308
Підписано до друку 10.07.2012р.

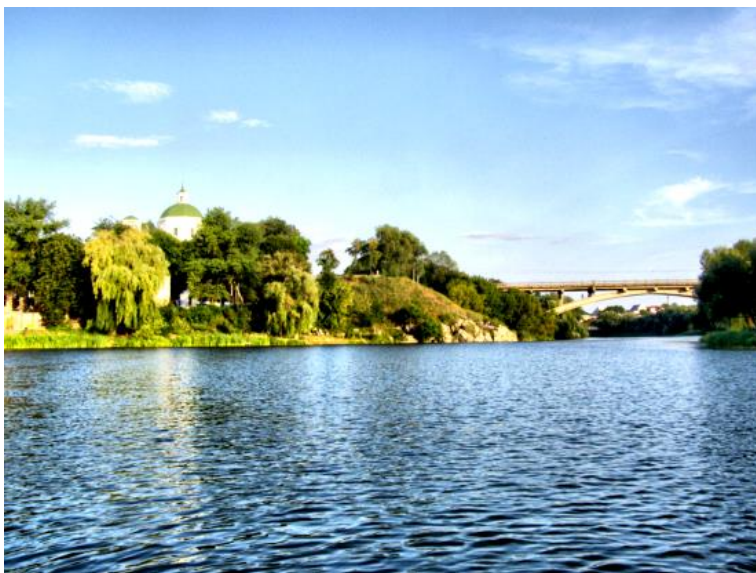
Виготівник ЮОП І.С.Майдаченко, свідоцтво про внесення суб`єкта
видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів продукції ДК №851 від 13.03.02.

19400, Черкаська обл., м.Корсунь-Шевченківський,
Вул.Леніна, 22. Тел.(04735)2-42046

**Річка Рось—наша краса, наша
напувальниця, наш найдорожчий друг**

Рось у Погребищенському районі

Рось у Білій Церкві

Надрося в Богуславі

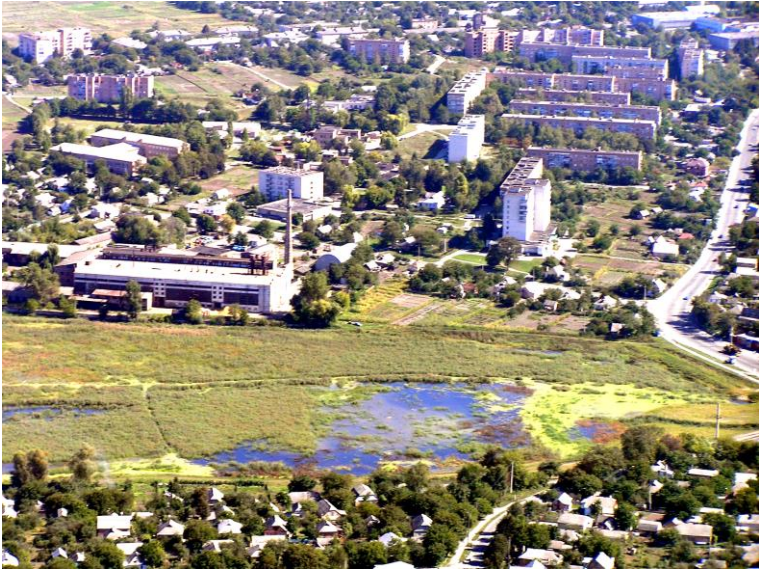
Головна краса Корсуня-Шевченківського – річка
Рось та замок Лопухіних, що височить над Россою
(нині Національний заповідник)

Висновки А.Скічка підтверджує це обміліле каміння нижче Корсунської греблі ГЕС навколо національного заповідника, з-під заставок якої майже припинено санітарний скид води в природне русло Росі

Червень 2007р., коли сталася друга екологічна катастрофа, найбільше постраждала р.Рось у смт.Стеблеві, батьківщині письменника І.С.Нечуя-Левицького

Спущений Мартанський став у Корсуні четвертий рік в очікуванні реконструкції, яку взялися зробити *«мудрі, підприємливі люди»*, та так її і не здійснили

Ранньої весни 2007 р. уже міськрада розпочала виправляти діяльність своїх попередників *«реконструкторів»*: улоговину ставу наповнює водою, скошує очерет, навіть рибу запустили.

З часом ставок знову став окрасою міста

**Схема м.Біла Церква. 1. Масив Леваневського
5. Промзона.с.Піщана**

*Металургійний завод чи дитячий спортивний комплекс?
Такі два зовсім різні об'єкти опинилися на
шальках одних терезів*

Тут заплановано збудувати металургійний завод

Білоцерківці протестною акцією зустрічають Віктора Ющенка. Перекривають автотрасу Київ -Одеса

Біля стін Кабміну. Жителі надросянських міст протестують проти будівництва металургійного підприємства в Білій Церкві

17.05.2008р. Громадські екологи м.Корсуня-Шевченківського не вперше виявили велике забруднення Росі і її берегів нижче ГЕС в с.Карашина

Гребля Корсунь-Шевченківської ГЕС і водосховище, яке так просить порятунку

Члени Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації ВЕЛ В.Воропай, Г.Педченко, В.Поліщук, П.Охріменко, О.Кириченко, М.Крат, О.Майдаченко з плакатами в очікуванні Президента

26 травня 2008 р. Президент В.Ющенко прибув у надросянське село Виграїв на святкування 360-ї річниці перемоги українського козацтва під проводом Б.Хмельницького над польською шляхтою

Члени громадських організацій Білої Церкви, Корсуня-Шевченківського, Богуслава, Миронівки – в голови Тимчасової слідчої комісії ВР з розслідування питань будівництва металургійного заводу К.Ляпіної

2008 рік. м.Корсунь-Шевченківський. Учасники 3-го міжбласного пісенно-екологічного фестивалю «Мости над Росією» проти будівництва на берегах Росії металургійного заводу

Жителі Корсуня-Шевченківського на мітингу
в Білій Церкві

Голова Всеукраїнської екологічної ліги
Тетяна Тимочко разом з мітингувальниками

Керівники громадських організацій
Корсуня-Шевченківського та Білої Церква радяться

6 серпня 2008 року кількатисячний протестний
мітинг жителів міст Поросья в Білій Церкві

Діяльність компанії «Євро Фінанс ЛТД»

Уже й адмінкорпус облаштували

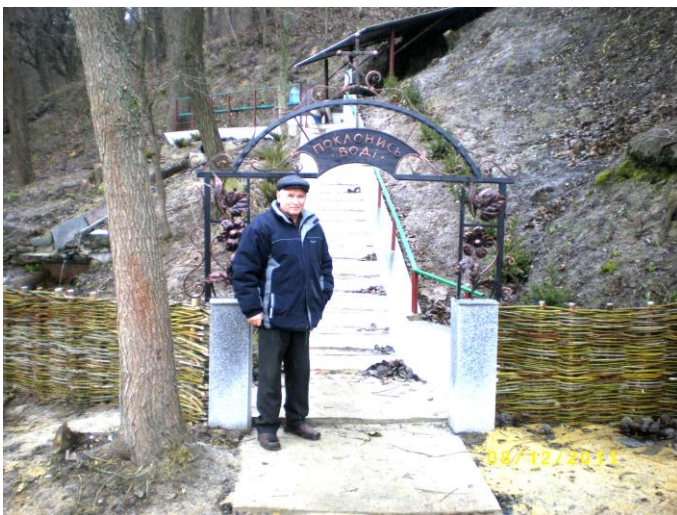
1 квітня 2009р. Перша промивка Корсунь-Шевченківського водосховища, якої так очікували, на яку так надіялися...

26-28 жовтня 2010 року в Києві на Міжнародному екологічному форумі «Довкілля 2010» члени Корсунь-Шевченківської громадської екологічної організації ВЕЛ Григорій Педченко та Олександр Майдаченко зустрілися з головою комітету з питань екологічної політики Верховної Ради Анатолієм Семиногою (посередині)

03.06.2011р. Біла Церква. Громадські екологи з Корсуня-Шевченківського також запрошені на святкування річниці водного відомства (Начальник басейнового управління річки Рось Петро Бабій стоїть, другий зліва)

Листопад 2011р. «Квіткове джерело» питної води в с.Квітки, облаштоване з ініціативи та при участі членів районної громадської екологічної організації ВЕЛ, жителів м.Корсуня-Шевченківського та села Квітки

Уточнення

- Ст.16. Абзац 3. Слід читати: 21 червня 2007р.
Ст.120. Слід читати :*Интернет.Простой граж-
данин Украины.Slava*
Ст.187. Перший абзац.Слід читати: 27 червня 2008 р.
Ст.208. Перший абзац.Передостаннє речення. Слід читати: заперечуємо спору-
дження (без слова проти)
Ст.210. Останній абзац. Слід читати: «Геть Алі! Заводу-ні! (16 вересня 2008 р.)
Ст.213. Останній абзац, третя строка. Слід читати : *державної екологічної*
Ст.272. Третій абзац.Слід читати : відбулося засідання Басейнової ради річки Рось

Згідно рішення конкурсної комісії Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.11.2012 року книга зайняла перше місце у Всеукраїнському щорічному конкурсі «До чистих джерел» в номінації «Автори публікацій».

**31 січня 2014 року 27-сесія Корсунь-Шевченківської районної ради присудила районну культурно-мистецьку премію за 2013 рік за творчі досягнення в галузі літератури та образотворчого мистецтва з врученням диплома та премії в сумі 3 тис.грн.
Педченку Григорію Адамовичу**